

Betænkning 1477

Opgaver i sogn, provsti og stift

Betænkning fra Arbejdsgruppen
om ændring af den kirkelige struktur

Betænkning 1477

Opgaver
i sogn, provsti og stift

Betænkning fra Arbejdsgruppen
om ændring af den kirkelige struktur

Udgivet af
Kirkeministeriet juli 2006

ISBN 87-991477-2-6

Indhold

Kapitel 1 Indledning	7
1.1 Arbejdsgruppens nedsættelse og kommissorium	7
1.2 Arbejdsgruppens sammensætning	8
1.3 Arbejdsgruppens arbejde og metode	9
1.3.1 Debatmøder	9
1.3.2 Høring	10
1.4 Betænkningens indhold	11
Kapitel 2 Sammenfatning	12
2.1 Kirkens opgave	12
2.1.1 Udfordringer til opgavefordelingen	13
2.1.2 Målsætninger for en ændret opgavefordeling	15
2.2 Sognet	17
2.2.1 Menighedsrådets opgaver	18
2.2.2 Daglig ledelse	19
2.2.3 Præstens forkyndelsesfrihed	21
2.2.4 Menighedsrådets sammensætning	22
2.2.5 Menighedsrådets hverv	24
2.2.6 Faggrænser og fælles overenskomst	24
2.2.7 Arbejdsgruppens forslag	25
2.3 Provstiet	26
2.3.1 Samarbejde mellem sogne	26
2.3.2 Ansættelse af kirkefunktionærer	28
2.3.3 Provstens opgaver	29
2.3.4 Provstesyn	29
2.3.5 Administrative opgaver	30
2.3.6 Provstikontor og provstestillingen	31
2.3.7 Arbejdsgruppens forslag	32
2.4 Budgetlægning for den lokale økonomi	33
2.4.1 Budgetsamrådets sammensætning og opgaver	33
2.4.2 Rammebudgetteringsmodel	34
2.4.3 Provstiudvalgets sammensætning og opgaver	35
2.4.4 Forpligtende budgetsamarbejde mellem provstier i én kommune	36
2.4.5 Arbejdsgruppens forslag	37
2.5 Stiftet	39
2.5.1 Bindende stiftsbidrag	39
2.5.2 Stiftsøvrighedens sammensætning og opgaver	40
2.5.3 Stiftet som sekretariat for menighedsråd og provstiudvalg	41
2.5.4 Arbejdsgruppens forslag	42
2.6 Fælles folkekirkelige institutioner	43
2.7 Sammenfatning af høringssvar	45
Kapitel 3 Debatoplæg og høring	48
3.1 Debatoplæg	48
3.2 Høringen og høringssvar	49
3.2.1 Høringssvar vedrørende sogn	51
3.2.2 Høringssvar vedrørende provsti	54
3.2.3 Høringssvar vedrørende stift	58

Kapitel 4 Opgaver i sognet	62
4.1 Menighedsrådets varetagelse af den overordnede ledelse af det kirkelige arbejde i sognet.....	63
4.1.1 Debatoplæggets spørgsmål 1.....	63
4.1.2 Høringssvarene.....	65
4.1.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	65
4.2 Menighedsrådets mulighed for at overlade den daglige ledelse til sognepræsten.....	68
4.2.1 Debatoplæggets spørgsmål 2.....	68
4.2.2 Høringssvarene.....	69
4.2.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	69
4.3 Samvirke mellem menighedsråd og præst – menighedsrådslovens § 37.....	74
4.3.1 Debatoplæggets spørgsmål 4.....	74
4.3.2 Høringssvarene.....	74
4.3.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	75
4.4 Menighedsrådets sammensætning.....	76
4.5 Aflastning af menighedsrådet ved regelforenkling og øget bistand.....	80
4.5.1 Debatoplæggets spørgsmål 3.....	80
4.5.2 Høringssvarene.....	82
4.5.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	83
4.6 Lettelse af menighedsrådets arbejdsgiverfunktion ved oplødning af kirkefunktionærers faggrænser og ved fælles overenskomst.....	85
4.6.1 Debatoplæggets spørgsmål 5.....	85
4.6.2 Høringssvarene.....	85
4.6.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	85
Kapitel 5 Opgaver i provstiet.....	87
5.1 Provstiet som ramme for samarbejde mellem sognene.....	88
5.1.1 Debatoplæggets spørgsmål 6.....	88
5.1.2 Høringssvarene.....	89
5.1.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	90
5.1.3.1 Samarbejde.....	90
5.1.3.2 Beslutningsproces og finansiering.....	91
5.2 Provstens opgaver.....	92
5.2.1 Debatoplæggets spørgsmål 7.....	92
5.2.2 Høringssvar.....	92
5.2.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	93
5.2.3.1 Tilsynsopgaver/administrative ledelsesopgaver i forhold til provstiets præster.....	94
5.2.3.1.1 Tilrettelæggelse af præsternes ferie (administrativ ledelse).....	94
5.2.3.1.2 Administration af sygefravær (administrativ ledelse).....	96
5.2.3.1.3 Tilsyn vedrørende ministerialbøgernes førelse.....	97
5.2.3.2 Tilsyn med kirker og kirkegårde.....	97
5.2.3.3 Autorisation af kirke- og kirkegårdsprotokoller, sognebåndsløsningsprotokoller, krematorieprotokoller og indsamlingsbog.....	99
5.2.3.4 Valg til menighedsråd.....	101
5.2.3.5 Attestation vedrørende godtgørelse af befordring.....	102
5.2.3.6 Gravminderegistrering.....	102
5.2.3.7 Begravelse.....	103
5.2.3.8 Godkendelse af lokaler til konfirmationsforberedelse.....	104

5.2.3.9 Født medlem af og forretningsfører for provstiudvalget.....	104
5.3 Provstiet som ansættelsesområde for kirkefunktionærerne.....	105
5.3.1 Debatoplæggets spørgsmål 9.....	105
5.3.2 Høringssvarene.....	106
5.3.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	106
5.4 Fast placering af provstikontoret.....	107
5.4.1 Debatoplæggets spørgsmål 10.....	107
5.4.2 Høringssvarene.....	107
5.4.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	108
5.5 Ansættelse af provsten – ”domprovstemodel” eller ”pendlerprovstemodel”.....	109
5.5.1 Debatoplæggets spørgsmål 10.....	109
5.5.2 Høringssvarene.....	110
5.5.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	110
5.5.4 Tidsbegrænsning af provstestillingen.....	111
Kapitel 6 Budgetlægning for de lokale kirkelige kasser.....	112
6.1 Debatoplæggets spørgsmål 8.....	113
6.2 Besluttende budgetsamråd – sammensætning og beslutningsproces.....	114
6.2.1 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag om provstiudvalgets sammensætning.....	115
6.2.1.1 Provsten skal fortsat være født medlem af provstiudvalget og forretningsfører.....	115
6.2.1.2 Antallet af valgte medlemmer i provstiudvalget.....	116
6.2.1.3 Valgret og valgbarhed til valg til provstiudvalg.....	117
6.2.2 Forslag til fordeling af kompetence mellem provstiudvalg og budgetsamråd	118
6.2.2.1 Budgetsamrådets sammensætning og vægtning af stemmer.....	119
6.2.2.2 Budgetsamrådets geografiske område.....	121
6.2.2.3 Ændrede kompetenceforhold mellem budgetsamrådet og provstiudvalget	122
6.3 Model for budgetproces.....	124
6.3.1 Tre modeller for budgetprocessen.....	124
6.3.1.1 Marginalbudgettering.....	124
6.3.1.2 Rammebudgettering.....	125
6.3.1.3 Blokbudgettering.....	125
6.3.2 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag til justering af budgetmodellen...	126
6.3.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag om budgetreserven.....	128
6.4 Budgetarbejde i kommuner med flere provstier.....	129
6.4.1 Gældende regler og praksis.....	129
6.4.1.1 Budgetudvalg nedsat i medfør af økonomilovens § 17b.....	129
6.4.1.2 Budgetproces i andre kommuner, hvor der er flere provstier.....	130
6.4.2 Forslag til model for forpligtende samarbejde	133
6.4.2.1 Budgetlægning når der er sammenfald mellem provstiet og ligningsområdet (kommunen).....	133
6.4.2.2 Budgetlægning når der ikke er sammenfald mellem provstiet og ligningsområdet (kommunen).....	133
6.4.3 Alternativ i kommuner med to hele provstier.....	139
Kapitel 7 Opgaver i stiftet.....	141
7.1 Forvaltning af stiftsmidlerne.....	142
7.1.1 Debatoplæggets spørgsmål 11.....	142
7.1.2 Høringssvarene.....	143

7.1.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	143
7.2 Stiftsøvrighedens sammensætning og opgaver.....	144
7.2.1 Debatoplæggets spørgsmål 12 og 13.....	144
7.2.2 Høringssvarene.....	145
7.2.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	147
7.2.3.1 Stiftsøvrighedens sammensætning.....	147
7.2.3.2 Stiftsøvrighedens opgaver.....	148
7.3 Bindende bidrag til løsning af opgaver på stiftsniveau	151
7.3.1 Debatoplæggets spørgsmål 14.....	151
7.3.2 Høringssvarene.....	152
7.3.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	152
7.4 Stiftsadministrationen som sekretariat.....	153
7.4.1 Debatoplæggets spørgsmål 15.....	153
7.4.2 Høringssvarene.....	154
7.4.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	154
Kapitel 8 Forslag til lovændringer.....	158
8.1 Lov om folkekirkens økonomi.....	158
8.2 Lov om menighedsråd.....	166
8.3 Lov om valg til menighedsråd.....	170
8.4 Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.....	172
8.5 Lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning.....	173
8.6 Lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.....	174
8.7 Lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v.	175

Bilag 176

Kapitel 1 Indledning

I regeringsgrundlaget af 18. februar 2005 for VK Regeringen II er der i afsnittet om folkekirken bl.a. anført følgende:

”Reform af provstigrænserne

Det skal sikres, at fordelene ved den nye kommunale struktur også slår igennem inden for folkekirken ud fra et hovedprincip om sammenfald mellem provstigrænser og kommunegrænser. Det vil sikre en mere bæredygtig lokal økonomi og reducere behovet for centralt finansieret udligning. I enkelte meget store kommuner kan der fortsat være behov for flere provstier. I disse kommuner skal der etableres et forpligtende økonomisk samarbejde mellem provstierne for at sikre en ansvarlig budgetlægning.”

Med henblik på at gennemføre den nævnte reform af provstigrænserne, besluttede regeringen den 20. april 2005 at nedsætte en arbejdsgruppe om ændring af den kirkelige struktur som følge af kommunalreformen.

Arbejdsgruppens kommissorium indebærer, at arbejdsgruppen i sammenhæng med forslaget til provstiinddelingen også skal se på opgaverne i sogn, provsti og stift.

Denne betænkning omhandler arbejdsgruppens overvejelser og anbefalinger om budgetlægning samt om opgaver i sogn, provsti og stift. Arbejdsgruppens forslag til den fremtidige provstiinddeling er offentliggjort særskilt den 16. maj 2006.

1.1 Arbejdsgruppens nedsættelse og kommissorium

Arbejdsgruppen blev nedsat ved kirkeministerens breve af 12. maj 2005 til biskopperne, Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer, Danmarks Provsteforening og Den danske Præsteforening.

Arbejdsgruppen fik følgende kommissorium:

”I tilknytning til den forestående kommunalreform er det således nødvendigt, at provstiudvalgenes virksomhed bliver tilpasset i forhold til den fremtidige kommunale inddeling. Kirkeministeriet vil derfor, i lighed med hvad der skete ved kommunalreformen i 1970, udarbejde et lovforslag til gennemførelse af denne tilpasning.

Med disse tiltag ønsker regeringen, at de kirkelige myndigheder i sammenhæng med kommunalreformen opnår administrative fordele, maksimal udligningsmæssig gevinst og størst mulig lettelse af planlægningsopgaver. Det er samtidig sigtet at skabe bæredygtige enheder og sikre den nødvendige koordinering i processen.

Det vil således blive tilstræbt at skabe sammenfald mellem provstigrænser og kommunegrænser i alle tilfælde, hvor dette praktisk er muligt.

Dette hovedprincip tilgodeser en rationel varetagelse af provstiets budgetfunktion og funktionen som ligningsmyndighed, ligesom det sikrer, at de udligningsmæssige effekter, der er en følge af de større kommunale enheder, bliver høstet.

Samtidig er der en række tilgrænsende opgaver, hvor et én til én forhold mellem provsti og kommune vil indebære fordele. Der tænkes her på bl.a. planopgaver, bygningsforvaltning, miljøopgaver, skole- og kultursamarbejde m.v.

I kommuner, hvor der er flere provstier, og hvor det ikke måtte være praktisk muligt at rumme kommunen inden for ét provsti, er det hensigten, at der etableres ét fælles provstiudvalg med ansvar for budget og regnskab. Derved imødegås de kendte u hensigtsmæssigheder ved kirkelig budgetlægning i et stort ligningsområde, som omfatter flere provstier.

Endelig må det forudses, at enkelte kommuner også efter reformen vil være så små, at nogle provstier fortsat må omfatte to eller flere kommuner.

Antallet af provstier antages at blive stort set uændret, og der bør kunne drages størst mulig nytte af, at kommunalreformen først slår fuldt igennem om ca. to år. Den nye provstiinddeling kan gennemføres med en overgangsordning over nogle år, således at der tages hensyn til lokale forhold, fx provstens lokalisering.

Udover at overveje provstiinddelingen er det også nødvendigt i sammenhæng hermed at overveje provstens og provstiudvalgets opgaver, herunder i forhold til menighedsrådene.

Det bør desuden overvejes, hvorvidt provstestillingerne i deres nuværende form er hensigtsmæssige, herunder om en fastere tilknytning til et bestemt præsteembede vil være at foretrække, og om den administrative understøttelse af funktionen bør udbygges.

Samtidig skal eventuelle konsekvenser for stifternes opgaver belyses. Det skal i den forbindelse særligt overvejes, hvordan stiftsøvrighedens opgaver skal varetages, når stiftsøvrigheden ophører den 1. januar 2007.

Arbejdsgruppen forudsættes løbende at tage stilling til og afgive indstilling om de spørgsmål, der bliver den forelagt, med henblik på en smidig og hensigtsmæssig gennemførelse af ændringer i provsti- og stiftsinddelingen i tilknytning til kommunalreformen.

Arbejdsgruppen skal inddrage synspunkter fra samtlige stifter ved, at der afholdes konsultationer med hver enkelt biskop og provsterne for de provstier, der i særlig grad berøres af ændringerne i provstiinddelingen.

Arbejdsgruppen skal i efteråret 2005 afrapportere om den geografiske inddeling, mens den resterende del af arbejdet skal afsluttes inden udgangen af juni 2006.”

Det fremgår af regeringsgrundlaget, at der inden udgangen af 2007 skal ske en evaluering af de forsøg med stiftsråd, der er etableret i et antal stifter. Arbejdsgruppen har derfor ikke behandlet denne problemstilling.

1.2 Arbejdsgruppens sammensætning

Arbejdsgruppen har haft følgende sammensætning:

- Niels Henrik Arendt, biskop over Haderslev Stift
- Leif Arffmann, formand for Danmarks Provsteforening
- Elisabeth Dons Christensen, biskop over Ribe Stift

- Helle Christiansen, formand for Den danske Præsteforening
- Pernille Esdahl, chefkonsulent i Kirkeministeriet
- Sabine Bech Hansen, næstformand for Den danske Præsteforening
- Jacob Heinsen, departementschef i Kirkeministeriet (formand)
- Ole Chr. Ivertsen, næstformand for Danmarks Provsteforening
- Inge Lise Pedersen, formand for Landsforeningen af Menighedsråd (medlem af Landsforeningen af Menighedsråds bestyrelse indtil den 9. juni 2006)
- Ejvind Sørensen, medlem af Landsforeningen af Menighedsråds bestyrelse (formand for Landsforeningen af Menighedsråd indtil den 9. juni 2006).

Fra den 7. februar 2006 har Erik Norman Svendsen, biskop over Københavns Stift deltaget som observatør i arbejdsgruppen. Fra den 10. maj 2006 har Jens Gram, sekretariatschef i Landsforeningen af Menighedsråd deltaget som observatør i arbejdsgruppen.

Torben Stærgaard, IT-chef i Kirkeministeriet, har været tilknyttet arbejdsgruppen og sekretariatet som sagkyndig rådgiver.

Sekretariatet for arbejdsgruppen har været varetaget af Kirkeministeriet. Sekretariatet har bestået af:

- Karsten Kirk Larsen, fuldmægtig
- Lise-Lotte Skovsager Gümöes, fuldmægtig.

Sibel Atay, studentemedhjælp i Kirkeministeriet, har bistået med bearbejdningen af hørings svar.

1.3 Arbejdsgruppens arbejde og metode

Arbejdsgruppen har holdt i alt 16 møder i perioden 31. maj 2005 til 30. juni 2006.

Den 9. marts 2006 afholdt arbejdsgruppen et seminar. Deltagerliste og seminarets program fremgår af bilag 1 og 2. Oplæggene fra seminaret blev offentliggjort på www.km.dk.

Arbejdsgruppen offentliggjorde den 12. december 2005 et oplæg om ændring af den kirkelige struktur samt et oplæg om budgetlægning for de lokale kirkelige kasser.

Den 3. januar 2006 offentliggjorde arbejdsgruppen et debatoplæg om opgaver i sogn, provsti og stift.

Oplæggene blev offentliggjort på www.km.dk.

1.3.1 Debatmøder

For at kick-starte debatten afholdt arbejdsgruppen i løbet af januar og februar 2006 i alt 11 debatmøder, et i hvert stift samt et på Bornholm. Til debatmøderne blev alle landets menighedsråd indbudt til at deltage.

Formålet med debatmøderne var at skabe størst mulig åbenhed om arbejdsgruppens forskellige forslag samt at igangsætte en lokal debat om opgaver i sogn, provsti og stift. Desuden bidrog debatmøderne med konkret input og perspektivering til arbejdet i arbejdsgruppen.

Debatmøderne blev indledt med en generel orientering fra arbejdsgruppens formand om formålet med ændringerne i den kirkelige struktur. Herefter blev det konkrete forslag til ændring af den kirkelige struktur gennemgået af IT-chef Torben Stærgegaard, hvorefter stiftets biskop fik lejlighed til at redegøre for de overvejelser og den proces, der havde været i stiftet om ændring af den kirkelige struktur. Efter disse oplæg var der debat om strukturforslaget.

Herefter holdt arbejdsgruppens formand samt en repræsentant for Landsforeningen af Menighedsråd indledende oplæg om opgavefordelingen efterfulgt af en generel debat af de spørgsmål, der er rejst i arbejdsgruppens debatoplæg.

Skiftende medlemmer af arbejdsgruppen deltog i debatmøderne.

Der blev taget referat af alle debatmøderne. Referaterne blev offentliggjort på Kirkeministeriets hjemmeside www.km.dk.

I alt deltog ca. 2200 menighedsrådsmedlemmer i de 11 debatmøder.

1.3.2 Høring

Høringsfristen var den 1. april 2006.

Høringen bidrog til, at et meget stort antal af folkekirkens interessenter deltog i debatten om den fremtidige opgavefordeling i folkekirken ved at indsende høringsvar eller kommentarer til debatoplægget.

Formålet med høringen var endvidere at bibringe arbejdsgruppen et billede af holdningerne til de ideer, der er præsenteret i debatoplægget.

Der blev modtaget i alt 691 høringsvar eller kommentarer til debatoplægget om opgaver i sogn, provsti og stift.

De 691 høringsvar var fordelt på følgende parter:

- 518 svar fra i alt 667 af de 2.118 menighedsråd i folkekirken
- 65 svar fra provstiudvalg i folkekirken
- 7 svar fra biskopper/stiftsovrigheder/stiftsråd
- 21 svar fra organisationer
- 80 svar fra i alt 378 enkeltpersoner (heriblandt præster).

Samtlige høringsvar blev offentliggjort på www.km.dk den 21. april 2006. Samtidig offentliggjorde arbejdsgruppen et høringsnotat og et ”trafiklys” med høringens signaler i forhold til de enkelte spørgsmål i debatoplægget.

Høringsnotatet er gengivet i kapitel 3, og ”trafiklysskemaet” er gengivet i kapitel 2. Høringsvarene behandles endvidere nærmere i betænkningens enkelte afsnit.

1.4 Betænkningens indhold

Betænkningens *kapitel 2* indeholder en sammenfatning af arbejdsgruppens overvejelser og forslag samt en redegørelse for hovedresultaterne af høringsprocessen.

Betænkningens *kapitel 3* indeholder spørgsmålene fra arbejdsgruppens debatoplæg samt en sammenfatning af de 691 hørings svar.

Betænkningens *kapitel 4* indeholder arbejdsgruppens overvejelser og forslag om ledelse, samvirke mellem præst og menighedsråd samt om administrative lettelser i menighedsrådets arbejdsgiverfunktion bl.a. ved opblødning af faggrænser og ved indgåelse af fælles overenskomst. Desuden indeholder kapitlet arbejdsgruppens overvejelser om menighedsrådets sammensætning.

Betænkningens *kapitel 5* indeholder arbejdsgruppens overvejelser og forslag om mulighederne for forbedret samarbejde mellem sogne, herunder med provstiet som ramme. Desuden indeholder kapitlet arbejdsgruppens overvejelser og forslag om provstens arbejdsopgaver, om provstiet som ansættelsesområde for kirkefunktionærer, om placering af provstikontoret, og om provstens ansættelsesform.

Betænkningens *kapitel 6* indeholder arbejdsgruppens overvejelser og forslag om budgetlægning for de lokale kirkelige kasser, herunder forslag om budgetsamråd, budgetproces for kirke- og præstegårdskasser og om budgetarbejde i kommuner med flere provstier.

Betænkningens *kapitel 7* indeholder arbejdsgruppens overvejelser og forslag om sammensætningen af stiftsøvrigheden og den fremtidige varetagelse af stiftsøvrighedens nuværende opgaver. Desuden indeholder kapitlet arbejdsgruppens overvejelser og forslag om bindende bidrag til stiftsfonden og om stiftsadministrationen som serviceorgan.

Betænkningens *kapitel 8* indeholder arbejdsgruppens forslag til lovændringer på baggrund af arbejdsgruppens overvejelser og forslag i kapitlerne 4-7.

Kapitel 2 Sammenfatning

2.1 Kirkens opgave

Folkekirken som kristen kirke er at forkynde Kristus som hele verdens frelser. Dette udgangspunkt er lovgivningsmæssigt bestemt i Grundloven, der bestemmer folkekirken som den evangelisk-lutherske kirke. Forkyndelsen bygger på den grundforudsætning, at mennesker ikke ved egen indsats kan gøre sig fortjent til noget over for Gud, men kun kan modtage alt fra Gud i troen på Jesus Kristus. Kirkens overordnede opgave danner udgangspunkt for de konkrete former, kirkelivet får i sogn, provsti og stift. Alle konkrete målsætninger må dybest set tjene denne opgave.

En række ændringer i folkekirken forhold, der er nærmere beskrevet i det følgende afsnit, gør det påtrængende at overveje, hvorledes og af hvem de mange konkrete opgaver i folkekirken mest hensigtsmæssigt kan varetages.

Det er dog ikke noget mål i sig selv, at folkekirken skal være "tidssvarende". Den overordnede opgave – at forkynde evangeliet – er den samme, som den har været i 2000 år. Men de ændrede vilkår giver anledning til at spørge, om der kan tænkes ændringer i organiseringen af opgaverne i folkekirken, der kan gøre kirken mere egnet til at varetage sin mission i det samfund, vi lever i i dag.

Med den fortsat høje medlemsandel og den generelt gode opslutning om folkekirken, der er i befolkningen, befinder folkekirken sig i dag – ikke mindst sammenlignet med kirkerne i vores nabolande – i en privilegeret situation, hvor der er rum til at træffe nogle positive valg med henblik på folkekirken fremtid.

Menighedsrådene har inden for de seneste år fået en øget økonomisk frihed til at løfte deres opgave, blandt andet i form af en generel adgang til at afholde udgifter til sognets kirkelige aktiviteter samt til fremme af det kirkelige liv i pastorat, provsti og stift.

En afgørende udfordring for menighedsrådene i de kommende år bliver at bruge denne frihed til at styrke de aktiviteter, der direkte understøtter kirkens opgave, således som den stiller sig for folkekirken i dag, uden at det fører til stigende udgifter. Det drejer sig blandt andet om at effektivisere kirkens egen administration, således at så få ressourcer som muligt bruges på bogholderi og bureaukrati, og mest muligt bruges på formål, der har direkte betydning for kirkens nuværende og mulige medlemmer. Det drejer sig også om at få gavn af de teknologiske fremskridt inden for et område som civilregistreringen. Og det drejer sig om at få udført anlægs- og vedligeholdelsesarbejder på kirke og kirkegård bedst og billigst. Og endelig drejer det sig om, at *alle* kirkens ansatte skal være fælles om at fremme det kirkelige liv i sognet.

Der er imidlertid store forskelle mellem de enkelte sogne både for så vidt angår opgaverne og sognenes muligheder for at løfte dem. Det gælder forskelle mellem by og land og mellem store og små sogne. Det betyder, at nogle af de problemstillinger og de løsningsforslag, der beskrives i de følgende afsnit, ikke i lige høj grad er relevante for alle sogne.

Selv om sognet og sognemenigheden er og forsat skal være fundamentet i folkekirken, er der samtidig grund til at være opmærksom på og skabe rum for de former for kirkeliv, som ikke nødvendigvis har sognemenigheden som udgangspunkt.

Det gælder ikke mindst kirkens opgaver inden for undervisning, diakoni og mission, som kun til dels kan organiseres med udgangspunkt i sognet. Her udgør frem for alt den kirkelige undervisning et centralt område for folkekirken i de kommende år. En række af forslagene i de følgende afsnit – om sognesamarbejde, om provstiet som rum for samarbejde og om stiftet som inspirationscenter – har ikke mindst sigte på en styrkelse af den kirkelige undervisning over for børn, unge og voksne.

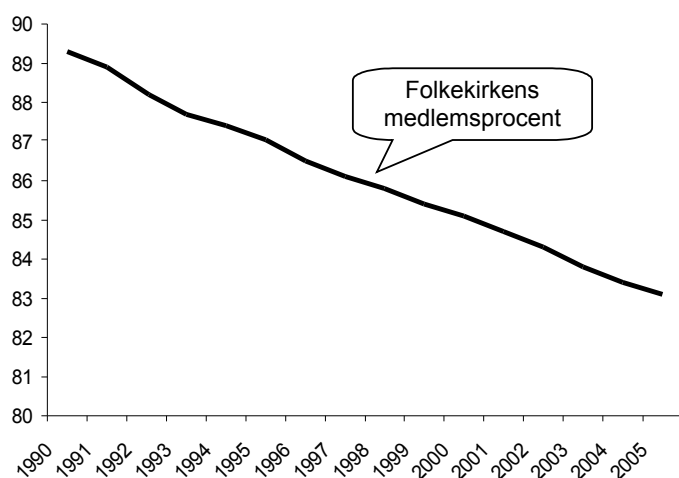
Som et andet eksempel kan nævnes spørgsmålet om kirken på internettet. I dag har internettet to funktioner, som begge kan få betydning for kirken og dens opgave. For det første informationsopgaven: internettet er i dag stedet, hvor søgende af enhver art finder svar på deres spørgsmål. Der er i dag over 100 millioner sider på internettet, som rummer ordet ”Jesus”! For det andet skaber internettet det, der kan benævnes virtuelle fællesskaber. I dag er der eksempelvis over en halv million unge i Danmark, der har oprettet en såkaldt profil på en hjemmeside, hvor de kan ”chatte” med andre unge, deltage i debatter på nettet og etablere virtuelle vennekredse. Begge aspekter af internettet – som informationsmedie og som virtuelt fællesskab – rejser spørgsmålet om folkekirkens tilstedeværelse på nettet og om internettets betydning for kirkens varetagelse af sin opgave. Hvordan skal folkekirken være til stede på internettet? Hvem skal løfte opgaven? Og hvordan sikres det, at den mangfoldighed, der kendetegner folkekirken, også afspejler sig på internettet?

Det rummer således en dobbelt udfordring at være folkekirke i Danmark i de kommende år. På den ene side skal der skabes bedre vilkår for kirkens liv i sognene. På den anden side skal der skabes rum for de former for kirkeliv, der ikke er knyttet til de lokale sognemenigheder. Og begge dele inden for en økonomi, der i bedste fald er uændret.

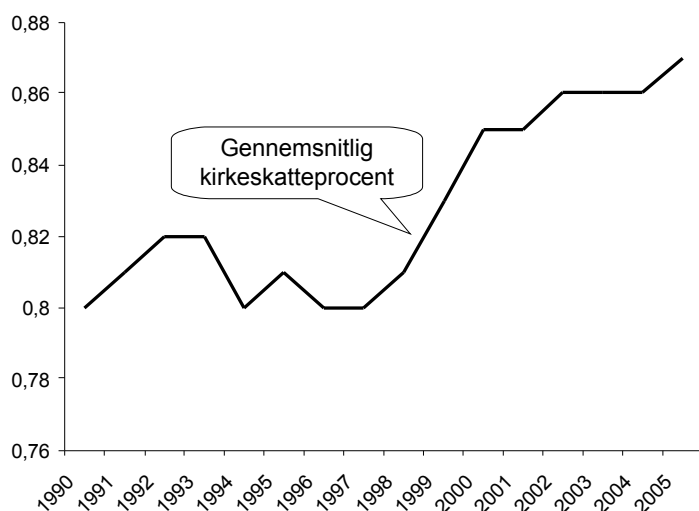
2.1.1 Udfordringer til opgavefordelingen

Folkekirken står i dag over for en række nye udfordringer. Vilkårene er på en række punkter nogle andre end for bare 15-20 år siden.

Folkekirkens medlemsandel er fortsat meget høj, men den falder med knap ½ procentpoint om året. Fra over 89 % i 1990 til 83 % i dag. Dette fald skyldes for lidt over halvdelen vedkommende indvandring, mens lidt under halvdelen skyldes nedgang i dåbsprocenten blandt borgere af dansk oprindelse.

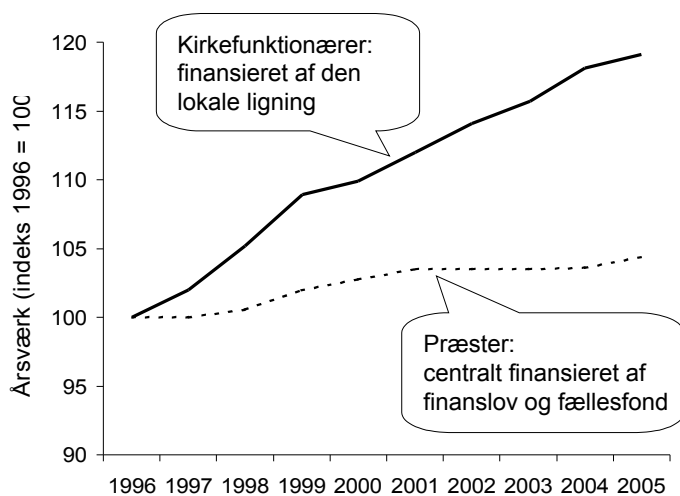

Trods et vigende antal medlemmer er folkekirkens økonomi vokset år for år. Det er blevet finansieret ved, at kirkeskattesatsen de sidste 15 år i gennemsnit for hele landet er blevet sat op med knap 10 % fra en skatteprocent på 0,80 % til 0,87 %.

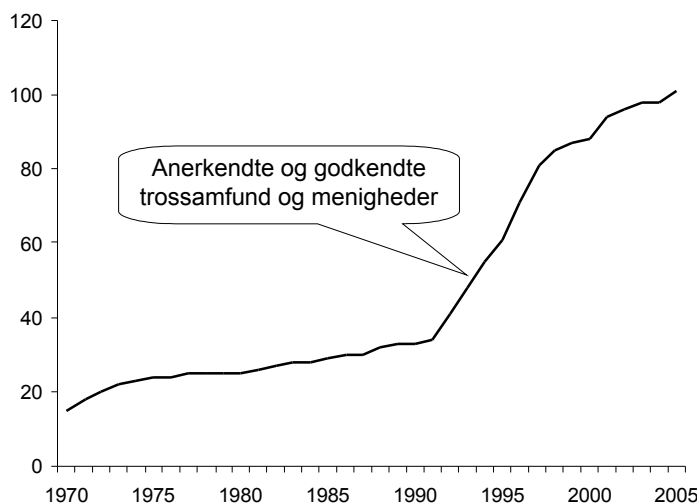
Der har i de senere år været vækst i både de lokale og de centrale udgifter i folkekirken. I 1990'erne var væksten størst i de centrale udgifter, blandt andet som følge af udgifter til forsikring og IT. I dag er væksten i de centrale udgifter stoppet, og det er øgede lokale udgifter, der er årsag til stigningen i kirkeskattesatsen. Det skyldes blandt andet, at der ansættes flere og flere kirkefunktionærer, at deltidsstillinger omdannes til fuld tid, og at der bruges flere penge på vikardækning. Udgifterne til kirkefunktionærer er steget med 20 % siden 1996. Cirka en fjerdedel af denne vækst skyldes ansættelse af sog-nemedhjælpere, mens de tre fjerdedele beror på andre personalegrupper.

Hvis stigningen i folkekirkens udgifter fortsætter, er der risiko for, at en fortsat stigning i kirkeskatten kan føre til en ond cirkel med stadig højere skatteprocent og faldende medlemstal, fordi skatten i stigende grad bliver en begrundelse for at melde sig ud.

Folkekirken er med en medlemsandel på ca. 83 % fortsat det trossamfund, som den helt overvejende del af befolkningen tilhører. Andre kristne og ikke-kristne trossamfund har tilsammen en medlemsandel på ganske få procent. Men samfundet er i dag præget af en religiøs pluralisme, som var ukendt for bare 15-20 år siden. Der er for eksempel i dag ca. 100 forskellige anerkendte eller godkendte trossamfund og menigheder i Danmark, hvoraf flertallet er kommet til inden for de seneste 15 år.

Mødet med andre trosbevægelser og religioner, først og fremmest islam, har forstærket behovet for, at folkekirken og dens medlemmer forholder sig til egen identitet.

Der er endvidere sket et traditionstab, så man ikke længere kan gå ud fra, at der blandt folkekirkens medlemmer er et grundlæggende kendskab til, hvad kristendom er ("den kristne børnelærdom"). Den opgave, der tidligere blev løftet af skole og forældre, hviler i dag i langt højere grad på kirken.

Men der opleves samtidig en øget åbenhed over for tro, som for eksempel viser sig i, at der i dag er flere, der svarer, at de tror på Gud, end der var for 20 år siden. Denne åbenhed viser sig også i den succes, som folkekirken har haft med den indledende konfirmationsundervisning (dåbsoplæring).

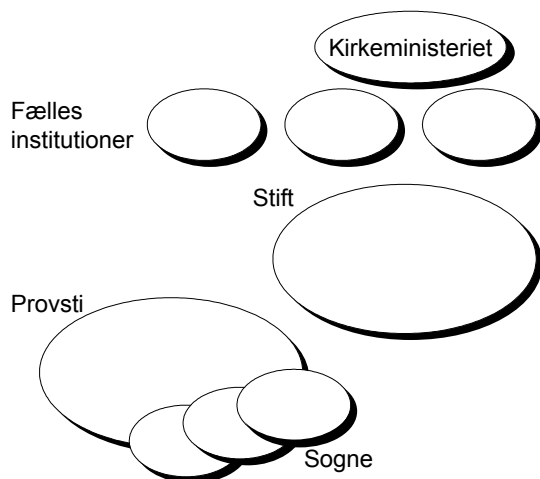
2.1.2 Målsætninger for en ændret opgavefordeling

I det følgende præsenteres en række forslag om mulige ændringer i opgaverne inden for og mellem sogn, provsti og stift. Disse forslag er baseret på tre mere generelle målsætninger for en ændret opgavefordeling i folkekirken.

Den første målsætning er, at den bureaukratiske struktur baseret på over- og underordning så vidt muligt bør afløses af en *fordeling af opgaverne*, hvor de forskellige myndigheder og embeder i folkekirken har ansvaret for at gøre det, som de er bedst til, og så vidt muligt uden at deres beslutninger skal godkendes af overordnede myndigheder.

En sådan organisationsform vil betyde, at de enkelte niveauer bliver indrettet på at løse de opgaver, der bedst muligt kan håndteres på netop det pågældende niveau i folkekirken. Det vil sige, at forskellen mellem sogn, provsti og stift ikke først og fremmest består i forskellen mellem en under- og en overordnet myndighed, men i stedet i at hvert niveau har hver sine egne opgaver. Det betyder samtidig, at kommunikation og sags-

gang ikke altid er bundet af ”tjenestevejen”, men kan foregå i forskellige retninger, alt efter hvad det drejer sig om. Nogle gange fra sogn til provsti, som vi kender det i dag, men andre gange fra sogn til stift eller fra sogn til nabosogn.

Der er i dag meget store forskelle mellem sognene. Det største sogn omfatter over 16.000 medlemmer, det mindste 30 medlemmer. Nu afhænger et sogns ”bæredygtighed” imidlertid ikke alene af medlemstallet, men også af en række andre lokale forudsætninger for det kirkelige liv. En bestemt gennemsnitlig sognestørrelse kan derfor ikke være nogen målsætning i sig selv. Men sognestørrelsen afspejler sig også i antal præster, øvrige ansatte og de økonomiske vilkår i det hele taget og dermed i de muligheder, som sognet har for at løfte forskellige opgaver. Hvis de meget store forskelle mellem sognene skal opretholdes, er det derfor nødvendigt, at sogne i højere grad samarbejder om løsningen af de lokale opgaver, som de ikke selv kan løfte. Også hvad det angår, bør opgaverne placeres dér, hvor de løses bedst.

Den anden målsætning er, at der på alle niveauer skal være bedre *sammenhæng mellem indhold og rammer*. Det betyder, at beslutninger om de økonomiske rammer bør træffes ud fra de konkrete målsætninger, man har for det kirkelige liv på de forskellige niveauer i folkekirken. Og at man i højere grad må gøre sig disse målsætninger klar, så de kan give retning for præsternes, kirkefunktionærernes og de frivilliges arbejde.

Det betyder også, at den gejstlige gren og den økonomisk-administrative gren af folkekirken, som har hver deres særskilte forudsætninger og funktioner, bør bringes så tæt sammen som muligt i både sogn, provsti og stift med henblik på at løfte den fælles opgave.

For det tredje, at der skal være en bedre *administrativ understøttelse* af de lokale kirkelige myndigheder og embeder. Der er behov for en styrket professionel administrativ bistand blandt andet i forbindelse med personaleadministration og byggesagsbehandling. På disse områder bliver forvaltningen stadig mere indviklet og krævende og forudsætter kendskab til komplekse regelsæt.

En bedre administrativ understøttelse må ikke føre til, at kompetencerne bliver flyttet fra menighedsråd, provstiudvalg og kirkelige embeder og overtages af professionelle administratorer. Folkekirkenes fokus skal være på forkyndelse, ikke på forvaltning. Det nuværende, forholdsvis slanke administrative system i folkekirken er en kvalitet, som bør bevares.

De følgende afsnit om sognet, provstiet, herunder den lokale budgetlægning, stiftet og de fælles folkekirkelige institutioner rummer en række forslag til, hvordan varetagelsen af opgaverne kan forbedres. Visionen er en struktur, som er mindre hierarkisk, og hvor udfordringerne så vidt muligt fortolkes og håndteres lokalt, men med øget samarbejde og samvirke om de opgaver, der ikke kan løftes af det enkelte sogn.

2.2 Sognet

Folkekirkens grundenheder består i dag af 2.121 sogne. Sognene varierer meget i størrelse. I godt 100 sogne er der således færre end 200 indbyggere, mens der i knap 100 sogne er flere end 10.000 indbyggere.

Der er mindst én kirke i hvert sogn, men i nogle sogne er der 2 eller flere kirker. Folkekirken har i alt 2.351 kirker. I nogle sogne med mere end én kirke er der oprettet et kirkedistrikt, som er knyttet til en af kirkerne. Der er for tiden 95 kirkedistrikter.

Som hovedregel er der et menighedsråd i hvert sogn og kirkedistrikt. To eller flere sogne eller kirkedistrikter kan dog beslutte at have fælles menighedsråd. Derfor er antallet af menighedsråd for tiden 2.118.

Menighedsrådet bestyrer sognets eller kirkedistriktets anliggender, medmindre der i den kirkelige lovgivning udtrykkeligt er bestemt noget andet. En af de væsentlige undtagelser er, at præsterne i deres embedsvirksomhed er uafhængige af menighedsrådet. Et menighedsråd består af mellem 6 og 15 valgte medlemmer samt sognets præst(er).

Menighedsrådet har bl.a. ansvar for sognets kirke og kirkegård. Menighedsrådet er også arbejdsgiver for kirkefunktionærerne, det vil sige alle medarbejdere, der er ansat ved kirken eller kirkegården, bortset fra præsterne. Opgaven som arbejdsgiver varetages af kontaktpersonen, som vælges af menighedsrådet blandt rådets valgte medlemmer.

Præsterne er ansat af Kirkeministeriet og er under tilsyn af biskoppen. Præster er ansat med et pastorat som ansættelsesområde. Et pastorat består af et sogn eller af flere små sogne. I store sogne/pastorater er der ansat to eller flere præster.

Som medlem af folkekirken hører man til det sogn, hvor man bor, og man har ret til at få foretaget kirkelige handlinger i sognets kirke. Medlemmer af folkekirken kan ved at løse sognebånd knytte sig til en præst i et andet sogn end bopælssognet.

Fundamentet for den lokale menigheds aktiviteter må altid være at forkynde Kristus som menneskets og verdens frelser. Således er enhver lokal kirke og menighed en del af, hvad den apostolske trosbekendelse kalder ”den hellige, almindelige kirke”. Enhver lokal drøftelse af målsætninger for menighedens arbejde og beslutning om menighedens forhold sker derfor på dette grundlag.

Det kirkelige liv er forankret i sognemenigheden. Men det er samtidig realiteten i dag, at en række aktiviteter allerede foregår på tværs af sognegrænserne. Sognepræsten udfører en ikke uvæsentlig del af sit arbejde uden for sognet – både fordi sognepræsten ofte er ansat i et flersognspastorat og i kraft af rådighedsordningen. Og en meget uensartet sognestruktur, hvor halvdelen af sognene tilsammen kun omfatter godt 10 % af indbyggerne, betyder, at mange sogne er for små til selv at understøtte en række opgaver.

Tilknytningen til bopælssognet betyder mindre i de større byer, hvor der i højere grad er tale om, at man vælger at slutte sig til en bestemt menighed. Der findes endvidere funk-

tionsmenigheder i fængsler, på hospitaler og på uddannelsesinstitutioner, som ikke er baseret i sognet. Det frivillige arbejde, der udøves i organisationer med større eller mindre tilknytning til folkekirken, er også kun i begrænset omfang sognebaseret.

Lokalt er der dog ofte knyttet en meget stærk identitet til den eksisterende sogneinddeling. Der ses kun svage tendenser i retning af sammenlægning af små sogne til større sogne, som er mere ”bæredygtige” med hensyn til økonomi og opgavevaretagelse. Både den stigende anvendelse af mulighederne for at oprette fælles menighedsråd og pastoratssammenlægninger kan ses som et udtryk for sognemenighedernes ønske om en mere bæredygtig struktur, men vel at mærke uden fuldstændig at give slip på den historiske sogneidentitet.

Hvis den nuværende sognestruktur skal bevares, er det derfor nødvendigt, at sogne samarbejder om løsningen af en række kirkelige opgaver. Muligheden for at anvende provstiet som ramme om samarbejde mellem sognene er nærmere beskrevet i det følgende afsnit om provstiet.

2.2.1 Menighedsrådets opgaver

Menighedsrådets væsentligste opgave er ikke at administrere, men at sikre gode vilkår for evangeliets forkyndelse. Menighedsrådet – såvel de valgte medlemmer som sognets præst(er) – har den overordnede ledelse af kirken i sognet.

Set fra en evangelisk-luthersk synsvinkel er det et kernepunkt, at der ikke findes nogen kirkelig magt (eller ledelse), der kan stille sig mellem Gud og den enkelte kristne. Samtidig fremhæves det, at da den enkeltes tro på Gud bygger på, hvad der høres og læres, er der indført et embede, der skal forkynde evangeliet og forvalte sakramenterne og i den forstand lede de kristne til Kristus.

Ledelse er andet end udøvelse af magt. Ledelse kan også betyde at lede andre frem mod et mål. Kirkelig ledelse må i højere grad forstås som en bestræbelse på at vise veje og muligheder frem mod det ene mål, som kirken retter sig mod: evangeliets forkyndelse.

De følgende overvejelser om menighedsrådets og præstens ledelsesopgaver og om overordnet og daglig ledelse må nødvendigvis forstås i dette perspektiv.

Høringssvarene afspejler, at der er meget forskellige vilkår for menighedsrådsarbejdet i store og små sogne. I store sogne med flere præster og mange kirkefunktionærer giver en skelnen mellem overordnet og daglig ledelse mere mening end i et lille landsogn, hvor menighedsrådsmedlemmerne også forventes at stå for og deltage i mange af sognets daglige aktiviteter.

Fælles for små og store sogne er imidlertid, som det også afspejler sig i høringssvarene, at menighedsrådets ansvar for at sikre gode vilkår for evangeliets forkyndelse ikke kun vedrører de ydre rammer. Ansvar for denne opgave fremgår for præsternes vedkommende af præste- og ordinationsløftet og for de valgte medlemmer af det afgivne menighedsrådsløfte. Alle menighedsrådsmedlemmer har således ansvar for den lokale menigheds kirkelige funktioner, men udøver dette på forskellig vis og ud fra forskellige forudsætninger.

Forskellen i menighedsrådet mellem læg og gejstlig er således ikke en forskel mellem kirkens ydre rammer (mursten og personale) og kirkens indhold (forkyndelsen) men handler om forskellige funktioner inden for såvel rammer som indhold.

De konkrete målsætninger, som menighedsrådet måtte fastlægge for det kirkelige liv i sognet, udmøntes af rådet i den prioritering af opgaverne og de dertil hørende økonomiske og personalemæssige rammer, som kommer til udtryk i den årlige budgetlægning. Som et eksempel kan nævnes prioritering mellem indsatsen inden for henholdsvis voksen- og børneundervisning – en prioritering, der må foretages ud fra en vurdering af sognets behov og de ressourcer – såvel økonomiske som personalemæssige – der er til rådighed.

En frugtbar målsætnings- og prioriteringsproces forudsætter et *samvirke* mellem de af menigheden valgte repræsentanter og den/de af menigheden kaldede præst/præster, som hver har deres baggrund for at kunne bidrage hertil. I praksis vil en sådan proces ofte inddrage alle kirkens medarbejdere i drøftelserne og drage nytte af medarbejdernes forskellige erfaringer. Men ansvaret hviler på menighedsrådet – de valgte repræsentanter og præsten/præsterne.

Præstens medlemskab af menighedsrådet medvirker til at forpligte præsten på menighedsrådets drøftelser og beslutninger. Præsten er således forpligtet til også at deltage i rådets arbejde med økonomi og bygninger. Tilsvarende er de valgte medlemmer af menighedsrådet forpligtede på at medvirke til at gøre de konkrete målsætninger for det lokale kirkelige liv til virkelighed.

Dette fremgår for så vidt allerede af menighedsrådslovens § 1, hvorefter sognets eller kirkedistriktets anliggender styres af menighedsrådet, medmindre andet er særligt hjemlet i lovgivningen. For det betyder, at menighedsrådets opgave er at lede det kirkelige liv i sognet både for så vidt angår de administrative som de kirkelige anliggender. Det følger også af menighedsrådslovens § 38, hvorefter præsten bl.a. skal have menighedsrådets samtykke til, at der anvendes en anden autoriseret liturgi eller andre autoriserede ritualer end dem, der hidtil er anvendt i menigheden, samt af menighedsrådets kompetencer med hensyn til præsteansættelse.

Men arbejdsgruppen skal foreslå, at menighedsrådslovens § 1 præciseres, så det klart fremgår, at menighedsrådet – i et *samvirke* mellem valgte medlemmer og præst(er) – har ansvaret for at lede det kirkelige liv i sognet, såvel for så vidt angår rammerne som indholdet. Det foreslås, at bestemmelsens § 1, stk. 1, affattes som følger: ”Sognets eller kirkedistriktets kirkelige og administrative anliggender styres af menighedsrådet, medmindre andet er særligt hjemlet i lovgivningen.” – idet ordene ”kirkelige og administrative” således foreslås tilføjet den nuværende ordlyd.

I forlængelse af de ovennævnte betragtninger om ledelse i kirken skal arbejdsgruppen endvidere foreslå, at formålet med menighedsrådets virksomhed direkte anføres i et stk. 2 som følger: ”Det påhviler menighedsrådet at virke for gode vilkår for evangeliets forkyndelse.” Dette indebærer ikke direkte nogen juridisk forpligtelse for menighedsrådet. Men det kan bidrage til fortolkningen af menighedsrådets kompetencer og pligter, som disse i øvrigt er fastlagt i den kirkelige lovgivning.

2.2.2 Daglig ledelse

Spørgsmålet om præsten som en mulig daglig leder har været genstand for stor opmærksomhed i såvel høringssvarene som ved de debattmøder, arbejdsgruppen har gennemført. Blandt høringssvarene er der næsten lige mange positive og negative tilkendegivelser.

Udgangspunktet for diskussionen har været den uklarhed, som i dag i mange sogne kendetegner de lokale ledelsesforhold. Dette udgør en negativ faktor i forhold til arbejds-

miljøet i folkekirken, hvilket blev afdækket i arbejdsmiljøundersøgelsen fra 2002. Det må også anses for at være et rimeligt krav, at enhver medarbejder har umiddelbar adgang til sin daglige leder. Ordningen med menighedsrådets kontaktperson er nogle steder velfungerende, men er i mange tilfælde ikke velegnet til at håndtere den daglige ledelse. I dag kan præsten efter menighedsrådsloven ikke vælges til at varetage opgaven som kontaktperson. En mulighed kunne derfor være, at denne begrænsning blev ophævet, så præsten også formelt kunne have det daglige ledelsesansvar. I mange sogne varetager præsten i praksis allerede denne opgave på uformel basis.

Forslaget om, at menighedsrådet skulle kunne vælge præsten som daglig leder tog afsæt i, at præsten på sin vis allerede i forvejen er leder. Det ligger i benævnelserne ”pastor” og ”præst”, at der er tale om en funktion som ”hyrde” henholdsvis ”ældste” i forhold til menigheden, altså en form for ledelsesopgave som menighedsforstander. Denne ledelsesopgave i forhold til menigheden har på mange måder ændret karakter som følge af menighedsrådsdemokratiet. Det vil dog ikke sige, at den har mistet sin betydning.

I den forbindelse er det vigtigt at understrege, at selv om ledelse *også* kan indebære en instruktionsbeføjelse, så består ledelse ikke primært i over- og underordning. Kirkens medarbejdere har en tradition for en betydelig selvbestemmelse i tilrettelæggelsen af deres arbejde, og det er der grund til at holde fast ved. Ledelse er heller ikke det samme som administration. Der vil ikke være meget vundet ved at sætte præsten til at administrere. I stedet bør den lokale administration lattes gennem bistand fra provsti og stiftsadministration.

Et mere nutidigt begreb om ledelse vil i stedet fokusere på sammenhængen mellem ledelse og målsætninger. Ledelse handler i dette perspektiv først og fremmest om at omsætte det samlede menighedsråds beslutninger i fælles mål for medarbejderne, at kommunikere disse mål og at koordinere samarbejdet herom. Netop her kunne præsten have en særlig styrke som daglig leder, fordi præsten dels har ansvaret for forkyndelsen, dels gennem sin deltagelse i menighedsrådsarbejdet har en særlig forpligtelse på udformningen af de konkrete målsætninger for det kirkelige liv i sognet. Det nutidige begreb om ledelse har således lighedspunkter med den traditionelle beskrivelse af præstens funktion i menigheden.

Arbejdsgruppens forslag i debatoplægget indebærer *ikke*, at præsten *skal* være daglig leder, men derimod, at menighedsrådet får *mulighed* for at *vælge* præsten som daglig leder. Samt at menighedsrådet får mulighed for at vælge en mere fleksibel ordning, hvor den daglige ledelseskompetence i forhold til kirkens ansatte deles mellem præsten og en kontaktperson, som er et af de valgte medlemmer af menighedsrådet. Menighedsrådet vil også kunne vælge at fortsætte som hidtil med en kontaktperson fra menighedsrådets valgte medlemmer.

Arbejdsgruppens forslag vil ikke ændre ved, at den daglige ledelse, hvad enten den placeres hos et valgt medlem eller hos præsten, eller opgaverne deles mellem disse, vil skulle udøves under ansvar over for menighedsrådet. Det er det samlede menighedsråd, der beslutter de konkrete målsætninger for det kirkelige arbejde i sognet og de ressourcemæssige prioriteringer. Vælges præsten som daglig leder, eller vælges en mere fleksibel ordning mellem præst og kontaktperson, vil ledelsen derfor – som det også gælder for kontaktpersonordningen i dag – skulle udøves loyalt over for menighedsrådets beslutninger og i praksis i tæt samarbejde med menighedsrådets formand. Forslaget ændrer heller ikke på, at organisten fortsat skal lede korsangerne, at kirkegårdslederen skal lede kirkegårdens personale osv. Det vil således fortsat generelt være muligt at delegerede ledelsesopgaver i større eller mindre omfang til en eller flere af kirkens ansatte.

Mange høringssvar – positive som negative – har rejst spørgsmål om, hvorvidt præsten har den nødvendige uddannelse til at varetage rollen som daglig leder. Dette spørgsmål vil også kunne rejses i forhold til de fleste kontaktpersoner, der heller ikke nødvendigvis har en decideret lederuddannelse bag sig eller har erhvervsmæssig ledelseserfaring. Mange deltager dog i Landsforeningen af Menighedsråds kursus for kontaktpersoner, som en del af høringssvarene tilkendegiver man har gode erfaringer med. Såfremt flere præster skal fungere som daglige ledere, vil Landsforeningen af Menighedsråds kursus for kontaktpersoner være relevant, ligesom dette også gælder de tiltag med ledelsesuddannelse, der allerede er iværksat af Præsternes Efteruddannelse under Folkekirkens Uddannelsesinstitutioner.

På ovennævnte baggrund fastholder arbejdsgruppen forslaget om, at det skal være muligt for menighedsrådet at vælge præsten til daglig leder eller vælge en mere fleksibel fordeling af den daglige ledelse mellem et valgt menighedsrådsmedlem og præsten. Valget foreslås at ske for et år ad gangen.

En sådan ordning skal i givet fald være frivillig både for menighedsrådet og for præsten. Det skal ikke være en opgave, der kan pålægges præsten af menighedsrådet eller Kirkeministeriet.

Hvis der er flere præster ved en kirke, må opgaven varetages af én af præsterne. Menighedsrådet har ikke nogen egentlig ledelseskompetence over for præsterne – selv om der, som det er nærmere beskrevet i det følgende, kan siges at være en gensidig forpligtelse til at samvirke om løsningen af opgaverne. Varetagelsen af denne opgave vil derfor heller ikke betyde, at præsten får nogen egentlig ledelseskompetence i forhold til de øvrige præster, men der kan ligge en opgave i at befordre samvirket mellem menighedsråd og præster.

Modellen ændrer ikke på præstens uafhængighed af menighedsrådet i forkyndelse, sjælesorg og undervisning og præstens pastorale forpligtelse i øvrigt, jf. nærmere i det følgende.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at det kun vil være et absolut fåtal af sogne, der har en sådan størrelse med hensyn til folkekirkemedlemmer og ansatte, at ansættelse af en administrationschef vil være en god løsning. En styrkelse af den daglige ledelse bør som udgangspunkt ikke indebære opfindelse af nye bureaukratiske lag og mere indviklede kommunikationsveje. En styrket daglig ledelse handler ikke først og fremmest om nye stillingskategorier, men om at målsætningerne bliver nærværende i det daglige arbejde.

En model med ansættelse af en administrations- eller personalechef for hele provstiet kan være fornuftig, hvis der er tale om en aflastning af den rent administrative personaleledelse for alle sogne i provstiet, dvs. lønadministration og lignende. Men der kan efter arbejdsgruppens vurdering være betænkeligheder ved at opbygge egentlige ledelsesstrukturer, der ikke er klart forankret i enten den demokratiske eller den gejstlige ledelse.

2.2.3 Præstens forkyndelsesfrihed

I tilknytning til spørgsmålene om menighedsrådets ansvar for både rammer og indhold og om præstens eventuelle varetagelse af den daglige ledelse kan overvejes en præcisering af menighedsrådslovens § 37, som fastsætter, at præsten i sin embedsvirksomhed, herunder den private sjælesorg, er uafhængig af menighedsrådet.

Der er i realiteten tale om et samvirke og ikke om en fuldstændig uafhængighed. Det gælder allerede direkte for så vidt angår blandt andet valg af liturgi og ritualer og indirekte i alle forhold, hvor præstens virke forudsætter, at der stilles økonomiske eller personalemæssige ressourcer til rådighed. For eksempel har præsten ansvaret for tilrettelæggelsen af konfirmationsforberedelsen, men de økonomiske rammer for denne undervisning fastsættes af menighedsrådet i det årlige budget.

Præstens uafhængighed af menighedsrådet er derimod afgørende for så vidt angår udøvelsen af præstens pastorale forpligtelse, herunder forkyndelse, sjælesorg og undervisning. Dette er allerede det juridiske indhold af bestemmelsen. Bestemmelsens ordlyd kan imidlertid lægge op til en forståelse i retning af præstens fuldstændige uafhængighed af menighedsrådet.

Arbejdsgruppen finder på den baggrund, at det med en præcisering vil blive tydeliggjort, at menighedsrådet og præsten er gensidigt forpligtet til at samvirke om målsætningerne for det kirkelige liv i sognet samtidig med, at det fastholdes, at præsten i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse er uafhængig af menighedsrådet.

Arbejdsgruppen skal derfor foreslå, at menighedsrådslovens § 37 præciseres, så det klart fremgår, at den vedrører præstens forkyndelsesfrihed:

”Præsten er i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse, herunder sin forkyndelse, sin sjælesorg og sin undervisning, uafhængig af menighedsrådet.”

Præsten forudsættes således i øvrigt at samvirke med menighedsrådet om det kirkelige liv i sognet. Den nuværende bestemmelse har som anført samme juridiske indhold, men en præcisering er ønskelig, da den nuværende ordlyd indbyder til at blive misforstået. Dette understøttes også af høringssvarene.

Understregningen af, at menighedsråd og præst er gensidigt forpligtet til at samvirke om målsætningerne for det kirkelige liv i sognet har ikke noget umiddelbart juridisk indhold. Men den kan have en indirekte betydning ved vurderingen af sager om samarbejdsvanskeligheder.

2.2.4 Menighedsrådets sammensætning

Arbejdsgruppen har også overvejet forskellige spørgsmål om menighedsrådets sammensætning. I dag fastsættes antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer efter indbyggertallet i sognet.

Arbejdsgruppen skal for det første foreslå, at antallet fremover fastsættes efter antallet af folkekirkemedlemmer. Det forekommer ikke logisk eller hensigtsmæssigt, at antallet af ikke-medlemmer i et sogn skal have betydning for menighedsrådets størrelse.

For det andet skal arbejdsgruppen foreslå, at antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer nedsættes fra 6 til 5 i sogne med under 1000 folkekirkemedlemmer. Det kan ofte være svært at finde tilstrækkeligt med kandidater i små sogne. Men hvis antallet sættes lavere end 5 vil det, som det fremgår af høringssvarene, kunne blive umuligt at få fordelt alle enkeltmandshverv og udvalgsposter.

Arbejdsgruppen skal for det tredje foreslå, at reglerne om, hvad der sker, hvis der ikke vælges et fuldtalligt menighedsråd ved det ordinære menighedsrådsvalg, ændres. I dag skal der i så fald udskrives udfyldningsvalg, hvilket i praksis ofte vil sige, at biskoppen får ansvaret for at finde kandidater til menighedsrådet. I stedet foreslås det, at hvis der

ikke vælges et fuldtalligt menighedsråd, beslutter biskoppen, hvilket andet sogns menighedsråd der skal varetage sognets anliggender i funktionsperioden. Hvis det heller ikke ved det næste ordinære valg til menighedsråd lykkes at få valgt et fuldtalligt menighedsråd, indstiller biskoppen, hvilket andet sogn, sognet lægges sammen med.

Baggrunden for dette forslag er, at evnen til at vælge et fuldtalligt menighedsråd må anses for en god indikator for, om sognet er bæredygtigt. Det bør være menighedens og ikke biskoppens opgave at sikre, at der bliver valgt et fuldtalligt menighedsråd. Med den foreslåede model får menigheden chancen for at "mobilisere" frem til det næste ordinære menighedsrådsvalg. Hvis det heller ikke her lykkes at vælge et fuldtalligt menighedsråd, bør konsekvensen være, at sognet lægges sammen med et andet sogn.

Endelig skal arbejdsgruppen for det fjerde foreslå, at reglerne om valgbarhed til menighedsrådet ændres, så en kirkefunktionær ikke kan vælges til menighedsrådet i det sogn, hvor vedkommende har tjenestested. Dette skyldes, at en kirkefunktionær, der har tjeneste i sognet, vil være inhabil i forhold til en meget stor del af de sager, der behandles i menighedsrådet, herunder i forbindelse med tilsynet med egne eller andre ved kirken ansatte funktionærers tjenstlige forhold. De samme hensyn ligger til grund for den gældende lovs bestemmelser om, at kirkefunktionærer ikke kan vælges til kirkeværge eller kontaktperson.

Særligt i forbindelse med spørgsmål om sammenlægning af sogne kan kirkefunktionærer have en egeninteresse ud fra ønsket om at sikre egen stilling, som kan stride mod, hvad der tjener det lokale kirkelige liv bedst. Såfremt menighedsrådet domineres af kirken ansatte, øger det endvidere risikoen for, at kirken ændrer sig, så den har sit udspring i de ansatte i stedet for i menigheden.

Tilsvarende regler findes også på andre områder. I den kommunale styrelseslov er der fastsat begrænsninger i visse kommunalt ansattes adgang til at blive valgt til det udvalg, der har ansvaret for det forvaltningsområde, hvor vedkommende er ansat. I skolebestyrelsesbekendtgørelsen er der tilsvarende en regel om, at personer, der er ansat ved den pågældende skole, ikke kan indvælges som forældrerepræsentanter i skolebestyrelsen.

Arbejdsgruppen finder, at samme principper kan begrunde indførelsen af en generel regel, der udelukker kirkefunktionærer fra at kunne blive valgt til menighedsrådet ved en kirke i det sogn (den menighedsrådsreds), hvor pågældende har tjenestested. En opgørelse viser, at ud af samtlige menighedsråd er der 7 %, hvor halvdelen eller flere af de valgte medlemmer har en eller anden grad af ansættelse under menighedsrådet. Heri er også medregnet mindre honorarer, dog ikke honorarer som følge af menighedsrådsarbejdet.

Det skal bemærkes, at hensynet til, at kirkefunktionærerne skal kunne følge med i rådets arbejde og være orienterede om menighedsrådets drøftelser af forhold, der har betydning for deres ansættelses- og arbejdsforhold, allerede er tilgodeset ved, at en repræsentant for sognets kirkefunktionærer har ret til uden stemmeret at deltage i rådets møder.

Såfremt en sådan regel indføres, vil kirkefunktionærer fortsat kunne indvælges i menighedsrådet dér, hvor vedkommende bor, hvis det er et andet sogn end tjenestestedet. Det står også den pågældende frit for at søge om at løse sognebånd til en sognepræst i et andet sogn end tjenestestedet og i den forbindelse flytte valgretten og valgbarheden med henblik på at opstille til valg til menighedsråd.

Det har fra flere sider været hævdet, at ganske mange menighedsråd ikke vil kunne få udfyldt alle pladser i rådet, såfremt det ikke er muligt at indvælge kirkefunktionærer an-

sat ved kirken eller kirkegården. Arbejdsgruppen finder imidlertid, at et sådant demokratisk problem ikke bør finde sin løsning ved i stedet at indvælge ansatte.

2.2.5 Menighedsrådets hverv

Ved høringen er tankerne om, at menighedsrådets administrative opgaver aflastes gennem regelforenkling og styrket bistand fra provsti, stift og Landsforeningen af Menighedsråd generelt blevet positivt modtaget.

Konkrete forslag herom indgår i de følgende afsnit. Det er væsentligt, at der alene er tale om en administrativ hjælp, således at beslutningskompetencen fortsat ligger hos menighedsrådet.

Herudover stiller arbejdsgruppen forslag om, at menighedsrådet gives bedre muligheder for hjælp til varetagelse af kassererfunktionen samtidig med, at det præciseres, at ansvaret ligger i menighedsrådet. Efter menighedsrådsloven kan menighedsrådet vælge en kasserer af eller uden for sin midte. Er kassererhvervet knyttet til en af kirkens funktionærstillinger, bortfalder valget af kasserer.

Arbejdsgruppens forslag betyder, at der altid skal vælges en kasserer blandt menighedsrådets medlemmer. Denne kasserer har ansvaret over for menighedsrådet for, at hvervet udføres korrekt. Menighedsrådet skal imidlertid have mulighed for at beslutte, at kassereren skal have administrativ bistand enten fra en af kirkens funktionærer, eller ved at denne bistand købes eksternt. En mulighed kunne være, at menighedsrådene i provstiet i fællesskab ansatte en medarbejder, der varetog bogføringsfunktionerne for alle menighedsråd i provstiet under ansvar over for de enkelte menighedsråds valgte kasserere. Menighedsrådet kan naturligvis også beslutte, at hvervet udføres fuldt ud af den valgte kasserer selv.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at funktionsperioden for samtlige enkeltmandshverv i henhold til menighedsrådsloven – dvs. kirkeværge, kasserer, sekretær og kontaktperson – ligesom valget af formand og næstformand fastsættes til ét år.

2.2.6 Faggrænser og fælles overenskomst

Hvert sogn er en meget lille arbejdsplads med typisk kun en enkelt eller to af hver personalekategori: præster, kordegne, sognemedhjælper, gravere, kirketjenere, organister. Denne stillingsstruktur betyder, at der ikke er en naturlig vikardækning ved ferie og kortere sygdom. Endvidere svarer behovet inden for en given personalekategori ofte ikke til et bestemt antal hele stillinger. Her har man valget mellem at oprette en deltidsstilling, der kan være uattraktiv og vanskelig at få besat, eller at lave en ”kunstig” opnormering af stillingen. For præsterne er problemerne løst gennem rådighedsordningen og ved at lave flersognspastorater. Noget tilsvarende findes i praksis ikke for kirkefunktionærer.

Der er efter arbejdsgruppens opfattelse for det første behov for at kunne skabe større fleksibilitet i stillingerne. Høringen har vist en massiv opbakning til en opblødning af faggrænserne og indgåelse af fælles overenskomst, så der bliver bedre mulighed for at få opgaverne løst med den arbejdskraft, der er til rådighed. Det er selvfølgelig ikke hensigtsmæssigt, at ”alle skal kunne alt”. De enkelte medarbejdergrupperes faglighed skal respekteres. Men bortset fra organiststillingen er kirkefunktionærstillingerne kendeteg-

net ved, at uddannelserne er baseret på moduler af kortere varighed. Dette gør det efter arbejdsgruppens vurdering muligt at sammensætte stillinger, der går på tværs af de eksisterende stillingskategorier. Arbejdsgruppen skal i den forbindelse pege på, at den traditionelle landsbygraverstilling allerede er sammensat af 3-4 meget forskellige arbejdsopgaver.

Arbejdsgruppen skal anbefale, at Kirkeministeriet indleder forhandlinger herom med kirkefunktionærernes faglige organisationer. Arbejdsgruppen er i den forbindelse opmærksom på, at spørgsmålet om en opløsning af faggrænserne med fordel kan indgå i de forhandlinger om overenskomster, som er iværksat som følge af, at brugen af tjenestemandsansættelse for kirkefunktionærer er bragt til ophør. For menighedsrådene vil en fælles overenskomst være en betydelig regelforenkling.

For det andet bør kirkefunktionærstillingerne have provstiet som ansættelsesområde og det enkelte sogn (eller flere sogne) som tjenestested. Der bør også være mulighed for, at kirkefunktionærstillingerne bliver administreret i fællesskab for flere sogne under ét. Det indebærer ikke, at kompetencen til at vælge, hvem man ønsker at ansætte, skal flyttes. Den bør fortsat ligge hos menighedsrådet.

Endelig bør det være enklere for sogne at samarbejde om stillinger, således at for eksempel to kvotestillinger som organist bliver til én fuldtidsstilling. Det må både være i folkekirkens og i kirkefunktionærernes og deres organisationers interesse, at der gennem samarbejde mellem sogne kan etableres attraktive fuldtidsstillinger.

Disse forslag om samarbejde mellem sogne om kirkefunktionærstillinger er beskrevet nærmere i det følgende afsnit om provstiet.

2.2.7 Arbejdsgruppens forslag

1. Menighedsrådslovens § 1 præciseres, så det klart fremgår, at menighedsrådet –valgte medlemmer og præst(er) – har ansvaret for at lede det kirkelige liv i sognet, såvel for så vidt angår rammerne som indholdet: ”Sognets eller kirke-distriktets *kirkelige og administrative* anliggender styres af menighedsrådet, medmindre andet er særligt hjemlet i lovgivningen.”. Hermed tydeliggøres det, at valgte medlemmer og præst(er) er forpligtet til at samvirke om det kirkelige liv i sognet. Målet for rådets arbejde fastlægges i et nyt stk. 2: ”Det påhviler menighedsrådet at arbejde for gode vilkår for evangeliets forkyndelse.” Samtidig præciseres menighedsrådslovens § 37, så det klart fremgår, at den vedrører præstens forkyndelsesfrihed: ”Præsten er i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse, herunder sin forkyndelse, sin sjælesorg og sin undervisning, uafhængig af menighedsrådet.”
2. Menighedsrådet får mulighed for at kunne vælge præsten som daglig leder eller fordele opgaverne som daglig leder mellem præsten og et af de valgte medlemmer. Præsten kan ikke pålægges at varetage den daglige ledelse. Menighedsrådet kan fortsat som i dag vælge et af rådets valgte medlemmer til som kontaktperson at varetage den daglige ledelse.
3. Antallet af menighedsrådsmedlemmer fastsættes efter antallet af folkekirkemedlemmer i sognet. Antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer nedsættes til 5 i sogne med under 1.000 folkekirkemedlemmer. Reglerne om valgbarhed til menighedsrådet ændres, så kirkefunktionærer ikke kan vælges til menig-

hedsrådet i det sogn, hvor vedkommende har tjenestested.

4. Funktionsperioden for samtlige enkeltmandshverv i henhold til menighedsrådsloven – dvs. kirkeværge, kasserer, sekretær og kontaktperson – fastsættes ligesom valget af formand og næstformand til ét år. Der skal altid vælges en kasserer af menighedsrådets midte, men varetagelsen af det praktiske arbejde kan efter beslutning i menighedsrådet uddelegeres til en af kirkens funktionærstillinger eller til en ekstern bogholder, fx en fælles provstikasserer.
5. Vælges der ikke et fuldtalligt menighedsråd, beslutter biskoppen, hvilket andet sogns menighedsråd der skal varetage sognets anliggender i funktionsperioden. Hvis det følgende valg til menighedsråd heller ikke fører til dannelse af et fuldtalligt menighedsråd, indstiller biskoppen, hvilket andet sogn, sognet lægges sammen med.

2.3 Provstiet

Der er i dag 111 provstier i folkekirken. Provstierne omfatter i gennemsnit ca. 20 sogne. Der er dog meget stor forskel på antallet af sogne i provstierne – fra 6-7 sogne i nogle provstier i byområder og op til flere end 30 sogne i nogle provstier i landsdistrikter.

I hvert provsti er der et provstiudvalg, som består af 2-7 medlemmer, der er valgt af menighedsrådene, samt af provsten, der er født medlem af og forretningsfører for provstiudvalget.

Provstiudvalget har ansvar for at koordinere den lokale folkekirkelige økonomi. Provstiudvalget fastsætter således rammerne for de lokale kirkelige kassers budgetter samt det beløb, der skal udskrives i kirkeskat til de lokale kasser. Provstiudvalget er i øvrigt på en række økonomiske, administrative og bygningsmæssige områder godkendende instans i forhold til menighedsrådenes beslutninger. Provstiudvalgets kompetence i forhold til økonomien kan ved enighed mellem menighedsrådene i ligningsområdet overdrages til et besluttende budgetsamråd, der består af repræsentanter for menighedsrådene samt af provstiudvalget.

Provsten fører desuden på biskoppens vegne tilsyn med præsterne i provstiet og tilrettelægger den præstelige betjening af sognene under præsters ferie, fridage og sygdom.

I dag består de væsentligste opgaver på provstiniveau i provstiudvalgets fastsættelse af den lokale ligning og fordeling af ligningsbeløbet mellem de lokale kasser samt af provstens opgaver med gejstligt tilsyn med præsterne og med bygningssyn. Disse opgaver må også fremover forventes at ligge på provstiniveau, men der kan være grund til på visse punkter at ændre på den måde, de varetages på.

2.3.1 Samarbejde mellem sogne

Som anført ovenfor er der en række lokale, kirkelige opgaver, som kun vanskeligt eller slet ikke kan løftes i mange af de små sogne. Her vil provstiet naturligt kunne danne rammen om løsningen af disse opgaver, særligt når provstiet i højere grad kommer til at omfatte samme geografiske område som kommunen, det vil sige et område som borger-

ne i forvejen har en tilknytning til. Som et eksempel kan nævnes skole-kirke samarbejde, hvor det vil blive lettere og enklere at få samarbejdet i gang, når provsti og kommune dækker samme geografiske område. Det gør det nærliggende at give provstiet mulighed for at spille en større rolle som ramme for forskellige former for samarbejde mellem sognene.

Et sådant samarbejde mellem sognene inden for et provsti kunne for eksempel vedrøre:

- undervisning og diakoni
- kirkekoncerter
- fælles kommunikation om kirkelige aktiviteter m.v. (kirkeblad, hjemmeside på internettet)
- udviklingsplaner for provstiet, for eksempel kvalitetsudvikling vedrørende kirke og kirkegård, prioritering af vedligeholdelse, byggeplaner, ansættelse af lokalt finansierede præster
- fælles administration af kirkefunktionærernes ansættelsesforhold
- bogføring for de lokale kasser.

Samarbejde inden for provstiets ramme udelukker ikke andre former for samarbejde mellem et mindre antal sogne. Det kan være samarbejde om særlige gudstjenester – eksempelvis børne-, musik- eller stillegudstjeneste – med henblik på den bedst mulige brug af kirkerum og medarbejderressourcer. Det kan også være samarbejde om fælles stillinger, for eksempel at to eller tre sogne inden for et pastorat går sammen om en organiststilling, eller at en række sogne ansætter en fælles kantor.

Arbejdsgruppen foreslår, at de nuværende regler om samarbejde mellem sogne afbureaukratiseres, således at samarbejde ikke længere skal kræve dispensation fra Kirkeministeriet. Det foreslås således, at samarbejde mellem menighedsråd skal kunne etableres uden videre, forudsat at samarbejdet og finansieringen af dette beskrives i en vedtægt, der bekendtgøres på Kirkeministeriets hjemmeside, og som menighedsrådet er forpligtet til at udlevere til enhver, der anmoder herom.

Det vil sige, at alt hvad et menighedsråd i henhold til folkekirkens økonomilov kan gøre alene, skal menighedsrådene således også have mulighed for at etablere samarbejde om. Det er naturligvis en forudsætning, at der er budgetmæssig dækning for samarbejdet.

Arbejdsgruppen foreslår herudover, at provstiet skal kunne være ramme for samarbejde mellem menighedsråd. Med dette forslag sigtes der mod samarbejde, der er fælles for provstiet som helhed, herunder samarbejde om opgaver, som mange af provstiets sogne kun vanskeligt kan løfte alene. Der er i høringssvarene bred tilslutning til, at provstiet skal kunne være ramme om et sådant samarbejde mellem sognene.

Samarbejde med provstiet som ramme bør også kunne etableres enkelt og ubureaukratisk. Det bør derfor også i dette tilfælde gælde, at indholdet af samarbejdet og dets finansiering blot skal beskrives i en vedtægt, der bekendtgøres på Kirkeministeriets hjemmeside, og som skal kunne udleveres på provstikontoret. Så længe samarbejdet alene omfatter aktiviteter, som menighedsrådene efter økonomiloven har ret til at finansiere, bør et samarbejde efter arbejdsgruppens opfattelse ikke kræve nogen dispensation fra Kirkeministeriet.

Der er derimod behov for at sikre, at et sådant samarbejde har solid opbakning i provstiets sogne. Arbejdsgruppen skal derfor foreslå, at samarbejde på provstiniveau alene kan sættes i værk efter beslutning på budgetsamråd med kvalificeret flertal på 2/3

af de vægtede stemmer, som nærmere beskrevet i det følgende afsnit om budgetprocessen.

Denne model indebærer, at enkelte sogne ikke kan blokere for et samarbejde i provstiet. Men de sogne, der ikke ønsker at deltage, skal ikke kunne tvinges ind i samarbejdet, og de skal ikke kunne forpligtes til at stille præster, andre medarbejdere eller lokaler til rådighed for samarbejdet. De må dog acceptere, at der prioriteres midler til et sådant samarbejde af den fælles kasse for provstiet. Dette svarer i realiteten til den gældende retstilstand, hvor det enkelte sogn også må acceptere, at andre sogne prioriterer og får stillet midler til rådighed af provstiudvalget til aktiviteter, som det pågældende sogn ikke selv ønsker at iværksætte, for eksempel for så vidt angår en forskellig prioritering af undervisning, diakoni m.v.

Det vil efter arbejdsgruppens vurdering i mange tilfælde kunne være en god løsning, at de forskellige former for funktionsmenigheder – i fængsler, på hospitaler og på uddannelsesinstitutioner – forankres på provstiniveau, således at de får deres egen kasse.

Arbejdsgruppen er derimod skeptisk over for samarbejde mellem provstier om ansættelse af en personalekonsulent, der skal rådgive menighedsrådene om personaleforhold, da dette blot er udtryk for en form for ”genopfindelse af stiftet”. Hvis et sådant samarbejde er begrundet i ønsket om en mere lokal tilstedeværelse af den pågældende medarbejder, kunne det i stedet overvejes, om stiftet kunne have mulighed for at have en eller flere ansatte med et lokalt placeret arbejdssted i ”den anden ende” af stiftet.

2.3.2 Ansættelse af kirkefunktionærer

Kirkefunktionærer, der er tjenestemænd, er hidtil blevet ansat med folkekirken som ansættelsesområde og sognet som tjenestested, mens ikke-tjenestemænd er blevet ansat i sognet. Der har imidlertid ikke været realitet bag tjenestemændenes ansættelse i folkekirken som helhed. Brug af tjenestemandsansættelse er nu under afvikling, idet der som hovedregel ikke kan ske nyansættelse som tjenestemand.

På den baggrund foreslår arbejdsgruppen, at kirkefunktionærer fremover ansættes med provstiet som ansættelsesområde og med et fast tjenestested i et eller flere af provstiets sogne. Blandt høringsvarene er der også et klart flertal, der ønsker denne model, bortset fra kirkefunktionærernes organisationer. Mange menighedsråd fremhæver vigtigheden af at fastholde menighedsrådets valgfrihed ved ansættelsen.

Det bør fortsat – som det hidtil har været tilfældet også for de tjenestemandsansatte – være menighedsrådet, der er arbejdsgiver, og derfor også menighedsrådet, der vælger, hvem der konkret skal ansættes i den enkelte stilling. Samtidig er det fortsat menighedsrådet, der har den daglige ledelseskompetence over for den ansatte, jf. dog overvejelserne ovenfor om daglig ledelse i sognet.

Arbejdsgruppen finder, at det vil være godt for folkekirken, hvis der indføres en rådighedsordning for kirkefunktionærer, sådan at menighedsrådet har mulighed for at trække på provstiets øvrige ansatte frem for at bruge vikarer ved fx ferie og sygdom. Hermed bliver der en praktisk konsekvens af, at provstiet er ansættelsesområde.

Arbejdsgruppen finder endvidere, at det på budgetsamrådet bør kunne besluttes med et kvalificeret flertal på 2/3, at personalenormeringen flyttes fra menighedsrådet til provstiudvalget, således at personalenormeringen fastlægges som led i budgetprocessen. Budgetsamrådet bør i den forbindelse kunne fastlægge retningslinier for personalenor-

meringen i provstiet med henblik på at sikre, at forskelle mellem sognenes vilkår er sagligt begrundet.

For at sikre den nødvendige åbenhed om personalenormeringen og dermed provstiudvalgets muligheder for at prioritere driftsbevillingerne foreslås det, at menighedsrådene i alle tilfælde skal aflevere en oversigt over ansat personale og dets normering sammen med budgetforslaget.

2.3.3 Provstens opgaver

Provstens arbejde er i dag delt mellem tjenesten som sognepræst og provstearbejdet. Tjenesten som sognepræst bør fastholdes som en væsentlig del af provstens arbejde, da der herigennem sikres en faglig forankring af provstens arbejde som provst. En fordeling med halvdelen af tiden til hver af opgaverne kan være en relevant målsætning, men må afhænge af provstiets størrelse.

Selve provstearbejdet kan opdeles i tilsyn, økonomi og administration. Det må være en målsætning, at det rent administrative, hvor provsten for eksempel alene fungerer som postkontor, så vidt muligt afskaffes eller placeres andre steder. Tilsynet med præsterne må forventes at komme til at fylde mere i de kommende år med blandt andet medarbejderudviklingssamtaler (MUS) og introduktion og vejledning af nye præster. Økonomiopgaven, hvor provsten er forretningsfører for og medlem af provstiudvalget, vil også fremover stå centralt og også blive mere krævende, i det omfang provstiet kommer til at danne rammen om samarbejde mellem sognene.

Langt hovedparten af alle hørings svar er positive over for, at provsten bør lettes for administrative opgaver, og at provsten også har en opgave i forhold til at befordre samarbejde inden for provstiet. Svarene fra biskopper og stiftsøvrigheder fremhæver særligt, at tilsynsopgaver og præsteopgaver skal fylde mere i provstens stilling.

2.3.4 Provstesyn

Provsten har hidtil brugt en betydelig del af sin tid på det såkaldte provstesyn af kirker, kirkegårde m.v., som skal gennemføres hvert tredje år. Provsten bistås her af provstiets bygningssagkyndige, typisk en arkitekt. Provstesynet supplerer det årlige syn, som menighedsrådet gennemfører sammen med rådets egen bygningssagkyndige. Provstesynet er primært et bygningsteknisk syn særligt med henblik på, om der er nødvendige vedligeholdelsesarbejder, som kræver en anlægsbevilling fra provstiet. Det er dog også et liturgisk begrundet syn af, om kirkerummet lever op til de liturgiske krav til stand og udstyr.

Den oprindelige begrundelse for indførelse af provstesyn i 1861 – at kirkerne var så brøstfældige, at gudstjenesten led under det – kan ikke længere siges at være relevant. Når provstiet fortsat bør forestå et periodisk tilsyn med kirkebygningen, hænger det dels sammen med, at der med synet skabes det fornødne grundlag for provstiudvalgets prioritering af anlægsrammen, dels at kirkebygningerne udgør en fælles arv for hele folkekirken, som det ikke alene er op til det enkelte menighedsråd at forvalte. Men arbejdsgruppen forslår, at intervallet for provstiets deltagelse i synet ændres, sådan at dette syn alene holdes hvert fjerde år, svarende til én gang i menighedsrådets funktionsperiode.

For så vidt angår det bygningstekniske syn, har provsten ingen særlige kompetencer til at forestå synet. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at provsten ikke skal deltage i selve synsforretningen over kirkebygningen og kirkegården. Denne synsforretning foreslås fremover udført af menighedsrådet (valgte medlemmer og præster), menighedsrådets bygningskyndige og den af provstiudvalget udpegede bygningskyndige. Provstiets bygningskyndige leder synet. Provsten skal have mulighed for at deltage i synet efter eget ønske.

Det liturgisk begrundede tilsyn med kirkerummet og med kirkegård og kapel kan allerede siges at være varetaget af sognepræsten. Dels har sognepræsten – ligesom menighedsrådets valgte medlemmer – pligt til at deltage i det årlige syn og her gøre sine synspunkter gældende, dels har sognepræsten i kraft af sit embede et liturgisk tilsyn med kirken. Hvis sognepræsten finder, at gudstjenesten eller de kirkelige handlinger lider ved mangler ved bygning eller udstyr, har præsten dels mulighed for at gøre dette synspunkt gældende ved de årlige syn eller på et møde i menighedsrådet. Hvis menighedsrådet afviser at foretage sig noget, vil præsten have pligt til at indberette forholdet til provsten, og provsten har endvidere mulighed for at tage sådanne spørgsmål op i tilfælde af klager fra medlemmer af menigheden.

2.3.5 Administrative opgaver

Arbejdsgruppen foreslår, at provsten lettes for en række administrative opgaver. Det gælder opgaver i forbindelse med planlægning af præsters ferier og vikardækning i forbindelse med kortere sygdom. I stedet foreslås, at præsterne som udgangspunkt selv – inddelt i passende grupper – administrerer ferie- og fridags- samt sygevikarplanlægningen. En sådan mulighed for selvstændig planlægning skal kombineres med en forpligtelse til løbende at holde provsten og tjenestestedet (kirken) orienteret om resultatet af præsternes tilrettelæggelse af ferieafvikling og afholdelse af fridage. En sådan ordning anvendes allerede flere steder, blandt andet på Hindsholm og i Kolding.

Ansvar skal fortsat ligge hos provsten, som blandt andet skal udarbejde de lokale retningslinier for præsternes ferie- og fridagsplanlægning, herunder frister for planlægningen. Men målsætningen skal være, at provsten alene bliver inddraget i selve planlægningen, hvor det ikke er muligt for præsterne at blive enige. Såfremt ordningen ikke kan bringes til at fungere i det enkelte tilfælde, kan provsten træffe beslutning om at vende tilbage til den traditionelle model. Provsten kan også beslutte, at enkelte præster ikke indgår i ordningen.

Ordningen vil give præsterne øget indflydelse på og ansvar for betjeningen i provstiet som helhed, samtidig med at provsten lettes for en arbejdsopgave. Ordningen kan endvidere medvirke til at udjævne forskellen mellem arbejdsbelastningen for by- og landpræster. Bypræsterne kan fx aflaste landpræsterne ved at afholde visse af landpræsternes gudstjenester, mens landpræsterne kan aflaste bypræsterne ved at varetage nogle kirkelige handlinger. Eftersom ordningen forudsætter, at præsterne skal mødes med henblik på planlægningen, kan den også virke stimulerende for øget samarbejde på tværs af sognegrænserne samt generelt øge det kollegiale fællesskab præsterne imellem.

Visse af provstens øvrige opgaver, blandt andet tilsynet med kirkebøgerne, må også vurderes at kunne delegeres til en eller flere af provstiets præster under provstens ansvar. I det omfang provsten skal arbejde med at befordre samarbejde mellem sogne i

provstiet om forskellige opgaver, vil det ofte i praksis være hensigtsmæssigt at inddrage en eller flere præster heri, fx således at én af præsterne bliver ”projektleder”.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at provsten for fremtiden skal lettes for nogle rent administrative opgaver: autorisation af diverse protokoller, administrationen af valg til menighedsråd, ansøgninger om befordringsgodtgørelse for præster, påtaleberettiget vedrørende urnenedsættelser på privat grund, gravminderegistrering og godkendelse af konfirmandlokaler.

Samlet kan dette skønnes at betyde en lettelse i størrelsesordenen 20 % af provstearbejdet. Det foreslås endvidere – som det blandt andet fremhæves i høringssvarene fra biskopper og stiftsøvrigheder – at provstisekretærens administrative kompetencer styrkes. Dette kan ske gennem efteruddannelse og ved at der i forbindelse med rekruttering lægges vægt på uddannelsesmæssige eller erfaringsbaserede kompetencer inden for blandt andet regnskabsvæsen. Provstisekretæren vil herved i højere grad kunne bistå provsten i forbindelse med budgetarbejdet.

2.3.6 Provstikontor og provstestillingen

Der er i høringssvarene en meget bred opbakning til en fast placering af provstikontoret. Den nuværende ordning betyder, at provstens kontor som oftest flytter, når der er skift i provstestillingen. Dette er uhensigtsmæssigt for forståelsen af provstiet som en enhed, og de økonomiske udgifter ved at flytte provstikontoret kan være betydelige, idet provstikontoret skal udstyres med det nødvendige tekniske udstyr, der skal skabes plads og kontorfaciliteter til provstisekretæren, og der skal være de nødvendige mødefaciliteter.

Det bør være det enkelte provstiudvalg, der træffer beslutning om placering af provstikontoret. Kontoret kan fx indrettes i en sognegård, sådan at provstiudvalget lejer et eller flere lokaler. Etablering af et fast provstikontor bør gennemføres ved ledighed i provstestillingen, eller hvis der i øvrigt opstår mulighed for at etablere en god lokale-løsning.

Der kan tænkes to forskellige modeller for besættelsen af provstestillingen. Den ene er, at provsteembedet er et særligt embede ved en kirke i provstiet, hvor der er flere præster (”domprovstemodellen”). Den anden model svarer til den nuværende, hvor en af provstiets præster samtidig er provst, men således at provsten skifter mellem sin arbejdsplads som præst og som provst med to forskellige kontorer (”pendlerprovsten”).

Provsteembedet er et gejstligt embede, hvilket indebærer, at det også i fremtiden er vigtigt at fastholde, at provstestillingen skal have et ikke ubetydeligt præsteligt indhold, således at provsten fortsat udfører de almindelige præsteopgaver som afholdelse af gudstjeneste, kirkelige handlinger og sjælesorg. Når det er vigtigt at fastholde, at provstestillingen ikke udelukkende skal være en administrationsstilling, hænger det netop sammen med provsteembedet som et gejstligt embede, hvor sognepræstearbejdet er en forudsætning for provstens varetagelse af det gejstlige tilsyn med præsterne. I de større provstier kan det være aktuelt at knytte en kvoteret præstestilling til det sogn, hvor provsten er sognepræst.

Der er i høringssvarene bredest opbakning til ”pendlerprovstemodellen”. Mange menighedsråd giver udtryk for en betydelig bekymring ved ”domprovstemodellen” med den begrundelse, at menighedsrådet derved mister kaldsretten til sognepræstestillingen. I ”pendlerprovstemodellen” vil menighedsrådet fortsat have kaldsretten.

Det er desuden arbejdsgruppens vurdering, at ”pendlerprovstemodellen” sikrer en forskellighed i provstestillingen, således at det ikke kun er stillinger i de større byer, der bliver provstestillinger, idet provstestillingen kan veksle mellem by og land. Heroverfor står den ikke ubetydelige ulempe, at ”pendlerprovstemodellen” i praksis giver meget begrænsede muligheder for, at præster uden for provstiet kan søge en ledig provstestilling. Det er med til at reducere mobiliteten blandt præster, ligesom provstestillingen i nogle tilfælde ikke vil kunne besættes med den bedst kvalificerede.

2.3.7 Arbejdsgruppens forslag

6. Der etableres bedre muligheder for samarbejde mellem sognene:
 - Alt hvad et menighedsråd i henhold til økonomilovens § 2 kan gøre alene, kan menighedsråd også beslutte at samarbejde om. Beslutningen træffes af de pågældende menighedsråd. Samarbejdet skal beskrives i en vedtægt, men skal ikke godkendes af andre myndigheder.
 - Samarbejde med provstiet som ramme kan besluttes på budgetsamrådet ved kvalificeret flertal på 2/3. Menighedsrådenes stemmer vægtes i forhold til antal valgte menighedsrådsmedlemmer (dvs. på samme måde som ved valg til provstiudvalget). Samarbejdet kan finansieres af provstiudvalgskassen.
 - Ingen sogne kan forpligtes til at deltage i og stille præster, kirkefunktionærer eller lokaler til rådighed for samarbejdet.
7. Kirkefunktionærer ansættes fortsat af menighedsrådet, men med provstiet som ansættelsesområde og med et fast tjenestested (en eller flere af provstiets kirker). Menighedsrådene kan vælge at samarbejde om administrationen af kirkefunktionærer. Menighedsrådene kan endvidere vælge at flytte personalnormeringen fra menighedsrådet til provstiudvalget, således at normeringen indgår som led i budgetprocessen. Beslutningerne træffes på budgetsamrådet med kvalificeret flertal på 2/3 af de vægtede menighedsrådsstemmer.
8. Provstesynet ændres, så provsten ikke deltager i synsforretningen. Synet af kirken og kirkegården udføres af provstiets bygningskyndige (under ansvar over for provsten), menighedsråd (både valgte medlemmer og præster) samt menighedsrådets bygningskyndige. Provstiets bygningskyndige leder synet. Synet holdes hvert 4. år. Provsten kan deltage i synet på eget initiativ.
9. Provsten lettes for administrative opgaver i forbindelse med planlægning af præsters ferier, koordinering i forbindelse med korterevarende sygdom og tilsynet med ministerialbøgerne ved, at de pågældende opgaver uddelegeres til præsterne, mens det overordnede ansvar fortsat er provstens. Provsten lettes herudover for en række mindre, administrative opgaver ved, at provsten ikke længere skal autorisere diverse protokoller, deltage i administrationen af valg til menighedsråd, behandle ansøgninger om befodringsgodtgørelse, være påtaleberettiget vedrørende urnenedsættelser på privat grund, forestå gravminderegistrering eller godkende konfirmandlokaler.
10. Den nuværende ordning med, at en af provstiets præster ansættes som provst, fortsætter, således at provsten både varetager sin hidtidige stilling som sognepræst og stillingen som provst. Men provstikontoret skal på sigt have en fast

placering i provstiet. I de større provstier kan det være aktuelt at knytte en kvoteret præstestilling til det sogn, hvor provsten er sognepræst.

2.4 Budgetlægning for den lokale økonomi

Efter de gældende regler starter budgetprocessen med, at der afholdes budgetsamråd. Provstiudvalget indkalder en eller to repræsentanter for hvert menighedsråd i kommunen til budgetsamrådet. Kommunen er ligningsområde. Hvis kommunen dækker flere provstier, kan provstiudvalgene dog aftale, at der afholdes budgetsamråd i det enkelte provsti for sognene i provstiet. Menighedsrådene er forpligtet til at være repræsenteret ved budgetsamrådet.

På budgetsamrådet belyses de økonomiske forhold i kommunen, ligesom menighedsrådenes ønsker om nye, større udgiftskrævende opgaver skal drøftes. Budgetsamrådet har ikke besluttende myndighed, medmindre alle menighedsrådene i kommunen er enige om det. I så fald er der tale om et besluttende budgetsamråd.

Efter budgetsamrådet fastsætter provstiudvalget rammebevilling for kirkekassernes driftsudgifter og bevilling for kirkekassernes anlægsudgifter. Tilsvarende gælder for præstegårdskasserne. Herefter udarbejder menighedsrådet inden for den af provstiudvalget fastsatte rammebevilling og anlægsbevilling budget for det kommende regnskabsår.

Provstiudvalget fastsætter endvidere ligningsbeløbet til provstiets lokale kirkelige kasser. Ved ligningsbeløbets fastsættelse kan provstiudvalget forhøje det budgetterede underskud for kasserne med et beløb til imødegåelse af uforudsete udgifter i ligningsområdet. Beløbet kan højst udgøre 5 % af det samlede ligningsbeløb.

Hvis budgetsamrådet har besluttende myndighed, fastsætter budgetsamrådet de nævnte driftsrammer og anlægsbevillinger samt ligningsbeløbet.

Kirkeministeren kan bestemme, at der for en kommune med flere provstier eller dele af flere provstier oprettes et budgetudvalg. Kirkeministeren fastsætter i givet fald nærmere bestemmelser om budgetudvalgets sammensætning, valg og virksomhed. Bestemmelsen er kun brugt i Københavns Kommune. I andre kommuner med flere provstier er der dog etableret et frivilligt samarbejde mellem provstiudvalgene om koordinering af budgetarbejdet.

2.4.1 Budgetsamrådets sammensætning og opgaver

I dag har budgetsamrådet langt de fleste steder alene en orienterende funktion. Der er kun få besluttende budgetsamråd, hvilket dels kan skyldes, at det kræver enighed mellem alle menighedsrådene, dels at det giver stor indflydelse til de små sogne. Der er til gengæld gode erfaringer med, at det besluttende budgetsamråd skaber en bedre forståelse mellem menighedsrådene for de økonomiske vilkår i ligningsområdet. Det besluttende budgetsamråd bidrager til at skabe et fælles ansvar.

Kommunalreformen betyder, at kommunerne og dermed også ligningsområderne for kirkeskatten bliver væsentligt større. Det betyder, at det enkelte budgetsamråd også kommer til at omfatte væsentligt flere sogne. Hvor det gennemsnitlige budgetsamråd hidtil har omfattet ca. 8 sogne, vil det fremover være ca. 20 sogne. Det betyder, at de gode erfaringer med besluttende budgetsamråd ikke uden videre kan overføres til den nye situation.

Arbejdsgruppen finder, at der i alle tilfælde er grundlag for i højere grad at betragte menighedsrådene, budgetsamrådet og provstiudvalget som en helhed, som *i fællesskab* har ansvaret for udskrivningen af lokal kirkeskat og for anvendelsen af midlerne. Vigtigheden af dette fællesskab bliver understreget yderligere, når sogne går sammen om at varetage visse opgaver eller vælger at samarbejde herom inden for rammerne af provstiet, jf. de ovenfor anførte forslag herom. Det betyder, at budgetsamrådet i højere grad skal ligne en ”generalforsamling” med provstiudvalget som ”bestyrelse” eller ”forretningsudvalg”.

Høringssvarene har generelt bakket op om en øget demokratisering af budgetlægningen gennem en styrkelse af dette fællesskab mellem menighedsrådene, budgetsamrådet og provstiudvalget.

Arbejdsgruppen foreslår, at et flertal på mindst 2/3 af menighedsrådene på budgetsamrådet skal kunne beslutte at flytte budgetkompetence fra provstiudvalget til budgetsamrådet. Det betyder, at menighedsrådene selv får kompetence til at træffe beslutning om budgetprocessen. Valget står mellem tre modeller:

- Status quo: Provstiudvalget har den fulde budgetkompetence, budgetsamrådet er alene orienterende.
- Besluttende budgetsamråd: Provstiudvalget udarbejder forslag, men budgetsamrådet har beslutningskompetencen.
- En mellemform: Budgetsamrådet træffer beslutning om samlet udgiftsramme/ligningsbeløb efter indstilling fra provstiudvalget, men derefter fordeler provstiudvalget rammen mellem menighedsrådene.

Muligheden for, at budgetsamrådet – og dermed menighedsrådene – kan overtage en del af provstiudvalgets bevillingsmæssige kompetence, vil synliggøre, at menighedsrådene sammen med provstiudvalget bærer ansvaret for den lokale økonomi. Budgetlægningen er et fælles ansvar. Det foreslås, at beslutningen om kompetencefordelingen træffes på det første budgetsamrådsmøde efter nyvalg til menighedsråd, og at den er bindende for menighedsrådets funktionsperiode.

Budgetsamrådet består af en eller to personer fra hvert menighedsråd. Arbejdsgruppen foreslår, at menighedsrådene på budgetsamrådet har stemmer svarende til antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer. Forslaget afhjælper kun i mindre omfang problematikken med, at små sogne har uforholdsmæssig stor indflydelse i forhold til store sogne, men betyder dog, at det enkelte råd ved afstemning på budgetsamrådet vil have en indflydelse, der matcher menighedsrådets indflydelse ved valg til provstiudvalget.

I provstier, der omfatter flere kommuner, bør kirkeskatten fortsat fastsættes for hver kommune for sig. Der skal derfor i disse provstier holdes et budgetsamråd for hvert ligningsområde. I disse provstier vil det være menighedsrådene på budgetsamrådet i den enkelte kommune, der kan beslutte en ændret kompetencefordeling mellem provstiudvalget og budgetsamrådet. Der kan således godt fastsættes forskellige modeller for de enkelte kommuner inden for provstiet.

2.4.2 Rammebudgetteringsmodel

Det er arbejdsgruppens indstilling, at budgetlægningen også fremover bør foregå efter en rammebudgetteringsmodel, men med genindførelse af den fordel ved den tidligere

budgetmodel, som lå i det detaljerede budgetkendskab. Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund følgende justeringer af budgetmodellen:

- Der skal være en forpligtelse til i provstiudvalget og på budgetsamrådet at drøfte og træffe beslutning om, hvordan man ønsker, at kirkeskatten og/eller udgifterne i provstiet skal udvikle sig i de kommende 4 år (budgetåret og 3 budgetoverslagsår).
- Rammefastsættelsen skal foregå i to tempi: Først udmelder provstiudvalget *foreløbige* driftsrammer ud fra en fremskrivning. På dette grundlag udarbejder menighedsrådene et detaljeret budgetbidrag med blandt andet angivelse af de stillinger, som budgettet omfatter, og fremsender begrundede ønsker om merudgifter, herunder anlægsprojekter. Først herefter afholdes der budgetsamråd. På baggrund af drøftelserne på budgetsamrådet og budgetbidragene samt eventuelle ønsker fra menighedsrådene fastlægger provstiudvalget eller budgetsamrådet de *endelige* driftsrammer samt bevillinger til anlæg.
- Ved den foreløbige rammeudmelding kan provstiudvalget tilbageholde en omprioriterings*reserve*, som prioriteres og udmeldes ved den endelige rammeudmelding på grundlag af de indmeldte ønsker. Reserven vil for eksempel kunne etableres i forbindelse med, at et anlægsprojekt ophører, eller et stiftsmiddellån betales ud, eller ved en ”grønthøsterbesparelse” på driftsrammerne.

Der skal fortsat være tale om en rammeordning. Det vil sige, at menighedsrådet står frit i sin budgettering af driftsudgifterne inden for den udmeldte ramme, mens der på anlægsområdet er tale om bindende bevillinger.

Det foreslås endvidere, at der gennemføres et konsekvent flerårigt perspektiv i budgetlægningen. Det vil sige, at der for ligningsområdet ud over det aktuelle år også skal budgetteres for mindst 3 budgetoverslagsår, hvor udgifter og indtægter balancerer.

Arbejdsgruppen skal foreslå, at 5 %-midlerne, som provstiudvalget har ret til at ligge ud over de fastlagte budgetter, ”omdøbes” til en opsparing. Hermed bliver det tydeligere, at der ikke er tale om en ligning til ekstra udgifter senere på året, men om en reserve til imødegåelse af uventede udgiftsbehov.

Det skal i den forbindelse understreges, at hvis provstiudvalgene giver menighedsrådene mulighed for at beholde en uforbrugt del af den tildelte driftsramme – uden at dette straks fører til beskæring af næste års budget – vil det være medvirkende til at mindske tilskyndelsen til at bruge budgettet op ved øget forbrug sidst på året, ligesom menighedsrådene også selv i mange tilfælde vil kunne finansiere uforudsete udgifter af deres opsparing.

2.4.3 Provstiudvalgets sammensætning og opgaver

Menighedsrådene, budgetsamrådet og provstiudvalget udgør en helhed, som i fællesskab har ansvaret for udviklingen i ligningsområdets økonomi. Dette fællesskab bliver understreget med arbejdsgruppens forskellige forslag. Men uanset hvilken budgetmodel man lokalt vælger, varetager provstiudvalget en række centrale opgaver i forhold til budgetlægningen. Af den grund er det væsentligt, at de personer, der vælges til provstiudvalget, er direkte involveret i de daglige beslutninger i menighedsrådene. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at kun valgte medlemmer af provstiets menighedsråd skal være valgbare til provstiudvalget.

Når provstiudvalget i dag kan have op til 7 medlemmer, hænger det sammen med et ønske om, at det skulle være muligt at vælge at sammensætte provstiudvalget således, at der kan vælges et medlem fra hvert ligningsområde. Det bliver ikke længere aktuelt med de nye, større kommuner. Hensynet til et effektivt arbejdende provstiudvalg, hvor medlemmerne netop ikke repræsenterer bestemte geografiske områder, men hver især varetager *hele* provstiets interesser, tilsiger, at provstiudvalget skal have forholdsvis få medlemmer. Dette skal også ses i sammenhæng med den foreslåede styrkelse af budgetsamrådets kompetencer, således at provstiudvalget i højere grad bliver en ”bestyrelse” eller et ”forretningsudvalg” i forhold til budgetsamrådet som ”generalforsamling”. På denne baggrund foreslår arbejdsgruppen, at antallet af provstiudvalgsmedlemmer skal være 4 eller 6. I provstier med forholdsvis få sogne, vil 4 være passende, mens det i provstier med mange sogne og i fælles provstiudvalg for to provstier vil være passende at vælge 6 medlemmer.

Arbejdsgruppen foreslår ikke ændringer i de gældende regler om, at provsten er forretningsfører for provstiudvalget, men finder det af demokratiske grunde positivt, hvis den tendens, der allerede er til, at formanden vælges blandt de valgte medlemmer, fortsætter.

2.4.4 Forpligtende budgetsamarbejde mellem provstier i én kommune

I kommuner, hvor der er flere provstier eller dele af flere provstier, er det nødvendigt med en ordning, der sikrer en entydig placering af ansvaret for, hvordan folkekirkens udgifter i ligningsområdet og dermed kirkeskatteprocenten udvikler sig.

Der bør i den forbindelse lægges vægt på at fastholde menighedsrådenes engagement og ansvarlighed, samtidig med at der tages hensyn til det almindelige demokratiske princip, hvor det i sidste ende er flertallet, der træffer beslutning. Det er således afgørende, at menighedsrådene fortsat sikres indflydelse på prioriteringen af udgifterne, og at fordelingen af indflydelse mellem provstierne opleves som retfærdig.

Høringssvarene viser, at hovedparten af provstiudvalgene i København finder, at den nuværende ordning med et koordinationsudvalg uden egentlig kompetence giver anledning til en række problemer, som bør løses ved et forpligtende samarbejde. Samtidig viser høringssvarene, at de provstiudvalg, der har kommenteret forslagene om et forpligtende økonomisk samarbejde, anbefaler, at også de sogne, der ligger i et provsti, som kun er delvist beliggende i kommunen, får en reel indflydelse på budgetlægningen.

Arbejdsgruppen skal på denne baggrund foreslå følgende model for et forpligtende økonomisk samarbejde, hvor der er flere provstier eller dele af provstier i et ligningsområde.

- Hvis ligningsområdet (kommunen) består af to eller flere provstier, der har 50 % eller mere af deres folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, skal der nedsættes et budgetudvalg, der består af lige mange medlemmer fra hvert provstiudvalg. Det konkrete antal medlemmer fra hvert provstiudvalg fastsættes i budgetudvalgets forretningsorden.
- Hvis ligningsområdet består af to eller flere provstier, hvoraf mindst ét har mere end 20 %, men mindre end 50 % af deres folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, skal der nedsættes et budgetudvalg, der sammensættes forholdsmæssigt efter antallet af folkekirkemedlemmer i ligningsområdet.

- Hvis et ligningsområde består af to eller flere provstier, og et eller flere af disse provstier har 20 % eller mindre af sine folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, fastsættes det samlede ligningsbeløb til kommunens kirkelige kasser og fordelingen af ligningsbeløbet mellem de enkelte kirkelige kasser af provstiudvalget for det provsti, hvor flest af kommunens folkekirkemedlemmer bor (eller af budgetsamrådet i dette provsti, hvis det har kompetencen). Dette provsti benævnes ligningsprovstiet.

I de tilfælde, hvor der skal nedsættes budgetudvalg, har budgetudvalget kompetencen til at fastsætte det samlede ligningsbeløb og dets fordeling mellem kommunens provstier. Budgetudvalgets kompetence kan ikke overlades til et besluttende budgetsamråd for de deltagende provstier.

Det er fortsat det enkelte provstiudvalg (henholdsvis budgetsamråd), der inden for det budgetudvalget tildelte ligningsbeløb fastsætter rammerne for drift og bevillingerne til anlæg for de kirkelige kasser i pågældende provsti.

Det er det enkelte provstiudvalg, der beslutter, hvem der skal repræsentere provstiudvalget i budgetudvalget. Det foreslås, at provsterne skal være fødte medlemmer af budgetudvalget, idet den viden, provsten får gennem deltagelse i budgetudvalgets arbejde, vil være af stor betydning for varetagelse af hvervet som forretningsfører i eget provstiudvalg, samtidig med at provsternes deltagelse vil sikre kontinuitet i budgetudvalgets arbejde. En af provsterne udpeges som forretningsfører for budgetudvalget. Budgetudvalget vælger selv sin formand, der er ansvarlig for forberedelsen af budgetudvalgets møder.

I de tilfælde, hvor ligningsbeløbet fastsættes af ligningsprovstiet, foreslås det, at de menighedsråd, der ikke ligger i ligningsprovstiet, sikres indflydelse på budgetarbejdet ved, at de får ret til at deltage i budgetsamrådet i ligningsprovstiet. For så vidt angår budgetsamrådets drøftelse og eventuelle beslutninger om ligningsområdets økonomi, har disse menighedsråd samme rettigheder som ligningsprovstiets menighedsråd.

Herved opnås en ligestilling mellem menighedsrådene i kommunen, idet de gennem drøftelserne og eventuelle beslutninger på budgetsamrådet sikres indflydelse på og engagement i budgetprocessen i kommunen. Samtidig får provstiudvalget i ligningsprovstiet det nødvendige kendskab til behov og ønsker om nye aktiviteter i de enkelte sogne til at kunne træffe beslutning om ligningsbeløbet og fordelingen af dette.

I kommuner, der omfatter to hele provstier, vil det være relevant at give mulighed for et *fælles provstiudvalg* for provstierne i kommunen i stedet for et provstiudvalg for hvert provsti samt et budgetudvalg. Det bør fastsættes i forbindelse med etableringen af provstierne, om der skal være et eller to provstiudvalg, således at kirkeministeren får kompetence til at fastlægge dette efter høring af stiftet og de pågældende lokale myndigheder. Medlemmerne vælges for provstierne under ét. Foruden de valgte medlemmer er provsterne fødte medlemmer af provstiudvalget. En af provsterne udpeges som forretningsfører. Det fælles provstiudvalg varetager i så fald samtlige opgaver, som ifølge lovgivningen er henlagt til provstiudvalget.

2.4.5 Arbejdsgruppens forslag

11. Et flertal på budgetsamrådet på mindst 2/3 af menighedsrådene skal kunne beslutte at flytte kompetence fra provstiudvalget til budgetsamrådet. Valget

står mellem:

- den nuværende kompetencefordeling
- besluttende budgetsamråd
- en mellemform.

Beslutningen om kompetencefordelingen træffes på det første budgetsamrådsmøde efter nyvalg til menighedsråd og er bindende for menighedsrådenes funktionsperiode.

12. Budgetsamrådet består af en eller to personer fra hvert menighedsråd. Det enkelte menighedsråd har ved afstemning en stemmевægt svarende til antallet af valgte medlemmer af rådet (dvs. samme antal stemmer som ved valg til provstiudvalget). Budgetsamrådet dækker som udgangspunkt hele provstiet. Hvis provstiet består af to eller flere ligningsområder, afholdes der budgetsamråd for sognene i det enkelte ligningsområde.
13. Budgetmodellen justeres, så der bliver en forpligtelse til at drøfte ønskerne til kirkeskattens og de samlede udgifters udvikling i de kommende år. Der udmeldes en foreløbig driftsramme, således at menighedsrådene kan udarbejde budgetbidrag og fremkomme med ønsker før budgetsamrådet. Der kan ved den foreløbige udmelding tilbageholdes en omprioriteringsreserve, som prioriteres og udmeldes ved den endelige rammeudmelding.
14. Antallet af valgte provstiudvalgsmedlemmer skal være 4 eller 6. Valgbare til provstiudvalget er kun valgte menighedsrådsmedlemmer.
15. Hvor der er flere provstier eller dele af provstier i et ligningsområde (kommune), skal der være et forpligtende økonomisk samarbejde mellem provstierne:
 - Hvis ligningsområdet består af to eller flere provstier, der har 50 % eller mere af deres folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, skal der nedsættes et budgetudvalg, der består af lige mange medlemmer fra hvert provstiudvalg.
 - Hvis ligningsområdet består af to eller flere provstier, hvoraf mindst ét har mere end 20 %, men mindre end 50 % af deres folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, skal der nedsættes et budgetudvalg, der sammensættes forholdsmæssigt efter antallet af folkekirkemedlemmer i ligningsområdet.
 - Hvis et ligningsområde består af to eller flere provstier, og et eller flere af disse provstier har 20 % eller mindre af sine folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, fastsættes det samlede ligningsbeløb til kommunens kirkelige kasser og fordelingen af ligningsbeløbet mellem de enkelte kirkelige kasser af provstiudvalget for det provsti, hvor flest af kommunens folkekirkemedlemmer bor.

I kommuner, der rummer to hele provstier, kan der alternativt vælges et fælles provstiudvalg.

2.5 Stiftet

Folkekirken i Danmark er i dag inddelt i 10 stifter. Folkekirken på Færøerne og Kirken i Grønland er også stifter i folkekirken.

Inden for hvert stift i Danmark er biskoppen den øverste myndighed i gejstlige anliggender. Biskoppen er bl.a. ansvarlig for fordelingen af præstestillinger i stiftet og fører tilsyn med præsterne. Biskoppen er også klageinstans i sager om medlemskab af folkekirken og om kirkers brug. Biskoppen fører desuden tilsyn med menighedsrådene.

Biskoppen og stiftamtmanden udgør i fællesskab stiftsøvrigheden, som bistås af en stiftsadministration, hvis daglige leder er stiftskontorchefen. Stiftsadministrationerne finansieres af fællesfonden. Stiftsøvrigheden bestyrer den del af fællesfonden, der vedrører stiftet.

Stiftsøvrigheden fører tilsyn med menighedsrådenes forvaltning af kirker, kirkegårde, præsteboliger og præstegårde. Stiftsøvrigheden skal desuden bl.a. godkende ændringer i kirkebygninger, som er mere end 100 år gamle, samt udvidelse og anlæggelse af kirkegårde.

Stiftsøvrigheden bestyrer kapitaler, som tilhører kirker og præsteembeder i stiftet. For hvert stift er nedsat et stiftsudvalg vedrørende økonomi, der består af et valgt menighedsrådsmedlem fra hver af stiftets provstier. Udvalget har indseende med kapitalforvaltningen.

Stiftsøvrigheden administrerer Folkekirkens Lønservice, FLØS, som dels er lønservicebureau for menighedsrådene og dels anvendes til administration af løn og tjenstlige godtgørelser til præsterne.

Udgangspunktet for stiftet er biskoppens embede som et tilsynsembede. Ved indsættelsen af præster i stiftets embeder bevidner biskoppen i et indsættelsesbrev, at den pågældende er "ret kaldet", dvs. valgt af menigheden til at påtage sig præstefunktionerne. Indsættelsesbrevet rummer derfor tillige en formaning til menigheden om at tage imod den pågældende som menighedens præst.

Derved udtrykkes, at biskoppens tilsyn gælder både præster og menigheder. Tilsynet betyder ikke kun "kontrol" med, at præsterne ikke tilsidesætter folkekirkens bekendelsesgrundlag, men indebærer også positivt, at biskoppen tager ansvar for kirkens åndelige vækst og udvikling.

Biskoppen har i tilknytning hertil ansvaret for fordelingen af præstestillinger inden for stiftet og dermed for, at samtlige områder af stiftet får den nødvendige kirkelige betjening.

Biskopperne spiller endvidere en central rolle i den offentlige debat om kirkens forhold og varetager her en væsentlig formidlingsopgave mellem folkekirken og det øvrige samfund.

2.5.1 Bindende stiftsbidrag

Stiftets rolle i det kirkelige liv ligger derfor primært på det indholdsmæssige. For eksempel udgivelse af stiftsblade eller stiftsårboøger, afholdelse af stiftsdage, udvikling af materiale til kirkelig undervisning og lignende.

Disse opgaver forudsætter ikke store økonomiske ressourcer, men i dag er ressourcerne nærmest ikke-eksisterende. Eftersom der er tale om stifts-specifikke opgaver, som må

forudsættes håndteret på forskellig måde og i forskelligt omfang fra stift til stift, er det ikke hensigtsmæssigt med øget central finansiering over fællesfondens budget. Der er tale om opgaver, som kun skal løftes i stiftet, hvis det er klart til gavn for sognene, og som sognene derfor også ønsker at være med til at finansiere.

Arbejdsgruppen foreslår, at finansieringen af de nuværende stiftsfonde ved frivillige bidrag, erstattes af et bindende bidrag fra de lokale kirkekasser med henblik på at stiftet skal kunne løfte disse opgaver. Blandt høringssvarene støtter et flertal – også blandt menighedsråd og provstiudvalg – et sådant bidrag, mens et betydeligt mindretal er imod. Flere betoner vigtigheden af at få fastlagt, hvad midlerne i givet fald kan bruges til.

Arbejdsgruppen foreslår, at det bindende bidrag vil kunne anvendes til følgende formål:

- Kommunikation mellem stiftet, menighedsråd og præster, som det fx sker med udgivelse af stiftsbog, stiftsblad og stiftsmøder, hvor alle menighedsråd og præster samles til en kirkeligt oplysende dag.
- Formidling af kristendom. Det kan være ved skole-kirke-samarbejde, stiftscentral for religionspædagogiske hjælpemidler, stiftskurser, kirkeligt arbejde blandt børn og unge samt på universiteter og højere læreanstalter.
- Udviklingsprojekter inden for undervisning, diakoni, IT, medier, kirkemusik og lignende, herunder analyser til forberedelse af sådanne projekter.

Et sådant bindende bidrag bør imidlertid – jf. mange høringssvar – ikke være en ekstra skat, der øger folkekirkens samlede udgifter. Bidraget bør derfor alene kunne udskrives af repræsentanter for dem, der i øvrigt har ansvaret for den lokale ligning. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at et sådant bidrag alene kan udskrives ved beslutning i stiftsudvalget vedrørende økonomi, hvor der sidder repræsentanter fra menighedsrådene i alle provstier i stiftet, og at bidraget højst kan udgøre 1 % af den lokale ligning i stiftet. Budgettet for midlerne vil skulle fastlægges af stiftsudvalget vedrørende økonomi, som også vil skulle aflægge regnskab for midlernes anvendelse.

I de stifter, hvor der er forsøg med stiftsråd, og hvor der er en læg repræsentation valgt efter samme principper som stiftsudvalget vedrørende økonomi, kan disse repræsentanter udøve denne kompetence i forsøgsperioden.

2.5.2 Stiftsøvrighedens sammensætning og opgaver

Stiftet har i dag også en række administrative funktioner. Disse er henlagt til stiftsøvrigheden, det vil sige biskoppen og stiftamtmanden i forening. I forbindelse med kommunalreformen nedlægges statsamterne og erstattes af fem regionale statsforvaltninger, der hver ledes af en direktør. Der er i høringssvarene meget stor opbakning til, at stiftsøvrighedsinstitutionen videreføres i en ændret form.

Arbejdsgruppen foreslår, at stiftsøvrigheden fremover består af biskoppen og direktøren for den regionale statsforvaltning, således at hver direktør indgår i stiftsøvrigheden i to stifter. Direktøren for Statsforvaltningen Hovedstaden indgår i stiftsøvrighederne for Københavns og Helsingør stifter; direktøren for Statsforvaltningen Sjælland indgår i stiftsøvrighederne for Roskilde og Lolland-Falster stifter; direktøren for Statsforvaltningen Syddanmark indgår i stiftsøvrighederne for Fyens og Haderslev stifter; direktøren for Statsforvaltningen Midtjylland indgår i stiftsøvrighederne for Århus og Ribe stifter; og direktøren for Statsforvaltningen Nordjylland indgår i stiftsøvrighederne for Aalborg og Viborg stifter.

Arbejdsgruppen foreslår samtidig stiftsøvrighedens opgaver indsnævret, således at stiftsøvrighedens opgaver fremover omfatter juridisk tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg, administration af fællesfonden, godkendelse af menighedsrådets beslutninger om kirken og kirkegården (bygningsarbejder), overordnet ledelse af stiftsadministrationen og deltagelse i landemodet.

Med denne indsnævring af opgaverne er det vurderingen, at det vil være overkommeligt for direktørerne for statsforvaltningerne hver at indgå i to stiftsøvrigheder. Denne sammensætning af stiftsøvrigheden vil desuden sikre, at biskoppen har en ”sparringspartner” med økonomiske, juridiske og administrative kompetencer på højeste niveau. Det bemærkes i den forbindelse særligt, at statsforvaltningerne varetager det juridiske tilsyn med kommunerne, og direktørerne har således særligt gode forudsætninger for at varetage det tilsvarende tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg.

For så vidt angår stiftsøvrighedens nuværende opgaver i relation til stiftsmidlerne, det vil sige kirkernes og præsteembedernes kapitaler, hvoraf forudbetalt gravstedsvedligeholdelse udgør langt hovedparten, foreslår arbejdsgruppen, at stiftsudvalget vedrørende økonomi, som i dag har indsigt i midlernes forvaltning, overtager stiftsøvrighedens nuværende beslutningskompetencer. Forslaget støttes af et stort flertal af høringssvarene og vil ligge i naturlig forlængelse af den netop gennemførte ændring af økonomiloven, som indebærer, at midlerne fremover alene skal forrentes til fordel for de lokale kasser. Stiftsudvalget fastlægger endvidere stiftets politik for udlån af stiftsmidlerne til de lokale kasser. Den daglige kapitalforvaltning kan efter stiftsudvalgets beslutning udliciteres til en professionel kapitalforvalter efter retningslinjer vedtaget i stiftsudvalget. Det vil sandsynligvis kunne give et bedre afkast af midlerne, såfremt stifterne gik sammen om at udlægge forvaltningen til en eller flere professionelle kapitalforvaltere.

Arbejdsgruppen foreslår, at stiftsøvrighedens øvrige opgaver overgår til biskoppen. Det drejer sig blandt andet om opgaven som klageinstans ved uenighed om forretningsgangen i menighedsråd og provstiudvalg, om alle opgaver, som stiftsøvrighederne i dag varetager på kirkefunktionærområdet, og alle opgaver på præsteområdet, fx godtgørelse og lønforhold og godkendelseskompetencer m.v. på tjenesteboligområdet. Enkelte rent administrative opgaver kan placeres direkte hos stiftsadministrationen.

2.5.3 Stiftet som sekretariat for menighedsråd og provstiudvalg

I dag har stiftet en hel del løn- og personaleadministration for så vidt angår præsterne. Derudover varetager stiftsadministrationen gennem FLØS allerede lønadministration og lønservice for langt hovedparten af menighedsrådenes ansatte. Stiftets opgaver kunne udvides til i højere grad at være en servicefunktion for menighedsråd og provstiudvalg.

Arbejdsgruppen foreslår, at stiftsadministrationen i alle stifter skal kunne tilbyde at yde aktiv rådgivning og bistand til menighedsråd og provstiudvalg som udgangspunkt inden for følgende sagsområder:

- bistand i sager om personaleforhold i forbindelse med ansættelse, lønfastsættelse, fastsættelse af andre lønvilkår og afskedigelse, jf. Kerteminde-modellen
- bistand til afgørelser i byggesager, hvor kompetencen er tillagt provstiudvalget
- rådgivning af menighedsråd ved igangsætning af byggesager
- rådgivning vedrørende kirkegårdsvedtægter med henblik på at sikre ensartethed

- rådgivning af menighedsråd og provsti om den lokale økonomiforvaltning.

Stiftsadministrationen varetager allerede i dag sådanne opgaver i flere af stifterne. Ved at lade stiftet yde aktiv bistand og rådgivning fastholder man ansvar og kompetence på det lokale niveau, samtidig med at menighedsråd og provstiudvalg får den nødvendige administrative understøttelse til løsningen af konkrete sager. Der er blandt høringsvarene meget bred støtte til forslaget fra både menighedsråd, provstiudvalg og stifter.

Det vil kun være på stiftsniveau, der vil være tilstrækkelig sagsvolumen til, at der kan opbygges og vedligeholdes specielle faglige kompetencer om personaleadministration og byggesager. En udbygning af disse funktioner forudsætter, at stiftsadministrationernes ressourcer omprioriteres. Der kan frigøres ressourcer hertil ved samling af nogle af stiftsadministrationens nuværende opgaver i et administrativt fællesskab – en udvikling, der allerede er undervejs.

Rådgivningen af menighedsråd og provstiudvalg vil forudsætte, at det sikres, at udøvelse af funktionen ikke vil medføre myndighedsinhabilitet. Det kan ske enten gennem stiftets interne organisation eller ved en ændring af rekursadgangene, det vil sige adgangen til at indbringe afgørelser for en overordnet myndighed. Det tidligere anførte princip om opgavefordeling peger i retning af, at rekursadgange generelt bør reduceres.

2.5.4 Arbejdsgruppens forslag

16. Forvaltningen af stiftsmidler flyttes til stiftsudvalget vedrørende økonomi. Den daglige kapitalforvaltning kan efter stiftsudvalgets beslutning udliciteres til en professionel kapitalforvalter efter retningslinjer vedtaget i stiftsudvalget. Stiftsudvalget fastlægger endvidere stiftets politik for udlån af stiftsmidlerne til de lokale kasser.
17. Stiftsøvrigheden sammensættes af biskoppen og direktøren for den regionale statsforvaltning. Stiftsøvrighedens opgaver omfatter juridisk tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg, administration af fællesfonden, godkendelse af menighedsrådets beslutninger om kirken og kirkegården (bygningsarbejder), overordnet ledelse af stiftsadministrationen og deltagelse i landemodet.
18. Øvrige nuværende stiftsøvrighedsopgaver flyttes til biskoppen.
19. Stiftsudvalget vedrørende økonomi får mulighed for at udskrive et bindende bidrag fra menighedsrådene til finansiering af aktiviteter, som iværksættes på stiftsniveau af hensyn til det kirkelige liv. Bidraget kan ikke overstige 1 % af den lokale ligning i stiftet og kan alene anvendes til formål, der kan komme alle sogne i stiftet til gode, inden for følgende områder: kommunikation mellem stiftet, menighedsråd og præster, formidling af kristendom, udviklingsprojekter inden for undervisning, diakoni, IT, medier, kirkemusik og lignende, herunder analyser til forberedelse af sådanne projekter.
20. Stiftet skal tilbyde at yde aktiv bistand og rådgivning til menighedsråd og provstiudvalg (særligt personaleforhold og byggesager).

2.6 Fælles folkekirkelige institutioner

De fælles folkekirkelige institutioner omfatter dels faste institutioner som pastoralseminarierne og præsternes efteruddannelse, kirkemusikskolerne, Det Mellemkirkelige Råd, Danske Sømands- og Udlandskirker, folkekirkens IT-kontor, døvemenighederne og www.folkekirken.dk, dels midlertidige institutioner eller initiativer som for eksempel ”Folkekirke og Religionsmøde”. Udligningsordningen og forsikringsordningen på fællesfondens budget kan også betragtes som fælles folkekirkelige institutioner.

Disse fælles institutioner har til formål at løse opgaver, der er fælles for hele folkekirken, og derved tillige bidrage til folkekirkens sammenhæng og enhed. Endvidere tilsiger såvel økonomiske som praktiske grunde, at ikke alle folkekirkelige funktioner skal udføres parallelt i hver af de ti stifter.

Danske Sømands- og Udlandskirker (DSUK) er en privat organisation, men er forbundet med folkekirken på en række områder. Præsterne i DSUK er underlagt tilsyn af biskopper i folkekirken. For sømandspræsterne i kraft af stadfæstelse, for udlandspræsterne i kraft af en frivillig ordning. En stor del af præsterne i DSUK er helt eller delvist finansieret af staten. Endelig har menighedsrådene med den seneste ændring af økonomiloven fået mulighed for at yde tilskud til DSUK, typisk i form af medlemskab, hvorved de også får indflydelse på DSUK's styre. DSUK's ledelse har tilkendegivet, at organisationen ønsker en tættere tilknytning til folkekirken, således at DSUK's menigheder er kirke for folkekirkemedlemmer i udlandet.

De såkaldte specialpræster, i hovedsagen institutionspræster i fængsler, på sygehuse og for studentermenigheder, men også døvepræster, virker i forhold til menigheder, der ikke er geografisk, men funktionsmæssigt bestemt. De varetager således opgaver, der går på tværs af den geografiske organisering af folkekirkens embeder og myndigheder. Dette skaber undertiden problemer, fordi der er et begrænset interesse- og opgavefællesskab mellem en funktionsmenighed og det sogn, den ligger i. Som anført overfor i afsnittet om provstiet kan det give anledning til overvejelser om, hvorvidt disse funktionsmenigheder hellere skulle være forankret på provstiniveau og finansieres af provstiudvalgskassen. Men det kan også overvejes, om der bør være en landsdækkende forankring af disse særlige præstefunktioner.

Landsforeningen af Menighedsråd er en rådgivnings- og interesseorganisation for menighedsråd og kan efter omdannelsen fra en forening af menighedsrådsmedlemmer til en forening af menighedsråd i en vis henseende anses som en fælles folkekirkelig organisation.

Landsforeningen af Menighedsråd yder i dag rådgivning af menighedsråd blandt andet i personale spørgsmål. På dette område er der tale om, at stifterne og Landsforeningen af Menighedsråd til dels tilbyder samme service. Der kan derfor opfordres til et nærmere samarbejde om denne rådgivning. En mulighed kunne være, at Landsforeningen primært har fokus på den ”politiske” rådgivning om for eksempel normering af stillinger og forhandlingsspørgsmål i forhold til de faglige organisationer og gennem udsendelse af vejledninger om personaleforhold, mens stiftets rådgivning mere handler om juridiske spørgsmål og administration af konkrete ansættelses- og afskedigelsessager.

Landsforeningen har en omfattende kursusvirksomhed. Denne kursusvirksomhed vil med fordel kunne styrkes, hvis tilrettelæggelsen lokalt foregår i et samarbejde med provsti og stift, for eksempel gennem et kursusudvalg med deltagelse af Landsforeningen, provstiudvalgene, stiftet og distriktsforeningerne.

Landsforeningen af Menighedsråd vil endvidere fremover spille en stærkere rolle som partner for Kirkeministeriet i forhandlingsspørgsmål i forhold til de faglige organisationer inden for rammerne af det statslige forhandlingssystem.

De frivillige folkekirkelige organisationer spiller også en væsentlig rolle for det kirkelige liv. Betegnelsen ”folkekirkelig” er ikke nogen beskyttet betegnelse. Det står enhver organisation frit for at kalde sig folkekirkelig, hvis organisationen selv mener, at den virker på folkekirkens grundlag. Dette kræver ikke nogen form for autorisation eller tilslutning fra nogen folkekirkelig myndighed. Den eneste begrænsning er, at en sådan organisation ikke må udgive sig for at være en folkekirkelig myndighed.

Denne frihed kan ses som en styrke. Den betyder ganske vist, at en organisation kan kalde sig folkekirkelig, selv om den repræsenterer synspunkter, der ikke deles af flertallet af folkekirkens medlemmer. Men den giver også mulighed for en levende udveksling mellem den ”officielle” folkekirke med dens embeder og myndigheder, og det brede kirkelige og folkelige liv. Dette kan især være en styrke for så vidt angår opgaver inden for områderne undervisning, diakoni og mission, hvor den større handlefrihed og det engagement, der typisk kendetegner de frivillige organisationer, kan være en særlig fordel.

2.7 Sammenfatning af høringsvar

Spørgsmål	Hvis 2/3 eller flere af de svar, der har kommenteret forslaget, støtter forslaget, er det markeret med grønt . Hvis mellem 2/3 og 1/3 af de svar, der har kommenteret forslaget, støtter forslaget, er det markeret med gult . Hvis 1/3 eller mindre af de svar, der har kommenteret forslaget, støtter det, er det markeret med rødt . Ingen svar er markeret med hvidt. Kun svar der er udtrykkeligt for/imod er talt med.	Menighedsrådene	Provstiidvalgene	Stiftsøvrighederne/Biskopperne	Den danske Præsteforening	Provsteforeningen	Kirkefunktionærernes faglige organisationer	Øvrige organisationer	Private (incl. provster og præster)
1	Skal det være menighedsrådets væsentligste opgave at varetage den overordnede ledelse af det kirkelige arbejde i sognet, såvel for så vidt angår rammerne som indholdet?	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt
2	Skal menighedsrådet i forlængelse heraf kunne vælge at lade præsten varetage den daglige ledelse af kirkens medarbejdere under ansvar over for menighedsrådet?	Gult	Grønt	Grønt	Grønt	Rødt	Grønt	Grønt	Grønt
3	Skal der arbejdes på, at menighedsrådets administrative opgaver aflastes gennem regelforenkling og styrket bistand fra provsti, stift og Landsforening af Menighedsråd?	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt
4	Skal menighedsrådslovens § 37 præciseres, så det fremgår, at præst og menighedsråd forudsættes at samvirke om realisering af de konkrete målsætninger for det kirkelige liv i sognet, idet dog præstens forkyndelsesfrihed fastholdes?	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Rødt	Grønt	Gult	Grønt
5	Skal kirkefunktionærernes faggrænser oplødes? Skal der sigtes mod en fælles overenskomst, som omfatter alle (eller de fleste) grupper af kirkefunktionærer?	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Rødt	Grønt	Gult	Grønt
6	Skal provstiet kunne være ramme om samarbejde mellem sognene?	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Rødt	Grønt	Grønt	Grønt
6A	Skal samarbejde i givet fald kunne besluttes af provstiidvalget	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt
6B	eller alene på et budgetsamråd?	Grønt	Gult	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt
6C	Og skal det kunne besluttes ved kvalificeret flertal på for eksempel 2/3 af sognene?	Grønt	Gult	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt	Grønt
6D	Skal samarbejdet kunne finansieres direkte af provstiets kasse?	Grønt	Gult	Grønt	Grønt	Grønt	Gult	Grønt	Grønt

Spørgsmål	Hvis 2/3 eller flere af de svar, der har kommenteret forslaget, støtter forslaget, er det markeret med grønt . Hvis mellem 2/3 og 1/3 af de svar, der har kommenteret forslaget, støtter forslaget, er det markeret med gult . Hvis 1/3 eller mindre af de svar, der har kommenteret forslaget, støtter det, er det markeret med rødt . Ingen svar er markeret med hvidt. Kun svar der er udtrykkeligt for/imod er talt med.	Menighedsrådene	Provstiudvalgene	Stiftsøvrighederne/Bi-skop-pene	Den danske Præsteforening	Provsteforeningen	Kirkefunktionærernes faglige organisationer	Øvrige organisationer	Private (incl. provster og præster)
7	Skal det være en opgave for provsten at inspirere til samarbejde mellem sognene?								
7A	Skal provstens administrative opgaver lattes, sådan at provsten får bedre tid til tilsyns- og økonomiopgaver?								
8	Skal de bevillingsmæssige beslutninger i provstiet demokratiseres med større anvendelse af besluttende budgetsamråd? Skal budgetsamrådet selv have kompetence til med kvalificeret flertal på 2/3 at indføre besluttende budgetsamråd?								
9	Skal sognene kunne vælge at samarbejde om administrationen af kirkefunktionærer, så provstiet bliver ansættelsesområde for kirkefunktionærer med det enkelte sogn eller flere sogne som tjenestested?								
9A	Skal personalenormeringen kunne overgå til provstiet?								
10	Skal provstikontoret have en fast placering?								
10A	Skal provsten i givet fald ansættes efter en "pendlerprovstemodel"								
10B	eller en "domprovstemodel"?								

Spørgsmål	Hvis 2/3 eller flere af de svar, der har kommenteret forslaget, støtter forslaget, er det markeret med grønt . Hvis mellem 2/3 og 1/3 af de svar, der har kommenteret forslaget, støtter forslaget, er det markeret med gult . Hvis 1/3 eller mindre af de svar, der har kommenteret forslaget, støtter det, er det markeret med rødt . Ingen svar er markeret med hvidt. Kun svar der er udtrykkeligt for/imod er talt med.	Menighedsrådene	Provsttudvalgene	Stiftsøvrighederne/Bi-skopperne	Den danske Præsteforening	Provsteforeningen	Kirkefunktionærernes faglige organisationer	Øvrige organisationer	Private (incl. provster og præster)
11	Skal stiftsøvrighedens nuværende opgaver vedrørende forvaltningen af stiftsmidlerne overgå til stiftsudvalget vedr. økonomi (henholdsvis stiftsrådet i de stifter, hvor der er forsøg hermed)?								
12	Kan stiftsøvrighedens opgaver indskrænkes til forvaltningen af fællesfonden og det juridiske tilsyn med de lokale kirkelige myndigheder?								
12A	Kan en ny stiftsøvrighed bestå af biskoppen og en højere statslig embedsmand udpeget af ministeren efter drøftelse med biskoppen?								
14 ¹	Skal stiftsudvalget vedrørende økonomi (henholdsvis stiftsrådet) have kompetence til at udskrive et bindende bidrag til stiftsfonden?								
14A	Skal der i givet fald være en grænse for bidragets størrelse, for eksempel højst 1 procent af den lokale ligning i stiftet?								
15	Skal stiftsadministrationen i højere grad kunne rådgive menighedsråd og provsttudvalg om økonomiforvaltning og juridiske spørgsmål, særligt vedrørende personaleadministration og byggesager?								

¹ Spørgsmål 13 i debatoplægget lød: ”Kan stiftsøvrighedens øvrige opgaver i hovedsagen overgå til biskoppen?” Spørgsmålets karakter gjorde, at høringssvarene ikke meningsfyldt kunne sættes ind i skemaet. Høringssvarene er nærmere beskrevet i kapitel 3.

Kapitel 3 Debatoplæg og høring

3.1 Debatoplæg

I debatoplægget om opgaver i sogn, provsti og stift, som arbejdsgruppen offentliggjorde den 3. januar 2006, blev der stillet 15 spørgsmål: 5 spørgsmål om sognet, 5 spørgsmål om provstiet og 5 spørgsmål om stiftet.

De 15 spørgsmål dannede baggrund for diskussionerne på de 11 debatmøder, som arbejdsgruppen afholdte i januar-februar 2006.

Spørgsmålene lyder som følger:

Sogn

1. Skal det være menighedsrådets væsentligste opgave – i et samvirke mellem valgte medlemmer og kaldede præst(er) – at varetage den **overordnede ledelse** af det kirkelige arbejde i sognet, såvel for så vidt angår **rammerne**, det vil sige personale, bygninger og økonomi, som **indholdet**, det vil sige de konkrete målsætninger for det lokale kirkelige liv?
2. Skal menighedsrådet i forlængelse heraf kunne vælge at lade præsten varetage den **daglige ledelse** af kirkens medarbejdere under ansvar over for menighedsrådet? Eller skal menighedsrådet kunne vælge en mere fleksibel fordeling af ledelseskompetence mellem præsten og en valgt kontaktperson?
3. Skal der arbejdes på, at menighedsrådets **administrative opgaver** aflastes gennem regelforenkling og styrket bistand (det vil sige flytning af administration – ikke af kompetencer) fra provsti, stift og Landsforeningen af Menighedsråd?
4. Skal menighedsrådslovens § 37 præciseres, så det fremgår, at præst og menighedsråd forudsættes at **samvirke** om realisering af de konkrete målsætninger for det kirkelige liv i sognet, idet dog præstens **uafhængighed af menighedsrådet** i forkyndelse og sjælesorg og præstens generelle ”metodefrihed” fastholdes?
5. Skal kirkefunktionærernes **faggrænser** opløses? Skal der sigtes mod en **fælles overenskomst**, som omfatter alle (eller de fleste) grupper af kirkefunktionærer?

Provsti

6. Skal provstiet kunne være ramme om **samarbejde** mellem sognene? Skal samarbejde i givet fald kunne besluttes af provstiudvalget eller alene på et budgetsamråd? Og skal det kunne besluttes ved almindeligt flertal eller ved kvalificeret flertal på for eksempel 2/3 af sognene? Skal samarbejde kunne finansieres direkte af **provstiets kasse**?
7. Skal det være en opgave for **provsten** at inspirere til samarbejde mellem sognene? Skal provstens administrative opgaver lattes, sådan at provsten får bedre tid til tilsyns- og økonomiopgaver?
8. Skal de bevillingsmæssige beslutninger i provstiet **demokratiseres** med større anvendelse af besluttende budgetsamråd? Skal budgetsamrådet selv have kompetence til med kvalificeret flertal på 2/3 at indføre besluttende budgetsamråd?
9. Skal sognene kunne vælge at samarbejde om administrationen af kirkefunktionærer, så provstiet bliver **ansættelsesområde** for kirkefunktionærer med det en-

kelte sogn eller flere sogne som tjenestested? Skal **personalenormeringen** kunne overgå til provstiet?

10. Skal **provstikontoret** have en fast placering? Skal provsten i givet fald ansættes efter en ”domprovstemodel” eller en ”pendlerprovstemodel”?

Stift

11. Skal stiftsøvrighedens nuværende opgaver vedrørende forvaltningen af **stiftsmidlerne** overgå til stiftsudvalget vedr. økonomi (henholdsvis stiftsrådet i de stifter, hvor der er forsøg hermed)?
12. Kan stiftsøvrighedens opgaver indskrænkes til forvaltningen af **fællesfonden** og det **juridiske tilsyn** med de lokale kirkelige myndigheder? Kan en **ny stiftsøvrighed** bestå af biskoppen og en højere statslig embedsmand udpeget af ministeren efter drøftelse med biskoppen?
13. Kan stiftsøvrighedens **øvrige opgaver** i hovedsagen overgå til biskoppen?
14. Skal stiftsudvalget vedrørende økonomi (henholdsvis stiftsrådet) have kompetence til at udskrive et **bindende bidrag** til **stiftsfonden**? Skal der i givet fald være en grænse for bidragets størrelse, for eksempel højst 1 % af den lokale ligning i stiftet? Skal midlerne også kunne bruges til at forbedre rådgivningen af menighedsråd og provstiudvalg?
15. Skal stiftsadministrationen i højere grad kunne **rådgive** menighedsråd og provstiudvalg om **økonomiforvaltning** og **juridiske spørgsmål**, særligt vedrørende personaleadministration og byggesager?

3.2 Høringen og høringssvar

Den 21. april 2006 blev alle modtagne høringssvar offentliggjort på www.km.dk sammen med et høringsnotat. Høringsnotatet er gengivet i dette afsnit.

Høringsfristen var den 1. april 2006. Der blev frem til den 20. april 2006 modtaget følgende høringssvar:

Hvem	Antal svar	Antal menighedsråd eller personer svaret er fra
Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd	7	7
Organisationer ²	21	21
Provstiudvalg	65	65
Mr. i København	43	44
Mr. i Helsingør	57	59
Mr. i Roskilde	98	132
Mr. i Lolland-Falster	20	24
Mr. i Fyen	44	49
Mr. i Aalborg	35	46
Mr. i Viborg	56	71
Mr. i Århus	50	98
Mr. i Ribe	74	102
Mr. i Haderslev	41	42
Mr. i alt	518	667
Private	80	378
Svar i alt	691	1138

Efter den 21. april 2006 blev der modtaget et mindre antal høringsvar. De er ikke indgået i optællingen i de følgende afsnit, men de er alle oversendt til arbejdsgruppen og efterfølgende offentliggjort på Kirkeministeriets hjemmeside www.km.dk.

I dette afsnit beskrives høringssvarene om debatoplægget.

Høringssvarene om debatoplægget har i meget stor udstrækning forholdt sig til de 15 spørgsmål, der er stillet i debatoplægget, og som var omdrejningspunktet for debatmøderne. Bearbejdningen af høringssvarene er derfor opdelt på den måde, at hvert af de 15 spørgsmål behandles i et afsnit for sig.

Overordnet kan det siges, at langt hovedparten af besvarelserne giver udtryk for en generel positiv holdning til debatoplægget og de 15 stillede spørgsmål.

Landsforeningen af Menighedsråds høringsvar

Landsforeningen af Menighedsråd har ved brev af den 19. april 2006 fremsendt sine foreløbige kommentarer til debatoplægget. Landsforeningen finder, at debatoplægget indeholder mange gode forslag og ideer til ændring af den folkekirkelige struktur. I den forbindelse har Landsforeningen med stor tilfredshed noteret sig arbejdsgruppens præcisering af, at formålet med ændringer i organiseringen af opgaverne i folkekirkerne er at gøre kirken mere egnet til at varetage sin mission i det samfund, vi lever i i dag. I relation hertil har Landsforeningen noteret sig, at debatoplægget ikke beskæftiger sig med

² Landsforeningen af Menighedsråd, Danmarks Provsteforening, Den danske Præsteforening, Dansk Organist og Kantor Samfund (DOKS), Foreningen af Kirke- og Kirkegårdsansatte (FAKK), Foreningen af Sognemedhjælpere i Danmark, Dansk Kirkemusikerforening, Danmarks Kordegneforening, Foreningen af Præliminære Organister (FPO), Danmarks Kirketjenerforening, Foreningen af danske Kirkegårdsledere, Kirkeligt Samfund, Kirkefondet, FDF, Samtaleforum Unge og Kirke (SUK), Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Forsvarsministeriet, Center for Ungdomsstudier og Religionspædagogik, Areopagos Danmark, Folkekirkelige Organisationers Fællesudvalg og Sygehuspræsternes Sammenslutning.

de opgaver, der nødvendigvis skal løses på landsplan – hér navnlig Kirkeministeriets opgaver. Landsforeningen, der repræsenterer det folkevalgte element, forventer at blive inddraget, når denne problemstilling tages op.

Endvidere forventer Landsforeningen, at der i forbindelse med den videre proces omkring debatoplæggets forslag vil blive foretaget en uddybende beskrivelse af disse, nærmere definitioner af anvendte begreber samt konsekvensanalyser forinden arbejdsgruppen udarbejder endelige forslag.

Landsforeningen opfordrer arbejdsgruppen til i det videre arbejde med forslagene at lade så mange muligheder som muligt stå åbne – ikke mindst i lyset af sognenes forskellighed. I den forbindelse peger Landsforeningen på, at det kunne være relevant, at arbejdsgruppen opregnede nogle prototyper på landets sogne.

Afslutningsvis nævner Landsforeningen, at bestyrelsen vil være meget opmærksom på de høringssvar, der kommer fra lægfolket/menighedsrådene. Landsforeningen understreger, at lægfolket i størst muligt omfang både bør inddrages i debatten og gives mulighed for indflydelse på de forskellige forslags endelige udformning.

3.2.1 Høringssvar vedrørende sogn

Spørgsmål 1: Skal det være menighedsrådets væsentligste opgave – i et samvirke mellem valgte medlemmer og kaldede præst(er) – at varetage den overordnede ledelse af det kirkelige arbejde i sognet, såvel for så vidt angår rammerne, det vil sige personale, bygninger og økonomi, som indholdet, det vil sige de konkrete målsætninger for det lokale kirkelige liv?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

5 har forholdt sig positivt til forslaget.

Ingen har forholdt sig negativt.

Organisationer:

Dansk Kirkemusikerforening, Danmarks Kirketjenerforening, Kirkeligt Samfund og Kirkefondet har forholdt sig positivt til forslaget.

Ingen har forholdt sig negativt.

Provstiudvalg:

20 har forholdt sig positivt til forslaget.

Ingen har forholdt sig negativt.

Menighedsråd:

318 har forholdt sig positivt til forslaget.

21 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at man finder den nuværende ordning god, at menighedsrådet bør have fuldstændig frihed til at beslutte, hvordan de vil tilrettelægge deres arbejde, og at der skal gives plads og frihed til frivilligt arbejde.

Private:

19 har forholdt sig positivt til forslaget.

6 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at menighedsrådet bør have fuldstændig frihed til at beslutte, hvordan de vil tilrettelægge det kirkelige arbejde i sognet.

Spørgsmål 2: Skal menighedsrådet i forlængelse heraf kunne vælge at lade præsten varetage den daglige ledelse af kirkens medarbejdere under ansvar over for menighedsrådet? Eller skal menighedsrådet kunne vælge en mere fleksibel fordeling af ledelseskompetence mellem præsten og en valgt kontaktperson?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

4 har forholdt sig positivt til forslaget.

1 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at der bør kunne skelnes mellem menighedsrådets og præstens ansvar, og at der kan være en øget risiko for konflikt.

Organisationer:

Den danske Præsteforening, Kirkeligt Samfund og Kirkefondet er positive overfor forslaget.

Dansk Organist og Kantor Samfund (DOKS), Foreningen af Kirke- og Kirkegårdsansatte (FAKK), Foreningen af Sognemedhjælpere i Danmark, Dansk Kirkemusikerforening, Kordegneforeningen, Foreningen af Præliminære Organister (FPO) og Danmarks Kirketjenerforening er imod forslaget. Foreningen af danske Kirkegårdsledere mener, at ansvaret for personale skal flyttes til et forvaltnings- og serviceorgan.

Provstiudvalg:

22 har forholdt sig positivt til forslaget.

5 har forholdt sig negativt.

Menighedsråd:

150 har forholdt sig positivt til forslaget. En stor del nævner vigtigheden af, at ordningen skal være frivillig for menighedsrådet.

251 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at man ønsker den nuværende ordning bibeholdt, at man tror, det vil skabe flere problemer og konflikter, end det vil løse, hvis præsten bliver leder, at præsten ikke er uddannet til at lede og i stedet skal bruge sin tid på at forkynde. Mange ønsker kontaktpersonen styrket.

Private:

96 har forholdt sig positivt til forslaget.

21 har forholdt sig negativt.

Spørgsmål 3: Skal der arbejdes på, at menighedsrådets administrative opgaver aflastes gennem regelforenkling og styrket bistand (det vil sige flytning af administration – ikke af kompetencer) fra provsti, stift og Landsforeningen af Menighedsråd?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

5 har forholdt sig positivt til forslaget.

Ingen har forholdt sig negativt.

Organisationer:

Danmarks Provsteforening, Foreningen af danske Kirkegårdsledere, Dansk Kirkemusikerforening, Kordegneforeningen, Danmarks Kirketjenerforening, FDF, Samtaleforum Unge og Kirke (SUK) og Kirkefondet er positive.

FAKK er imod forslaget.

Provstiudvalg:

28 har forholdt sig positivt til forslaget.

Ingen har forholdt sig negativt.

Menighedsråd:

295 har forholdt sig positivt til forslaget.

64 har forholdt sig negativt. Mange er dog generelt positivt indstillet overfor regelfor-
enkling. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at kompetence og administration hører sammen og skal forblive samlet i menighedsrådet, samt at mulighed for øget rådgivning til menighedsrådet skal kunne til- og fravælges af menighedsrådet. Mange udtrykker generelt modstand imod at skulle afgive kompetencer.

Private:

17 er positive, mens 7 er imod forslaget.

Spørgsmål 4: Skal menighedsrådslovens § 37 præciseres, så det fremgår, at præst og menighedsråd forudsættes at samvirke om realisering af de konkrete målsætninger for det kirkelige liv i sognet, idet dog præstens uafhængighed af menighedsrådet i forkyndelse og sjælesorg og præstens generelle "metodefrihed" fastholdes?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

4 har forholdt sig positivt til forslaget.

1 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at menighedslovens § 37 er overflødig og giver flere konflikter, end den løser. Samvirke mellem præst og menighedsråd og præstens uafhængighed bør være en selvfølge og ikke en lovparagraf.

Organisationer:

Kirkeligt Samfund og Kirkefondet er positive overfor en præcisering.

Dansk Kirkemusikerforening er imod forslaget.

Provstiudvalg:

16 provstiudvalg er positive, mens 4 er imod forslaget.

Menighedsråd:

231 har forholdt sig positivt til forslaget.

80 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at det fungerer godt, som det er nu, at der ikke ses behov for præcisering, og at man ikke kan lovgive sig ud af disse forhold.

Private:

10 støtter forslaget, mens 8 er imod.

Spørgsmål 5: Skal kirkefunktionærernes faggrænser oplødes? Skal der sigtes mod en fælles overenskomst, som omfatter alle (eller de fleste) grupper af kirkefunktionærer?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

5 har forholdt sig positivt til forslaget. Ingen har forholdt sig negativt.

Organisationer:

Danmarks Provsteforening, Danmarks Kirketjenerforening, Kirkeligt Samfund, Samtaleforum Unge og Kirke og Kirkefondet støtter forslaget. Foreningen af danske Kirkegårdsledere mener, at ansættelses- og arbejdsgiveransvaret skal flyttes til et forvaltnings- og serviceorgan.

DOKS, FAKK, Dansk Kirkemusikerforening, Kordegneforeningen og FPO er imod forslaget.

Provstiudvalg:

23 provstiudvalg støtter forslaget, mens 2 er imod.

Af de positive peger 11 på, at der bør indføres en fælles overenskomst, mens 13 udtrykkeligt nævner, at faggrænserne bør oplødes.

Menighedsråd:

273 har forholdt sig positivt til forslaget.

62 har forholdt sig negativt. Mange mener, at det ikke kan lade sig gøre på grund af modstand fra de faglige organisationer. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at de enkelte fagområders særkende skal bevares.

Private:

13 støtter forslaget, mens 8 er imod.

3.2.2 Høringssvar vedrørende provsti

Spørgsmål 6: Skal provstiet kunne være ramme om samarbejde mellem sognene? Skal samarbejde i givet fald kunne besluttes af provstiudvalget eller alene på et budgetsamråd? Og skal det kunne besluttes ved almindeligt flertal eller ved kvalificeret flertal på for eksempel 2/3 af sognene? Skal samarbejde kunne finansieres direkte af provstiets kasse?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

5 har forholdt sig positivt til forslaget. Af dem har 1 dog givet udtryk for, at ingen bør kunne tvinges til samarbejde, og at der ikke skal kunne ske finansiering af samarbejder via provstiudvalgets kasse.

Organisationer:

Danmarks Provsteforening, Dansk Kirkemusikerforening, Kirkeligt Samfund, Samtaleforum Unge og Kirke, FDF og Kirkefondet støtter forslaget.

DOKS er imod og henviser til, at samarbejde skal udspringe af lokale behov og vilje.

Provstiudvalg:

33 provstiudvalg støtter forslaget, mens 2 er imod.

Af de positive svar nævner 14, at provstiet bør være ramme om samarbejdet, 15 mener, at beslutningen skal kunne træffes med kvalificeret flertal på budgetsamrådet, mens 20 ønsker, at udgifterne skal kunne finansieres på provstiniveau.

Menighedsråd:

251 har forholdt sig positivt til forslaget. En del har dog ikke taget stilling til formen og finansieringen af samarbejdet, men blot givet udtryk for, at de gerne ser mere samarbejde mellem sognene.

73 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at menighedsrådet skal have fuldstændig frihed til at vælge, om de vil samarbejde, og at ønsker om samarbejde skal komme fra menighedsrådene og ikke fra provstiet.

Private:

21 støtter forslaget, mens 6 er imod.

Spørgsmål 7: Skal det være en opgave for provsten at inspirere til samarbejde mellem sognene? Skal provstens administrative opgaver lettes, sådan at provsten får bedre tid til tilsyns- og økonomiopgaver?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

5 har forholdt sig positivt til forslaget. Det fremhæves blandt andet, at provsten lettes ved, at provstisekretærens administrative kompetencer styrkes. Desuden fremhæves det, at tilsyns- og præstedelen skal fylde mere i provstens stilling.

Organisationer:

Den danske Præsteforening, Danmarks Provsteforening, FPO, Danmarks Kirketjenerforening og Kirkefondet støtter forslaget.

Dansk Kirkemusikerforening er imod forslaget om, at provsten skal være inspirator. Foreningen støtter, at provsten lettes for administrative byrder, så der bliver bedre tid til at være præst. Foreningen peger på, at der ikke skal ske en styrkelse af tilsynet.

Provstiudvalg:

31 provstiudvalg støtter forslaget, mens 2 er imod.

Menighedsråd:

249 har forholdt sig positivt til forslaget.

47 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at det skal være menighedsrådene, der kommer med ideer og initiativer, samt at man er godt tilfreds med forholdene, som de er nu.

Private:

12 støtter forslaget, mens 9 er imod.

Spørgsmål 8: Skal de bevillingsmæssige beslutninger i provstiet demokratiseres med større anvendelse af besluttende budgetsamråd? Skal budgetsamrådet selv

have kompetence til med kvalificeret flertal på 2/3 at indføre besluttende budget-samråd?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

4 har forholdt sig positivt til forslaget.

1 har forholdt sig negativt med den begrundelse, at budgetsamråd bidrager til at trække ansvaret væk fra menighedsrådene.

Organisationer:

Landsforeningen af Menighedsråd, Danmarks Provsteforening, Kirkeligt Samfund, Samtaleforum Unge og Kirke og Kirkefondet støtter forslaget.

Dansk Kirkemusikerforening er imod forslaget.

Provstiudvalg:

17 provstiudvalg støtter forslaget, mens 16 er imod.

Menighedsråd:

185 har forholdt sig positivt til forslaget.

89 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at man ønsker menighedsrådenes varetter bibeholdt, at man fortsat ønsker, at provstiudvalget skal styre økonomien, samt at der kan være risiko for fraktionsdannelser, opdeling i stærke og svage sogne.

Private:

9 støtter forslaget, mens 8 er imod.

Spørgsmål 9: Skal sognene kunne vælge at samarbejde om administrationen af kirkefunktionærer, så provstiet bliver ansættelsesområde for kirkefunktionærer med det enkelte sogn eller flere sogne som tjenestested? Skal personalenormeringen kunne overgå til provstiet?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

5 har forholdt sig positivt til forslaget.

Ingen har forholdt sig negativt.

Organisationer:

Danmarks Provsteforening, Foreningen af Sognemedhjælpere i Danmark, Danmarks Kirketjenerforening, Kirkeligt Samfund, Samtaleforum Unge og Kirke, FDF og Kirkefondet støtter forslaget.

DOKS, FAKK, Dansk Kirkemusikerforening, Kordegneforeningen og FPO er imod forslaget.

Provstiudvalg:

31 provstiudvalg er for forslaget, mens 6 er imod.

Af de positive svar er der 18, der udtrykkeligt ønsker, at provstiet skal være ansættelsesområde, mens der kun er 5, der ønsker, at personalenormeringen skal flyttes til provstiet.

Menighedsråd:

207 har forholdt sig positivt til forslaget. Mange fremhæver vigtigheden af, at menighedsrådets valgfrihed fastholdes.

125 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at man fortsat ønsker, at de ansatte er ansat af menighedsrådet, der også har fuld rådighed over den ansatte – hvem der ansættes, normering og arbejdssted, samt at det vil være et indgreb imod menighedsrådets selvbestemmelsesret.

Private:

88 støtter forslaget, mens 11 er imod.

Spørgsmål 10: Skal provstikontoret have en fast placering? Skal provsten i givet fald ansættes efter en ”domprovstemodel” eller en ”pendlerprovstemodel”?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

5 har forholdt sig positivt til forslaget. Af disse har 1 udtrykkeligt bakket op om fast placering af kontor. 4 har udtrykkeligt bakket op om pendlerprovstemodellen.

1 har forholdt sig negativt, men anbefaler pendlerprovstemodellen, hvis det skal være.

Organisationer:

Danmarks Provsteforening, Dansk Kirkemusikerforening, Danmarks Kirketjenerforening, Kirkeligt Samfund og Kirkefondet støtter forslaget.

De to kirkefunktionærorganisationer støtter, at provstikontoret skal have en fast placering, og at provsten skal ansættes efter en pendlerprovstemodel. Kirkeligt Samfund foretrækker også pendlerprovstemodellen, mens Danmarks Provsteforening ønsker en domprovstemodel.

Provstiudvalg:

37 provstiudvalg støtter forslaget, mens 3 er imod.

Af de positive provstiudvalg er der:

- 29, der ønsker en fast placering af provstikontoret.
- 17, der ønsker, at provsten ansættes efter en pendlerprovstemodel, mens 9 foretrækker, at provsten ansættes efter en domprovstemodel. 1 provstiudvalg ønsker, at der bliver valgfrihed mellem de to modeller.

Menighedsråd:

248 har forholdt sig positivt til forslaget. Af disse har 56 udtrykkeligt bakket op om fast placering af kontoret. 112 har udtrykkeligt bakket op om pendlerprovstemodellen, mens 49 udtrykkeligt har bakket op om domprovstestemodellen. 6 ønsker valgfrihed mellem de to modeller.

40 er imod forslaget.

Private:

22 støtter forslaget, mens 2 er imod. Af de positive mener 15, at provstikontoret skal have en fast placering, 3 foretrækker en pendlerprovstemodel, 5 en domprovstemodel, og 2 mener, at begge modeller skal være mulige.

3.2.3 Hørings svar vedrørende stift

Spørgsmål 11: Skal stiftsøvrighedens nuværende opgaver vedrørende forvaltningen af stiftsmidlerne overgå til stiftsudvalget vedr. økonomi (henholdsvis stiftsrådet i de stifter, hvor der er forsøg hermed)?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

5 har forholdt sig positivt til forslaget.

2 foreslår i stedet, at forvaltningen af stiftsmidlerne overgår til et landsdækkende organ eller til et professionelt økonomisk institut (bank eller lignende).

Organisationer:

Kirkefondet støtter forslaget, men peger på, at alle stiftsøvrighedens opgaver – bortset fra legalitetstilsynet – bør flyttes til stiftsudvalget/stiftsrådet.

Kirkeligt Samfund peger på, at der bør indføres obligatoriske stiftsråd med et flertal af lægfolk og en læg formand. Stiftsrådet skal vælges indirekte af stiftets menighedsråd, præster og provster og med biskoppen som født medlem. Kirkeligt Samfund foreslår, at stiftsrådet skal have det overordnede ansvar for stiftets økonomi med deraf følgende mulighed for at prioritere opgaverne. Stiftsrådet skal derfor have beslutningskompetence vedrørende forandringer i sogne- og pastoratsstrukturen samt med hensyn til antallet og fordelingen af præstestillinger i stiftet. Stiftsrådet skal endvidere have kompetence og økonomiske ressourcer til at udføre en inspirations- og ledelsesopgave i forhold til de nye udfordringer, folkekirken står overfor.

Foreningen af danske Kirkegårdsledere ønsker at ændre administrationen af gravstedskapitaler, sådan at betalingen indgår som indtægt for kirkegården det år, beløbet indbetales.

Provstiudvalg:

19 provstiudvalg støtter forslaget, mens 3 er imod.

Menighedsråd:

160 har forholdt sig positivt til forslaget.

19 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at man ønsker stiftsøvrigheden som forvalter af stiftsmidlerne som hidtil, og at man ønsker at afvente resultatet af forsøgene med stiftsrådene.

Private:

6 støtter forslaget, mens 3 er imod.

Spørgsmål 12: Kan stiftsøvrighedens opgaver indskrænkes til forvaltningen af fællesfonden og det juridiske tilsyn med de lokale kirkelige myndigheder? Kan en ny stiftsøvrighed bestå af biskoppen og en højere statslig embedsmand udpeget af ministeren efter drøftelse med biskoppen?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

6 har forholdt sig positivt til forslaget. Af dem har 1 dog svaret nej til delspørgsmål 2.

Organisationer:

Den danske Præsteforening og Foreningen af Statsforvaltningsdirektører støtter forslaget.

Præsteforeningen peger dog på, at kompetencen vedrørende tjenesteboliger, præsters lønforhold og godtgørelser også bør være en stiftsøvrighedsopgave. Foreningen af Statsforvaltningsdirektører mener, at opgaverne skal omfatte juridisk tilsyn, administration af fællesfonden, godkendelse vedrørende kirke og kirkegård, overordnet ledelse af stiftsadministrationen og deltagelse i landemodet. Hvis de formelle opgaver begrænses til disse fem områder, vil det være muligt for den enkelte direktør at indgå i stiftsøvrigheden i 2 stifter.

Kirkefondet støtter forslaget, men mener, at stiftsøvrighedens opgaver skal indskrænkes til legalitetstilsynet.

Kirkeligt Samfund er imod forslaget, jf. bemærkningerne ovenfor under spørgsmål 11.

Provstiudvalg:

17 har forholdt sig positivt til forslaget. Ingen har forholdt sig negativt.

Menighedsråd:

139 har forholdt sig positivt til forslaget.

20 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at stiftsøvrighedens opgaver skal bevares som hidtil. Enkelte nævner, at stiftsøvrigheden bør nedlægges.

Private:

5 støtter forslaget, mens 6 er imod.

Spørgsmål 13: Kan stiftsøvrighedens øvrige opgaver i hovedsagen overgå til biskoppen?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

7 har forholdt sig positivt til forslaget. Af dem nævner 1, at opgaverne også kunne overgå til stiftsrådet.

Ingen har forholdt sig negativt.

Organisationer:

Foreningen af Statsforvaltningsdirektører støtter forslaget.

Kirkefondet mener, at biskoppen kun bør have få af stiftsøvrighedens nuværende opgaver. Kirkeligt Samfund er imod forslaget, jf. bemærkningerne ovenfor under spørgsmål 11.

Provstiudvalg:

13 provstiudvalg støtter forslaget, mens 1 er imod.

Menighedsråd:

114 har forholdt sig positivt til forslaget.

8 har forholdt sig negativt. Det nævnes blandt andet, at biskoppen alene skal være en teologisk lederskikkelse. Flere fremhæver, at det i høj grad kommer an på, hvad biskopperne selv mener.

Mange menighedsråd nævner, at de ikke føler sig i stand til at svare på spørgsmålet.

Private:

5 støtter forslaget, mens 1 er imod.

Spørgsmål 14: Skal stiftsudvalget vedrørende økonomi (henholdsvis stiftsrådet) have kompetence til at udskrive et bindende bidrag til stiftsfonden? Skal der i givet fald være en grænse for bidragets størrelse, for eksempel højst 1 % af den lokale ligning i stiftet? Skal midlerne også kunne bruges til at forbedre rådgivningen af menighedsråd og provstiudvalg?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

7 har forholdt sig positivt til forslaget. Flere betoner vigtigheden af klart at få defineret, hvad midlerne skal/kan bruges til.

Ingen har forholdt sig negativt.

Organisationer:

Kirkefondet støtter forslaget, mens Foreningen af danske Kirkegårdsledere mener, at udskrivningsretten skal være hos et forvaltnings- og serviceorgan.

Provstiudvalg:

19 provstiudvalg støtter forslaget, mens 10 er imod. 9 af de positive svar peger på, at der skal være et maksimum for bidraget.

Menighedsråd:

132 har forholdt sig positivt til forslaget. Af dem ønsker en lille del, at %-satsen bliver mindre end 1 %.

92 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at man ikke ønsker en ”ekstra skat” indført, at bidrag til stiftsfonden skal være frivilligt, og at man ønsker, at initiativer skal komme fra sognene.

Private:

8 støtter forslaget, mens 5 er imod.

Spørgsmål 15: Skal stiftsadministrationen i højere grad kunne rådgive menighedsråd og provstiudvalg om økonomiforvaltning og juridiske spørgsmål, særligt vedrørende personaleadministration og byggesager?

Biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd:

7 har forholdt sig positivt til forslaget. 1 nævner, at stiftsadministrationerne fortsat skal kunne behandle klagesager uden at blive inhabile.

Ingen har forholdt sig negativt.

Organisationer:

Kirkeligt Samfund og Kirkefondet støtter forslaget. Kirkefondet peger på, at fordelingen af rådgivning mellem provsti, stift og Landsforeningen af Menighedsråd bør overvejes nøje.

Foreningen af danske Kirkegårdsledere mener, at opgaven skal flyttes til et forvaltnings- og serviceorgan.

Provstiudvalg:

16 provstiudvalg støtter forslaget, mens 2 er imod.

Menighedsråd:

192 har forholdt sig positivt til forslaget.

43 har forholdt sig negativt. Som begrundelse for den negative holdning er blandt andet anført, at stiftsadministrationerne ikke skal påføres yderligere opgaver, at der i stedet er behov for bedre koordinering mellem allerede eksisterende rådgivning (stift, provsti, Landsforeningen af Menighedsråd) samt fare for inhabilitetsproblemstillinger.

Private:

84 forholder sig positivt til forslaget.

Ingen forholder sig negativt.

Kapitel 4 Opgaver i sognet

I dette kapitel beskrives arbejdsgruppens forslag nr. 1 - 5. Forslagene er:

1. Menighedsrådslovens § 1 præciseres, så det klart fremgår, at menighedsrådet – valgte medlemmer og præst(er) – har ansvaret for at lede det kirkelige liv i sognet, såvel for så vidt angår rammerne som indholdet: ”Sognets eller kirke-distriktets kirkelige og administrative anliggender styres af menighedsrådet, medmindre andet er særligt hjemlet i lovgivningen.”. Hermed tydeliggøres det, at valgte medlemmer og præst(er) er forpligtet til at samvirke om det kirkelige liv i sognet. Målet for rådets arbejde fastlægges i et nyt stk. 2: ”Det påhviler menighedsrådet at arbejde for gode vilkår for evangeliets forkyndelse.” Samtidig præciseres menighedsrådslovens § 37, så det klart fremgår, at den vedrører præstens forkyndelsesfrihed: ”Præsten er i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse, herunder sin forkyndelse, sin sjælesorg og sin undervisning, uafhængig af menighedsrådet.”
2. Menighedsrådet får mulighed for at kunne vælge præsten som daglig leder eller fordele opgaverne som daglig leder mellem præsten og et af de valgte medlemmer. Præsten kan ikke pålægges at varetage den daglige ledelse. Menighedsrådet kan fortsat som i dag vælge et af rådets valgte medlemmer til som kontaktperson at varetage den daglige ledelse.
3. Antallet af menighedsrådsmedlemmer fastsættes efter antallet af folkekirkemedlemmer i sognet. Antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer nedsættes til 5 i sogne med under 1.000 folkekirkemedlemmer. Reglerne om valgbarhed til menighedsrådet ændres, så kirkefunktionærer ikke kan vælges til menighedsrådet i det sogn, hvor vedkommende har tjenestested.
4. Funktionsperioden for samtlige enkeltmandshverv i henhold til menighedsrådsloven – dvs. kirkeværge, kasserer, sekretær og kontaktperson – fastsættes ligesom valget af formand og næstformand til ét år. Der skal altid vælges en kasserer af menighedsrådets midte, men varetagelsen af det praktiske arbejde kan efter beslutning i menighedsrådet uddelegeres til en af kirkens funktionærstillinger eller til en ekstern bogholder, fx en fælles provstikasserer.
5. Vælges der ikke et fuldtalligt menighedsråd, beslutter biskoppen, hvilket andet sogns menighedsråd der skal varetage sognets anliggender i funktionsperioden. Hvis det følgende valg til menighedsråd heller ikke fører til dannelse af et fuldtalligt menighedsråd, indstiller biskoppen, hvilket andet sogn, sognet lægges sammen med.

Sognet

Folkekirken grundenheder består i dag af 2.121 sogne. Sognene varierer meget i størrelse. I godt 100 sogne er der således færre end 200 indbyggere, mens der i knap 100 sogne er flere end 10.000 indbyggere.

Der er mindst én kirke i hvert sogn, men i nogle sogne er der 2 eller flere kirker. Folkekirken har i alt 2.351 kirker. I nogle sogne med mere end én kirke er der oprettet et kirkedistrikt, som er knyttet til en af kirkerne. Der er for tiden 95 kirkedistrikter.

Som hovedregel er der et menighedsråd i hvert sogn og kirkedistrikt. To eller flere sogne eller kirkedistrikter kan dog beslutte at have fælles menighedsråd. Derfor er antallet af menighedsråd for tiden 2.118.

Menighedsrådet bestyrer sognets eller kirkedistriktets anliggender, medmindre der i den kirkelige lovgivning udtrykkeligt er bestemt noget andet. En af de væsentlige undtagelser er, at præsterne i deres embedsvirksomhed er uafhængige af menighedsrådet. Et menighedsråd består af mellem 6 og 15 valgte medlemmer samt sognets præst(er).

Menighedsrådet har bl.a. ansvar for sognets kirke og kirkegård. Menighedsrådet er også arbejdsgiver for kirkefunktionærerne, det vil sige alle medarbejdere, der er ansat ved kirken eller kirkegården, bortset fra præsterne. Opgaven som arbejdsgiver varetages af kontaktpersonen, som vælges af menighedsrådet blandt rådets valgte medlemmer.

Præsterne er ansat af Kirkeministeriet og er under tilsyn af biskoppen. Præster er ansat med et pastorat som ansættelsesområde. Et pastorat består af et sogn eller af flere små sogne. I store sogne/pastorater er der ansat to eller flere præster.

Som medlem af folkekirken hører man til det sogn, hvor man bor, og man har ret til at få foretaget kirkelige handlinger i sognets kirke. Medlemmer af folkekirken kan ved at løse sognebånd knytte sig til en præst i et andet sogn end bopæls sognet.

4.1 Menighedsrådets varetagelse af den overordnede ledelse af det kirkelige arbejde i sognet

4.1.1 Debatoplæggets spørgsmål 1

Debatoplæggets **spørgsmål 1** lød:

”Skal det være menighedsrådets væsentligste opgave – i et samvirke mellem valgte medlemmer og kaldede præst(er) – at varetage den overordnede ledelse af det kirkelige arbejde i sognet, såvel for så vidt angår rammerne, det vil sige personale, bygninger og økonomi, som indholdet, det vil sige de konkrete målsætninger for det lokale kirkelige liv?”

I debatoplægget blev baggrunden for spørgsmålet beskrevet således:

”Fundamentet for den lokale menigheds aktiviteter må altid være at forkynde Kristus som menneskets og verdens frelser. Således er enhver lokal kirke og menighed en del af, hvad den apostolske trosbekendelse kalder ”den hellige, almindelige kirke”.

Enhver lokal drøftelse af målsætning for menighedens arbejde og beslutning om menighedens forhold sker derfor på dette grundlag.

Det kirkelige liv er forankret i sognemenigheden. Men det er samtidig realiteten i dag, at en række aktiviteter allerede foregår på tværs af sognegrænserne. Sognepræsten udfører en ikke uvæsentlig del af sit arbejde uden for sognet – både fordi sognepræsten ofte er ansat i et flersognspastorat og i kraft af rådighedsordningen. Og en meget uensartet sognestruktur, hvor der i godt 100 sogne er færre end 200 indbyggere, og hvor halvdelen af sognene tilsammen kun omfatter godt 10 procent af indbyggerne, betyder, at mange sogne er for små til selv at understøtte en række opgaver.

Sognetilhørigheden betyder mindre i de større byer, hvor der i højere grad er tale om, at man vælger at slutte sig til en bestemt menighed. Der findes endvidere funktionsmenigheder i fængsler, på hospitaler og på uddannelsesinstitutioner, som ikke er baseret i sognet. Det frivillige arbejde, der udøves i organisationer med større eller mindre tilknytning til folkekirken, er også kun i begrænset omfang sognebaseret.

Men der er lokalt ofte knyttet en meget stærk identitet til den eksisterende sogneinddeling. Der ses kun svage tendenser i retning af sammenlægning af små sogne til større sogne, som er mere ”bæredygtige” med hensyn til økonomi og opgavevaretagelse. Den stigende anvendelse af mulighederne for at oprette fælles menighedsråd og pastoratsammenlægninger kan ses som et udtryk for sognemenighedernes ønske om en mere bæredygtig struktur, men vel at mærke uden fuldstændig at give slip på den historiske sogneidentitet.

Der er i dag i den kirkelige lovgivning en skarp adskillelse mellem det gejstlige og pastorale ansvar, som ligger hos sognepræsten, og ansvaret for økonomi, personale og bygninger, som ligger hos menighedsrådet. Denne adskillelse mellem menighedsrådets og præstens ansvarsområder er næppe befordrende for varetagelsen af kirkens lokale opgaver. I virkelighedens verden er der da også tale om et samspil i mange situationer.

En mulighed kunne derfor være, at opgavefordelingen mellem menighedsråd og præst baseres på en distinktion mellem den *overordnede* og den *daglige* ledelse, således at menighedsrådet – fortsat bestående af såvel valgte medlemmer som sognets præst(er) – i lighed med en bestyrelse står for den overordnede ledelse i sognet.

Det ville gøre det klarere, at menighedsrådets væsentligste opgave ikke er at administrere, men at sikre gode vilkår for evangeliets forkyndelse i sognet gennem gudstjeneste, undervisning, sjælesorg og diakoni.

Ansvar for denne opgave fremgår for præsternes vedkommende af præsteløftet og for de valgte medlemmer af det afgivne menighedsrådsløfte. Alle menighedsrådsmedlemmer har således ansvar for den lokale menigheds kirkelige funktioner, men udover dette på forskellig vis.

De konkrete målsætninger, som menighedsrådet måtte fastlægge for det kirkelige liv i sognet, udmøntes af rådet i den prioritering af opgaverne og de dertil hørende økonomiske og personalemæssige rammer, som kommer til udtryk i den årlige budgetlægning. Som et eksempel kan nævnes prioritering mellem indsatsen inden for voksen- henholdsvis børneundervisning – en prioritering, der må foretages ud fra en vurdering af sognets behov og de ressourcer – såvel økonomiske som personalemæssige – der er til rådighed.

En frugtbar målsætnings- og prioriteringsproces forudsætter et samvirke mellem de af menigheden valgte repræsentanter og den/de af menigheden kaldede præst/præster, som hver har deres baggrund for at kunne bidrage hertil. I praksis vil en sådan proces ofte inddrage alle kirkens medarbejdere i drøftelserne og drage nytte af medarbejdernes forskellige erfaringer. Men ansvaret hviler på menighedsrådet – de valgte repræsentanter og præsten/præsterne.”

4.1.2 Høringssvarene

Forslaget om i højere grad at se menighedsrådets opgave som en overordnet ledelse af det kirkelige liv i sognet både for så vidt angår rammerne som indholdet er blevet modtaget positivt i forbindelse med høringen.

Af de i alt 691 modtagne svar, der dækker over 1138 afsendere, har 2 biskopper, 3 stiftsøvrigheder, 5 kirkelige organisationer³, 20 provstiudvalg, 318 menighedsråd og 19 privatpersoner forholdt sig positivt til forslaget, dvs. 367 positive tilkendegivelser.

I alt 27 – nemlig 21 menighedsråd og 6 privatpersoner – har forholdt sig negativt til forslaget. Fælles for disse er, at man finder, at menighedsrådene bør have fuldstændig frihed til at beslutte, hvordan de vil tilrettelægge deres arbejde.

4.1.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Set fra en evangelisk-luthersk synsvinkel er det et kernepunkt, at der ikke findes nogen kirkelig magt (eller ledelse), der kan stille sig mellem Gud og den enkelte kristne. Samtidig fremhæves det, at da den enkeltes tro på Gud bygger på, hvad der høres og læres, er der indført et embede, der skal forkynde evangeliet og forvalte sakramenterne og i den forstand lede de kristne til Kristus.

Ledelse er andet end udøvelse af magt. Ledelse kan også betyde at lede andre frem mod et mål. Kirkelig ledelse må i højere grad forstås som en bestræbelse på at vise veje og muligheder frem mod det ene mål, som kirken retter sig mod: evangeliets forkyndelse.

De følgende overvejelser om menighedsrådets og præstens ledelsesopgaver og om overordnet og daglig ledelse må nødvendigvis forstås i dette perspektiv.

Arbejdsgruppen skal understrege, at der med forslaget ikke sker nogen indskrænkning i menighedsrådets frihed til planlægningen af rådets aktiviteter og arbejde, men at sondringen mellem den overordnede og den daglige ledelse tjener til at fremhæve, at menighedsrådets væsentligste opgave ikke er at administrere, men at sikre gode vilkår for evangeliets forkyndelse i sognet.

Det skal tilsvarende understreges, at der med forslaget ikke sker nogen ændring i de forpligtelser og det ansvar, præsteembedet i folkekirken har.

Folkekirken har som evangelisk-luthersk kirkesamfund et *almindeligt* (dvs. for alle, alment) præstedømme. Ethvert døbt medlem af kirken deltager i det almindelige præstedømme, og præsteembedet er en tjeneste i det almindelige præstedømme med en funktionel begrundelse. I den augsburgske bekendelse artikel 5, bestemmes det kirkelige embede således: ”For at vi kan nå til denne tro, er der indstiftet et embede til at forkynde evangeliet og række sakramenterne.” Der er således med præsteembedet ikke tale om præsten som embedsmand i staten, men om at funktionen, evangeliets forkyndelse og sakramenternes forvaltning, skal sikres.

Når der i debatoplægget tales om samvirke mellem valgte medlemmer og kaldede præst(er), er det forudsat, at samvirket om det fælles mål – det kirkelige liv på stedet – finder sted på baggrund af de funktioner, som råd og embede har. Forskellen i menig-

³ Den danske Præsteforening, Dansk Kirkemusikerforening, Danmarks Kirketjenerforening, Kirkeligt Samfund og Kirkefondet.

hedsrådet mellem læg og gejstlig er således ikke en forskel mellem kirkens ydre rammer og kirkens indhold, men handler om forskellige funktioner inden for såvel rammer som indhold. Præstens medlemskab af menighedsrådet medvirker til at forpligte præsten på menighedsrådets drøftelser og beslutninger. Præsten er således forpligtet til også at deltage i rådets arbejde med økonomi og bygninger. Tilsvarende er de valgte medlemmer af menighedsrådet forpligtede på at medvirke til at gøre de konkrete målsætninger for det lokale kirkelige liv til virkelighed.

Høringssvarene afspejler, at der er meget forskellige vilkår for menighedsrådsarbejdet i store og små sogne. I store sogne med flere præster og mange kirkefunktionærer giver en distinktion mellem overordnet og daglig ledelse mere mening end i et lille landsogn, hvor menighedsrådsmedlemmerne også forventes at stå for og deltage i meget af den daglige virksomhed. Fælles for små og store sogne er imidlertid, at menighedsrådets ansvar for at sikre gode vilkår for evangeliets forkyndelse ikke kun vedrører de ydre rammer. Det fremgår for så vidt allerede af menighedsrådslovens § 1, hvorefter sognets eller kirkedistriktets anliggender styres af menighedsrådet, medmindre andet er særligt hjemlet i lovgivningen, og af menighedsrådslovens § 38, hvorefter præsten bl.a. skal have menighedsrådets samtykke til, at der anvendes en anden autoriseret liturgi eller andre autoriserede ritualer end dem, der hidtil er anvendt i menigheden, samt af menighedsrådets kompetencer med hensyn til præsteansættelse.

Arbejdsgruppen skal foreslå, at menighedsrådslovens § 1 præciseres, så det klart fremgår, at menighedsrådet – i et *samvirke* mellem valgte medlemmer og præst(er) – har ansvaret for at lede det kirkelige liv i sognet, såvel for så vidt angår rammerne som indholdet. Det foreslås, at bestemmelsen affattes som følger:

”§ 1. Sognets eller kirkedistriktets kirkelige og administrative anliggender styres af menighedsrådet, medmindre andet er særligt hjemlet i lovgivningen.

Stk. 2. Det påhviler menighedsrådet at virke for gode vilkår for evangeliets forkyndelse.”

I første stykke tilføjes således ordene ”kirkelige og administrative”, og der indføres et nyt stk. 2 om formålet med udøvelsen af den kompetence, som menighedsrådet er tillagt.

Den foreslåede formålsbestemmelse i stk. 2 har ikke et egentligt juridisk indhold, men bestemmelsen vil – i lighed med andre formålsbestemmelser – kunne indgå som et fortolkningselement i forhold til menighedsrådets kompetencer og pligter. Den kan tillige siges at modsvare det løfte, som alle nyvalgte menighedsrådsmedlemmer skal aflægge, jf. menighedsrådslovens § 7.

Arbejdsgruppens forslag til ændring af menighedsrådslovens § 1 skal i øvrigt ses i sammenhæng med debatoplæggets spørgsmål 2 og 4, herunder en mulig ændring af menighedsrådslovens § 37, jf. nærmere i de følgende afsnit.

Præste- og ordinationsløftet

Præsteløftet underskrives af ordinanderne i forbindelse med præstevielsen. Det lyder således:

”Jeg N.N., som lovligt er kaldet til..., og som i min samvittighed ved mig fri for at have benyttet noget uhæderligt middel for at komme ind i dette embede, lover for den alvidende Guds åsyn: Først: at jeg vil beflitte mig på at forkynde Guds ord rent og purt, således som det findes i de profetiske og apostoliske skrifter og i vor danske evangelisk-lutherske folkekirkes symbolske bøger, med al ærefrygt og sømmelighed forvalte de hellige sakramenter efter Kristi indstiftelse, og såvel her som ved de øvrige hellige handlinger udføre alt i overensstemmelse med de for folkekirken gældende forskrifter. Fremdeles: at jeg efter evne vil modarbejde misbrug af nådens hellige midler og bekæmpe sådanne lærdomme, som strider mod folkekirkens trosbekendelse; samt at jeg trolig vil arbejde for ungdommens kristelige oplysning og vejledning. Endelig: at jeg vil stræbe efter, ved flittig og alvorlig granskning af Guds ord og troens hellige lærdomme, altid fuldkomnere at danne og duelliggøre mig til dette hellige embede og beflitte mig på, som det sømmer sig en ordets tjener, at foregå menigheden med et godt eksempel, således også under udførelsen af min tjeneste i dennes forskellige dele med al skyldig lydighed rette mig efter de kirkelige love og anordninger og mod foresatte og mod kaldsfæller udvise et sådant forhold, at der ikke med grund skal kunne føres klage over mig. Alt dette lover jeg med regnskabsdagen for øje samvittighedsfuldt at ville holde, efter den nåde, som Gud mig dertil vil give.”

Ordinationsløftet aflægges ved ordinationen over for biskoppen med ja-ord og håndslag til biskoppen og eventuelt andre tilstedeværende præster og menighedsrepræsentanter. Det lyder således:

”Derfor lægger jeg jer nu på sinde: at I forkynder Guds ord rent og purt, som det findes i de profetiske og apostolske skrifter og er bevidnet i vor kirkes symbolske bøger, så I prædiker sand omvendelse, barmhjertighed mod alle lidende, kristent broderskab, kærlighed til næsten og lydighed mod den rette øvrighed, fremdeles at I forvalter de hellige sakramenter efter Jesu Kristi indstiftelse, underviser, vejleder de rådvilde, trøster de bange og irettesætter med mildhed, at I med evangeliets sandhed modstår al vildfarelse, flittigt gransker den hellige skrift og troens lærdomme, altid beder om Guds bistand i jeres kald, og at I således på enhver måde stræber efter at leve Gud til ære og jeres tjeneste til gavn. På mit embedes vegne spørger jeg: Lover I, at I redeligt vil gøre alt dette, efter den nåde, Gud vil give jer?”

Menighedsrådsløftet

Menighedsrådsløftet afgives af nyvalgte medlemmer på det konstituerende møde. Det lyder således:

”Undertegnede erklærer herved på ære og samvittighed at ville udføre det mig betroede hverv i troskab mod den danske evangelisk-lutherske folkekirke, så at den kan byde gode

4.2 Menighedsrådets mulighed for at overlade den daglige ledelse til sognepræsten

4.2.1 Debatoplæggets spørgsmål 2

Debatoplæggets **spørgsmål 2** lød:

”Skal menighedsrådet i forlængelse heraf kunne vælge at lade præsten varetage den daglige ledelse af kirkens medarbejdere under ansvar over for menighedsrådet? Eller skal menighedsrådet kunne vælge en mere fleksibel fordeling af ledelseskompetence mellem præsten og en valgt kontaktperson?”

I debatoplægget blev baggrunden for spørgsmålet beskrevet således:

”De nuværende lokale ledelsesforhold må generelt betegnes som uklare. Dette udgør en negativ faktor i forhold til arbejdsmiljøet i folkekirken, hvilket blev afdækket i arbejdsmiljøundersøgelsen fra 2002. Det må anses for at være et rimeligt krav, at enhver medarbejder har umiddelbar adgang til sin daglige leder. Ordningen med menighedsrådets kontaktperson er nogle steder velfungerende, men er i mange tilfælde ikke velegnet til at håndtere den daglige ledelse. En model med ansættelse af en administrationschef, som er forsøgt i visse store sogne, vil være alt for dyr for folkekirken og risikerer samtidig at dreje fokus væk fra forkyndelsen og skabe nye konfliktmuligheder i forhold til kirkens præster.

I dag kan præsten efter menighedsrådsloven ikke vælges til at varetage opgaven som kontaktperson. En alternativ mulighed kunne være, at denne begrænsning blev ophævet, så præsten også formelt kunne have den daglige ledelsesansvar. Præsten er den eneste af kirkens ansatte, som generelt har autoriteten til at bære denne opgave – det gælder både i kraft af den pastorale forpligtelse som præst og som medlem af menighedsrådet. I mange sogne varetager præsten i praksis denne opgave på uformel basis.

I den forbindelse er det vigtigt at understrege, at selv om ledelse *også* indebærer en instruktionsbeføjelse, så består ledelse ikke primært i over- og underordning. Ledelse er heller ikke det samme som administration, men i stedet at bidrage til, at der arbejdes mod fælles mål. Netop her vil præsten have en særlig styrke som daglig leder, fordi præsten dels har ansvaret for forkyndelsen, dels gennem sin deltagelse i menighedsrådsarbejdet har en særlig forpligtelse på udformningen af de konkrete målsætninger for det kirkelige liv i sognet.

En formel ledelsesrolle for præsten ville ikke ændre på, at organisten fortsat skulle lede korsangerne, at kirkegårdslederen skulle lede kirkegårdens personale osv. Men det ville blandt andet betyde, at præsten kunne få kompetencen til at prioritere kirkens personaleressourcer, hvis forskellige opgaver støder sammen, og til at beslutte, hvem der tager sig af en opgave, som ikke er klart placeret, og til i det hele taget at sikre, at alle kirkens medarbejdere trækker på samme hammel.

Hvis der er flere præster ved en kirke, måtte opgaven varetages af én af præsterne, som så for så vidt angår opgaver, der kræver samarbejde mellem præsterne, også måtte have ledelseskompetence i forhold til disse.

En sådan ledelseskompetence måtte i givet fald udøves under ansvar over for menighedsrådet. Det er menighedsrådet, der beslutter de konkrete målsætninger for det kirkelige arbejde i sognet og de ressourcemæssige prioriteringer, og præsten vil således skulle udøve sin ledelse loyalt over for rådets beslutninger og i praksis i tæt kontakt med rådets formand.

Dette kunne pege i retning af, at menighedsrådet også skulle have mulighed for at vælge i stedet at opretholde den nuværende kontaktpersonordning, hvor opgaven ligger hos et valgt medlem, eller eventuelt mere fleksibelt skulle kunne fastlægge fordelingen af ledelseskompetencer mellem præsten og en valgt kontaktperson. Valg af model og eventuelt valg af ”ledende præst” i sogne med flere præster kunne eventuelt ske for en funktionsperiode ad gangen”.

Modellen ændrer ikke ved præstens uafhængighed af menighedsrådet i forkyndelse, sjælesorg og undervisning og præstens pastorale forpligtelse i øvrigt.

4.2.2 Høringssvarene

Høringssvarene viser en blandet holdning til forslaget.

2 biskopper, 2 stiftsøvrigheder, 3 organisationer⁴, 22 provstiudvalg, 150 menighedsråd og 96 private har forholdt sig positive til en mulighed for, at præsten kan vælges som kontaktperson, eller at kontaktpersonsordningen gøres mere fleksibel. Dvs. i alt 275 positive tilkendegivelser.

Heroverfor står negative svar fra 1 biskop, 7 organisationer⁵, 5 provstiudvalg, 251 menighedsråd og 21 privatpersoner. Dvs. i alt 285 negative tilkendegivelser. Kendetegnene for de afvisende svar har været, at man frygter, at en sådan ordning vil kunne skabe flere problemer og konflikter, end den vil løse, og at det vil blive vanskeligere at skelne mellem præstens og menighedsrådets ansvar. Menighedsrådene har også særligt fremhævet, at præsten ikke er uddannet til at varetage personaleledelsen, og at man i stedet ønsker kontaktpersonen styrket.

4.2.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Arbejdsgruppens spørgsmål har været genstand for stor opmærksomhed i såvel høringssvarene som til de debattmøder, som arbejdsgruppen gennemførte. Blandt høringssvarene er der næsten lige mange positive som negative tilkendegivelser, nemlig 275 positive tilkendegivelser over for 285 negative tilkendegivelser.

Arbejdsgruppens forslag indebærer *ikke*, at præsten *skal* være daglig leder, men derimod, at menighedsrådene får *mulighed for at vælge* præsten som daglig leder/kontaktperson samt *mulighed for at vælge* en mere fleksibel ordning, hvor den daglige ledelseskompetence i forhold til kirkens ansatte fordeles mellem præsten og en blandt de valgte medlemmer valgt kontaktperson. Det bemærkes i den forbindelse, at det *ikke* er den administrative ledelse, der er centrum for forslaget, jf. beskrivelsen af ”daglig ledelse” ne-

⁴ Den danske Præsteforening, Kirkeligt Samfund og Kirkefondet.

⁵ Dansk Organist- og Kantorsamfund (DOKS), Foreningen af Kirke- og Kirkegårdsansatte (FAKK), Foreningen af Sognemedhjælpere i Danmark, Dansk Kirkemusikerforening, Kordegneforeningen, Foreningen af Præliminære Organister (FPO) og Danmarks Kirketjenerforening, mens Foreningen af danske Kirkegårdsledere mener, at ansvaret for personale skal flyttes til et forvaltnings- og serviceorgan.

denfor samt afsnit 4.5., hvor tankerne om stiftet som servicecenter på personaleområdet beskrives, og afsnit 5.3. om provstiet som ansættelsesområde for kirkefunktionærerne.

Gennemføres arbejdsgruppens forslag vil man lokalt kunne vælge at fortsætte som hidtil med at vælge en kontaktperson blandt de valgte medlemmer, ligesom eksisterende samarbejder omkring ansættelse af administrationschef/personalekonsulent vil kunne fortsætte. I tillæg dertil vil man herudover – hvor der lokalt er ønske derom – som noget nyt også kunne vælge præsten som kontaktperson eller vælge en mere fleksibel fordeling af kontaktpersonens opgaver mellem præsten og kontaktpersonen. Hvorvidt man skal fortsætte med den hidtidige kontaktpersonsordning eller benytte sig af de muligheder, som arbejdsgruppens forslag vil give, vil afhænge af sognets størrelse, antal ansatte og funktioner, hvorfor man lokalt må tage stilling til, hvilken model der vil være mest hensigtsmæssig.

Arbejdsgruppens forslag vil *ikke* ændre ved, at kontaktpersonens ledelseskompetence, hvad enten den placeres hos et valgt medlem eller hos præsten eller hos dem i forening, vil skulle udøves under ansvar over for menighedsrådet. Det er det samlede menighedsråd, der beslutter de konkrete målsætninger for det kirkelige arbejde i sognet og de ressourcemæssige prioriteringer. Udmøntning af målsætningen og kommunikation er således centrale opgaver i den daglige ledelse. Vælges præsten som daglig leder (kontaktperson) eller vælges en mere fleksibel ordning mellem præst og kontaktperson, vil disse derfor – som kontaktpersonordningen også er i dag – skulle udøve ledelseskompetencen loyalt over for menighedsrådets beslutninger og i praksis i tæt samarbejde med menighedsrådets formand.

Ledelse er derfor andet og mere end et spørgsmål om traditionelle instruktionsbeføjelser og ledelsesmæssige værktøjer så som personalepolitik, medarbejderudviklingssamtaler, arbejdspladsvurderinger og lønsystemer. Kirkelig ledelse må i højere grad forstås som en bestræbelse på at vise veje og muligheder frem mod det ene mål, som kirken retter sig mod: evangeliets forkyndelse.

Forslaget om præsten som en *mulig* daglig leder ændrer således ikke ved, at den daglige ledelse i alle tilfælde handler om at omsætte det samlede menighedsråds beslutninger i fælles mål for personalet, at kommunikere disse mål og at koordinere samarbejdet herom. Det kan konkret blandt andet omfatte følgende:

- at få tingene til at glide, så folk ved, hvad de skal og hvad andre gør, og forstår deres fælles arbejdsforhold,
- at så mange aftaler som muligt træffes af dem, som er berørt af dem,
- at kunne sætte mål og rammer for de opgaver, som ikke er givet på forhånd,
- at kunne præge en omgangsform, som giver den enkelte klarhed og plads,
- at få sat ord på grundværdier og mål, så der er klarhed i kollegagruppen om, hvorfor man gør, som man gør,
- at udforme visioner og ønsker for, hvordan arbejdet kan udfolde sig.⁶

En mulighed for at placere den daglige ledelse eller en del deraf hos præsten vil derfor ikke ændre ved menighedsrådets kompetencer dels som arbejdsgiver for kirkens øvrige ansatte dels som ansvarlig for sognets eller kirkedistriktets anliggender.

⁶ Jf. artiklen ”Lokal ledelse – hvorfor og hvordan?” af Mogens Lindhardt og Erling Andersen i Præsteforeningens Blad, 25. november 2005/47.

De opgaver, præsten vil kunne få som daglig leder, vil i høj grad være af kommunikativ art, ligesom præstens forkyndelsesopgave også indeholder elementer af ledelse. Det ligger således i benævnelsen ”pastor” og ”præst”, at der er tale om en funktion som hyrde og ældste i forhold til menigheden, altså en form for ledelsesopgave. Selvom denne ledelsesopgave i forhold til menigheden på mange måder har ændret karakter som følge af menighedsrådsdemokratiet, er dette dog ikke ensbetydende med, at den har mistet sin betydning⁷.

I Silkeborg Sogn har man taget forskud på muligheden for at vælge præsten som daglig leder, og de gode erfaringer hermed er beskrevet i menighedsrådets hørings svar, jf. boksen nedenfor⁸. Ved debatmøderne viste det sig, at tilsvarende ordninger også var i brug i et par andre sogne.

Kontaktpersonordningen i Silkeborg Sogn:

Menighedsrådet bad for fire år siden en af præsterne, som havde ledelseserfaring fra tidligere ansættelsesforhold, om at være med til at arbejde med en uformel og frivillig ordning som daglig leder, idet man var opmærksom på behovet for en tilstedeværende daglig leder. Første skridt var i fællesskab med alle ansatte og menighedsrådet at opbygge procedurer for arbejdet. Det var afgørende, at alle – såvel kirkens ansatte som præster og menighedsråd – var indstillet på at forsøge sig med en frivillig daglig-leder-funktion. Menighedsrådet var i gang med en målsætningsdrøftelse for hele kirken, idet man fortsatte en proces, der begyndte op til menighedsrådsvalget, hvor de to opstillede lister på baggrund af drøftelserne om målsætningerne nåede frem til aftalevalg. Målsætningsdrøftelserne var fælles for det kirkelige personale og menighedsrådet. Desuden blev der udarbejdet regulativer for samtlige ansatte – et arbejde, der havde ligget stille gennem nogle år pga. omstruktureringer m.v.

Ordningen, der har fungeret i et par år, indebærer i praksis, at den daglige leder har ansvar for følgende opgaver: mødeledelse på kalendermøderne (afholdes hver 14. dag for alle ansatte i sognet), medarbejdersamtaler sammen med menighedsrådets kontaktperson og formand, personalepleje, konfliktløsning, regulativafklaring og hjælp med opgavefordelingen, administrative funktioner i relation til regler om ferie, fridage og afspadsning, bevilling og attestation af småudgifter samt kurser og endelig deltagelse i menighedsrådets forretningsudvalgs møder.

Mange hørings svar – positive som negative – har rejst spørgsmål om, hvorvidt præsten har den nødvendige uddannelse til at varetage rollen som daglig leder.

Hvervet som kontaktperson varetages i dag af valgte medlemmer af menighedsrådet, som ikke nødvendigvis har en decideret lederuddannelse bag sig eller har erhvervsmæssig ledelseserfaring. Mange deltager dog i Landsforeningen af Menighedsråds kursus for kontaktpersoner, og som en del af hørings svarene også tilkendegiver, har man mange steder god erfaring med kontaktpersonordningen og disse kurser.

⁷ Se i den forbindelse fx artiklen ”Er præster lede ved at lede?” af Per Bucholdt Andreasen i Præsteforeningens Blad, 10. marts 2006/10 og ”Ledelse og traditionstab” af sognepræst Martin Herbst i Præsteforeningens Blad, 28. april 2006/17, der begge argumenterer for, at det ligger i selve stillingsbetegnelsen, at præsten er leder, og at ledelse handler om at arbejde frem mod et fælles mål. Artiklen ”Ledelse og traditionstab” er tillige offentliggjort på www.km.dk sammen med øvrige hørings svar, idet den udgjorde sognepræst Martin Herbsts hørings svar til arbejdsgruppen.

⁸ Hørings svar af 29. marts 2006 fra Silkeborg Sogns Menighedsråd.

Arbejdsgruppen finder derfor ikke, at argumentet om, at præsten ikke har de nødvendige uddannelsesmæssige kvalifikationer til at varetage hvervet som daglig leder, bør være årsag til, at menighedsrådene ikke skal have mulighed for at vælge præsten som daglig leder. I den forbindelse skal arbejdsgruppen særligt pege på, at der netop er tale om en konkret lokal beslutning, hvor det blandt andet kan og bør have indflydelse på menighedsrådets beslutning om at gøre præsten til daglig leder eller ej, om han eller hun har de nødvendige ledelsesevner.

Arbejdsgruppen er samtidig opmærksom på, at det vil være relevant med konkrete uddannelses tilbud til præster, der vælges til daglig leder. Her vil Landsforeningen af Menighedsråds kursus for kontaktpersoner være relevante, ligesom de tiltag med ledelsesuddannelse, der allerede er iværksat af Præsternes Efteruddannelse under Folkekirkens Uddannelsesinstitutioner.

Endelig skal det understreges, at ledelse ikke mindst handler om, at der arbejdes mod fælles mål, og her vil præsten have en særlig styrke som daglig leder, fordi præsten dels har ansvar for forkyndelsen og dels gennem sin deltagelse i menighedsrådsarbejdet har en særlig forpligtelse som vejleder i udformning af de konkrete målsætninger for det kirkelige liv i sognet. Endvidere handler ledelse i høj grad om kommunikation, hvorfor arbejdsgruppen finder det ganske naturligt, at den daglige ledelse kan forbindes med embedet som præst.

Arbejdsgruppen er opmærksom på den problematik, der kan opstå for forholdet mellem præst og menighedsråd, hvis menighedsrådet en gang har valgt præsten som daglig leder og ikke ønsker at fortsætte med denne ordning. Da ordningen skal være frivillig for såvel menighedsråd som præst, er der imidlertid tale om en gensidig problemstilling, hvor det også kan blive tilfældet, at præsten ikke ønsker at fortsætte som daglig leder. Der kan ikke anvises nogen anden løsning på problemstillingen end, at præst og menighedsråd i en sådan situation må udvise gensidig respekt for den givne beslutning, samt at man i videst mulige omfang redegør loyalt og sagligt for baggrunden for beslutningen med henblik på at sikre de bedst mulige rammer for det fortsatte samarbejde mellem menighedsråd og præst imellem.

På ovennævnte baggrund fastholder arbejdsgruppen forslaget om, at det skal være muligt at vælge præsten til daglig leder eller vælge en mere fleksibel fordeling af opgaverne mellem præsten og kontaktpersonen.

Arbejdsgruppens forslag betyder, at der skal foretages ændring af menighedsrådslovens § 10, stk. 5, således at menighedsrådet får mulighed for at vælge mellem følgende tre løsninger:

- En daglig leder valgt blandt de valgte medlemmer.
- Præsten eller en af præsterne vælges til daglig leder.
- Opgaverne som daglig leder deles mellem (en) præst og et af de valgte medlemmer.

Såfremt præsten skal kunne vælges som daglig leder, vil spørgsmålet om en honorering af præsten for løsning af denne opgave skulle undersøges nærmere.

Uanset hvilken løsning man lokalt vælger, vil det fortsat være muligt for menighedsrådet at uddelegere en række af de daglige ledelsesopgaver til en kirkefunktionær under forudsætning af, at kirkefunktionæren refererer til kontaktpersonen. Selvom mange af opgaverne i det daglige måtte blive varetaget af en kirkefunktionær, skal der derfor altid

foretages et valg i henhold til § 10, stk. 5, således at ansvaret er fast forankret i menighedsrådet.

En ordning med præsten som daglig leder eller en fordeling af opgaverne mellem præsten og et af de valgte medlemmer skal være frivillig for præsten, hvorfor præsten ikke er pligtig at modtage valg til daglig leder.

Alternativt til en ændring af menighedsrådslovens § 10, stk. 5, vil dispensationsbestemmelserne i menighedsrådslovens kapitel 8 kunne bringes i anvendelse efter ansøgning fra det enkelte menighedsråd.

Arbejdsgruppen fastholder endvidere, at det kun vil være et absolut fåtal af sogne, der har en sådan størrelse og personalevolumen, at en løsning med ansættelse af en administrationschef vil være praktisabel og økonomisk hensigtsmæssig. Hertil kommer, at en styrkelse af den daglige ledelse ikke bør indebære opfindelse af nye bureaukratiske kommunikationsveje, ligesom styrkelsen ikke blot er et spørgsmål om frigørelse af ressourcer til ledelsesopgaven, men også betyder, at ledelsen bliver nærværende i det daglige arbejde.

En teamstruktur, som den man har valgt at arbejde med i Kolding Provsti, kan bevirke en styrket fælles ansvarsfølelse for de opgaver, der skal løses i sognet. Det er dog arbejdsgruppens opfattelse, at ansættelse af en personalechef for hele provstiet, dels vil være omkostningskrævende og dels indebærer opbygning af yderligere bureaukratiske led. Arbejdsgruppen er betænkelig ved at opbygge ledelsesstrukturer, der ikke er klart forankret i enten den demokratiske eller den gejstlige ledelse.

Kolding Provsti

I hvert sogn har personalet valgt en teamkoordinator, medmindre sognene har valgt at samarbejde om en fælles teamkoordinator. Teamkoordinator kan være præsten. Teamkoordinatoren refererer til en for provstiet fælles personalechef. Teamkoordinatoren vælges for et år ad gangen og får et løntillæg afhængigt af teamets størrelse. Opgavebeskrivelsen for teamkoordinatoren udarbejdes centralt, men tilrettes lokalt ved hver nyudnævnelse af teamkoordinator i samarbejde med ansatte, provstiets personalechef og menighedsråd. Teamkoordinatorerne har til opgave at holde gruppen fast på ansvaret for at løse de daglige opgaver. Derudover mødes koordinatorerne 4 gange årligt til træning og uddannelse.

Personalechefen har det overordnede tilsyn med teamene, men i et stort provsti med mange teams kan det være nødvendigt at ansætte teamledere i tilknytning til personalechefen. Menighedsrådets kontaktperson bortfalder således og erstattes af professionel og ikke folkevalgt ledelse. MUS afholdes mellem den ansatte og personalechefen. En eller to gange årligt afholder personalechefen samtale med hele teamet, hvor en repræsentant fra menighedsrådet også deltager.

Erfaringerne med præsten som daglig leder eller fleksible ordninger bør i givet fald evalueres gennem erfaringsindsamling efter nogle år.

Efter de nugældende regler vælges kontaktpersonen og de øvrige enkeltmandsposter i menighedsrådet for menighedsrådets funktionsperiode, dvs. 4 år, jf. lov om menighedsråd § 10, stk. 10.

Det indebærer, at menighedsrådet ikke i løbet af funktionsperioden har mulighed for at fratage et valgt medlem hvervet som kontaktperson – heller ikke selv om samarbejdet mellem kontaktpersonen og de ansatte eller mellem kontaktpersonen og menighedsrådet

ikke fungerer. Menighedsrådet vil således efter det gældende regelsæt kun kunne fritage kontaktpersonen fra hvervet, hvis vedkommende selv ønsker det.

Når der endvidere foretages valg til posterne som menighedsrådets formand og næstformand hvert år, foreslår arbejdsgruppen, at funktionsperioden for samtlige enkeltmandsposter bør være den samme – ét år.

Arbejdsgruppens forslag kan gennemføres ved en ændring af § 10, stk. 10, i lov om menighedsråd.

4.3 Samvirke mellem menighedsråd og præst – menighedsrådslovens § 37

4.3.1 Debatoplæggets spørgsmål 4

Debatoplæggets **spørgsmål 4** lød:

”Skal menighedsrådslovens § 37 præciseres, så det fremgår, at præst og menighedsråd forudsættes at samvirke om realisering af de konkrete målsætninger for det kirkelige liv i sognet, idet dog præstens uafhængighed af menighedsrådet i forkyndelse og sjælesorg og præstens generelle ”metodefrihed” fastholdes?”

I debatoplægget blev baggrunden for spørgsmålet beskrevet således:

”Præstens medlemskab af menighedsrådet medvirker til at forpligte præsten på menighedsrådets drøftelser og beslutninger. Tilsvarende er de valgte medlemmer af menighedsrådet forpligtede på at medvirke til at gøre de konkrete, lokale målsætninger for det kirkelige liv til virkelighed.

I tilknytning hertil kunne overvejes en præcisering af menighedsrådslovens § 37, som fastsætter, at præsten i sin embedsvirksomhed, herunder den private sjælesorg, er uafhængig af menighedsrådet. Der er også i dag i realiteten tale om et samvirke og ikke om en fuldstændig uafhængighed. Det gælder allerede direkte for så vidt angår blandt andet valg af liturgi og ritualer og indirekte i alle forhold, hvor præstens virke forudsætter, at der stilles økonomiske eller personalemæssige ressourcer til rådighed. For eksempel har præsten ansvaret for tilrettelæggelsen af konfirmationsforberedelsen, men de økonomiske rammer for denne undervisning fastsættes af menighedsrådet i det årlige budget.”

Præstens uafhængighed af menighedsrådet er derimod afgørende for så vidt angår udøvelsen af præstens pastorale forpligtelse, herunder forkyndelse, sjælesorg og undervisning.

4.3.2 Høringssvarene

1 biskop, 3 stiftsøvrigheder, 2 organisationer⁹, 16 provstiudvalg, 231 menighedsråd og 10 private - i alt 263 - har udtrykt støtte til forslaget.

1 organisationer (Dansk Kirkemusikerforening), 4 provstiudvalg, 80 menighedsråd og 8 private - i alt 93 - har taget afstand fra forslaget. Afvisningen af forslaget begrundes bl.a. med, at man anser bestemmelsen for at være overflødig og en præcisering unødvendig, og at samvirket mellem præst og menighedsråd samt præstens uafhængighed er selvfølgelig, og at man ikke kan løse eventuelle konflikter ved at lovgive derom.

⁹ Kirkeligt Samfund og Kirkefondet.

4.3.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Det var en nyskabelse, da menighedsrådet med 1903-loven og stadfæstelsen deraf i 1912 fik ret til at indstille præster til ansættelse. Fra at være ”præstens medhjælpere” gik menighedsrådene over til at have kompetencer til at lede og administrere sognets anliggender.

I den forbindelse indførtes i 1912 bestemmelsen om, at præsten i sin embedsvirksomhed, herunder den private sjælesorg, er uafhængig af menighedsrådet, nu menighedsrådslovens § 37. Selve formuleringen havde sit ophav i Det Kirkelige Udvalgs udkast til Lov om Folkekirkens Forfatning af 31. oktober 1906. Bestemmelsen skal fortolkes som gældende embedsvirksomhed i snæver forstand, hvilket blandt andet fremgår af Folketingets behandling af menighedsrådsloven i 1922. Med indførelsen af bestemmelsen i menighedsrådslovens § 1, stk. 1, i 1994 har den endvidere fået karakter af en undtagelse til menighedsrådslovens hovedregel om menighedsrådskompetence.

Bestemmelsen i menighedsrådslovens § 37 er således udtryk for, at præsten i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse er uafhængig af menighedsrådet, men at præsten i fx sin planlægning og prioritering af arbejdet er forpligtet til at samvirke med menighedsrådet. Dette er også en del af baggrunden for, at præsten er født medlem af menighedsrådet¹⁰.

Som også anført i debatoplægget bør der med den nuværende formulering af menighedsrådslovens § 37 og i en nutidig kontekst altid i realiteten være tale om et samvirke og ikke om en fuldstændig uafhængighed. Arbejdsgruppen har derfor forståelse for de høringssvar, der har givet udtryk for, at en præcisering af menighedslovens § 37 burde være unødvendig, da der i dagligdagen ikke er tvivl om, hvilke sammenhænge der forudsætter henholdsvis samvirket mellem menighedsråd og præst og henholdsvis præstens uafhængighed.

Arbejdsgruppen finder, at det med en præcisering vil blive tydeliggjort, at menighedsrådet og præsten er gensidigt forpligtet til at samvirke om målsætningerne for det kirkelige liv i sognet samtidig med, at det fastholdes, at præsten i udøvelsen af sin præstegering er uafhængig af menighedsrådet. Det er således arbejdsgruppens opfattelse, at en sådan præcisering vil kunne medvirke til at mane nogle af de bekymringer i jorden, som såvel medarbejdere som menighedsråd har givet udtryk for under debattmøderne og i høringssvar; fx at muligheden for at vælge præsten som daglig leder skulle indebære en tilbagevenden til enevældige præster og fjerne præstens fokus fra forkyndelse til administration. Præciseringen vil derfor kunne medvirke til at undgå konflikter mellem præst og menighedsråd om, i hvilket omfang præsten og menighedsrådet i fællesskab er forpligtet til at skabe gode vilkår for det kirkelige liv i sognet. Præstens uafhængighed i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse er begrundet i hensynet til forkyndelsesfriheden og bør derfor ikke give baggrund for manglende samarbejde mellem præst og menighedsråd og mellem præster indbyrdes.

Arbejdsgruppen skal derfor foreslå, at § 37 i lov om menighedsråd præciseres, så det tydeligt fremgår, at det er i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse, herunder sin forkyndelse, sin sjælesorg og sin undervisning, at præsten er uafhængig af menighedsrådet.

¹⁰ For mere uddybende beskrivelse af historikken bag menighedsrådslovens § 37 se Hans Raun Iversens artikel ”Hvor uafhængig er præsten i grunden? – menighedsrådslovens § 37 til eftersyn” i Dansk Kirke-tidende nr. 7/2006/7. april, Jørgen Steenbæks artikel ”Forholdet mellem præst og menighed/menighedsråd” i Præsteforeningens Blad 1986/27, 4. juli og docent, lic. theol. Lisbet Christoffersens indlæg på det af arbejdsgruppen afholdte seminar den 9. marts 2006, der kan ses på www.km.dk.

Sammenholdes menighedsrådslovens § 1 og § 37 samt forslaget om præsten som daglig leder, er det således hensigten med præciseringerne, at der sikres klarhed om:

- At det er i et samvirke mellem præst(er) og valgte medlemmer at målsætningerne for det kirkelige arbejde i sognet drøftes og fastlægges. Dette er således det samlede menighedsråds ansvar.
- At de opgaver, som de fastlagte målsætninger kaster af sig, fordeles på menighedsrådets medlemmer og kirkens ansatte, og at præsten i lighed med menighedsrådets øvrige medlemmer er forpligtet på virkeliggørelsen af de besluttede målsætninger og derfor må tage højde derfor i sin planlægning og prioritering af de opgaver, der falder ind under den pastorale forpligtelse. Menighedsrådet har ikke mulighed for at pålægge præsten at udføre en given opgave, men kan rette henvendelse til det gejstlige tilsyn herom.
- At når opgaverne er fordelt, er præsten uafhængig af menighedsrådet i selve udførelsen af de opgaver, der henhører under præstens pastorale forpligtelse. Er præsten af menighedsrådet valgt som daglig leder, afleder præsten sin kompetence af menighedsrådets og er derfor *ikke* i denne funktion uafhængig af menighedsrådet.

4.4 Menighedsrådets sammensætning

I notatet ”Budgetlægning for de lokale kirkelige kasser”¹¹ pegede arbejdsgruppen på to forhold vedrørende sammensætningen af menighedsrådene, som har betydning for de små menighedsråds indflydelse på provstiudvalgenes sammensætning.

For det første om antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer fremover skulle fastsættes i forhold til antallet af folkekirkemedlemmer i sognet i stedet for antal indbyggere, sådan at antallet af ikke-medlemmer ikke har betydning for menighedsrådets størrelse.

Blandt høringssvarene er der kun 9, der specifikt har kommenteret dette forslag.

Landsforeningen af Menighedsråd, 2 menighedsråd og 6 provstiudvalg støtter forslaget. Ingen udtaler sig imod forslaget.

Arbejdsgruppen skal på den baggrund fastholde forslaget om, at antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer fastsættes efter antallet af folkekirkemedlemmer i sognet. Arbejdsgruppen skal samtidig foreslå, at det fremover er menighedsrådet selv og ikke biskoppen, der fastsætter antallet af medlemmer på grundlag af det medlemstal, som Kirkeministeriet offentliggør.

Forslaget kan gennemføres ved ændring af § 2, stk. 3, i lov om menighedsråd.

For det andet om antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer kunne nedsættes sådan, at det mindste menighedsråd alene skulle have 4 valgte medlemmer. Dette ville også betyde en forlængelse af skalaen sådan, at sognet skulle have 11.001 eller flere folkekirkemedlemmer/indbyggere, før menighedsrådet ville få 15 valgte medlemmer. I dag har sogne med 9.001 eller flere indbyggere 15 valgte medlemmer.

Af høringssvarene fremgår, at 1 menighedsråd, 5 provstiudvalg og 1 privat støtter forslaget. Landsforeningen af Menighedsråd, 2 menighedsråd, 2 provstiudvalg og 1 privat er imod forslaget. Begrundelsen for modstanden mod forslaget er især, at det med kun 4 medlemmer kan blive umuligt at få fordelt alle enkeltmandshverv og udvalgsposter.

¹¹ Notatet blev offentliggjort på www.km.dk den 12. december 2005.

Arbejdsgruppen skal derfor foreslå, at antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer fremover skal være 5 i sogne med under 1.000 folkekirkemedlemmer. Antallet af medlemmer stiger med et medlem for hvert påbegyndt tusinde folkekirkemedlemmer og kan ikke overstige 15.

Det betyder, at menighedsrådene sammensættes efter følgende skala:

Antal folkekirkemedlemmer	Antal valgte medlemmer af menighedsrådet
1.000 eller færre	5
1.001 – 2.000	6
2.001 – 3.000	7
3.001 – 4.000	8
4.001 – 5.000	9
5.001 – 6.000	10
6.001 – 7.000	11
7.001 – 8.000	12
8.001 – 9.000	13
9.001 – 10.000	14
10.001 eller flere	15

Forslaget kan gennemføres ved en ændring af § 2, stk. 3, i lov om menighedsråd.

Arbejdsgruppen skal samtidig foreslå, at reglerne om konsekvensen af, at der ikke vælges et fuldtalligt menighedsråd ved det ordinære menighedsrådsvalg, ændres¹² på følgende måde:

Hvis der ikke vælges et fuldtalligt menighedsråd, beslutter biskoppen, hvilket andet sogns menighedsråd der skal varetage sognets anliggender i funktionsperioden.

Hvis der heller ikke ved det næste ordinære valg til menighedsråd lykkes at få valgt et fuldtalligt menighedsråd, indstiller biskoppen, hvilket andet sogn, sognet lægges sammen med.

Baggrunden for dette forslag er, at evnen til at vælge et fuldtalligt menighedsråd må anses for en god indikator for, om sognet er bæredygtigt. Det bør være menighedens og ikke biskoppens opgave at sikre, at der bliver valgt et fuldtalligt menighedsråd. Med den foreslåede model får menigheden chancen for at ”mobilisere” frem til det næste ordinære menighedsrådsvalg. Hvis det heller ikke her lykkes at vælge et fuldtalligt menighedsråd, bør konsekvensen være, at sognet lægges sammen med et andet sogn.

Arbejdsgruppen skal endeligt foreslå, at reglerne om valgbarhed til menighedsrådet ændres, så en kirkefunktionær ikke kan vælges til menighedsrådet i det sogn, hvor vedkommende har tjenestested.

Arbejdsgruppen skal i den forbindelse pege på, at kirkefunktionærer, der er medlem af menighedsrådet i den menighedsrådsreds, hvori funktionæren er ansat, ikke kan del-

¹² § 23 i lov om valg til menighedsråd.

tage i forhandling og afstemning i sager om ansættelse af kirkefunktionærer og i sager, der angår andre kirkefunktionærer ved kirken og kirkegården, jf. lov om menighedsråd § 27, stk. 5, 1. pkt.¹³.

Baggrunden for reglens generelle formulering er, at det må anses for uheldigt, såfremt funktionærer ved kirken som medlemmer af menighedsrådet skal være medbestemmede med hensyn til tilsynet med egne eller andre ved kirken ansatte funktionærers tjenstlige forhold. De samme hensyn ligger til grund for lovens bestemmelser om, at kirkefunktionærer ikke kan vælges til kirkeværge eller kontaktperson.

I den kommunale styrelseslov¹⁴ § 29, stk. 2-3, er fastsat regler om adgangen for kommunens ansatte til at være medlem af kommunalbestyrelsens udvalg. Bestemmelserne afskærer medlemskab af kommunale udvalg, såfremt den ansatte er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et forvaltningsområde eller i øvrigt har ledende funktioner. Bestemmelserne udelukker derimod ikke medlemskab af kommunalbestyrelsen. Det er dog antaget, at stillingen som kommunaldirektør er uforenelig med medlemskab af kommunalbestyrelsen.

Baggrunden for reglerne i den kommunale styrelseslov er, at det er uhensigtsmæssigt, at en person er medlem af et udvalg, hvis den pågældende hyppigt vil være afskåret fra at deltage i sagernes behandling på grund af konkret inhabilitet. Endvidere kan det være principielt betænkeligt, at en kommunalt ansat som udvalgsmedlem deltager i tilsyn og kontrol med bl.a. sin egen tjenstlige virksomhed. Betænkelighederne gør sig navnlig gældende i de tilfælde, hvor den ansatte varetager administrative funktioner af mere overordnet karakter.¹⁵

I bekendtgørelse om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelser i folkeskolen¹⁶ (skolebestyrelsesbekendtgørelsen) er der i § 9 fastsat en regel, hvorefter personer, der er ansat ved den pågældende skole, ikke kan indvælges som forældrerepræsentanter i skolebestyrelsen.

Baggrunden for reglen er, at det vil være uhensigtsmæssigt, såfremt en ansat ved en skole hyppigt vil være afskåret fra at deltage i behandling af sager pga. konkret inhabilitet. Det vil samtidig være betænkeligt, såfremt en ansat ved en skole deltager i tilsyn med sin egen tjenstlige virksomhed.

Det er samme principper, der gør sig gældende i menighedsrådslovens § 10, stk. 1 og 5, samt § 27, stk. 5, 1. pkt.

Arbejdsgruppen finder, at samme principper (det uhensigtsmæssige i en persons medlemskab af et menighedsråd, hvis den pågældende hyppigt vil være afskåret fra at deltage i sagernes behandling på grund af konkret inhabilitet) kan begrunde indførelsen af en generel regel, der udelukker kirkefunktionærer fra at kunne blive valgt til menighedsrådet ved en kirke i den menighedsrådsreds, hvori funktionæren er ansat.

Der er således en lang række af de sager, som kommer til behandling i menighedsrådet, som funktionæren ikke vil kunne deltage i med henvisning til forvaltningslovens § 3 og menighedsrådslovens § 26, der begge omhandler inhabilitet (særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald).

¹³ Lovbekendtgørelse nr. 164 af 16. marts 2004.

¹⁴ Jf. lovbekendtgørelse nr. 968 af 2. december 2003.

¹⁵ Jf. side 168 i 1. udgave af den kommenterede udgave af lov om kommunernes styrelse, Jurist- og økonomiforbundets forlag, 2004.

¹⁶ Jf. bekendtgørelse nr. 903 af 26. september 2005.

I menighedsråd, hvor en stor del af medlemmerne er kirkefunktionærer, der er ansat ved kirken eller kirkegården, vil medlemmerne selvsagt have stor indflydelse på menighedsrådets beslutninger vedr. egne og kollegers arbejdsopgaver. Der er således eksempler på menighedsråd, der næsten udelukkende består af kirkefunktionærer.

En opgørelse vedrørende 2004 og 2005 viser følgende:

1. Samlet får 17 % af alle menighedsrådsmedlemmer løn fra et ansættelsesforhold i folkekirken. Honorarer vedrørende menighedsrådsarbejdet er ikke medregnet.
2. 6 % får løn på 20.000 kr. eller mere om året.
3. Af samtlige menighedsråd er der 7 %, hvor halvdelen eller flere af de valgte medlemmer har en eller anden grad af ansættelse.

Såfremt kirkefunktionærer indvælges på baggrund af ønsket om bedre at kunne følge med i rådets arbejde og få indflydelse på de ansattes arbejdsopgaver, skal arbejdsgruppen pege på, at sådanne hensyn allerede er taget i menighedsrådsloven.

Menighedsrådslovens § 3 fastsætter, at en repræsentant for de kirkefunktionærer, der er ansat eller konstitueret i menighedsråds kredsen, har ret til uden stemmeret at deltage i rådets møder. Reglen er indført for at give de ansatte mulighed for at følge med i menighedsrådets arbejde og for overfor menighedsrådet at have en repræsentant, der kan varetage de ansattes interesser. Denne repræsentant – medarbejderrepræsentanten – har ret men ikke pligt til at deltage i alle rådets møder. Medarbejderrepræsentanten kan ikke vælges til nogle af de poster i menighedsrådet, som efter loven skal besættes med menighedsrådets medlemmer.

Arbejdsgruppen skal understrege, at en kirkefunktionær – såfremt der indføres en regel, hvorefter kirkefunktionærer ikke skal kunne indvælges i menighedsrådet i den menighedsråds kreds, hvori vedkommende har tjenestested – fortsat vil kunne deltage i menighedsrådsarbejde og udøve sin kompetence andetsteds fx i et fra arbejdsstedet afvigende bopælssogn. Det står også funktionæren frit for at søge om at løse sognebånd til en anden sognepræst og i den forbindelse flytte valgretten/valgbarheden med henblik på at opstille til valg til menighedsråd.

Det har fra flere sider været hævdet, at ganske mange menighedsråd ikke vil kunne få udfyldt alle pladser i rådet, såfremt det ikke er muligt at indvælge kirkefunktionærer ansat ved kirken eller kirkegården.

Arbejdsgruppen finder imidlertid, at et sådant demokratisk problem ikke bør finde sin løsning ved en opretholdelse af muligheden af at indvælge personer, der er ansat ved kirken eller kirkegården, i menighedsrådet. Såfremt det parlamentariske grundlag er for svagt til, at et menighedsråd vil kunne udfyldes, er det svært at argumentere for muligheden for opretholdelse af sognet som selvstændigt sogn.

Arbejdsgruppen finder, at det må anses for uheldigt at fastholde muligheden for kirkefunktionærers medlemskab af menighedsrådet i den menighedsråds kreds, hvori vedkommende har tjenestested. Dette skal ses på baggrund af, at langt hovedparten af de beslutninger, menighedsrådet træffer, får betydning for indholdet af de ansattes job. Det skal fremhæves, at ansatte ved kirken vil have en (naturlig) personlig interesse i afgørelsen af sager, hvori der træffes beslutning om fx udvidelse af ansættelsesområdet, idet en sådan situation vil blive ramt af reglen i forvaltningslovens § 3, stk. 1, om ”en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald”.

Særligt i forbindelse med spørgsmål om sammenlægning af sogne kan kirkefunktionærer have en egeninteresse ud fra ønsket om at sikre egen stilling, som kan stride mod, hvad der tjener det lokale kirkelige liv bedst.

Det giver endvidere risiko for, at kirken ændrer sig til en ”servicekirke”, der som en anden virksomhed har sit udspring i de ansatte i stedet for i menigheden.

Arbejdsgruppen skal derfor foreslå, at der indføres en regel, hvorefter det ikke længere vil være muligt for en kirkefunktionær at blive valgt til menighedsrådet i den menighedsrådsreds, hvor vedkommende har tjenestested.

Forslaget kan gennemføres ved ændring af henholdsvis lov om valg til menighedsråd og lov om menighedsråd.

4.5 Aflastning af menighedsrådet ved regelforenkling og øget bistand

4.5.1 Debatoplæggets spørgsmål 3

Debatoplæggets **spørgsmål 3** lød:

”Skal der arbejdes på, at menighedsrådets administrative opgaver aflastes gennem regelforenkling og styrket bistand (det vil sige flytning af administration – ikke af kompetencer) fra provsti, stift og Landsforeningen af Menighedsråd?”

I debatoplægget blev baggrunden for spørgsmålet beskrevet således:

”Den nuværende organisering af opgavevaretagelsen i folkekirken har en række negative konsekvenser, som viser sig i folkekirkens dagligdag:

- Sagsgange og kommunikationsveje er bureaukratiske og tunge. Bureaukratiet virker hæmmende for initiativ og fører til en generel skepsis i sognene over for kirkelige ”myndigheder” af enhver art – på både provsti-, stifts- og landsplan.
- Opdelingen i en gejstlig gren (biskop-provst-præst) og en økonomisk-administrativ gren (stiftsøvrighed-provstiudvalg-menighedsråd) indebærer, at kirkens indhold og kirkens rammer (”mursten” m.m.) let kommer til at følge hver deres dagsorden.
- De folkevalgte organer bruger deres tid og kræfter på administration. Det fører blandt andet til skuffede menighedsrådsmedlemmer, som ikke ønsker at genopstille.

Der er tidligere gjort forskellige forsøg på at afhjælpe disse problemer. For det første er den bureaukratiske struktur blevet blødt op gennem decentralisering, hvor beslutningskompetence er blevet flyttet til lokale myndigheder. Denne decentralisering er imidlertid blevet kritiseret for, at man ikke har taget hensyn til, at der lokalt i mange tilfælde ikke er kapacitet og handlekraft til at bære de kompetencer, man har fået.

For det andet er der indført mulighed for samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg samt mulighed for dispensation fra store dele af den kirkelige lovgivning. I praksis har det vist sig, at mulighederne for dispensationer og samarbejde på tværs af sogne ikke bliver udnyttet i særlig stor grad. Det kan blandt andet skyldes, at selve processen, hvor det enkelte samarbejde skal godkendes af Kirkeministeriet, og hvor der skal etableres en særlig samarbejdsorganisation med egne vedtægter, bestyrelse og budget, er bureaukratisk og svær at håndtere i praksis. Der har heller ikke været en samlet erfa-

ringsopsamling og erfaringsudveksling, og der har derfor ikke været synlige inspirationskilder og erfaringer, som menighedsrådene har kunnet trække på.”

Det bemærkes derfor i debatoplægget, at der ved at bruge provstiet som ramme for samarbejde mellem sognene vil kunne opnås fordele som at undgå bureaukratiet ved at skulle søge Kirkeministeriet om godkendelse for hvert enkelt samarbejde, ligesom man bruger en ramme, der findes i forvejen, og som man derfor ikke behøver at opfinde på ny hver gang med separate vedtægter, bestyrelse og budget. Som det anføres, vil der ”til dels være tale om en ”legalisering” af allerede eksisterende samarbejde mellem sogne, som i dag er etableret uden formel godkendelse fra ministeriet. Klare rammer for samarbejde og finansiering heraf vil helt overvejende overflødiggøre behovet for dispensationer.”

Endelig anføres det i debatoplægget, at der også er ”behov for en styrket professionel administrativ bistand blandt andet i forbindelse med personaleadministration og byggesagsbehandling. På disse områder bliver forvaltningen stadig mere indviklet og krævende og forudsætter kendskab til komplekse regelsæt. Men en bedre administrativ understøttelse må ikke føre til, at kompetencerne bliver flyttet fra menighedsråd, provstiudvalg og kirkelige embeder hen til et korps af professionelle administratorer (”djøfisering”). Fokus skal være på forkyndelse og ikke på forvaltning.

Hertil kommer, at folkekirken heller ikke ville have råd til en omfattende oprustning med nye administrative medarbejdere. Det nuværende, forholdsvis ”slanke” administrative system i folkekirken er en kvalitet, som bør bevares.

En aflastning af menighedsrådets rent administrative opgaver vil kunne ske gennem styrket bistand fra provsti og stift og fra Landsforeningen af Menighedsråd.

Man kan for eksempel forestille sig, at stiftsadministrationen kan fungere som sekretariat og rådgiver for menighedsråd og provstiudvalg inden for følgende sagsområder:

- bistand i sager om personaleforhold i forbindelse med ansættelse, lønfastsættelse, fastsættelse af andre lønvilkår og afskedigelse, jf. Kerteminde-modellen
- bistand ved opmåling af kirkegårde
- bistand til afgørelser i byggesager, hvor kompetencen er tillagt provstiudvalget
- rådgivning af menighedsråd ved igangsætning af byggesager
- rådgivning vedrørende kirkegårdsvedtægter med henblik på at sikre ensartethed.

Stiftsadministrationen varetager allerede i dag sådanne opgaver i flere af stifterne.

Ved at lade stiftet fungere som ”servicecenter” fastholder man ansvar og kompetence på det lokale niveau, samtidig med at menighedsråd og provstiudvalg får den nødvendige administrative understøttelse til løsningen af konkrete sager.

Det vil kun være på stiftsniveau, der vil være tilstrækkelig sagsvolumen til, at der kan opbygges og vedligeholdes specielle faglige kompetencer om personaleadministration og byggesager.

Rådgivningen af menighedsråd og provstiudvalg vil forudsætte, at det sikres, at udøvelse af funktionen ikke vil medføre myndighedsinhabilitet. Det kan ske enten gennem stiftets interne organisation eller ved en ændring af rekursadgangene, det vil sige adgangen til at indbringe afgørelser for en overordnet myndighed. Det ovennævnte princip om opgavefordeling peger i retning af, at rekursadgange generelt bør reduceres.

Det bør overvejes, om der kan ske en bedre fordeling af rådgivningsopgaverne, sådan at Landsforeningen af Menighedsråd primært yder den ”politiske” rådgivning om for eksempel normering af stillinger og forhandlingsspørgsmål i forhold til de faglige organisationer, mens stiftets rådgivning mere handler om jura og administration af konkrete ansættelses- og afskedigelsessager.

Landsforeningen af Menighedsråd yder i dag rådgivning af menighedsråd blandt andet i personalespørgsmål. På dette område er der tale om, at stifterne og Landsforeningen af Menighedsråd til dels tilbyder samme service. Der kan derfor opfordres til et nærmere samarbejde om denne rådgivning.”

Den nærmere fordeling af opgaver mellem stift, provsti og Landsforeningen af Menighedsråd behandles i kapitel 7.4.

Kertemindemodellen

I Fyens Stift er der oprettet et samarbejde mellem Kerteminde Provstiudvalg og menighedsrådene i provstiet, om provstiudvalgets sekretariatsfunktion vedrørende kirkefunktionæransættelser m.v. Efter anmodning fra menighedsrådene varetager provstiudvalget følgende sekretariatsfunktioner vedrørende kirkefunktionæransættelse m.v.:

1. Tilladelse til opslag og standardforslag til opslag.
2. Iværksættelse af opmålingen ved nyvurdering af stillingen.
3. Tilvejebringelse af oplysninger, der er fornødne til ansættelse, lønfastsættelse, udarbejdelse af ansættelsesbrev og regulativ.
4. Udarbejdelse af udkast til ansættelsesbrev og regulativ.
5. Gennemgang af ansættelsesbrev og regulativ med den ansatte og menighedsrådet.
6. Godkendelse og udlevering af ansættelsesbrev og regulativ til de involverede parter.
7. Deltagelse i samtaler og møder i forbindelse med uenighed og fortolkningstvivil mellem menighedsrådet og de ansatte.
8. Bidrage til udformningen af de fornødne skrivelser i forbindelse med konfliktløsning, herunder udformning af mødereferater.

Samtidig er der indgået samarbejdsaftale mellem stiftsøvrigheden og provstiudvalget sådan, at stiftsøvrigheden stiller sekretærbistand til rådighed for provstiudvalget.

4.5.2 Høringssvarene

Ved høringen er forslaget om, at menighedsrådets administrative opgaver aflastes gennem regelforenkling og styrket bistand fra provsti, stift og Landsforening af Menighedsråd generelt blevet positivt modtaget.

2 biskopper, 3 stiftsøvrigheder, 8 organisationer¹⁷, 28 provstiudvalg, 295 menighedsråd og 17 private, eller i alt 353 har forholdt sig positive til forslaget.

Der er modtaget i alt 72 negative tilkendegivelser, der fordeler sig på 1 organisation (FAKK), 64 menighedsråd og 7 private. Mange af de 64 menighedsrådssvar er dog ge-

¹⁷ Danmarks Provsteforening, Foreningen af danske Kirkegårdsledere, Dansk Kirkemusikerforening, Kordegneforeningen, Danmarks Kirketjenerforening, FDF, Samtaleforum for Unge og Kirke (SUK) og Kirkefondet.

nerelt positivt indstillet overfor regelforenkling, men mange frygter, at aflastning for administrative opgaver vil indebære et tab af kompetencer, at kompetencen og administrationen bør forblive hos samme myndighed, og at øget rådgivning til menighedsrådet blot bør være et tilbud, der kan til- og fravælges af menighedsrådet.

Bistandsordning efter forslag fra Tønder Provstiudvalg

I sit høringssvar til arbejdsgruppen udtaler Tønder Provstiudvalg, at man meget gerne ser, at stiftet kommer til at fungere som et slags sekretariat eller administration i forhold til såvel provstiudvalg som til menighedsråd. I høringssvaret illustreres forslaget med beskrivelse af forløbet for en graveransættelse:

Menighedsrådet meddeler stiftet, at man ønsker at ansætte en graver.

Stiftet opslår stillingen i lokale aviser o.l. Når ansøgningerne er modtaget af menighedsrådets formand, vælger menighedsrådet på et møde, hvilken ansøger, man ønsker. På mødet skal der være mulighed for, at en person fra stiftet er til stede til rådgivning. Derpå ordner stiftet resten. Opstår der efterfølgende problemer på arbejdspladsen, skal menighedsrådet have mulighed for at rekvirere hjælp ”på stedet” fra stiftet.

4.5.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Arbejdsgruppen er opmærksom på den regelforenkling, der allerede er gennemført i de senere år, og skal anbefale, at Kirkeministeriet fortsat arbejder for yderligere regelforenkling ved en gennemgang af samtlige sagsområder/lovområder.

Forslagene her skal sammenholdes med anbefalingerne i afsnit 5.1. (provstiet som ramme for samarbejde mellem sognene) og afsnit 7.4. (stiftsadministrationen som serviceorgan).

Arbejdsgruppen er i den sammenhæng særligt opmærksom på, at regelforenkling og en bedre bistand alene skal være en administrativ hjælp, således at beslutningskompetencen fortsat er hos menighedsrådet.

Det er i den forbindelse arbejdsgruppens opfattelse, at samarbejde mellem provstier om ansættelse af en personalekonsulent basalt set blot er udtryk for en ”genopfindelse af stiftet”. Hvis det bagvedliggende behov for sådant samarbejde er en mere lokal tilstedeværelse, har stiftet nemlig mulighed for at have ansatte med arbejdssted lokalt, hvorfor oprettelse af samarbejde af denne karakter umiddelbart synes unødigt bureaukratisk. Til illustration er samarbejdet i Aalborg Stift beskrevet nedenfor.

Menighedsrådene kan således have en berettiget forventning om, at kvaliteten af den rådgivning, som stifterne yder, vil kunne højnes, herunder at rådgivningen også vil kunne ydes uden for stiftskontorets vægge.

Personalekonsulentordning i Aalborg Stift

I Aalborg Stift samarbejder Hjørring, Sæby, Frederikshavn og Sydthy Provstiudvalg om en personalekonsulent for en toårig forsøgsperiode (tilladelse blev givet primo 2005). Personalekonsulenten, der er ansat med funktion i de samarbejdende provstier, varetager bl.a. følgende opgaver:

1. Bistår menighedsrådene ved afholdelse af medarbejdermøder, udarbejdelse af

vedtægter for kontaktperson og udarbejdelse af sygefraværslister og ferie/frihedslister.

2. Bistår menighedsrådene ved arbejdspladsvurderinger og udarbejdelse af arbejdsmiljøpolitik.
3. Bistår menighedsrådene ved MUS-samtaler og personalepleje.
4. Rådgiver og vejleder vedrørende personalesager, herunder ansættelser og afskiedelser, samarbejdsproblemer og udarbejdelse af statistikker for vikarforbrug.
5. Rådgiver kasserer og kontaktpersoner.
6. Er lokal kursusarrangør for ovenstående områder.
7. Afholder kvartalsvise møder med de enkelte provstiudvalg med afrapportering.
8. Bistår menighedsrådene vedrørende Edb-procedurer.

Vejleder menighedsrådene vedrørende sikring af menighedsrådenes bygninger.

Endelig stiller arbejdsgruppen forslag om, at menighedsrådet gives bedre muligheder for hjælp til varetagelse af kassererfunktionen samtidig med, at det præciseres, at menighedsrådet er den parlamentarisk ansvarlige.

I henhold til den nugældende menighedsrådslovs § 10, stk. 2, skal menighedsrådet vælge en kasserer af eller uden for sin midte. Er kassererhvervet knyttet til en af kirkens funktionærstillinger, bortfalder valget af kasserer.

Arbejdsgruppens forslag betyder, at der altid skal vælges en kasserer blandt menighedsrådets medlemmer. Denne kasserer har det parlamentariske ansvar overfor menighedsrådet for, at hvervet udføres korrekt. Menighedsrådet skal imidlertid have mulighed for at beslutte, at kassereren skal have administrativ bistand enten af en af kirkens funktionærer, eller ved at denne bistand købes eksternt. En mulighed kunne være, at menighedsrådene i provstiet i fællesskab ansatte en medarbejder, der varetog bogføringsfunktionerne for alle menighedsråd i provstiet under ansvar for de enkelte menighedsråds valgte kasserere. Menighedsrådet kan naturligvis også beslutte, at hvervet udføres fuldt ud af kassereren selv. Omfanget af administrativ bistand beskrives i vedtægten for kassereren.

På denne vis sikres det, at menighedsrådet har hånd i hanke med den løbende økonomistyring samtidig med, at det bliver muligt at aflaste det pågældende menighedsrådsmedlem derved, at han/hun blot bliver bindeled mellem menighedsrådet og den, der udfører kassererarbejdet. Dette vil også medvirke til at tydeliggøre, at mens det parlamentariske ansvar/kompetencen forbliver i menighedsrådet, kan selve arbejdet/administrationen godt delegeres.

Forslaget kan gennemføres ved en ændring af § 10, stk. 2, i lov om menighedsråd.

4.6 Lettelse af menighedsrådets arbejdsgiverfunktion ved opblødning af kirkefunktionærers faggrænser og ved fælles overenskomst

4.6.1 Debatoplæggets spørgsmål 5

Debatoplæggets **spørgsmål 5** lød:

”Skal kirkefunktionærernes faggrænser oplødes? Skal der sigtes mod en fælles overenskomst, som omfatter alle (eller de fleste) grupper af kirkefunktionærer?”

I debatoplægget blev baggrunden for spørgsmålet beskrevet som følger:

”Hvert sogn er en meget lille arbejdsplads med typisk kun en enkelt eller to af hver personalekategori: præster, kordegne, gravere, kirketjenere, organister. Denne stillingsstruktur betyder, at der ikke er en naturlig vikardækning ved ferie og kortere sygdom. Endvidere svarer behovet inden for en given personalekategori ofte ikke til et bestemt antal hele stillinger. Her har man valget mellem at oprette en deltidsstilling, der kan være uattraktiv og vanskelig at få besat, eller at lave en ”kunstig” opnormering af stillingen. For præsterne er problemerne løst gennem rådighedsordningen og ved at lave flersognspastorater. Noget tilsvarende findes i praksis ikke for kirkefunktionærerne.

En løsning kunne være, at der blev indgået en virksomhedsoverenskomst for hovedparten af kirkefunktionærer under ét, så de skarpe grænser mellem faggrupperne blev blødt op, og der dermed blev bedre mulighed for at få opgaverne løst med den arbejdskraft, der er til rådighed. For menighedsrådet ville det også være en betydelig regelforenkling.”

4.6.2 Høringssvarene

Bortset fra kirkefunktionærernes faglige organisationer og privatpersoner, har forslaget fået en positiv modtagelse hos de fleste interessenter. 2 biskopper, 3 stiftsøvrigheder, 5 organisationer¹⁸, 23 provstiudvalg, 273 menighedsråd og 13 private, i alt 319, har udtrykt støtte til forslaget. 5 organisationer¹⁹, 2 provstiudvalg, 62 menighedsråd og 8 private, i alt 77, har taget afstand fra forslaget. Afvisningen af forslaget begrundes bl.a. med, at man forventer stærk modstand fra de faglige organisationer, og at de enkelte fagområders særkende skal bevares.

4.6.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Høringen har vist en massiv opbakning til forslaget om en opblødning af faggrænser og indgåelse af fælles overenskomst. Det er selvfølgelig ikke hensigtsmæssigt, at ”alle skal kunne alt”. De enkelte medarbejdergruppers faglighed skal respekteres. Men bortset fra organiststillingerne er kirkefunktionærstillingerne kendetegnet ved, at uddannelserne er baseret på moduler af kortere varighed. Dette gør det efter arbejdsgruppens vurdering muligt at sammensætte stillinger, der går på tværs af de eksisterende stillingskategorier.

¹⁸ Danmarks Provsteforening, Danmarks Kirketjenerforening, Kirkeligt Samfund, Samtaleforum Unge og Kirke (SUK) og Kirkefondet.

¹⁹ DOKS, FAKK, Dansk Kirkemusikerforening, Kordegneforeningen og FPO er imod forslaget, mens Foreningen af danske Kirkegårdsledere mener, at ansættelses- og arbejdsgiveransvaret skal flyttes til et forvaltnings- og serviceorgan.

Arbejdsgruppen skal i den forbindelse pege på, at den traditionelle landsbygraverstilling allerede er sammensat af 3-4 meget forskellige arbejdsopgaver.

Arbejdsgruppen skal anbefale, at Kirkeministeriet indleder forhandlinger herom med kirkefunktionærernes faglige organisationer. Arbejdsgruppen er i den forbindelse opmærksom på, at spørgsmålet om en opløsning af faggrænserne med fordel kan indgå i de forhandlinger om overenskomster, som er iværksat som følge af, at brugen af tjenstemandsansættelser er bragt til ophør.

Kapitel 5 Opgaver i provstiet

I dette kapitel beskrives arbejdsgruppens forslag nr. 6 – 10. Forslagene er:

1. Der etableres bedre muligheder for samarbejde mellem sognene:
 - Alt hvad et menighedsråd i henhold til økonomilovens § 2 kan gøre alene, kan menighedsråd også beslutte at samarbejde om. Beslutningen træffes af pågældende menighedsråd. Samarbejdet skal beskrives i en vedtægt, men skal ikke godkendes af andre myndigheder.
 - Samarbejde med provstiet som ramme kan besluttes på budgetsamrådet ved kvalificeret flertal på 2/3. Menighedsrådenes stemmer vægtes i forhold til antal valgte menighedsrådsmedlemmer (dvs. på samme måde som ved valg til provstiudvalg). Samarbejdet kan finansieres af provstiudvalgskassen.
 - Ingen sogne kan forpligtes til at deltage i og stille præster, kirkefunktionærer eller lokaler til rådighed for samarbejdet.
2. Kirkefunktionærer ansættes fortsat af menighedsrådet, men med provstiet som ansættelsesområde og med et fast tjenestested (en eller flere af provstiets kirker). Menighedsrådene kan vælge at samarbejde om administrationen af kirkefunktionærer. Menighedsrådet kan endvidere vælge at flytte personalenormeringen fra menighedsrådet til provstiudvalget, således at normeringen indgår som led i budgetprocessen. Beslutningen træffes på budgetsamrådet med kvalificeret flertal på 2/3 af de vægtede menighedsrådsstemmer.
3. Provstesynet ændres, så provsten ikke deltager i synsforretningen. Synet af kirken og kirkegården udføres af provstiets bygningskyndige (under ansvar over for provsten), menighedsråd (både valgte medlemmer og præster) samt menighedsrådets bygningskyndige. Provstiets bygningskyndige leder synet. Synet holdes hvert 4. år. Provsten kan deltage i synet på eget initiativ.
4. Provsten lettes for administrative opgaver i forbindelse med planlægning af præsters ferier, koordinering i forbindelse med korterevarende sygdom og tilsynet med ministerialbøgerne ved, at de pågældende opgaver uddelegeres til præsterne, mens det overordnede ansvar fortsat er provstens. Provsten lettes herudover for en række mindre administrative opgaver ved, at provsten ikke længere skal autorisere diverse protokoller, deltage i administrationen af valg til menighedsråd, behandle ansøgninger om befordringsgodtgørelse, være påtaleberettiget vedrørende urnenedsættelser på privat grund, forestå registrering af gravminder eller godkende konfirmandlokaler.
5. Den nuværende ordning, med at en af provstiets præster ansættes som provst, fortsætter, således at provsten både varetager sin hidtidige stilling som sognepræst og stillingen som provst. Men provstikontoret skal på sigt have en fast placering i provstiet. I de større provstier kan det være aktuelt at knytte en kvoteret præstestilling til det sogn, hvor provsten er sognepræst.

Provstiet

Der er i dag 111 provstier i folkekirken. Provstierne omfatter i gennemsnit ca. 20 sogne. Der er dog meget stor forskel på antallet af sogne i provstierne – fra 6-7 sogne i nogle provstier i byområder og op til flere end 30 sogne i nogle provstier i landsdistrikter.

I hvert provsti er der et provstiudvalg, som består af 2-7 medlemmer, der er valgt af menighedsrådene, samt af provsten, der er født medlem af og forretningsfører for provstiudvalget.

Provstiudvalget har ansvar for at koordinere den lokale folkekirkelige økonomi. Provstiudvalget fastsætter således rammerne for de lokale kirkelige kassers budgetter samt det beløb, der skal udskrives i kirkeskat til de lokale kasser. Provstiudvalget er i øvrigt på en række økonomiske, administrative og bygningsmæssige områder godkendende instans i forhold til menighedsrådenes beslutninger. Provstiudvalgets kompetence i forhold til økonomien kan ved enighed mellem menighedsrådene i ligningsområdet overdrages til et besluttende budgetsamråd, der består af repræsentanter for menighedsrådene samt af provstiudvalget.

Provsten fører desuden på biskoppens vegne tilsyn med præsterne i provstiet og tilrettelægger den præstelige betjening af sognene under præsters ferie, fridage og sygdom.

5.1 Provstiet som ramme for samarbejde mellem sognene

5.1.1 Debatoplæggets spørgsmål 6

Debatoplæggets **spørgsmål 6** lød:

”Skal provstiet kunne være ramme om samarbejde mellem sognene? Skal samarbejde i givet fald kunne besluttes af provstiudvalget eller alene på et budgetsamråd? Og skal det kunne besluttes ved almindeligt flertal eller ved kvalificeret flertal på fx 2/3 af sognene? Skal samarbejde finansieres direkte af provstiets kasse?”

Baggrunden for arbejdsgruppens tanker om provstiet som ramme for samarbejde mellem sogne er bl.a., at der er en række lokale, kirkelige opgaver, som kun vanskeligt eller slet ikke kan løftes i mange af de små sogne. Overvejelserne skal derfor tillige ses i sammenhæng med overvejelserne i afsnit 4.5. om aflastning af menighedsrådet for administrative opgaver.

Som anført i debatoplægget vil provstiet her ”naturligt kunne danne rammen om løsnin-gen af disse opgaver, særligt når provstiet i højere grad kommer til at omfatte samme geografiske område som kommunen, det vil sige et område som borgerne i forvejen identificerer sig med. Som et eksempel kan nævnes skole-kirke samarbejde, hvor det vil blive lettere og enklere at få samarbejdet i gang, når provsti og kommune dækker samme geografiske område. Spørgsmålet er derfor, om provstiet bør have mulighed for at spille en større rolle som ramme for forskellige former for samarbejde mellem sognene.

Fordelene ved at bruge provstiet som ramme for samarbejde mellem sognene er dels, at man undgår bureaukratiet ved at skulle søge ministeriet om godkendelse for hvert enkelt samarbejde, dels at man bruger en ramme, der findes i forvejen, og som man derfor ikke behøver at opfinde på ny hver gang med separate vedtægter, bestyrelse og budget. Der vil til dels være tale om en ”legalisering” af allerede eksisterende samarbejde mellem

sognene, som i dag er etableret uden formel godkendelse fra ministeriet. Klare rammer for samarbejde og finansieringen heraf vil helt overvejende overflødiggøre behovet for dispensationer.”

I debatoplægget er nævnt følgende eksempler på samarbejde mellem sogne og provsti:

- undervisning og diakoni
- kirkekoncerter
- fælles kommunikation om kirkelige aktiviteter m.v. (kirkeblad, hjemmeside på internettet)
- udviklingsplaner for provstiet, for eksempel kvalitetsudvikling vedrørende kirke og kirkegård, prioritering af vedligeholdelse, byggeplaner, ansættelse af lokalt finansierede præster
- ansættelse af kirkefunktionærer med provstiet som ansættelsesområde og tjenestested i et eller flere sogne
- bogføring for de lokale kasser.

Samarbejde inden for provstiets ramme udelukker ikke andre former for samarbejde mellem for eksempel et mindre antal sogne. Det kan være samarbejde om særlige gudstjenester – eksempelvis børne-, musik- eller stille gudstjeneste – med henblik på den bedst mulige brug af kirkerum og medarbejderressourcer.

I debatoplægget beskrev arbejdsgruppen spørgsmålet om beslutningsprocessen for samarbejde med provstiet som ramme sådan:

”Hvis provstiet i højere grad skal danne rammen om samarbejde mellem sognene, rejser det spørgsmålet, om der bør ske en øget demokratisering af provstiets beslutningsprocesser. Det vil kunne sikre, at der er solid opbakning fra sognene om det pågældende samarbejde.

En sådan demokratisering kunne gennemføres ved, at samarbejde på provstiniveau alene kunne sættes i værk efter beslutning på budgetsamråd – og eventuelt kun med kvalificeret flertal på for eksempel 2/3 af sognene. Det vil være mest naturligt, hvis samarbejdet i så fald kunne finansieres direkte fra provstiets kasse og ikke – som det er tilfældet i dag – i budgetmæssig henseende skal placeres enten hos et tilfældigt sogn, eller ved at alle kirkekasser giver et forholdsmæssigt bidrag til samarbejdet. Det kan endvidere overvejes, om de forskellige former for funktionsmenigheder – i fængsler, hospitaler, uddannelsesinstitutioner – hensigtsmæssigt kunne forankres på provstiniveau eller alternativt på stiftsniveau.”

5.1.2 Høringssvarene

Høringssvarene udviser overordnet støtte til forslaget om, at provstiet skal kunne være ramme for samarbejde mellem sognene. Således har 2 biskopper, 3 stiftsøvrigheder, 6 organisationer²⁰, 33 provstiudvalg, 251 menighedsråd og 21 private svar forholdt sig positivt dertil, eller i alt 316. En biskop giver dog udtryk for, at ingen bør kunne tvinges til samarbejde, og at der ikke skal kunne ske finansiering af samarbejde via provstiudvalgets kasse. Af de 33 provstiudvalg har 14 direkte nævnt, at provstiet bør være ramme

²⁰ Danmarks Provsteforening, Dansk Kirkemusikerforening, Kirkeligt Samfund, Samtaleforum Unge og Kirke, FDF og Kirkefondet.

om samarbejdet, 15 foretrækker udtrykkeligt, at beslutning om samarbejde træffes ved kvalificeret flertal på budgetsamråd, og 20 ønsker mulighed for finansiering af provstiets kasse. Af de 251 positive tilkendegivelser fra menighedsråd er der en del, der ikke har taget stilling til formen og finansieringen af samarbejdet, men blot giver udtryk for, at de gerne ser mere samarbejde mellem sognene.

Heroverfor står 1 organisation (DOKS), der mener, at samarbejde skal udspringe af lokale behov og vilje, 2 provstiudvalg, 73 menighedsråd og 6 private, eller i alt 82. Menighedsrådene har anført, at menighedsrådet bør have fuldstændig frihed til at vælge, om de vil samarbejde, og at ønsker om samarbejde skal komme fra menighedsrådene og ikke fra provstiet.

5.1.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

5.1.3.1 Samarbejde

§ 24 i lov om folkekirkens økonomi²¹ indeholder i dag hjemmel til, at reglerne om samarbejde mellem menighedsråd i menighedsrådslovens²² § 43, stk. 1-6, finder tilsvarende anvendelse på samarbejde mellem stiftsøvrigheden og provstiudvalg, mellem to eller flere stiftsøvrigheder, mellem to eller flere provstiudvalg og mellem menighedsråd og en eller flere stiftsøvrigheder eller provstiudvalg. Endvidere finder dispensationsbestemmelsen i menighedsrådslovens § 43, stk. 7, tilsvarende anvendelse på et provstiudvalg eller en stiftsøvrighed, hvis det er ønskeligt af hensyn til løsningen af folkekirkelige opgaver i henholdsvis provstiet eller stiftet.

Den nugældende lovgivning giver således allerede i dag muligheder for samarbejde på såvel sogne-, provsti- som stiftsplan og mellem de forskellige niveauer i folkekirken.

I tilknytning til forslagene i afsnit 4.5. om aflastning af menighedsrådet ved regelforenklung og øget bistand foreslår arbejdsgruppen, at de nævnte bestemmelser i menighedsrådsloven afbureaukratiseres, således at samarbejde ikke længere skal kræve dispensation fra Kirkeministeriet. Samarbejde mellem menighedsråd skal kunne etableres uden videre, forudsat at samarbejdet og finansieringen af dette beskrives i en vedtægt, der bekendtgøres på Kirkeministeriets hjemmeside. Menighedsrådet er forpligtet til at udlevere vedtægten til personer, der anmoder herom. Alt hvad et menighedsråd i henhold til økonomilovens § 2 kan gøre alene, skal menighedsrådene således også have mulighed for enkelt og ubureaukratisk at etablere et samarbejde om med et eller flere andre sogne i provstiet. Det er naturligvis en forudsætning, at der er budgetmæssig dækning for samarbejdet.

Arbejdsgruppen foreslår herudover, at provstiet skal kunne være ramme for samarbejde mellem menighedsråd. Med dette forslag sigtes der mod samarbejde, der skal være fælles for provstiet som helhed, herunder samarbejde om opgaver, som mange af provstiets sogne kun vanskeligt kan løfte alene. Flere af disse typer samarbejde er beskrevet i ”Forenklingsudvalgets arbejde med nye strukturer og arbejdsformer (præsentation af projektbeskrivelser)”, men er kun i begrænset omfang blevet anvendt. Det er arbejdsgruppens forventning, at samarbejde om de nævnte opgaver vil blive mere udbredt, når det bliver lettere at etablere samarbejdet.

²¹ Lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbekendtgørelse nr. 376 af 28. april 2006.

²² Lov om menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 164 af 16. marts 2004.

Samarbejde med provstiet som ramme bør, som andet samarbejde, kunne etableres forholdsvis hurtigt og enkelt, når beslutningen om et givet samarbejde en gang er truffet. Det bør derfor også her gælde, at indholdet af samarbejdet og dets finansiering blot skal beskrives i en vedtægt, der bekendtgøres på Kirkeministeriets hjemmeside, og som skal kunne udleveres til interesserede af provstikontoret. Så længe samarbejde alene omfatter aktiviteter, som menighedsrådene efter økonomilovens § 2 har ret til at finansiere, skal samarbejdet kunne etableres uden dispensation fra Kirkeministeriet. Forslaget betyder, at behovet for dispensationer i videst muligt omfang kan minimeres.

Den nødvendige åbenhed og orientering om samarbejde skal efter arbejdsgruppens opfattelse ske ved orientering på Kirkeministeriets hjemmeside. Orienteringen skal indeholde oplysning om samarbejdets karakter og om, hvor vedtægterne for samarbejdet kan ses/rekvireres. Orienteringen afløser den nuværende bekendtgørelse af vedtægten i Lovtidende.

Forslaget kan gennemføres ved en ændring af menighedsrådslovens kapitel 8.

5.1.3.2 Beslutningsproces og finansiering

Det er som nævnt kun få høringssvar, der har kommenteret spørgsmålet om beslutningsprocessen for samarbejde med provstiet som ramme. Af de 33 provstiudvalg er der således 15, der mener, at beslutningen skal kunne træffes med kvalificeret flertal på budgetsamrådet.

Arbejdsgruppen skal i den forbindelse bemærke, at en enekompetence for provstiudvalget til at træffe beslutning om samarbejde mellem sogne formentlig vil blive oplevet som udemokratisk og udtryk for tvang. Det svarer til synspunkter fra nogle menighedsråd, der netop er imod tankerne om provstiet som ramme for samarbejde, fordi menighedsrådet selv skal have kompetence til at beslutte, om man vil indgå i et samarbejde.

Her overfor står, at et krav om enighed mellem samtlige menighedsråd i provstiet vil betyde, at mulighederne for samarbejde reelt blokeres, idet et enkelt sogn vil kunne blokere for et betydeligt flertals ønske om samarbejde.

Arbejdsgruppen foreslår derfor, at beslutning om samarbejde med provstiet som ramme skal træffes på budgetsamråd ved kvalificeret flertal på 2/3 af de vægtede menighedsrådsstemmer, jf. afsnit 6.2.2.3. Det er ikke en forudsætning herfor, at budgetsamrådet har besluttende kompetence om bevillingsspørgsmål.

Budgetsamrådet holdes som udgangspunkt for provstiet som sådan. Hvis provstiet dækker to eller flere kommuner, holdes der budgetsamråd for sognene i den enkelte kommune. Her vil samarbejde derfor kunne besluttes ved kvalificeret flertal på budgetsamrådet i den enkelte kommune og sådan, at samarbejdet alene omfatter sognene i kommunen. Hvis samarbejdet skal dække alle provstiets kommuner, skal det besluttes ved kvalificeret flertal på budgetsamråd i samtlige provstiets kommuner.

Ved at beslutningen træffes med kvalificeret flertal på budgetsamrådet sikres det, dels at der er et bredt lokalt ønske om samarbejdet, dels at et mindretal ikke kan blokere for et (kvalificeret) flertals ønske om etablering af samarbejde. De sogne, der ikke ønsker at deltage, skal ikke kunne tvinges ind i samarbejdet, og skal ikke kunne forpligtes til at stille præster, andre medarbejdere eller lokaler til rådighed for samarbejdet, men må dog acceptere, at der prioriteres midler til et sådant samarbejde af den fælles kasse for provstiet. Dette svarer til den nugældende retstilstand, hvor ligningsområdet er kommunen, og hvor det enkelte sogn må acceptere, at andre sogne prioriterer og får stillet mid-

ler til rådighed af provstiudvalget til aktiviteter, som man ikke selv ønsker at iværksætte, fx en forskellig prioritering af undervisning, diakoni m.v.

Forslag om beslutningsprocessen kan gennemføres ved ændring af bestemmelserne om budgetsamråd i § 4, stk. 3 og 4, i lov om folkekirkens økonomi og ændring af bestemmelserne om samarbejde i kapitel 8 i lov om menighedsråd.

Forslaget om finansiering over provstiudvalgskassen kan gennemføres ved ændring af § 17c i lov om folkekirkens økonomi.

5.2 Provstens opgaver

5.2.1 Debatoplæggets spørgsmål 7

Debatoplæggets **spørgsmål 7** lød som følger:

”Skal det være en opgave for provsten at inspirere til samarbejde mellem sognene? Skal provstens administrative opgaver lattes, sådan at provsten får bedre tid til tilsyns- og økonomiopgaver?”

Baggrunden for spørgsmålet blev i debatoplægget beskrevet på følgende måde:

”Provstens arbejde er i dag delt mellem tjenesten som sognepræst og provstearbejdet. Tjenesten som sognepræst bør fastholdes som en væsentlig del af provstens arbejde, da der herigennem sikres en faglig forankring af provstens arbejde som provst.

Selve provstearbejdet kan opdeles i tilsyn, økonomi og administration. Det må være en målsætning, at det rent administrative, hvor provsten for eksempel alene fungerer som postkontor, så vidt muligt afskaffes eller placeres andre steder. Tilsynet med præsterne må forventes at komme til at fylde mere i de kommende år med blandt andet medarbejderudviklingssamtaler (MUS) og introduktion af nye præster. Økonomiopgaven, hvor provsten er forretningsfører for og medlem af provstiudvalget, vil også fremover stå centralt og også blive mere krævende, i det omfang provstiet kommer til at danne rammen om samarbejde mellem sognene.”

Konkrete forslag til lettelse af provstens administrative opgaver blev samtidig med debatoplægget offentliggjort i notatet ”Provstens opgaver”.

5.2.2 Høringssvar

Hovedparten af høringssvar, der kommenterede spørgsmålet, er positive overfor, at provsten har en rolle som inspirator og bør lattes for administrative opgaver, og at provsten også har en opgave i forhold til at befordre samarbejde inden for provstiet.

I alt 302 høringssvar er af positiv art. De fordeler sig på 2 biskopper, 3 stiftsøvrigheder, 5 organisationer²³, 31 provstiudvalg, 249 menighedsråd og 12 private. Det er dog kun ganske få svar, der har forholdt sig til de konkrete forslag om lettelse af provstens administrative opgaver.

²³ Den danske Præsteforening, Danmarks Provsteforening, FPO, Danmarks Kirketjenerforening og Kirkefondet.

De 5 svar fra biskopper/stiftsøvrigheder fremhæver bl.a., at provsten lettes ved, at provstisekretærens administrative kompetencer styrkes, og at tilsyns- og præstedelen skal fylde mere i provstens stilling.

Over for disse svar står 1 organisation (Dansk Kirkemusikerforening), der er imod forslaget om, at provsten skal være inspirator, men som støtter, at provsten lettes for administrative byrder, så der bliver bedre tid til at være præst. Foreningen peger også på, at der ikke skal ske en styrkelse af tilsynet. Hertil kommer 2 provstiudvalg, 47 menighedsråd og 9 private, hvilket tilsammen giver 59 svar, der er imod forslaget. Menighedsrådene har bl.a. anført, at det skal være menighedsrådene, der kommer med ideer og initiativer, samt at man er godt tilfreds med forholdene, som de er nu.

5.2.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

I notatet ”Provstens opgaver”, der blev offentliggjort samtidig med debatoplægget, gennemgås provsternes overordnede arbejdsopgaver. Det fremgår således af notatet, at provsten - foruden at varetage en sognepræstetjeneste - varetager en række andre opgaver, der systematisk kan opdeles i følgende grupper:

1. Gejstligt mellemtilsyn under biskoppen.
2. Tilsyn med kirker, kirkegårde og præstegårde m.v.
3. Administrativ melleminstans mellem biskoppen og provstiets præster og menighedsråd.
4. Født medlem af og forretningsfører for provstiudvalget.
5. Landemode.

Indenfor hver af disse opgavegrupper har arbejdsgruppen set nærmere på, om der er opgaver af administrativ karakter, som provsterne kan lettes for, således at der bliver plads i provstestillingen til en styrkelse af præste- og tilsynsfunktionen.

Som tidligere nævnt er det ganske få høringssvar, der har forholdt sig til arbejdsgruppens konkrete forslag om lettelse af provstens administrative opgaver. Arbejdsgruppen må derfor konkludere, at der er opbakning til, at provsten skal lettes for administrative opgaver uden, at de hørte interessenter dog har taget stilling til de konkrete forslag.

Arbejdsgruppen foreslår derfor, at intervallerne mellem de overordnede syn af kirker og kirkegårde m.v. gøres større, og at provsten ikke længere deltager i selve synsforretningen, samt at provsten fritages for opgaver forbundet med gravminderegistreringen. Provsten kan deltage i synet på eget initiativ.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at provsten for fremtiden ikke skal autorisere diverse protokoller, deltage i administrationen af valg til menighedsråd, behandle ansøgninger om befordringsgodtgørelse, være påtaleberettiget vedrørende urnenedsættelser på privat grund eller godkende konfirmandlokaler.

Samlet er det anslået, at det på årsbasis vil medføre en besparelse på 10 – 12 % af provstens arbejdstid som provst.

Endvidere foreslår arbejdsgruppen, at provsten kan lettes for rent administrative opgaver i forbindelse med planlægning af præsters ferier, koordinering i forbindelse med korterevarende sygdom, og tilsynet med ministerialbøgerne ved at de pågældende opgaver uddelegeres til præster, mens det overordnede ansvar fortsat er provstens.

Dette må som minimum kunne forventes at udgøre en yderligere besparelse på ca. 10 %. Der er ved vurderingen taget højde for, at det kun er nogle opgaver vedrørende planlægning af ferie/betjening under sygefravær og vedr. tilsynet med ministerialbøgerne, der flyttes.

Dette vil betyde en lettelse i størrelsesordenen 20 % i provstearbejdet. Hertil kommer forslaget om kompetenceudvikling af provstisekretæren, som vil gøre denne i stand til at overtage noget af provstens nuværende arbejde. Lettelsen af provstens arbejdsbyrde må derfor forventes at være større.

Overordnet set vil ovennævnte forslag således kunne medvirke til, at provstefunktionen fordeles mere ligeligt mellem to hovedopgaver:

1. provsten som tilsynsførende (tilsynet med præsterne, herunder arbejdspladsvurdering samt MUS) og
2. provsten som medlem af og forretningsfører for provstiudvalget.

I de følgende afsnit 5.2.3.1 – 5.2.3.9 beskrives arbejdsgruppens forslag nærmere, ligesom der redegøres for overvejelserne bag forslagene.

5.2.3.1 Tilsynsopgaver/administrative ledelsesopgaver i forhold til provstiets præster

Blandt de administrative ledelsesopgaver for provsten er tilrettelæggelse af præsternes ferie, administration af sygefravær og administration af rådighedsordningen for præster, der alle vedrører fordelingen af arbejdet mellem provstiets præster. Provstens rolle kan i den forbindelse defineres som arbejdsgiverens lokale repræsentant. Det er ikke hensigten med en ændret varetagelse af disse opgaver at ændre på det ledelsesmæssige ansvar, der fortsat bør påhvile provsten. Derimod er det hensigten at give mulighed for, at præsterne kan få medindflydelse på visse af de praktiske planlægningsmæssige aspekter af denne ledelsesopgave.

5.2.3.1.1 Tilrettelæggelse af præsternes ferie (administrativ ledelse)

Nugældende regler

Det er i dag provstens ansvar, at den kirkelige betjening i provstiet også fungerer i ferieperioder. Provsten kan derfor godkende eller kræve ændring af tidspunktet for ferieafholdelse af hensyn til tjenestens varetagelse. Provsten vil også i yderste fald, med klageadgang til biskoppen, konkret kunne placere eller beramme ferieafholdelse for de enkelte præster.

Tilsvarende gælder m.h.t. afholdelse af fridage og friweekender - nemlig at provsten sikrer den fornødne bemanning under den pligtige fridagsafvikling.

Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Det ledelsesmæssige ansvar for tilrettelæggelse af ferie og afholdelse af fridage bør efter arbejdsgruppens opfattelse fortsat påhvile provsten, fordi denne er arbejdsgiverens lokale repræsentant i forhold til præsterne.

Derimod er der ikke tungtvejende grunde til, at selve planlægningen skal foretages af provsten. Det bør derfor være en mulighed, at præsterne som udgangspunkt, evt. inddelt i større grupper, selv administrerer ferie- og fridagsplanlægningen. En sådan mulighed for selvstændig planlægning skal kombineres med en forpligtelse til løbende at holde

provsten og tjenestestedet (kirken) orienteret om resultatet af præsternes tilrettelæggelse af ferieafvikling og afholdelse af fridage. Det kan i den sammenhæng være hensigtsmæssigt, at en af præsterne som ”teamleder” sikrer, at planlægningen og orienteringen gennemføres.

Fastholdelsen af provstens ledelsesansvar skal synliggøres ved, at provsten forpligtes til at udarbejde de lokale retningslinier for præsternes ferie- og fridagsplanlægning, herunder frister for ferie- og fridagsplanlægningen. Retningslinierne skal tage de fornødne hensyn til tjenestens tarv og gældende ferieregler.

Provsten vil derfor alene blive inddraget i selve planlægningen, hvor det ikke er muligt for præsterne at blive enige om ferie- og fridagsplanlægningen.

Ordning vil give præsterne øget indflydelse og ansvar for betjeningen i provstiet som helhed samtidig med, at provsten lettes for en koordinerende opgave. Ordningen kan bl.a. være medvirkende til at udjævne forskellen mellem arbejdsbelastningen for by- og landpræster, idet stillingerne ofte har en forskellig vægtning af de til præsten hørende opgaver. Bypræsterne kan fx aflaste landsbypræsterne ved at afholde visse af landpræsternes gudstjenester, mens landpræsterne kan aflaste bypræsterne ved fx at tage sig af begravelser. Ordningen kan også give anledning til, at en gruppe af præster kan mødes med henblik på tilrettelæggelse af samarbejde, og dermed virke stimulerende for øget samarbejde på tværs af sognegrænserne samt generelt øge det kollegiale fællesskab præsterne imellem. Den ovenfor nævnte ”teamleder”-funktion kan også medvirke til at understøtte dette samarbejde.

En sådan ordning ændrer ikke på provstens ledelsesmæssige ansvar for ferietilrettelæggelsen.

Ordningen bør efter arbejdsgruppens opfattelse som udgangspunkt være obligatorisk. Ordningen kan gennemføres ved udstedelse af et cirkulære, der bør suppleres med udvikling af IT-værktøj/IT-vejledning til præsternes selvstændige planlægning.²⁴ Såfremt ordningen ikke kan bringes til at fungere i det enkelte tilfælde, kan provsten træffe beslutning om at vende tilbage til den traditionelle model. Provsten kan også beslutte, at enkelte præster ikke indgår i ordningen.

Den beskrevne ordning anvendes allerede flere steder, blandt andet på Hindsholm og i Kolding.

I et indlæg på debatmødet den 6. februar 2006 i Fyens Stift beskrives Hindsholm-ordningen sådan af formanden for den lokale distriktsforening, Anmarie Andersen:

²⁴ Der er p.t. et pilotprojekt med brug af IT-værktøjer til brug ved præsternes selvstændige planlægning.

Hindsholm-ordningen

I de sidste 2 år har sognene Viby, Mesinge, Dalby Stubberup Drigstrup og Kerteminde deltaget i et forsøg. Denne prøveordning har givet præsterne og sognene udstrakt frihed til at forvalte arbejdet i sognene uden ”indblanding” fra provst og biskop. Vi har sagt med et moderne begreb været en selvstyrende enhed, og præsterne har arbejdet som et team. Det har vist sig, at det er et samarbejde, som alle har været glade for. Præsterne mødes hvert kvartal og tilrettelægger arbejdet. De får diskuteret nogle vigtige ting og udveksler erfaringer, men det nyeste og bedste er, at de ved fælles indsats også har kunnet tage initiativ til arrangementer og gudstjenester, som der ikke tidligere var kræfter til. Dette samarbejde præsterne imellem har bevirket, at menighedsrådene også er begyndt at arbejde sammen. Vi kunne nemlig se, at dette samarbejde har givet en anden form for dynamik i sognene. Der er sat mange gode ting i gang, som sognene ikke selv havde været i stand til at gennemføre. Det er også en god ting, at vi ser mere til de andre præster, således at det, når der er brug for afløsning, ikke vil være en helt ukendt præst, der skal træde til.

5.2.3.1.2 Administration af sygefravær (administrativ ledelse)

Nugældende regler

Sygemeldinger skal indgives til provsten, der dels skal sikre, at tjenesten bliver varetaget under sygdommen, dels skal føre sygedagsliste for den ansatte af ansættelsesretlige grunde.

Denne klart personaleadministrative funktion indebærer, at provsten for eksempel har en handlepligt ved oversygelighed.

Provsten vil således have både ret og pligt til at interessere sig for sagen og fra præsten indhente de fornødne oplysninger og eventuelt tage en samtale med ham/hende om, hvilke problemer der måtte ligge bag fraværet.

Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Netop den omtalte handlepligt understreger, at der er tale om en klar ledelsesopgave. Under hensyn hertil skal det efter arbejdsgruppens opfattelse fortsat være provsten, der skal modtage underretning om sygefravær og føre lister derfor, ligesom det i sagens natur alene kan være provsten, der skal reagere i tilfælde af oversygelighed. Provsten vil også fortsat have pligten til at foretage indberetningen til FLØS om sygefravær.

Derimod er der ikke tungtvejende grunde til, at udpegningen af den præst, der under fraværet skal betjene pastoratet, skal foretages af provsten. Der er således principielt ikke noget til hinder for, at sikringen af, at tjenesten varetages under sygdom af kortere varighed, foretages ved præsternes egen planlægning af ”vikarordninger”, således at provsten alene involveres, såfremt den af præsterne selv udpegede vikar også er forhindret. Dette vil medføre en lettelse af provstens arbejdsbyrde. En forudsætning for at benytte en sådan model vil dog være, at provsten og tjenestestederne (kirkerne) holdes behørigt orienteret om den konkrete vikarplanlægning.

Det skal endvidere være provsten, der inddeler præsterne i de nævnte planlægningsgrupper af en vis størrelse og dermed også provstens ansvar at sikre, at vikarforpligtelserne fordeles ligeligt, så ingen rammes unødigt hårdt. Gruppen kan med fordel være identisk med gruppen for ferieplanlægning

Ordningen bør efter arbejdsgruppens opfattelse som udgangspunkt være obligatorisk. Ordningen kan gennemføres gennem udstedelse af et cirkulære. Såfremt ordningen ikke

kan bringes til at fungere i det enkelte tilfælde, kan provsten træffe beslutning om at vende tilbage til den traditionelle model. Provsten kan også beslutte, at enkelte præster ikke indgår i ordningen.

5.2.3.1.3 Tilsyn vedrørende ministerialbøgernes førelse

Nugældende regler

Provsten fører tilsyn med ministerialbøgernes førelse og kan give bindende pålæg til præsten, herunder i yderste fald indstille til biskoppen, at ministerialbogsførelsen indtil videre tages fra en ministerialbogsfører. Provsten har i den forbindelse også et veto med hensyn til ansættelse af en præsteseekretær og kan i yderste fald forlange en præsteseekretær afskediget. Noget lignende vil efter forholdets natur kunne forekomme i forhold til en kordegn.

Endvidere kan provsten kræve, at de dagligt ansvarlige for ministerialbøgernes førelse deltager i uddannelse eller efteruddannelse med henblik på at rette op på fejl og mangler.

Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

For så vidt angår det almindelige tilsyn eller den ”praktiske del af tilsynet” med ministerialbogsføringen forslår arbejdsgruppen, at denne funktion i stedet tillægges en erfaren ministerialbogsførende sognepræst i provstiet. Denne opdeling af tilsynet vil efter arbejdsgruppens opfattelse tilskynde til kompetenceudvikling af præster også inden for de ”verdslige” arbejdsområder og vil være medvirkende til, at provsten i videre omfang vil kunne koncentrere sig om det gejstlige tilsyn.

Den tilsynsførende præst skal dog ikke kunne give bindende pålæg til præsten eller beslutte, at vedkommende skal fritages for ministerialbogsføringen. I disse situationer skal der afgives en indstilling til provsten, som arbejdsgiverens lokale repræsentant, om behovet for tjenstlige skridt. Det vil således fortsat være provsten, der giver bindende pålæg og i yderste fald indstilling til biskoppen om fratagelse af ministerialbogsføringen.

Der er derfor tale om en adskillelse af de praktiske administrative dele af tilsynet og den ledelsesmæssige del af tilsynet.

Forslaget kan gennemføres ved en ændring af cirkulære af 1. juli 2006 om førelse af folkekirkens ministerialbøger i den elektroniske kirkebog og om udfærdigelse af attester og udskrifter m.v.

5.2.3.2 Tilsyn med kirker og kirkegårde

I dag påhviler det provsten at lede en række lovpligtige syn over kirker og kirkegårde.

Nugældende regler

Med ikke over 3 års mellemrum skal provsten og en bygningsagkyndig person, der er valgt af provstiudvalget, deltage i menighedsrådets årlige syn over en selvejende kirke og kirkegård, jf. § 26 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde²⁵. Provsten kan foranledige, at udførelsen af synsudsatte arbejder kontrolleres ved et ekstraordinært syn, jf. lovens § 28, stk. 2, jf. § 31, ligesom provsten i øvrigt kan foranledige afholdt ekstraordinære syn efter reglerne i § 26.

²⁵ Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, jf. lovbekendtgørelse nr. 454 af 11. juni 1992, som ændret ved lov nr. 433 af 1. juni 1994, lov nr. 391 af 22. maj 1996 og lov nr. 437 af 10. juni 2003.

Der afholdes også provstesyn over ikke selvejende kirker, jf. § 44, stk. 1, i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde²⁶ Det stående udvalg, som menighedsrådet skal nedsætte, deltager sammen med provsten, provstiets bygningskyndige og den af ejeren udpeget bygningskyndige. Synsforretningen indføres i kirkens protokol, i menighedsrådets beslutningsprotokol og i provstiets synsprotokol, og provsten underskriver samtlige disse tilførsler, jf. bekendtgørelsens § 44, stk. 2.

Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

I forbindelse med indførelsen af lov om syn over kirker, præstegårde m.v. i 1861 blev det understreget, at kirkesynet skulle ”våge over”, at gudstjenesten ikke led ved mangler i kirkens tilstand, eller ved mangler i det tilbehør, som var nødvendigt til gudstjenesten. Synet skulle også sørge for, at kirkens indre levede op til ”fordringen om orden og sømmelighed og sådan bekvemmelighed, som er fornøden til uforstyrret andagt”. Hensynerne er videreført i den nugældende lov om folkekirkens kirkebygning og kirkegårde, hvor det i § 1, nr. 1, fremgår, at loven bl.a. har til formål at virke til, at folkekirkens kirkebygninger danner den bedst mulige ramme om menighedens gudstjenester, de kirkelige handlinger og andre kirkelige aktiviteter.

Det er således det gejstlige tilsyn, der betones ved provstens deltagelse i de periodevise syn, mens den bygningskyndiges deltagelse skal sikre, at de verdslige rammer for det kirkelige liv er i forsvarlig stand. Hertil kommer, at provsten er provstiudvalgets ”mand/kvinde på stedet” og på denne vis udgør et væsentligt bindeled mellem menighedsråd og provstiudvalg.

Problemstillingen, der lå til grund for lovgivningen i 1861, kan ikke siges at være aktuel i dag. Menighedsrådene er selv i stand til at sikre, at gudstjenesten ikke lider som følge af mangler ved bygning eller udstyr.

Samtidig er det liturgisk begrundede tilsyn med kirkerummet og med kirkegård og kapel på flere måder allerede varetaget. Dels har sognepræsten – ligesom menighedsrådets valgte medlemmer – pligt til at deltage i det årlige syn og her gøre sine synspunkter gældende, dels har sognepræsten i kraft af sit embede et liturgisk tilsyn med kirken og med kirkegård og kapel. Hvis sognepræsten finder, at gudstjenesten eller de kirkelige handlinger lider ved mangler ved bygningen eller udstyr, har præsten dels mulighed for at gøre dette synspunkt gældende ved de årlige syn, dels har præsten mulighed for i løbet af året at bede menighedsrådet tage stilling til spørgsmålet. Præsten har som medlem af rådet krav på at få sager sat på dagsordenen, ligesom præsten har ret til at få menighedsrådet indkaldt til ekstraordinære menighedsrådsmøder. Hvis menighedsrådet afviser at foretage sig noget, vil præsten have pligt til at indberette forholdet til provsten som præstens nærmeste tilsynsmyndighed.

Når der fortsat bør være et eksternt periodisk tilsyn med kirkebygningen og kirkegården, hænger det sammen med, dels at der med synet skabes det fornødne grundlag for provstiudvalgets prioritering af anlægsrammen, dels at kirkebygningen og kirkegården er en fælles arv for folkekirken.

Arbejdsgruppen foreslår derfor, at provsten ikke skal deltage i selve synsforretningen over kirkebygningen og kirkegården. Denne synsforretning foreslås fremover udført af menighedsrådet (valgte medlemmer og præster), menighedsrådets bygningskyndige og den af provstiudvalget udpeget bygningskyndige. Provstiets bygningskyndige leder synet. Provsten skal have mulighed for at deltage i synet efter eget ønske.

²⁶ Bekendtgørelse nr. 527 af 19. juni 1992 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, som ændret ved bekendtgørelse nr. 123 af 18. marts 2003 og bekendtgørelse nr. 970 af 2. december 2003.

Synet udføres under ansvar overfor provsten, og synsforretningen tilrettelægges i samarbejde med provsten som forretningsfører i provstiudvalget. Det er provstiets bygningskyndige, der fastsætter datoen for synet og indkalder menighedsrådet til deltagelse i synet (efter nærmere aftale derom med kirkens ejer, såfremt der er tale om en ikke-selvejende kirke). Forretningen indføres i en for hele provstiet fælles synsprotokol og i kirkens protokol. Hvis kirken ikke er selvejende, indføres forretningen også i menighedsrådets beslutningsprotokol.

Provstiets bygningskyndige sender en udskrift af forretningen til provstiudvalget. Det er herefter – som i dag – provstiudvalget, der - for så vidt angår selvejende kirker - træffer beslutning om, hvad der skal foretages, og hvornår de konkrete arbejder skal være afsluttet. Provstiets bygningskyndige kan eventuelt deltage i det pågældende møde i provstiudvalget.

For så vidt angår valgmenighedskirker, udføres synet på samme vis. Her vil det være valgmenighedens bestyrelse, der træffer afgørelse om, hvad der videre skal foretages. Provstiudvalget har således ikke kompetence til at træffe beslutning om, hvordan der skal følges op på synet. Provsten er imidlertid en del af det gejstlige tilsyn med valgmenighederne og må være særligt opmærksom på, om synsprotokollen giver anledning til særlige skridt fra det gejstlige tilsyns side.

Det bemærkes i den forbindelse, at arbejdsgruppens overvejelser om at fritage provsten for det fysiske provstesyn deles af en række af de provstiudvalg, der har afgivet hørings-svar.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at tidsintervallet for det overordnede syn ændres sådan, at dette syn alene holdes hvert 4. år, svarende til én gang i menighedsrådets funktionsperiode.

I et gennemsnitsprovsti er der efter arbejdsgruppens oplæg til ændring af den kirkelige struktur 21 kirker, hvilket svarer til ca. 7 syn pr. år i henhold til det nugældende interval for synene. Ændres intervallet som anført ovenfor vil dette tal blive nedbragt til ca. 5 syn pr. år.

Endvidere foreslår arbejdsgruppen, at synsintervallet på 4 år bliver et minimumskrav, sådan at det bliver muligt lokalt at beslutte at holde syn oftere – fx hvor det er relevant på grund af kirkens tilstand.

Forslaget kan gennemføres ved en ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde og af bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Arbejdsgruppen om tilgængelighed til folkekirkens bygninger²⁷ har foreslået, at tilgængelighedsaspektet bliver understreget, ved at reglerne om syn over folkekirkens kirker og kirkegårde ændres således, at tilgængelighed bliver et af de emner, som skal indgå i syn. Denne ændring foreslås gennemført samtidig med de øvrige ændringer af synet. Forslaget kan gennemføres ved ændring af bekendtgørelsen om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

5.2.3.3 Autorisation af kirke- og kirkegårdsprotokoller, sognebåndsløsningsprotokoller, krematorieprotokoller og indsamlingsbog

Nugældende regler

²⁷ Rapport fra arbejdsgruppen om tilgængelighed til folkekirkens bygninger, Kirkeministeriet, december 2004 – kan ses på www.km.dk.

Provsten autoriserer kirkernes og kirkegårdenes protokoller, jf. henholdsvis § 7 og § 12, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Også ved førelse af kirkegårdsprotokollen på EDB skal der ske autorisation af provsten, og provsten har endvidere mulighed for at anmode provstirevisor om at påse, at de etablerede forretningsgange og rutiner vedrørende førelsen af kirkegårdsprotokollen på EDB er betryggende og hensigtsmæssige, jf. afsnit III. A og V i cirkulæreskrivelse vedrørende førelse af kirkegårdsprotokol m.v. på EDB²⁸.

Ligeledes autoriserer provsten præsternes protokol over sognebåndsløsninger til og fra ham/hende, jf. § 13 i bekendtgørelse om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning samt om sognebåndsløseres valgret til menighedsråd²⁹.

Provsten autoriserer krematoriets protokoller, jf. § 2, 1. pkt., i cirkulære om udførelse af ligbrænding³⁰, og har ret til at foretage uanmeldt eftersyn af krematorium, protokoller og attester fra begravelsesmyndigheden, jf. cirkulærets § 3, stk. 2. Evt. førelse af protokollerne på EDB skal ligeledes autoriseres af provsten, som har mulighed for at anmode provstirevisor om at påse, at de etablerede forretningsgange og rutiner vedrørende førelsen af kirkegårdsprotokollen på EDB er betryggende og hensigtsmæssige, jf. afsnit V. B og E i cirkulæreskrivelse vedrørende førelse af kirkegårdsprotokol m.v. på EDB.

Provsten skal endvidere underrettes om, hvem der udgør krematoriets bestyrelse, jf. cirkulærets § 3, stk. 1.

Endelig autoriserer provsten indsamlingsbogen, jf. § 6 i cirkulære om indsamling i kirkerne³¹.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at opgaven udgør en meget lille del af provstearbejdet.

Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

For så vidt angår *autorisation* af ovennævnte protokoller og indsamlingsbogen foreslår arbejdsgruppen, at autorisation af de enkelte protokoller afskaffes. Arbejdsgruppen foreslår samtidig, at det bliver obligatorisk at bruge de af Kirkeministeriet godkendte standardprotokoller eller andre af Kirkeministeriet godkendte protokoller.

Arbejdsgruppen finder, at provsten fortsat skal have mulighed for at anmode provstirevisor om at påse, at etablerede forretningsgange og rutiner vedrørende førelse af diverse protokoller på EDB er betryggende og hensigtsmæssige, ligesom protokoller og indsamlingsbøger fortsat skal kontrolleres, nu i forbindelse med udarbejdelse af APV.

Endvidere finder arbejdsgruppen, at provstens adgang til at foretage *uanmeldt eftersyn* af krematorium, protokoller og attester fra begravelsesmyndigheden skal fastholdes af retssikkerhedsmæssige hensyn. Der er tale om en funktion, som ikke indebærer en større arbejdsomkostning byrde for provsten.

For så vidt angår indberetning om et krematoriums bestyrelses sammensætning foreslår arbejdsgruppen, at indberetningen sker direkte til stiftet, der har ansvaret for vedligeholdelsen af KIS.

²⁸ Cirkulæreskrivelse nr. 12040 af 8. august 1990 vedrørende førelse af kirkegårdsprotokol m.v. på EDB.

²⁹ Bekendtgørelse nr. 58 af 24. januar 1992 om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning samt om sognebåndsløseres valgret til menighedsråd, som ændret ved bekendtgørelse nr. 572 af 21. juni 1996.

³⁰ Cirkulære nr. 221 af 1. december 1975 om udførelse af ligbrænding.

³¹ Cirkulære nr. 96 af 8. maj 1963 om indsamling i kirkerne.

Forslagene kan gennemføres ved ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, bekendtgørelse om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning samt om sognebåndsløseres valgret til menighedsråd, cirkulære om udførelse af ligbrænding, cirkulæreskrivelse om førelse af kirkegårdsprotokol m.v. på EDB og endelig af cirkulære om indsamling i kirkerne.

5.2.3.4 Valg til menighedsråd

Nugældende regler

I forbindelse med valg til menighedsråd skal menighedsrådets beslutningsprotokol sendes gennem provsten til biskoppen, jf. § 22 i lov om valg til menighedsråd³², og klager over valget indgives skriftligt til provsten, der efter at have indhentet valgbestyrelsens udtalelse sender sagen til biskoppen, jf. valglovens § 30.

Provsten skal endvidere have underretning om, hvorvidt der skal finde afstemning sted, jf. pkt. 4.2. i valg-cirkulæret³³, sørge for at menighedsrådets bestilling af valglister og valgkort fremsendes til folkeregisteret, jf. cirkulærets pkt. 4.2.1., indtaste oplysninger om antal kandidatlistes i den database, der bruges til indberetning til Kirkeministeriet af, hvor der skal være afstemning, jf. cirkulærets pkt. 4.2.2., samt sørge for indberetning af stemmeprocenten ved valget til Kirkeministeriet, jf. cirkulærets pkt. 21.2.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at opgaven udgør en meget lille del af provstearbejdet.

Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Provstens rolle ved valg til menighedsråd er primært som ”postkontor”.

Ved menighedsrådsvalget i 2004 var der mulighed for, at menighedsrådene elektronisk kunne indberette stemmeprocenten ved valget til provsten, der herefter alene skulle indtaste oplysningerne i en til formålet udarbejdet database for de menighedsråd, der ikke benyttede sig af ordningen. Erfaringerne hermed har været særdeles gode, hvilket kombineret med e-dag 2 – og dermed en øget brug af IT hos menighedsrådene – betyder, at arbejdsgruppen foreslår, at alle menighedsråd, der er tilmeldt en e-post ordning³⁴, ved valget i 2008 skal indberette direkte til denne database. Tilsvarende foreslås i forhold til indberetningen om antallet af kandidatlistes. Tilbage bliver således alene indtastningen for de menighedsråd, der undtagelsesvist ikke selv måtte forestå den elektroniske indberetning. Denne indtastningsopgave foreslår arbejdsgruppen henført til stiftet.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at beslutningsprotokollen om valgets resultat indsendes direkte til stiftet. Der henvises i øvrigt til afsnit 4.4. om spørgsmålet om konsekvensen af, at der ikke bliver valgt et fuldtalligt menighedsråd.

Der er allerede i dag udarbejdet obligatoriske blanketter til brug for bestilling af valglister og valgkort hos folkeregistrene. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at menighedsrådene fremover sender disse blanketter direkte til folkeregistrene.

Endelig foreslår arbejdsgruppen, at tjenestevejen afskaffes, for så vidt angår klager over valget, således at disse indgives direkte til biskoppen, der sørger for at indhente udtalelse fra valgbestyrelsen.

³² Lov om valg til menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 163 af 16. marts 2004.

³³ Cirkulære nr. 31 af 16. april 2004 om valg til menighedsråd den 9. november 2004.

³⁴ E-dag 2 indebærer, at Kirkeministeriet ved udgangen af 2006 alene vil forestå elektronisk distribution, hvorfor menighedsrådene skal have tilmeldt sig e-post ordningen inden da.

Provsten vil ved en gennemførelse af ovennævnte forslag herefter ikke have nogle funktioner i relation til menighedsrådsvalg.

Forslaget kan gennemføres ved en ændring af lov om valg til menighedsråd og bekendtgørelse om udarbejdelse af fortegnelse over menighedsrådsmedlemmer. Arbejdsgruppen finder, at ændringen bør gennemføres i forbindelse med den almindelige ajourføring af valgreglerne forud for menighedsrådsvalget i 2008.

5.2.3.5 Attestation vedrørende godtgørelse af befordring

Nugældende regler

Præsters kørselsregnskaber skal godkendes af provsten. Med krav om godkendelse følger også muligheden for ”ikke godkendelse”. I forbindelse med kørselsregnskabet er provsten således berettiget til at fastlægge og give anvisning om, hvad der er rammerne for tjenstlig kørsel indenfor de gældende overordnede regler. Opgaven er således pr. definition ikke en ren administrativ/sagsbehandler opgave, men indebærer også en vis grad af ledelse. Som anført nedenfor er opgaven i praksis dog en udpræget kontrolopgave.

Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Befordringsgodtgørelsen afholdes i dag af fællesfonden, hvorfor præstens opgørelse heraf indsendes til stiftsøvrigheden gennem provsten med dennes indstilling. I realiteten er provsten således ofte blot elektronisk ”postkontor” på dette område.

Da opgørelse af befordringsgodtgørelse endvidere ofte kan give anledning til fortolkningsmæssige vanskeligheder, foreslår arbejdsgruppen, at opgaven vedrørende modtagelse og godkendelse af kørselsregnskaber flyttes til biskoppen/stiftsadministrationen, der også på grund af et større antal sager bedre vil kunne opnå den nødvendige kritiske masse. Ændringen vil efter arbejdsgruppens opfattelse medvirke til en mere smidig og hurtig sagsgang, sikre en ensartet praksis for stiftet som helhed og lette provstens arbejdsbyrde en del.

Forslaget kan gennemføres ved ændring af administrative regler om og procedurer for befordringsgodtgørelse til præster.

5.2.3.6 Gravminderegistrering

Nugældende regler

Til brug ved registreringen udarbejder menighedsrådet og en af vedkommende museumsråd udpeget sagkyndig et forslag, der fremsendes til provsten, jf. lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 21, stk. 1, og § 30 i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Provsten indsender hvert år indberetning til Kirkeministeriet om, på hvilke kirkegårde registrering har fundet sted i løbet af året, jf. bekendtgørelsens § 31, stk. 3, ligesom provsten skal forelægge sager om uenighed mellem synet og den sagkyndige for kirkeministeren til afgørelse, jf. bekendtgørelsens § 32.

Baggrunden for denne funktion er, at det er provsten og den bygningskyndige, der i forbindelse med provstesynet og med udgangspunkt i menighedsrådets forslag træffer afgørelse om, hvilke gravminder der skal registreres. Følges menighedsrådets indstilling ikke, skal spørgsmålet for så vidt angår de pågældende gravminder bringes til den af

museumsrådet³⁵ udpegede sagkyndiges kendskab, der kan gøre indsigelse overfor provstesynet, jf. bekendtgørelsens § 32. Registreringen er således et led i synsforretningen, hvorfor der i såvel kirke- som synsprotokollen indføres bemærkning om, at registrering har fundet sted i henhold til loven og om antallet af registreringer, jf. bekendtgørelsens § 31, stk. 2.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at opgaven udgør en meget lille del af provstearbejdet.

Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Som en konsekvens af arbejdsgruppens forslag om ændring af det periodiske syn foreslår arbejdsgruppen, at det for fremtiden bliver provstiudvalgets bygningskyndige, der i forbindelse med det periodevise syn afgiver en indstilling til provstiudvalget om, i hvilket omfang det forslag, som menighedsrådet og Kulturministeriets sagkyndige har fremsendt til registrering af gravminder, bør følges. På baggrund af den bygningskyndiges indstilling træffer provstiudvalget afgørelse om, hvilke gravminder der skal registreres. Provstiudvalgets afgørelse fremsendes til provstiudvalgets bygningskyndige, der skal sørge for, at bemærkning derom tilføjes provstiets synsprotokol. Såfremt provstiudvalget har godkendt registreringen, skal menighedsrådet sørge for tilføjelse derom i kirkens protokol.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at registret over gravminderegistreringen for fremtiden føres af stifterne. Provstiudvalget såvel som Nationalmuseet (for så vidt angår kirkegårde, hvor registreringen varetages af Nationalmuseet) skal derfor fremover sende indberetningen om, på hvilke kirkegårde registrering har fundet sted i løbet af året, til stiftet i stedet for til Kirkeministeriet

Forslaget kan gennemføres ved ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde samt ændring af bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

5.2.3.7 Begravelse

Nugældende regler

Når der efter § 3, stk. 2, i lov om begravelse og ligbrænding³⁶ gives tilladelse til urnenedsættelse på privat grund, skal provsten efter fast praksis anføres som påtaleberettiget i den tinglyste servitut på ejendommen, som er en af betingelserne for, at der gives sådan tilladelse.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at opgaven udgør en meget lille del af provstearbejdet.

Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Da ligbrændingsloven henhørte under Justitsministeriet, var det den stedlige politimester, der skulle angives som påtaleberettiget³⁷. Baggrunden for at henlægge påtaleretten til provsten for det provsti, hvori ejendommen er beliggende, i forbindelse med Kirke-

³⁵ Pr. 1. januar 2007 vil det være kulturministeren, der udpeger den sagkyndige, jf. § 4 i lov nr. 562 af 24. juni 2005 om ændring af museumsloven, bygningsfredningsloven og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde og om ophævelse af lov om regionale faglige kulturmiljøråd.

³⁶ Lov nr. 346 af 26. juni 1975 om begravelse og ligbrænding.

³⁷ Jf. betænkning nr. 688 fra 1973 vedrørende revision af begravelsesloven og ligbrændingsloven, side 14.

ministeriets overtagelse af dette lovområde, må i den sammenhæng antages at have været at sikre, at den påtaleberettiget har et vist lokalkendskab³⁸.

Antallet af sager, hvor der gives tilladelse til urnenedsættelse på privat grund, er yderst begrænset³⁹.

Provsten har stort set ikke opgaver i relation til begravelses- og ligbrændingslovgivningen⁴⁰. På denne baggrund, og idet stiftet generelt besidder sagkundskab vedrørende det danske tinglysningssystem, ligesom stiftet er en mere geografisk entydig myndighed end begravelsesmyndigheden, foreslår arbejdsgruppen, at opgaven som påtaleberettiget i forhold til disse servitutter henlægges til stiftet for det sogn, hvori ejendommen er beliggende.

Forslaget forudsætter en praksisændring i Kirkeministeriet.

5.2.3.8 Godkendelse af lokaler til konfirmationsforberedelse

Nugældende regler

Konfirmationsforberedelsen finder normalt sted i præstegårdens eller kirkens konfirmandstue. Hvor forholdene gør det ønskeligt, kan forberedelsen efter anmodning fra præsten med menighedsrådets tilslutning henlægges til et andet af provsten godkendt lokale, jf. § 8, stk. 1, i anordning om konfirmation⁴¹. Efter menighedsrådenes bestemmelse kan konfirmationsforberedelsen finde sted i indtil 2 af pastoratets sogne eller kirkedistrikter. Dog må menighedsrådet i annekssognet (kirkedistriktet) i så tilfælde stille et af provsten godkendt lokale til rådighed, jf. anordningens § 8, stk. 2.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at opgaven udgør en meget lille del af provstearbejdet.

Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Menighedsrådet er underlagt lov om elevers og studerendes arbejdsmiljø⁴², og arbejdsgruppen finder derfor ikke, at der er grund til, at denne godkendelsesprocedure oprettholdes.

Forslaget kan gennemføres ved ændring af konfirmationsanordningen.

5.2.3.9 Født medlem af og forretningsfører for provstiudvalget

Nugældende regler

Provsten er født medlem af provstiudvalget, jf. § 17a, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi. Provsten virker som udvalgets forretningsførende medlem og drager omsorg for udførelsen af udvalgets beslutninger, jf. lovens § 17a, stk. 4.

Provstiudvalget kan efter nærmere vedtagelse bemyndige provsten til at ekspedere en konkret sag eller bestemte arter af sager, jf. § 1, stk. 3, i bekendtgørelse om provstiudvalgenes virksomhed⁴³.

³⁸ Hverken betænkning nr. 688 fra 1973 vedrørende revision af begravelsesloven og ligbrændingsloven eller lovforslaget indeholder bemærkninger derom.

³⁹ I perioden 1992-2005 har ministeriet haft i alt 259 sager herom, hvilket svarer til et gennemsnit på ca. 19 sager pr. år.

⁴⁰ Jf. dog det anførte vedrørende autorisation af krematorium protokoller m.v.

⁴¹ Anordning nr. 744 af 2. december 1989 om konfirmation.

⁴² Lov nr. 166 af 14. marts 2001 om elevers og studerendes arbejdsmiljø.

⁴³ Bekendtgørelse nr. 972 af 3. december 2003 om provstiudvalgenes virksomhed.

Denne opgave udgør ca. 1/3 af provstearbejdet. Det er anslået, at ca. 10 % af provstearbejdet er provstiudvalgsmøder, 3,5 % er specielle besigtigelser i forbindelse med provstiudvalgsmøder, 7,5 % er særligt arbejde i forbindelse med budgetlægning, 2,5 % er særligt arbejde i forbindelse med regnskab og 10 % er forefaldende arbejde, korrespondance m.v. i forbindelse med provstiudvalgsmøder.

Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Provsten, der er det eneste lønnede medlem af provstiudvalget, beskæftiger sig på daglig basis med provstiets forhold og har derfor også den direkte og jævnlige kontakt til provstiudvalgets sekretær. Arbejdsgruppen mener derfor, at det fortsat bør være provsten, der er udvalgets forretningsfører. Provstens arbejde som medlem af provstiudvalget vil næppe blive mindre omfattende, men muligvis vil fordelingen af den tid, som provsten anvender i provstiudvalgsregi, blive anderledes.

Det bemærkes i den forbindelse, at provsten ikke behøver at være formand for provstiudvalget, og at tendensen i dag er, at der et stigende antal steder vælges formand blandt de valgte medlemmer af provstiudvalget. Der er således i dag 18 provstiudvalg, hvor formanden er valgt blandt de valgte medlemmer⁴⁴. Arbejdsgruppen finder, at denne udvikling af demokratiske grunde er positiv.

Endvidere bør det efter arbejdsgruppens opfattelse overvejes, om en del af de praktiske opgaver med budgetarbejdet, regnskabsaflæggelse, forefaldende opgaver m.v. kan overføres til provstisekretæren, som er kvalificeret til dette på grund af en relevant uddannelsesmæssig baggrund eller erhvervserfaring, eller som kvalificeres til det gennem kompetenceudvikling.

Forslaget forudsætter ikke ændringer af love eller administrative regler, men vil dels forudsætte, at udviklingen, hvorefter provsten ikke vælges som formand for provstiudvalget, fortsætter, og dels at der anvendes midler til at kompetenceudvikle provstisekretærene.

5.3 Provstiet som ansættelsesområde for kirkefunktionærerne

5.3.1 Debatoplæggets spørgsmål 9

Debatoplæggets **spørgsmål 9** lød:

”Skal sognene kunne vælge at samarbejde om administrationen af kirkefunktionærer, så provstiet bliver ansættelsesområde for kirkefunktionærer med det enkelte sogn eller flere sogne, som tjenestested? Skal personalenormeringen kunne overgå til provstiet?”

Som det også er nævnt i afsnit 4.6. om lettelse af menighedsrådets arbejdsgiverfunktion, er hvert sogn en meget lille arbejdsplads med typisk kun en enkelt eller to af hver personalekategori: præster, kordegne, gravere, kirketjenere, organister. Denne stillingsstruktur betyder, at der ikke er en naturlig vikardækning ved ferie og kortere sygdom. Endvidere svarer behovet inden for en given personalekategori ofte ikke til et bestemt antal hele stillinger. Her har man valgt mellem at oprette en deltidsstilling, der kan være uattraktiv og vanskelig at få besat, eller at lave en ”kunstig” opnormering af stillingen. For

⁴⁴ Provstiudvalgene for Nørrebro, Vesterbro, Bornholms Vestre, Bornholms Østre, Amagerbro, Amagerland, Helsingør Dom, Ballerup-Værløse, Kgs. Lyngby, Lolland Østre, Falster Vestre, Aalborg Budolfi, Viborg Dom, Horsens-Gedved, Ebeltoft-Rosenholm-Rønde, Frijsenborg og Århus Vestre samt Haderslev Domprovsti.

præsterne er problemerne løst gennem rådighedsordningen og ved at lave flersognspastorater. Noget tilsvarende findes i praksis ikke for kirkefunktionærerne.

Debatoplægget indeholdt det bud, at en løsning kunne være, at kirkefunktionærstillingerne blev administreret i fællesskab for flere sogne under ét. Det behøver ikke indebære, at kompetencen til at vælge, hvem man ønsker at ansætte, skal flyttes. Den ville fortsat kunne ligge hos menighedsrådet.

Derimod bør ansættelsesområdet kunne udvides til provstiet med det enkelte sogn som tjenestested. Det ville give mulighed for dels at sammensætte fuldtidsstillinger med tjenestesteder i flere sogne, dels at indføre en form for rådighedsordning i stedet for den omfattende anvendelse af vikarer. Det ville endvidere give mulighed for, at menighedsrådet kunne aflastes for nogle af de rent administrative funktioner i forhold til kirkens personale. Det kunne i forlængelse heraf overvejes, om normeringen skulle fastlægges på provstiniveau som led i budgetprocessen, eftersom løn til kirkefunktionærer udgør langt den største udgiftspost.

5.3.2 Høringssvarene

Høringssvarene fordelte sig med positive tilkendegivelser fra 2 biskopper, 3 stiftsøvrigheder, 7 organisationer⁴⁵, 31 provstiudvalg, 207 menighedsråd og 88 private, i alt 338. Af de 31 positive tilkendegivelser fra provstiudvalg er der 18, der udtrykkeligt ønsker, at provstiet skal være ansættelsesområde, men kun 5, der udtrykkeligt ønsker, at personalenormeringen skal flyttes til provstiet. Blandt de positive tilkendegivelser fra menighedsrådene er der endvidere mange, der fremhæver vigtigheden af, at menighedsrådets valgfrihed fastholdes.

Heroverfor står negative tilkendegivelser fra 5 organisationer⁴⁶, 6 provstiudvalg, 125 menighedsråd og 11 private, i alt 147. Som begrundelse for de negative tilkendegivelser fra menighedsråd angives bl.a., at man fortsat ønsker, at menighedsrådet er ansættelsesmyndighed, der også har fuld rådighed over de ansatte både i forhold til normering og arbejdssted, og at det vil være et indgreb over for menighedsrådets selvbestemmelsesret.

Hovedparten af kirkefunktionærernes faglige organisationer er modstandere af forslaget om provstiet som ansættelsesområde, mens menighedsrådene er noget delt i deres holdning til forslaget.

Forslaget om at flytte personalenormeringen til provstiet er kun kommenteret af få høringssvar. På baggrund af de udtrykkelige tilkendegivelser derom fra menighedsråd og private må det umiddelbart konkluderes, at forslaget mødes med en vis skepsis.

5.3.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Tjenestemænd er hidtil blevet ansat med folkekirken som ansættelsesområde og sognet som tjenestested, mens ikke-tjenestemænd er blevet ansat i sognet. Der har imidlertid ikke været realitet bag tjenestemændenes ansættelse i folkekirken som helhed. Brug af

⁴⁵ Danmarks Provsteforening, Sognemedhjælperforeningen, Danmarks Kirketjenerforening, Kirkeligt Samfund, Samtaleforum Unge og Kirke, FDF og Kirkefondet.

⁴⁶ DOKS, FAKK, Dansk Kirkemusikerforening, Kordegneforeningen og FPO.

tjenestemandsansættelse er nu under afvikling, idet der som hovedregel ikke kan ske nyansættelse som tjenestemand.

På den baggrund foreslår arbejdsgruppen, at kirkefunktionærer ansættes med provstiet som ansættelsesområde og med et fast tjenestested i et eller flere af provstiets sogne.

Det er fortsat menighedsrådet, der er arbejdsgiver, og derfor også menighedsrådet, der vælger, hvem der konkret skal ansættes i den enkelte stilling. Samtidig er det fortsat menighedsrådet, der har den daglige ledelseskompetence overfor den ansatte, jf. dog afsnit 4.2. om daglig ledelse.

Arbejdsgruppen finder, at det vil være godt for folkekirken, hvis der indføres en rådighedsordning for kirkefunktionærer, sådan at menighedsrådet har mulighed for at trække på provstiets øvrige ansatte frem for at bruge vikarer ved fx ferie og sygdom. Hermed bliver der praktisk konsekvens af, at provstiet er ansættelsesområde.

Arbejdsgruppen finder endvidere, at det på budgetsamrådet bør kunne besluttes med et kvalificeret flertal på 2/3, at personalenormeringen flyttes fra menighedsrådet til provstiudvalget, således at personalenormeringen fastlægges som led i budgetprocessen. Budgetsamrådet bør i den forbindelse kunne fastlægge retningslinier for personalenormeringen i provstiet, med henblik på at sikre at forskelle mellem sognenes vilkår er sagligt begrundet.

For at sikre den nødvendige åbenhed om personalenormeringen og dermed provstiudvalgets muligheder for at prioritere driftsbevillingerne foreslås det, at menighedsrådene forpligtes til at aflevere en oversigt over ansat personale og dets normering sammen med forslaget til budget, jf. kapitel 6.3.2.

5.4 Fast placering af provstikontoret

5.4.1 Debatoplæggets spørgsmål 10

Debatoplæggets **spørgsmål 10 – første led** – lød:

”Skal provstikontoret have en fast placering?”

I debatoplægget er spørgsmålet beskrevet på følgende måde:

”Det er ikke en holdbar model, at der skal oprettes provstikontor et nyt sted, hver gang der kommer en ny provst.”

5.4.2 Høringssvarene

I høringssvarene er der meget bred opbakning til en fast placering af provstikontoret, både fra stifter, provstiudvalg, Danmarks Provsteforening og menighedsråd.

5 biskopper/stiftsøvrigheder⁴⁷, 5 organisationer⁴⁸, 37 provstiudvalg og 248 menighedsråd – eller i alt 295 - støtter således forslaget.

⁴⁷ Københavns Stiftsøvrighed, Helsingør Stiftsøvrighed, biskoppen over Roskilde Stift, biskoppen over Viborg Stift og Århus Stiftsøvrighed.

⁴⁸ Danmarks Provsteforening, Dansk Kirkemusikerforening, Danmarks Kirketjenerforening, Kirkeligt Samfund og Kirkefondet.

1 biskop⁴⁹, 3 provstiudvalg og 40 menighedsråd er imod forslaget.

5.4.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Som det er nu, er provstens kontor som hovedregel placeret i det sogn, hvor provsten har sit arbejde som sognepræst.

Den nuværende ordning betyder, at provstens kontor som oftest flytter, når der er skift i provstestillingen. Dette er u hensigtsmæssigt for forståelsen af provstiet som en enhed, idet det er svært at skabe en naturlig tilknytning til et provstikontor, der skifter geografisk placering med jævne mellemrum, og som fx kan være placeret i et lille sogn i udkanten af provstiet.

Hertil kommer, at de økonomiske udgifter ved at flytte provstikontor er betydelige, idet provstikontoret skal udstyres med det nødvendige tekniske udstyr, der skal skabes plads og kontorfaciliteter til provstisekretæren, og der skal være de nødvendige mødefaciliteter.

Disse ulemper vil kunne begrænses, hvis provstikontoret er placeret et fast sted i provstiet. Samtidig vil et fast provstikontor give en nyudnævnt provst den betydelige støtte, at vedkommende kan rykke direkte ind i et fungerende kontor. Faciliteterne for den nyudnævnte provst vil således allerede være på plads fra start, og provsten vil ikke skulle bruge tid og energi på at ordne praktiske ting, men kan gå direkte i gang med at udføre provsteopgaverne.

Provstens faste kontor vil mest hensigtsmæssigt kunne placeres i forbindelse med eksisterende lokaler i en sognegård eller lignende. Der vil således kunne opnås samdriftsfordele ved fælles brug af it- og kontorartikler, mødelokaler m.v. Der vil også kunne opnås erfaringsudveksling mellem primært provstisekretæren og kordegn og andre administrative ansatte i sognegården.

Det vil være hensigtsmæssigt, at provstens faste kontor placeres så geografisk centralt i provstiet som muligt. I mange provstier vil dette sted være den "hovedby", der er omdrejningspunktet for den nye kommune efter gennemførelsen af kommunalreformen. I nogle provstier vil det geografiske centrum og kommunens hovedby dog ikke være sammenfaldende.

Fordelene ved at placere provstens kontor i *provstiets hovedby* vil være:

- Befolkningens orientering i de nye kommuner vil rette sig mod kommunens hovedby, og dermed vil provstiet kunne fremtræde mere "naturligt afgrænset" for den almindelige borger. Provstiet som en enhed vil stå klarere frem i folks bevidsthed.
- I hovedbyen og omegn findes sandsynligvis det største antal folkekirkemedlemmer i provstiet.
- I kommunens hovedby vil borgmesteren og resten af kommunens administration være placeret.
- I kommunens hovedby vil de fleste andre af provstens samarbejdspartnere sandsynligvis være placeret.

⁴⁹ Biskoppen over Fyens Stift.

- Andre praktiske forhold, såsom placering af møder o.l., vil nemmest kunne lade sig gøre i kommunens hovedby.

Fordelene ved at placere provstens kontor udenfor kommunens hovedby, men *i det geografiske centrum* af provstiet kunne være:

- Kortere rejsetid for provsten og menighedsrådsmedlemmer i forbindelse med møder.
- Andre særlige lokale forhold, traditioner eller andet, der gør det mest hensigtsmæssigt at placere provstens kontor udenfor hovedbyen, men i det geografiske centrum.

Placering af provstikontoret udenfor kommunens hovedby vil være særligt relevant, hvor kommunen består af fx to provstier, og hovedbyen ligger i det ene provsti. Her kan det være relevant, at provstikontoret i det andet provsti placeres nær dette provstis geografiske centrum. Som alternativ hertil kan det dog også overvejes at have et fælles provstikontor for de to provstier.

Praktiske forhold, som fx, at der i et givet sogn findes særligt velegnede lokaler for provstikontoret, kan ligeledes tale for en anden placering.

Der er meget bred opbakning i hørings svarene til, at provstikontoret i fremtiden får en fast placering.

Det er derfor arbejdsgruppens anbefaling, at provstikontoret i fremtiden får en fast placering i provstiet.

Det bør være det enkelte provstiudvalg, der indenfor de ovenfornævnte rammer træffer beslutning om placering af provstikontoret. Kontoret kan fx indrettes i en sognegård sådan, at provstiudvalget lejer et eller flere lokaler. Udgiften til kontoret afholdes af provstiudvalgskassen.

Stillingtagen til og placering af et fast provstikontor i provstiet bør gennemføres løbende ved ledighed i provstestillingerne.

Forslaget tænkes gennemført ved udstedelse af en vejledning.

5.5 Ansættelse af provsten – ”domprovstemodel” eller ”pendlerprovstemodel”

5.5.1 Debatoplæggets spørgsmål 10

Debatoplæggets **spørgsmål 10 – 2. led** – lød:

” Skal provsten i givet fald ansættes efter en ”domprovstemodel” eller en ”pendlerprovstemodel”?”

I debatoplægget er spørgsmålet beskrevet på følgende måde:

”Den ene model er, at provsteembedet er et særligt embede ved en kirke i provstiet, hvor der er flere præster (”domprovstemodellen”). Det vil tillige have den fordel, at provsteembedet også reelt vil kunne søges af præster uden for provstiet. Til gengæld vil menighedsrådet ikke kunne bestemme besættelsen af den pågældende præstestilling.

Den anden model svarer til den nuværende, men således at provsten skifter mellem sin arbejdsplads som præst og som provst med to forskellige kontorer (”pendlerprovsten”).”

5.5.2 Høringssvarene

5 biskopper/stiftsøvrigheder⁵⁰ har forholdt sig positivt til spørgsmålet, og af disse har 4 udtrykkeligt bakket op om pendlerprovstemodellen. Herudover har 1 biskop forholdt sig negativt til spørgsmålet, men dog anbefalet pendlerprovstemodellen, hvis det skal være.

5 organisationer - Danmarks Provsteforening, Dansk Kirkemusikerforening, Danmarks Kirketjenerforening, Kirkeligt Samfund og Kirkefondet – forholdt sig positivt til spørgsmålet. Heraf støtter de to kirkefunktionærorganisationer og Kirkeligt Samfund udtrykkeligt, at provsten skal ansættes efter en pendlerprovstemodel, mens Danmarks Provsteforening ønsker en domprovstemodel.

37 provstiudvalg forholdt sig positivt til spørgsmålet, mens 3 er imod.

Af de positive provstiudvalg er der 17, der ønsker, at provsten ansættes efter en pendlerprovstemodel, mens 9 foretrækker, at provsten ansættes efter en domprovstemodel. 1 provstiudvalg ønsker, at der bliver valgfrihed mellem de to modeller.

248 menighedsråd har forholdt sig positivt til spørgsmålet. Af disse har 112 menighedsråd udtrykkeligt bakket op om pendlerprovstemodellen, mens 49 udtrykkeligt har bakket op om domprovstestemodellen. 6 ønsker valgfrihed mellem de to modeller. 40 menighedsråd er imod forslaget.

Endelig er der 22 private, der er positive overfor spørgsmålet, mens 2 er imod. Af de positive foretrækker 3 en pendlerprovstemodel, 5 en domprovstemodel og 2 mener, at begge modeller skal være mulige.

5.5.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Provsteembedet er et gejstligt embede, hvilket indebærer, at det også i fremtiden er vigtigt at fastholde, at provstestillingen skal have et ikke ubetydeligt præsteligt indhold, således at provsten fortsat udfører de almindelige præsteopgaver som afholdelse af gudstjeneste, kirkelige handlinger og sjælesorg.

Når det er vigtigt at fastholde, at provstestillingen ikke udelukkende skal være en administrationsstilling, hænger det netop sammen med provsteembedet som et gejstligt embede, hvor sognepræstearbejdet er en forudsætning for, at provsten kan varetage det gejstlige tilsyn med præsterne på en tilfredsstillende måde.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at der i høringssvarene er bredest opbakning til ”pendlerprovstemodellen”.

Mange menighedsråd har i høringssvarene givet udtryk for en betydelig bekymring ved ”domprovstemodellen” med den begrundelse, at menighedsrådet derved mister kaldsretten til sognepræstestillingen. I ”pendlerprovstemodellen” vil menighedsrådet fortsat have kaldsretten.

Det er desuden arbejdsgruppens vurdering, at ”pendlerprovstemodellen” sikrer en forskellighed i provstestillingen, således at det ikke kun er stillinger i de større byer, der bliver provstestillinger, idet provstestillingen kan veksle mellem by og land. Heroverfor står imidlertid, at ”pendlerprovstemodellen” i praksis kan give begrænsede muligheder

⁵⁰ Københavns Stiftsøvrighed, Helsingør Stiftsøvrighed, biskoppen over Roskilde Stift, biskoppen over Viborg Stift og Århus Stiftsøvrighed.

for, at præster uden for provstiet kan søge en ledig provstestilling. Det er med til at reducere mobiliteten blandt præster, ligesom provstestillingen i nogle tilfælde ikke vil kunne besættes med den bedst kvalificerede.

Arbejdsgruppen finder samlet set, at ”pendlerprovstemodellen” bedst tilgodeser menighedsrådets kaldsret og fleksibiliteten mellem by og land, og skal derfor foreslå, at provster for fremtiden ansættes efter ”pendlerprovstemodellen”.

Forslaget kræver ikke ændring af gældende regler.

5.5.4 Tidsbegrænsning af provstestillingen

I hørings svarene har der fra forskellig side – herunder fra Den danske Præsteforening – været peget på muligheden for en tidsbegrænsning af provstestillingen.

Arbejdsgruppen bemærker, at indførelse af en tidsbegrænset ansættelse vil være relativt uproblematisk, hvis provsten ansættes efter en ”pendlerprovstemodel”. I den situation vil provsten nemlig have tilbagegangsmulighed til en sognepræstestilling, når provsteansættelsen udløber.

Arbejdsgruppen er opmærksom på, at der er forskellige spørgsmål omkring løn- og pensionsforhold, som skal afklares. Arbejdsgruppen er samtidig opmærksom på, at de eksisterende muligheder for fx retræte ikke udnyttes i fuldt omfang. Arbejdsgruppen skal derfor anbefale, at det undersøges, om der i videre omfang end hidtil kan gøres brug af de eksisterende muligheder for retræte, ligesom det anbefales, at der arbejdes videre med de nævnte problemstillinger ved indførelse af en tidsbegrænsning af provsteansættelsen.

Kapitel 6 Budgetlægning for de lokale kirkelige kasser

I dette kapitel beskrives arbejdsgruppens forslag nr. 11 – 15. Forslagene er:

1. Et flertal på budgetsamrådet på mindst 2/3 af menighedsrådene skal kunne beslutte at flytte kompetence fra provstiudvalget til budgetsamrådet. Valget står mellem:
 - den nuværende kompetencefordeling
 - besluttende budgetsamråd
 - en mellemform

Beslutningen om kompetencefordelingen træffes på det første budgetsamrådsmøde efter nyvalg til menighedsråd og er bindende for menighedsrådets funktionsperiode.
2. Budgetsamrådet består af en eller to personer fra hvert menighedsråd. Det enkelte menighedsråd har ved afstemning en stemmevægt svarende til antallet af valgte medlemmer af rådet (dvs. samme antal stemmer som ved valg til provstiudvalg). Budgetsamrådet dækker som udgangspunkt provstiet. Hvis provstiet består af to eller flere ligningsområder, afholdes der budgetsamråd for sognene i det enkelte ligningsområde.
3. Budgetmodellen justeres, så der bliver en forpligtelse til at drøfte ønskerne til kirkeskattens og de samlede udgifters udvikling i de kommende år. Der udmeldes en foreløbig driftsramme, således at menighedsrådene kan udarbejde budgetbidrag og fremkomme med ønsker før budgetsamrådet. Der kan ved den foreløbige udmelding tilbageholdes en omprioriteringsreserve, som prioriteres og udmeldes ved den endelige rammeudmelding.
4. Antallet af valgte provstiudvalgsmedlemmer skal være 4 eller 6. Valgbare til provstiudvalget er kun valgte menighedsrådsmedlemmer.
5. Hvor der er flere provstier eller dele af provstier i et ligningsområde (kommune), skal der være et forpligtende økonomisk samarbejde mellem provstierne:
 - Hvis ligningsområdet består af to eller flere provstier, der har 50 % eller mere af deres folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, skal der nedsættes et budgetudvalg, der består af lige mange medlemmer fra hvert provstiudvalg.
 - Hvis ligningsområdet består af to eller flere provstier, hvoraf mindst ét har mere end 20 %, men mindre end 50 % af deres folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, skal der nedsættes et budgetudvalg, der sammensættes forholdsmæssigt efter antallet af folkekirkemedlemmer i ligningsområdet.
 - Hvis et ligningsområde består af to eller flere provstier, og et eller flere af disse provstier har 20 % eller mindre af sine folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, fastsættes det samlede ligningsbeløb til kommunens kirkelige kasser og fordelingen af ligningsbeløbet mellem de kirkeli-

ge kasser af provstiudvalget for det provsti, hvor flest af kommunens folkekirkemedlemmer bor.

I kommuner, der rummer to hele provstier, kan der vælges et fælles provstiudvalg.

Budgetlægningen

Budgetprocessen starter i dag med, at der afholdes budgetsamråd. Provstiudvalget indkalder en eller to repræsentanter for hvert menighedsråd i kommunen til budgetsamrådet. Kommunen er ligningsområde. Hvis kommunen dækker flere provstier, kan provstiudvalgene dog aftale, at der afholdes budgetsamråd i det enkelte provsti for sognene i provstiet. Menighedsrådene er forpligtet til at være repræsenteret ved budgetsamrådet.

På budgetsamrådet belyses de økonomiske forhold i kommunen, ligesom menighedsrådenes ønsker om nye, større udgiftskrævende opgaver skal drøftes. Budgetsamrådet har ikke besluttende myndighed, medmindre menighedsrådene i kommunen er enige om det. I så fald er der tale om et besluttende budgetsamråd.

Efter budgetsamrådet fastsætter provstiudvalget rammebevilling for kirkekassernes driftsudgifter og bevilling for kirkekassernes anlægsudgifter. Tilsvarende gælder for præstegårdskasserne. Herefter udarbejder menighedsrådet inden for den af provstiudvalget fastsatte rammebevilling og anlægsbevilling budget for det kommende regnskabsår.

Provstiudvalget fastsætter endvidere ligningsbeløbet til provstiets lokale kirkelige kasser. Ved ligningsbeløbets fastsættelse kan provstiudvalget forhøje det budgetterede underskud for kasserne med et beløb til imødegåelse af uforudsete udgifter i ligningsområdet. Beløbet kan højst udgøre 5 % af det samlede ligningsbeløb.

Hvis budgetsamrådet har besluttende myndighed, fastsætter budgetsamrådet de nævnte driftsrammer og anlægsbevillinger samt ligningsbeløbet.

Kirkeministeren kan bestemme, at der for en kommune med flere provstier eller dele af flere provstier oprettes et budgetudvalg. Kirkeministeren fastsætter i givet fald nærmere bestemmelser om budgetudvalgets sammensætning, valg og virksomhed.

Bestemmelsen er kun brugt i Københavns Kommune, og budgetudvalget (koordinationsudvalget) har ingen besluttende myndighed. I andre kommuner med flere provstier er der etableret et frivilligt samarbejde mellem provstiudvalgene om koordinering af budgetarbejdet.

6.1 Debatoplæggets spørgsmål 8

Debatoplæggets **spørgsmål 8** lød:

”Skal de bevillingsmæssige beslutninger i provstiet demokratiseres med større anvendelse af besluttende budgetsamråd? Skal budgetsamrådet selv have kompetence til med kvalificeret flertal på 2/3 at indføre besluttende budgetsamråd?”

Spørgsmålet skal ses i sammenhæng med debatoplæggets spørgsmål 6 om budgetsamrådets beslutningskompetence i forbindelse med samarbejde med provstiet som ramme. Spørgsmål 6 er beskrevet i afsnit 5.1.

I de følgende afsnit behandles følgende tre problemstillinger:

- besluttende budgetsamråd i forhold til bevillingsarbejdet - afsnit 6.2.

- budgetprocessen for kirke- og præstegårdskasserne - afsnit 6.3.
- budgetarbejdet i kommuner med flere provstier - afsnit 6.4

I afsnit 6.2.1. beskrives arbejdsgruppens overvejelser og forslag til provstiudvalgets sammensætning. Afsnit 6.2.2. beskriver arbejdsgruppens forslag til budgetsamrådets sammensætning, vægtning af stemmer og geografiske område samt forslag til, hvordan fordelingen af kompetence ved budgetarbejdet mellem provstiudvalget og budgetsamrådet kan ændres.

I afsnit 6.3.1. beskrives tre modeller for, hvordan budgetprocessen kan tilrettelægges, mens arbejdsgruppens overvejelser og forslag til justeringer af den nuværende budgetproces beskrives i afsnit 6.3.2. Endelig indeholder afsnit 6.3.3. arbejdsgruppens overvejelser og forslag om en budgetreserve.

I afsnit 6.4.1. beskrives de gældende regler og praksis for budgetarbejdet i kommuner med flere provstier. Afsnit 6.4.2. – 6.4.3 indeholder arbejdsgruppens forslag til forpligtende samarbejde mellem flere provstiudvalg i en kommune.

Afsnittene tager udgangspunkt i notatet ”Budgetlægning for de lokale kirkelige kasser”, der blev offentliggjort på www.km.dk den 12. december 2005, og er herudover suppleret med resultatet af høringsrunden, som har ført til ændring af arbejdsgruppens forslag.

6.2 Besluttende budgetsamråd – sammensætning og beslutningsproces

Efter økonomilovens⁵¹ § 4 påbegyndes budgetprocessen med, at der afholdes budgetsamråd. Provstiudvalget indkalder en eller to repræsentanter for hvert menighedsråd i kommunen (som udgør ligningsområdet for kirkeskatten) til budgetsamrådet, jf. cirkulære om kirke- og præstegårdskassernes budget, regnskab og revision m.v.⁵² pkt. 2. Hvis kommunen dækker flere provstier, kan provstiudvalgene dog aftale, at der afholdes budgetsamråd i det enkelte provsti for sognene i provstiet, jf. det nævnte cirkulære pkt. 2.

Menighedsrådene er forpligtet til at være repræsenteret ved budgetsamrådet, jf. økonomilovens § 4, stk. 5.

På budgetsamrådet belyses de økonomiske forhold i kommunen, ligesom menighedsrådenes ønsker om nye, større udgiftskrævende opgaver skal drøftes, jf. økonomilovens § 4, stk. 3.

Budgetsamrådet har ikke besluttende myndighed, medmindre menighedsrådene i kommunen er enige om det, jf. økonomilovens § 4, stk. 4. I så fald er der tale om et besluttende budgetsamråd.

Efter budgetsamrådet fastsætter provstiudvalget i henhold til økonomilovens § 5 rammebevilling for kirkekassens driftsudgifter og bevilling for kirkekassens anlægsudgifter. Der ses i det følgende for enkeltheds skyld bort fra præstegårdskasserne. Herefter udarbejder menighedsrådet inden for den af provstiudvalget fastsatte rammebevilling og anlægsbevilling budget for det kommende regnskabsår.

⁵¹ Lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbekendtgørelse nr. 376 af 28. april 2006.

⁵² Cirkulære nr. 133 af 22. juni 1992, som ændret ved cirkulære nr. 155 af 25. november 1997 og cirkulære af 18. december 2003.

Provstiudvalget fastsætter efter økonomilovens § 6 ligningsbeløbet til provstiets lokale kirkelige kasser. Ved ligningsbeløbets fastsættelse kan provstiudvalget forhøje det budgetterede underskud for kasserne med et beløb til imødegåelse af uforudsete udgifter i ligningsområdet. Beløbet kan højst udgøre 5 % af det samlede ligningsbeløb.

Hvis budgetsamrådet har besluttende myndighed, fastsætter budgetsamrådet de nævnte driftsrammer og anlægsbevillinger samt ligningsbeløbet.

6.2.1 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag om provstiudvalgets sammensætning

I dag vælges der et provstiudvalg i hvert provsti. Provstiudvalget består af provsten og 2 – 7 valgte medlemmer. I et enkelt provsti (Rødovre-Hvidovre Provsti) har Kirkeministeriet godkendt, at provstiudvalget har 8 valgte medlemmer.

6.2.1.1 Provsten skal fortsat være født medlem af provstiudvalget og forretningsfører

Provsten er som nævnt født medlem af provstiudvalget og fungerer i øvrigt som udvalgets forretningsførende medlem, jf. lov om folkekirkens økonomi § 17a, stk. 1, 1. pkt., og stk. 4. Det betyder, at provsten har ansvaret for udførelsen af udvalgets beslutninger, ligesom provsten som forretningsfører varetager en række praktiske opgaver for provstiudvalget. Provstiudvalget kan således bemyndige provsten til at ekspedere en konkret sag eller bestemte arter af sager efter udvalgets nærmere vedtagelse, jf. bekendtgørelse om provstiudvalgenes virksomhed § 1, stk. 3⁵³.

Provsten behøver ikke være formand for provstiudvalget, idet der er mulighed for, at provstiudvalget vælger sin formand blandt de valgte medlemmer. Tidligere var provsten formand i alle provstier. Tendensen er i dag, at der et stigende antal steder vælges en formand blandt de valgte medlemmer af provstiudvalget. Der er således i dag 18 provstiudvalg, hvor formanden er valgt blandt de valgte medlemmer⁵⁴. Denne udvikling må forventes at fortsætte i de kommende år.

Fordelingen af opgaver mellem formanden og provsten som forretningsfører er beskrevet i § 1, stk. 1 – 3, i den nævnte bekendtgørelse, ligesom fordelingen typisk er nærmere reguleret i provstiudvalgets forretningsorden, jf. økonomilovens § 17a, stk. 5, 2. pkt., og bekendtgørelsens § 3.

Der er kun få høringssvar, der kommenterer spørgsmålet om provsten som født medlem, og om hvem der skal kunne vælges til formand for provstiudvalget. 1 provstiudvalg (Frederikssund) peger således på, at provsten altid bør være formand for provstiudvalget, 1 menighedsråd (Nørup) peger på, at provstiudvalget skal have frihed til at vælge sin formand, mens 3 menighedsråd (Raklev, Grandløse-Sdr. Asmindrup og Ågerup) peger på, at formanden altid bør være et lægt medlem af provstiudvalget.

⁵³ Bekendtgørelse nr. 972 af 2. december 2003 om provstiudvalgenes virksomhed.

⁵⁴ Provstiudvalgene for Nørrebro, Vesterbro, Bornholms Vestre, Bornholms Østre, Amagerbro, Amagerland, Helsingør Dom, Ballerup-Værløse, Kgs. Lyngby, Lolland Østre, Falster Vestre, Aalborg Budolfi, Viborg Dom, Horsens-Gedved, Ebeltøft-Rosenholm-Rønde, Frijsenborg og Århus Vestre provstier samt Haderslev Domprovsti.

På den baggrund foreslår arbejdsgruppen ikke ændringer i de nugældende regler. Arbejdsgruppen finder det af demokratiske grunde positivt, hvis den tendens, der allerede er til, at formanden vælges blandt de valgte medlemmer, fortsætter.

6.2.1.2 Antallet af valgte medlemmer i provstiudvalget

Antallet af valgte medlemmer fastsættes af menighedsrådsmedlemmerne på det orienterende møde forud for valget til provstiudvalg.

En opgørelse viser, at de 112 provstiudvalg⁵⁵ har følgende antal medlemmer:

Antal medlemmer:	Antal provstier:
2 valgte medlemmer	3
3 valgte medlemmer	14
4 valgte medlemmer	49
5 valgte medlemmer	23
6 valgte medlemmer	17
7 valgte medlemmer	5
8 valgte medlemmer	1

Når provstiudvalget kan have op til 7 medlemmer, hænger det sammen med et ønske om, at det skal være muligt lokalt at vælge at sammensætte provstiudvalget således, at der kan vælges et antal provstiudvalgsmedlemmer svarende til antallet af ligningsområder i provstiet. Menighedsrådene er ikke herved tvunget til at vælge personer bosat i de enkelte ligningsområder i provstiet, men menighedsrådene har mulighed for at fastsætte antallet af provstiudvalgsmedlemmer, således at hvert ligningsområde kan blive repræsenteret.⁵⁶

Med den ændrede kommunale struktur og regeringsgrundlagets forudsætning om, at provstigrænserne i videst muligt omfang skal følge kommunegrænserne, vil det typiske provsti fremover ikke bestå af sogne, der ligger i forskellige kommuner.

Ved fastsættelsen af antallet af medlemmer af provstiudvalget bør det fremover også tillægges vægt, at provstiudvalget har en sådan størrelse, at det dels opleves som repræsentativt for menighedsrådene i provstiet, dels har de nødvendige ressourcer til at varetage de opgaver, som henhører under provstiudvalget. Spørgsmålet om repræsentativitet skal også ses i lyset af den foreslåede udvidede rolle for budgetsamrådet både i forhold til bevillingsarbejdet, jf. afsnit 6.2.2, og i forhold til spørgsmålet om samarbejde med provstiet som ramme, jf. afsnit 5.1. I afsnit 6.2.2. foreslås således, at budgetsamrådet kan få kompetencen til at træffe en række beslutninger vedrørende ligningsområdets økonomi. Den mulige udvidede rolle for budgetsamrådet betyder derfor, at man lokalt kan vælge, at provstiudvalget i højere grad end i dag kommer til at fungere som en ”bestyrelse” eller ”forretningsudvalg” i forhold til budgetsamrådet (”generalforsamlingen”).

På den baggrund og ud fra et ønske om at sikre et effektivt arbejdende udvalg foreslog arbejdsgruppen i notatet ”Budgetlægning for de lokale kirkelige kasser”, at provstiudvalgene fremover burde bestå af 3 – 6 valgte medlemmer.

⁵⁵ I Århus Dom-Samsø Provsti er der to provstiudvalg – nemlig Århus Domprovstiudvalg og Samsø Provstiudvalg.

⁵⁶ Der henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 11, i forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens økonomi - lovforslag L 138/1997, fremsat den 22. januar 1997, vedtaget som lov nr. 420 af 10. juni 1997.

Blandt høringssvarene er der kun få svar, der har bemærkninger til spørgsmålet om antal medlemmer af provstiudvalget.

I alt 9 menighedsråd kommenterer således spørgsmålet:

- 1 menighedsråd (Fanefjord) støtter forslaget om 3 – 6 valgte medlemmer.
- 2 menighedsråd (Garnisons, Simon Peters i København) peger på, at provstiudvalget bør bestå af et medlem fra hvert sogn i provstiet.
- 1 menighedsråd (Filips i København) peger på, at provstiudvalget bør have 5 valgte medlemmer.
- 1 menighedsråd (Rødning) peger på, at menighedsrådene selv skal bestemme antallet af valgte medlemmer af provstiudvalget. Antallet skal sikre, at de enkelte menighedsråd føler sig repræsenteret.
- 3 menighedsråd (Herning, Ørre, Sinding) mener, at provstiudvalget skal have 7 valgte medlemmer.
- 1 menighedsråd (Snebjerg) mener, at provstiudvalget skal have flere valgte medlemmer, men nævner ikke et konkret antal.

Landsforeningen af Menighedsråd mener, at antallet af valgte medlemmer som minimum bør være 4.

Blandt provstiudvalgene er der 5, der kommenterer spørgsmålet. Af disse støtter 3 (Roskilde Dom, Køge, Vesthimmerlands) forslaget om 3 – 6 valgte medlemmer, Amagerbro Provstiudvalg mener, at antallet bør justeres, hvis provstiet bliver større, mens Herning Provstiudvalg mener, at provstiudvalget maksimalt bør have 7 valgte medlemmer.

Herudover er der 11 provstiudvalgsmedlemmer i den nye Viborg kommune, der mener, provstiudvalget maksimalt skal have 10 valgte medlemmer.

Biskoppen over Viborg Stift mener, at antallet af valgte provstiudvalgsmedlemmer bør være 3 – 10.

På denne baggrund foreslår arbejdsgruppen, at antallet af provstiudvalgsmedlemmer skal være 4 eller 6. Herved fastholdes det efter arbejdsgruppens opfattelse bedst, at der er tale om et provstiudvalg for hele provstiet, ligesom der med dette antal provstiudvalgsmedlemmer sikres et effektivt arbejdende udvalg. I provstier med forholdsvis få sogne, vil 4 være passende, mens det i provstier med mange sogne og i fælles provstiudvalg for to provstier vil være passende at vælge 6 medlemmer.

Forslaget forudsætter ændring af § 17a, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi.

6.2.1.3 Valgret og valgbarhed til valg til provstiudvalg

Ved valg af medlemmer til provstiudvalget har menighedsrådsmedlemmer (dvs. præster og valgte menighedsrådsmedlemmer) i provstiet valgret, mens de folkekirkemedlemmer i provstiet, der er valgbare til menighedsrådet, er valgbare til provstiudvalget. I dag er det ikke en forudsætning, at provstiudvalgsmedlemmerne er medlemmer af et menighedsråd i provstiet. Der er i dag i alt 504 valgte provstiudvalgsmedlemmer. Af disse er 420 tillige menighedsrådsmedlemmer. Dvs. at ca. 83 % af provstiudvalgsmedlemmerne også er menighedsrådsmedlemmer.

Under hensyn til at provstiudvalget varetager en række opgaver, hvor det er hensigtsmæssigt med et indgående kendskab til menighedsrådsarbejdet, foreslog arbejdsgruppen

i notatet ”Budgetlægning for de lokale kirkelige kasser”, at kun valgte medlemmer af provstiets menighedsråd, skulle være valgbare.

Også her er det kun få høringssvar, der har kommenteret forslaget.

Landsforeningen af Menighedsråd, 12 menighedsråd, 3 provstiudvalg og 2 private støtter forslag.

Biskoppen over Viborg Stift, Århus Stiftsøvrighed, 12 menighedsråd og 16 provstiudvalg er imod forslaget. Blandt disse svar nævner flere, at også tidligere menighedsrådsmedlemmer bør kunne vælges til provstiudvalget.

Arbejdsgruppen har på baggrund af høringen på ny overvejet spørgsmålet om valgbarheden. Arbejdsgruppen er opmærksom på, at en ændring af reglerne om valgbarhed sådan, at det kun er valgte menighedsrådsmedlemmer, der er valgbare, vil betyde en indskrænkning i kredsen af valgbare sådan, at fx tidligere menighedsrådsmedlemmer ikke er valgbare. Menighedsrådene, budgetsamrådet og provstiudvalget udgør en helhed, som i fællesskab har ansvaret for udviklingen i ligningsområdets økonomi. Dette fællesskab bliver understreget med arbejdsgruppens forskellige forslag. Uanset hvilken budgetmodel man lokalt vælger, varetager provstiudvalget en række centrale opgaver i forhold til budgetlægningen. Af den grund er det væsentligt, at de personer, der vælges til provstiudvalget, er direkte involveret i de daglige beslutninger i menighedsrådene. Arbejdsgruppen fastholder derfor forslaget om, at kun valgte medlemmer af provstiets menighedsråd skal være valgbare til provstiudvalget.

En ændring af reglerne om valgbarhed kan ske ved ændring af bekendtgørelse om valg af medlemmer til provstiudvalg og til stiftsudvalg vedrørende økonomi⁵⁷. Ændringen foreslås gennemført i forbindelse med ajourføringen af bekendtgørelsen forud for det ordinære valg til provstiudvalg i 2009.

6.2.2 Forslag til fordeling af kompetence mellem provstiudvalg og budgetsamråd

Det er som udgangspunkt provstiudvalget, der har kompetencen til at fastsætte ligningsbeløbet til de lokale kirkelige kasser i provstiet, ligesom det er provstiudvalget, der fordele ligningsbeløbet mellem kasserne.

Dette foreslås også at være udgangspunktet i fremtiden.

I notatet ”Budgetlægning for de lokale kirkelige kasser”⁵⁸ foreslog arbejdsgruppen, at der skulle gives mulighed for, at menighedsrådene i provstiet kunne beslutte at bruge andre modeller for budgetproceduren, ved at et flertal på mindst 2/3 af provstiets menighedsråd skulle kunne beslutte at flytte kompetence fra provstiudvalget til budgetsamrådet. Herved ville budgetsamrådet i højere grad ligne en ”generalforsamling” med provstiudvalget som ”bestyrelse” eller ”forretningsudvalg”, der var ansvarlig overfor ”generalforsamlingen”.

Forslaget afspejles også i debatoplæggets spørgsmål 8, der er citeret ovenfor i afsnit 6.1.

Af de 691 høringssvar var der i alt 335, der kommenterede debatoplæggets spørgsmål 8 og dermed spørgsmålet om øget demokratisering af budgetlægningen.

⁵⁷ Bekendtgørelse nr. 1038 af 25. oktober 2004 om valg af medlemmer til provstiudvalg og til stiftsudvalg vedrørende økonomi.

⁵⁸ Offentliggjort på www.km.dk den 12. december 2005.

Af disse høringssvar var 220 positive overfor demokratiseringen. De positive høringssvar var fra 4 biskopper/stiftsøvrigheder, Landsforeningen af Menighedsråd, Danmarks Provsteforening, Kirkeligt Samfund, Samtaleforum Unge og Kirke, Kirkefondet, 17 provstiudvalg, 185 menighedsråd og 9 private.

I alt 115 - 1 biskop, Dansk Kirkemusikerforening, 16 provstiudvalg, 89 menighedsråd og 8 private - var imod forslaget. Modstanden mod forslaget blev begrundet med, at et besluttende budgetsamråd vil bidrage til at trække ansvaret væk fra menighedsrådene, at det enkelte menighedsråds vetoret skal bibeholdes, at provstiudvalget fortsat skal styre økonomien, og at der kan være risiko for fraktionsdannelser og opdeling i stærke og svage sogne.

Samtidig anførte flere af de negative høringssvar, at den lige repræsentation fra små og store sogne giver små sogne en uforholdsmæssig stor indflydelse, og disse høringssvar kunne derfor ikke støtte, at et besluttende budgetsamråd skulle kunne indføres med støtte fra 2/3 af provstiets menighedsråd.

6.2.2.1 Budgetsamrådets sammensætning og vægtning af stemmer

Arbejdsgruppen har på den baggrund på ny overvejet, om budgetsamrådet skal sammensættes på anden måde end nu, hvor budgetsamrådet består af et ens antal repræsentanter - en eller to - fra hvert menighedsråd. Arbejdsgruppen er således enig i de høringssvar, der anfører, at den nuværende sammensætning ikke tager højde for forskelle i sognenes og dermed i menighedsrådenes størrelse. Når menighedsrådene er ens repræsenteret på budgetsamrådet betyder det således, at små sogne/menighedsråd får en uforholdsmæssig stor indflydelse i forhold til deres andel af befolknings- og skattegrundlaget i provstiet. Dette kan være medvirkende til, at der i kommuner med store bysogne og mange små landsogne hidtil har været tilbageholdenhed med at anvende besluttende budgetsamråd.

Antallet af medlemmer af menighedsrådene fastsættes i forhold til indbyggertallet i sognet⁵⁹ konkret sådan:

Antal indbyggere	Antal valgte medlemmer af menighedsrådet
1.000 eller færre	6
1.001 – 2.000	7
2.001 – 3.000	8
3.001 – 4.000	9
4.001 – 5.000	10
5.001 – 6.000	11
6.001 – 7.000	12
7.001 – 8.000	13
8.001 – 9.000	14
9.001 eller flere	15

Det kunne således overvejes, om budgetsamrådet i stedet burde sammensættes i forhold til antallet af folkekirkemedlemmer i det enkelte sogn eller i forhold til antallet af menighedsrådsmedlemmer i det enkelte sogn.

⁵⁹ Jf. § 2, stk. 3, i lov om menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 164 af 16. marts 2004.

Her overfor står imidlertid, at den nuværende ordning er let at administrere og i øvrigt afspejler en ligestilling mellem små og store sogne og dermed en accept af den historisk betingede struktur i folkekirken.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at erfaringerne fra de steder, hvor der hidtil faktisk har været besluttende budgetsamråd, viser, at der som den langt overvejende hovedregel gennem diskussion findes en løsning sådan, at det ikke er nødvendigt at foretage afstemning.

Det er samtidig arbejdsgruppens opfattelse, at det besluttende budgetsamråd forudsætter, at alle menighedsråd udviser ansvarlighed og evner at sætte sig ud over egne ønsker og behov og ikke kun tænke på eget sogn men på ligningsområdet som sådan.

Arbejdsgruppen er som nævnt enig i, at små sogne i dag har en uforholdsmæssig stor indflydelse på budgetsamrådet.

Arbejdsgruppen skal derfor foreslå, at det enkelte menighedsråd fremover er repræsenteret med 1 – 2 personer på budgetsamrådet, men sådan at det enkelte menighedsråd ved afstemning har en stemmewægt svarende til antallet af valgte medlemmer af rådet. Herved vil det enkelte råd ved afstemning på budgetsamrådet have en indflydelse, der matcher menighedsrådets valgte medlemmers indflydelse ved valg til provstiuvalg samtidig med, at der bliver en lidt mere lige indflydelse for store og små sogne.

Det bemærkes, at det er menighedsrådets flertal, der bestemmer mandatet til repræsentanterne på budgetsamrådet. Der kan derfor ikke blive tale om, at et vist antal stemmer fra det enkelte menighedsråd repræsenterer rådets flertal og et vist antal rådets mindretal.

Forslaget kan illustreres ved følgende eksempel vedrørende Skanderborg Provsti (25 menighedsråd):

Menighedsråd	Antal indbyggere	Antal folkekirke-medlemmer	Antal valgte medlemmer af mr og dermed stemmewægten på budgetsamrådet
Gammel Ry	1.785	1.079	7
Skanderborg Slots-sogn	5.455	4.849	11
Skanderup	8.528	7.270	14
Stilling	3.954	3.613	9
Blegind	445	415	6
Hørning	6.286	5.607	12
Adslev	497	437	6
Dover	1.137	879	7
Veng	1.145	1.016	7
Mesing	315	266	6
Låsby	2.112	1.929	8
Alling	279	233	6
Tulstrup	733	662	6
Fruering	1.852	1.713	7
Ovsted	1.142	1.004	7

Tåning	304	264	6
Hylke	760	665	6
Sjelle	456	421	6
Skjørring	427	399	6
Skivholme	1.034	914	7
Skovby	2.719	2.438	8
Storring	550	498	6
Stjær	931	854	6
Galten	4.969	4.551	10
Ry	5.198	4.547	11
I alt	53.013	46.523	191

Der vil ved afstemning på budgetsamrådet være i alt 191 stemmer. For at der kan skabes flertal for et forslag, skal der således være mindst 96 stemmer, der støtter forslaget – under forudsætning af at alle menighedsråd er repræsenteret på budgetsamrådet. Dette svarer til stemmerne fra de 8 største menighedsråd (Skanderborg Slots, Skanderup, Stilling, Hørning, Låsby, Skovby, Galten, Ry – i alt 83 stemmer) og her udover stemmerne fra 2 menighedsråd med 7 medlemmer (i alt 14 stemmer). Brug af vægtede stemmer betyder, at forslag skal vedtages med opbakning fra de 10 største menighedsråd i provstiet, der repræsenterer ca. 42.000 af provstiets i alt 53.013 indbyggere. Forslag kan dog også blive vedtaget af de 17 små menighedsråd, som tilsammen har 108 stemmer og repræsenterer ca. 13.500 af provstiets indbyggere.

Der er i alt 25 menighedsråd i provstiet. Hvis de alle havde 1 stemme, skulle der således være 13 menighedsråd, der støttede forslaget. Dette kunne fx være de 11 menighedsråd med seks valgte medlemmer og to menighedsråd med 7 valgte medlemmer. Disse ville i alt repræsentere ca. 8.400 af provstiets i alt 53.013 indbyggere.

Forslaget afhjælper derfor kun i mindre omfang problematikken med små og store sogne. Forslaget betyder dog, at det enkelte råd ved afstemning på budgetsamrådet vil have en indflydelse, der matcher menighedsrådets valgte medlemmers indflydelse ved valg til provstiudvalg.

Forslaget kan gennemføres ved ændring af lov om folkekirkens økonomi og af cirkulære om kirke- og præstegårdskassernes budget, regnskab og revision m.v.

6.2.2.2 Budgetsamrådets geografiske område

Budgetsamrådet afholdes i dag for menighedsrådene i den enkelte kommune. Hvis budgetsamrådet skal have adgang til at bestemme omfanget af provstiudvalgets budgetopgaver, er det imidlertid naturligt, at budgetsamrådet som udgangspunkt dækker samme geografiske område som provstiudvalget.

Der har ikke været afgørende indvendinger mod denne ændring i hørings svarene.

Derfor foreslår arbejdsgruppen, at budgetsamrådet - når provstiet dækker en kommune eller en del af en kommune - består af repræsentanter for provstiets menighedsråd⁶⁰. Når det foreslås, at budgetsamrådet fremover skal bestå af repræsentanter for provstiets menighedsråd og ikke som i dag af repræsentanter for kommunens menighedsråd, har det altså to grunde, nemlig

⁶⁰ Det bemærkes, at repræsentanter for kirkegårdsbestyrelserne ikke deltager i budgetsamrådet, medmindre de inviteres som observatører.

- at budgetsamrådet som nævnt får karakter af en ”generalforsamling” og derfor skal bestå af repræsentanter for den samme kreds – nemlig provstiets menighedsråd – som har valgt ”bestyrelsen” (provstiudvalget).
- at budgetsamrådet får kompetence til at beslutte, hvordan budgetkompetencen skal fordeles mellem budgetsamrådet og provstiudvalget.

I et provsti, som efter reformen af provstigrænserne består af to eller flere kommuner, ville dette betyde, at budgetsamrådet skulle bestå af repræsentanter for samtlige menighedsråd i kommunerne. Denne kreds repræsenterer de personer, der har valgt provstiudvalget.

Efter de gældende regler fastsættes ligningsbeløb separat for kasserne i hver af de to kommuner, og kirkeskatten udskrives derfor med hver sin procent. Flere høringsvar peger på, at denne model bør opretholdes.

Arbejdsgruppen er enig i, at kirkeskatten fortsat bør fastsættes kommunevis. På den baggrund foreslås det, at der i provstier med to eller flere kommuner skal holdes budgetsamråd i den enkelte kommune⁶¹.

Dette betyder, at en ændret opgavefordeling mellem budgetsamrådet og provstiudvalget kan besluttes for en kommune i provstiet, og at beslutningen træffes af budgetsamrådet i den pågældende kommune. Dette hænger naturligt sammen med, at det er folkekirkens medlemmer i den pågældende kommune, som betaler kirkeskatten i kommunen. Tilsvarende gælder beslutningen om at etablere samarbejde med provstiet som ramme, jf. afsnit 5.1. Her vil samarbejdet altså i et provsti med flere kommuner kunne etableres for den enkelte kommune efter beslutning på budgetsamrådet eller for fx to af kommunerne efter beslutning på budgetsamrådet i de to kommuner.

For så vidt angår kommuner, som består af to eller flere provstier eller dele af flere provstier, henvises til afsnit 6.4.2. om forpligtende samarbejde mellem provstierne om budgetarbejdet.

6.2.2.3 Ændrede kompetenceforhold mellem budgetsamrådet og provstiudvalget

I dette afsnit behandles spørgsmålet om adgang til at ændre kompetenceforholdene mellem provstiudvalget og budgetsamrådet – og dermed menighedsrådene - på det *bevillingsmæssige* område.

Spørgsmålet om budgetsamrådets adgang til at iværksætte samarbejde med provstiet som ramme er behandlet i afsnit 5.1. Det bemærkes i den forbindelse, at budgetsamrådet efter forslaget kan beslutte samarbejde som beskrevet i afsnit 5.1. uanset, om budgetsamrådet har beslutningskompetence på det bevillingsmæssige område, eller denne kompetence fortsat er hos provstiudvalget.

De godkendelseskompetencer, som provstiudvalget har i forhold til fx bygningsforvaltningen, forudsætter en vis armslængde til menighedsrådene, som har det daglige ansvar for forvaltningen. Tilsvarende gælder for så vidt angår provstiudvalgets legalitetstilsyn med menighedsrådene. Derfor vil disse ikke kunne flyttes fra provstiudvalget til budgetsamrådet.

⁶¹ Det drejer sig om følgende provstier: Glostrup, Amagerland, Ballerup-Furesø, Fredensborg, Frederikssund, Gladsaxe-Herlev, Frederiksværk, Hillerød, Høje Taastrup, Rødovre-Hvidovre, Greve-Solrød, Ringsted-Sorø, Trykgevælde, Fåborg, Hjørring Nordre, Ikast-Brande, Odder, Grene, Ringkøbing og Skads.

Muligheden for, at budgetsamrådet – og dermed menighedsrådene - kan overtage en del af provstiudvalgets bevillingsmæssige kompetence vil synliggøre, at menighedsrådene enten selv eller sammen med provstiudvalget bærer ansvaret for provstiets økonomi. Modellerne vil således kunne medvirke til at øge menighedsrådenes bevidsthed om, at provstiudvalget er en medspiller i budgetprocessen, og at budgetlægningen er et fælles ansvar.

Uanset hvilken model for kompetencefordelingen, der konkret vælges, vil provstiudvalget fortsat have ansvaret for forberedelsen af budgetsamrådets møder og herunder også have en forpligtelse til at komme med indstilling til de beslutninger, som budgetsamrådet skal træffe.

Der kan skitseres tre hovedmodeller, hvor stadig flere budgetkompetencer ligger hos budgetsamrådet. Det nye ved forslaget er, at budgetsamrådet selv – med et flertal på 2/3 af de vægtede menighedsrådsstemmer – har kompetencen til at bestemme modellen.

Som nævnt i afsnit 6.2.2.1 foreslås det, at menighedsrådene fremover skal være repræsenteret med 1 – 2 medlemmer på budgetsamrådet, men sådan at det enkelte menighedsråd ved afstemning har en stemmewægt svarende til antallet af valgte medlemmer af rådet.

Hvis der således – som i eksemplet i afsnit 6.2.2.1. med Skanderborg Provsti – er i alt 191 menighedsrådsmedlemmer i provstiet, betyder det, at der skal være et flertal på budgetsamrådet på 128 vægtede stemmer for, at kompetencen mellem budgetsamråd og provstiudvalg kan ændres. I det konkrete eksempel betyder det, at 15 menighedsråd (de 8 største menighedsråd, samtlige menighedsråd med 7 medlemmer og 1 menighedsråd med 6 medlemmer) skal støtte forslaget om en ændret kompetence.

Hvis der ikke stilles krav om et vægtet stemmetal, men blot om, at det skal være 2/3 af menighedsrådene, der støtter en ændring af kompetencefordelingen, vil dette kunne beslutes af 17 menighedsråd – herunder fx de 11 menighedsråd med 6 medlemmer sammen med de 6 menighedsråd med 7 medlemmer.

Beslutningen om at ændre kompetencen mellem budgetsamrådet og provstiudvalget foreslås truffet på det første møde i budgetsamrådet efter, at der har været afholdt nyvalg til menighedsråd. For at sikre kontinuiteten i budgetarbejdet foreslås det, at beslutningen er bindende for menighedsrådenes funktionsperiode. På det første budgetsamrådsmøde efter nyvalg til menighedsrådet skal der således være 2/3 flertal for ændring af kompetencen mellem budgetsamrådet og provstiudvalget i forhold til den sædvanlige kompetencefordeling (model 1 nedenfor). Herved sikres, at der løbende er en bred opbakning til den valgte model.

Arbejdsgruppen finder ikke, at beslutningen skal kunne træffes på opstillingsmødet forud for valget til provstiudvalg, fordi dette møde er et møde for menighedsrådsmedlemmerne og ikke for menighedsrådene.

Model 1:

Provstiudvalget har ansvaret for, at der på budgetsamrådet foretages en belysning af de økonomiske forhold i ligningsområdet, ligesom menighedsrådenes ønsker om nye, større udgiftskrævende opgaver skal drøftes. Denne belysning skal tage udgangspunkt i en drøftelse af målsætningerne for udgifter og ligning set i et flerårigt perspektiv – på fx tre budgetoverslagsår.

Budgetsamrådet har ikke besluttende myndighed, idet det er provstiudvalget, der har kompetencen til at fastsætte de overordnede principper for udgifter og ligning set i et

flerårigt perspektiv, til på baggrund heraf at træffe beslutning om ligningsbeløbet til de lokale kirkelige kasser i provstiet og til at fordele ligningsbeløbet mellem kasserne.

Model 2:

Budgetsamrådet har kompetencen til at beslutte de overordnede principper for udgifter og ligning set i et flerårigt perspektiv. Budgetsamrådets beslutning træffes på baggrund af den prioriteringsdiskussion, som finder sted på budgetsamrådet.

Provstiudvalget har inden for rammerne af de fastlagte principper kompetencen til at træffe beslutning om ligningsbeløbet til de lokale kirkelige kasser i provstiet og fordelingen af ligningsbeløbet mellem kasserne.

Model 3:

Der indføres et besluttende budgetsamråd, som har kompetencen til at beslutte de overordnede principper for udgifter og ligning set i et flerårigt perspektiv samt træffe beslutning om ligningsbeløbet til de lokale kirkelige kasser i provstiet og om fordelingen af ligningsbeløbet mellem kasserne.

6.3 Model for budgetproces

6.3.1 Tre modeller for budgetprocessen

I det følgende beskrives tre mulige modeller for tilrettelæggelsen af budgetprocessen: marginalbudgettering, rammebudgettering og blokbudgettering, og fordele og ulemper ved modellerne vurderes nærmere.

Det efterfølgende afsnit 6.3.2. indeholder et forslag til, hvordan den nuværende budgetproces kan justeres, sådan at rammeordningens fordele opretholdes, samtidig med at processen tilrettelægges, så den bliver så åben og gennemsigtig for menighedsrådene som mulig og giver bedre muligheder for prioritering af nye aktiviteter.

6.3.1.1 Marginalbudgettering

Marginalbudgetteringsmetoden er karakteriseret ved, at budgetlægningen bygges op "fra neden", ved at hvert menighedsråd vurderer sine egne behov i det kommende år og udarbejder bidrag til det samlede budget uden hensyntagen til finansieringsmulighederne. Først når alle forslag er samlet, får man mulighed for at vurdere konsekvenserne for ligningen.

De kirkelige kasser anvendte tidligere en ren marginalbudgettering. Udgangspunktet var, at menighedsrådet udarbejdede budget for det kommende regnskabsår og indsendte det til provstiudvalget, som efter afholdelse af et budgetsamråd fastsatte ligningen til de enkelte kasser.

Da det enkelte menighedsråd ikke i budgetteringen har nogen stærk tilskyndelse til at holde igen, vil man næsten altid stå med det problem, at budgetforslagene overstiger de økonomiske muligheder.

I denne model følger der derfor en prioriteringsfase i provstiudvalget (eller budgetsamrådet), hvor de enkelte menighedsråds budgetforslag bliver beskåret. Denne prioritering kan være vanskelig, fordi processen lægger op til taktisk adfærd. Da alle ved, at budget-

forslagene vil blive beskåret, kan det være fristende at ”oppuste” budgetbidraget med ekstra udgifter. Det gør selvsagt kun prioriteringsproblemet værre.

Fordelen ved modellen er, at der foreligger detaljerede budgetter for de enkelte kasser, som kan danne grundlag for en prioriteringsdiskussion. Prioriteringen kan altså tage udgangspunkt heri – i det omfang provstiudvalget kan gennemskue de enkelte behovs- og udgiftsoverslags rimelighed.

6.3.1.2 Rammebudgettering

Rammebudgettering starter ”fra oven”. Udgangspunktet er finansieringen – dvs. hvad er der råd til – og ikke behovene. Rammebudgetteringen foregår således efter et nedbrydningsprincip, hvorefter provstiudvalget (eller budgetsamrådet) starter med at beslutte den samlede udgiftsramme. Rammen kan fastsættes ud fra overordnede udgiftspolitiske overvejelser – fx at der alene skal ske pris- og lønregulering af udgifterne – eller ud fra ønsket om en bestemt skatteopkrævning – fx at skatteprocenten skal tilnærmes landsgennemsnittet.

Den samlede ramme opdeles dernæst i rammer for de enkelte menighedsråds budgettering. Dette kan enten ske med udgangspunkt i fordelingen i indeværende års budget eller, såfremt der foretages en flerårsbudgettering, ud fra budgetoverslagsårene. Herefter overlades det til menighedsrådene at foretage prioriteringen inden for rammen og udarbejde deres budget i overensstemmelse hermed.

Rammerne omfatter alene driftsudgifterne, idet behovet for anlægsudgifter kan variere meget fra år til år og derfor må underkastes en samlet prioritering.

Som det fremgår, er den gældende budgetprocedure, som er fastlagt i økonomiloven, jf. afsnit 6.2., en form for rammebudgettering.

Fordelen ved rammebudgetteringen er, at der er en klar arbejdsdeling mellem provstiudvalget, som fastlægger den samlede økonomi, og de enkelte menighedsråd, som har frihed til at prioritere, som de selv ønsker inden for denne ramme.

Den største ulempe er, at det kan være vanskeligt at foretage prioriteringer på tværs af kasserne, fordi provstiudvalget (eller budgetsamrådet) – i modsætning til hvad der gælder under marginalbudgettering – ikke foretager nogen detaljeret gennemgang af de enkelte budgetter. Det er således vanskeligt i et rammebudgetteringssystem at gøre op med ”velerhvervede rettigheder”, selv om disse måske ikke afspejler aktuelle behov. En ren rammebudgettering har derfor den ulempe, at den ikke har noget bud på, hvordan man frigør ressourcer til nye initiativer.

6.3.1.3 Blokbudgettering

Ved blokbudgettering er udgangspunktet, at provstiudvalget (eller budgetsamrådet) fastlægger en samlet ramme og en reduktionsprocent (en ”grønthøsterbesparelse”).

I den næste fase udarbejder menighedsrådene et antal reduktions- og udvidelsesblokke. Reduktionsblokkene er besparelser i de nuværende aktiviteter, som, når de lægges sammen, svarer til den besparelse i forhold til det aktuelle aktivitetsniveau, som er udmeldt med reduktionsprocenten. Udvidelsesblokkene er menighedsrådets ønsker til nye aktiviteter eller forbedringer i eksisterende aktiviteter. Menighedsrådet foretager dernæst en rangordning af de enkelte blokke, idet der opstilles en prioriteret liste over udvidelses- og reduktionsblokke under ét.

I den følgende fase foretager provstiudvalget (eller budgetsamrådet) en samlet prioritering på tværs af menighedsrådene. Man starter med forlods at beskære de eksisterende budgetter med reduktionsblokkene. Herved opstår et spillerum op til den samlede ramme. Inden for dette spillerum kan man så påbegynde prioriteringen, hvor man kan vælge mellem at ”tilbagekøbe” reduktionsblokke (dvs. afstå fra at gennemføre den pågældende besparelse) eller gennemføre udvidelsesblokke.

Fordelen ved metoden er, at besparelser og nye aktiviteter stilles over for hinanden på lige fod i prioriteringsprocessen, og at der herved sker en bevidst prioritering mellem gammelt og nyt og mellem de enkelte menighedsråd. Det kan også være en meget åben proces, hvor alle deltagere får et godt indblik i prioriteringsmulighederne.

Ulempen er, at det er en tung og ressourcekrævende proces.

6.3.2 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag til justering af budgetmodellen

Efter overgangen til rammebudgettering er der en udbredt oplevelse af, at provstiudvalgets muligheder for at foretage en fornuftig prioritering er blevet mindre, fordi provstiudvalget ikke har det samme detaljerede kendskab til de enkelte kassers budgetter som tidligere. I nogle provstier – ikke mindst hvor der er besluttende budgetsamråd – foregår rammefastsættelsen dog på grundlag af detaljerede budgetbidrag fra menighedsrådene.

Det har således været fremført, at det ikke er nok, at provstiudvalget efter budgetsamrådet får kendskab til hovedtallene i kirkekassernes budget – dvs. budgetskeemaets side 3. Det anføres i den forbindelse, at det tværtimod er nødvendigt, at menighedsrådene før budgetsamrådet afleverer et detaljeret forslag til budget og en ønskeseddel. Kun herved vil provstiudvalget og budgetsamrådet få et realistisk indblik i, hvilke udgiftsbehov menighedsrådene har.

Det har endvidere været fremført, at kombinationen af besluttende budgetsamråd og et godt kendskab blandt menighedsrådene til de øvrige menighedsråds budgetter kan give stor legitimitet til budgetprocessen.

Det er vurderingen, at budgetteringen også fremover bør foregå efter en rammebudgetteringsmodel, men med justeringer i forhold til den nuværende model, der gør det muligt at inddrage elementer af blokbudgettering samt opretholde den fordel ved den tidligere model, som lå i det detaljerede budgetkendskab. Der foreslås på denne baggrund følgende justeringer af budgetmodellen:

- Der skal være en forpligtelse til i provstiudvalget og på budgetsamrådet at drøfte og træffe beslutning om, hvordan man ønsker, at kirkeskatten og/eller udgifterne i provstiet skal udvikle sig i de kommende fire år (budgetåret og 3 budgetoverslag-år). Der kan ved drøftelsen tages udgangspunkt i den ønskede udgiftsudvikling eller i den ønskede udvikling i kirkeskatten. Drøftelsen skal ske i provstiudvalget og på budgetsamrådet, der eventuelt også træffer beslutningen.
- Rammefastsættelsen skal foregå i to tempi: Først udmelder provstiudvalget *foreløbige* driftsrammer ud fra en fremskrivning. På dette grundlag udarbejder menighedsrådene et detaljeret budgetbidrag med blandt andet angivelse af de stillinger, som budgettet omfatter, og fremsender begrundede ønsker om merudgifter, herunder anlægsprojekter. Først herefter afholdes der budgetsamråd. På baggrund af drøftelserne på budgetsamrådet og budgetbidragene samt eventuelle ønsker fra

menighedsrådene fastlægger provstiuvalget eller budgetsamrådet de *endelige* driftsrammer samt bevillinger til anlæg.

- Ved den foreløbige rammeudmelding skal provstiuvalget kunne tilbageholde en omprioriterings*reserve*, som prioriteres og udmeldes ved den endelige rammeudmelding på grundlag af de indmeldte ønsker. Reserven vil fx kunne etableres i forbindelse med, at et anlægsprojekt ophører, eller et stiftsmiddellån betales ud, eller ved en ”grønthøsterbesparelse” på driftsrammerne.

Prioriteringsdiskussionen og fastlæggelse af en politik med overordnede principper for udgifter og ligning bliver yderligere aktualiseret af kommunesammenlægningerne, der betyder, at områder med helt forskellige forudsætninger i fremtiden udgør et ligningsområde. Dette vil både være relevant i forhold til forventningerne til niveauet for den daglige drift af kirkerne og i forhold til fx takster på gravstedserhvervelse og –vedligeholdelse, ligesom der kan være forskelle i budgetønsker, begrundet i forskellige ønsker til og traditioner for kirkelige aktiviteter i sognene.

Processen vil herudover afhænge af, i hvilket omfang det aftales, at der skal være besluttende budgetsamråd, jf. afsnit 6.2.2.3. Det vil fx være naturligt at henlægge beslutningen om de overordnede principper for udgifter og ligning set i et flerårigt perspektiv til budgetsamrådet.

Det er kun få af de i alt 691 hørings svar, der kommenterer spørgsmålet om ændring i budgetprocessen. Landsforeningen af Menighedsråd, 1 menighedsråd, 8 provstiuvalg og 1 privat støtter justeringen af budgetmodellen. 1 menighedsråd kan ikke støtte justeringen.

Gennemførelsen af ovennævnte forslag vil forudsætte en ændring af lov om folkekirkens økonomi.

Det er arbejdsgruppens indstilling, at der fortsat skal være tale om en rammeordning. Det vil sige, at menighedsrådet står frit i sin budgettering af driftsudgifterne inden for den udmeldte ramme, mens der på anlægsområdet er tale om bindende bevillinger. Men menighedsrådet vil naturligvis næste år stå med et forklaringsproblem over for provstiuvalget og de øvrige menighedsråd i provstiet, hvis man har fået ekstra penge til en højt prioriteret aktivitet, men har brugt dem til noget helt andet.

Det foreslås endvidere, at der gennemføres et konsekvent flerårigt perspektiv i budgetlægningen. Det vil sige, at der ud over det aktuelle år også skal budgetteres for mindst 3 budgetoverslagsår, hvor udgifter og indtægter balancerer og er i overensstemmelse med de fastlagte principper for udgifter og ligning.

For anlæg er en sådan flerårig oversigt af stor betydning for at kunne etablere et overblik over, hvornår der er råd til at gennemføre anlægsprojekter, som ikke kan prioriteres i det aktuelle budgetår. For driftsudgifterne kan der i flerårsbudgettet være budgetteret med bortfald af udgifter til tidsbegrænsede aktiviteter, ligesom budgettet kan afspejle en flerårig indfasning af en besparelse. Flerårsbudgettet for driftsudgifterne vil med pris- og lønregulering og efter fradrag af en eventuel grønthøsterbesparelse danne grundlag for den foreløbige rammeudmelding, men budgetoverslagsårene er ellers ikke bindende for de følgende års budgetlægning.

Det er vurderingen, at der i dag allerede gennemføres en sådan flerårig budgettering i et betydeligt antal provstier.

Budgetteringen vil skulle understøttes af et nyt IT-budgetteringsværktøj.

6.3.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag om budgetreserven

Provstiudvalget har i dag adgang til at forhøje ligningen med op til 5 % med henblik på at etablere en reserve til imødegåelse af uforudsete udgifter, jf. økonomilovens § 6, stk. 1, 2. – 3. pkt.

Tilstedeværelsen af en sådan reserve kan imidlertid føre til en utilsigtet udgiftsvækst. Det forekommer således ulogisk, at budgetprocessen er tilrettelagt sådan, at menighedsrådene og provstiudvalget først blive enige om, hvilket beløb menighedsrådene har brug for det kommende år, hvorefter dette beløb forhøjes med indtil 5 %. Der kan således være risiko for, at eksistensen af 5 %-midlerne på provstiniveau giver det indtryk, at de udmeldte budgettrammer ikke er endelige, men kan suppleres med en tillægsbevilling senere på året. Dette kan svække incitamenterne til overholdelse af bevillingerne, herunder gøre det mindre påkrævet at finde kompenserende besparelser i tilfælde af uforudsete merudgifter.

Med den foreslåede budgetmodel, hvor rammefastsættelsen kommer til at foregå i to tempi, og hvor der i løbet af budgetprocessen kan ske prioritering af en reserve, vil behovet for en reserve i provstiet mindskes.

Hertil kommer, at egentlige uforudsete merudgifter helt overvejende er forårsaget af uopsættelige vedligeholdelsesarbejder. Hvis der er tale om store forsikringskader, vil disse være dækket af selvforsikringen og således ikke belaste kassens budget. Ved andre uopsættelige vedligeholdelsesarbejder, hvor udgiften ikke kan finansieres ved omprioritering inden for den pågældende kasses budget eller ved en frivillig budgetjustering mellem provstiets kasser, vil det som udgangspunkt kunne antages at være muligt at optage et stiftsmiddellån.

Såfremt menighedsrådene får lov til selv at beholde en uforbrugt del af den tildelte driftsramme, således at mindreforbrug ikke straks fører til beskæring af næste års budget, vil de lokale kasser få bedre mulighed for selv at finansiere uforudsete udgifter, ligesom incitamenterne til at bruge budgettet op ved øget forbrug sidst på året vil blive mindre.

På den baggrund foreslog arbejdsgruppen i notatet ”Budgetlægning for de lokale kirkelige kasser”, at muligheden for at afsætte en reserve på 5 % til uforudsete udgifter skulle bortfalde, men at der i stedet skulle gives mulighed for at opbygge en ”opsparing” i provstiet på op til 5 % af ligningsbeløbet. Ved forbrug af opsparingen skulle der være mulighed for at forhøje ligningen i det følgende år med henblik på opsparingens reetablering.

I høringsvarene bliver forslaget støttet af 2 provstiudvalg. Landsforeningen af Menighedsråd og 9 provstiudvalg mener, at den nuværende ordning med 5 %-midler bør opretholdes.

Arbejdsgruppen skal imidlertid fastholde sit forslag, der som beskrevet primært handler om forståelsen af formålet med 5 %-midlerne. Forslaget vil således ikke reducere provstiudvalgets disponeringsmuligheder, idet der fortsat vil være mulighed for at ligge 5 % mere end det, der budgetteres i de lokale kasser, medmindre provstiet allerede har en tilsvarende opsparing. Forslaget betyder, at det bliver tydeligere, at der ikke er tale om en ligning til ekstra udgifter senere på året, men om en reserve til imødegåelse af uventede udgiftsbehov.

Det skal i den forbindelse understreges, at hvis provstiudvalget giver menighedsrådene mulighed for at beholde en uforbrugt del af den tildelte driftsramme – uden at dette straks fører til beskæring af næste års budget – vil det være medvirkende til, at menighedsrådene selv kan finansiere uforudsete udgifter af deres opsparing samtidig med, at incitamenterne til at bruge budgettet op ved øget forbrug sidst på året bliver mindre. Af hensyn til provstiudvalgets mulighed for at vurdere behovet for opsparing på provstini-veau, er det dog en forudsætning, at menighedsrådene i forbindelse med budgetforslaget oplyser størrelsen af mindreforbruget.

Forslaget vil således efter arbejdsgruppens opfattelse medvirke til en øget ansvarlighed hos menighedsrådene samt til en større gennemsigtighed i kirkekassernes budgetter.

6.4 Budgetarbejde i kommuner med flere provstier

6.4.1 Gældende regler og praksis

6.4.1.1 Budgetudvalg nedsat i medfør af økonomilovens § 17b

Bestemmelsen i økonomilovens § 17b har følgende ordlyd:

”Kirkeministeren kan bestemme, at der for en kommune med flere provstier eller dele af flere provstier oprettes et budgetudvalg. Nærmere regler for budgetudvalgets sammensætning, valg og virksomhed fastsættes af kirkeministeren.”

Denne bestemmelse er kun benyttet i Københavns Kommune.

Ordningen indebærer, at der er nedsat et Koordineringsudvalg, der består af to repræsentanter for hvert af kommunens provstiudvalg. Provstiudvalgets forretningsførende medlem (provsten) skal være den ene af de to repræsentanter. Koordineringsudvalget har således 18 medlemmer, hvoraf de 9 er provster.

Ordningen indebærer også, at Kirkeministeriet har udpeget en af provsterne i København – p.t. provsten for Vesterbro Provsti – til at være budgetprovst og dermed Koordineringsudvalgets forretningsførende medlem.

Formålet med ordningen er, at der gennem Koordineringsudvalget foretages en koordinering af budgetterne for de kirkelige kasser i København. Koordineringsudvalget indsamler endvidere oplysninger om ligningsbeløbene for de enkelte kirke- og provstiudvalgskasser samt Koordineringsudvalgets kasse med henblik på en samlet indberetning til kommunen.

Koordineringsudvalget afholder ordinære møder i 1. kvartal, inden 1. september og i 4. kvartal. På det ordinære møde i 1. kvartal foretages vurdering af omfanget af de synsudsatte arbejder samt rente- og afdragsbyrden i det kommende år. Mødet har karakter af en orienterende drøftelse, hvor følgende punkter behandles:

- Skøn over beskatningsgrundlaget.
- Skøn over lønsumsstigningen.
- Skøn over stigningsprocenten i drift og vedligeholdelse.
- Synsudsættelser, rente- og afdragsbyrden.
- Landskirkeskatten.

- Skøn over provstiudvalgskassernes og Koordinationsudvalgskassens udgifter.

På baggrund af disse drøftelser udarbejder de enkelte provstiudvalg et indkaldelsescirkulære til menighedsrådene.

På det ordinære møde, der afholdes inden 1. september, foretager Koordineringsudvalget det sidste skøn over de enkelte provstiers ligningsbeløb – herunder ligningsbeløbet til provstiudvalgskasserne og Koordineringsudvalgskassen.

Hverken budgetprovsten eller Koordineringsudvalget har besluttende myndighed i forhold til provstiudvalgene. Provstiudvalgene forhandler sig på koordineringsudvalgs-mødet så vidt muligt frem til en samlet forståelse om, hvad den kirkelige ligning i Københavns Kommune skal være.

Det enkelte provstiudvalg afholder på sædvanlig vis budgetsamråd med repræsentanter for provstiets menighedsråd, ligesom det fortsat er provstiudvalget, der fastsætter rammerne for drifts- og anlægsbevillingerne og ligningsbeløbet til provstiets kirkelige kasser.

Når det enkelte provstiudvalg har truffet afgørelse om størrelsen af ligningsbeløbene i provstiet, giver provstiudvalget meddelelse herom til budgetprovsten, som underretter kommunen om størrelsen af det samlede ligningsbeløb og om, hvorledes dette skal udbetales til menighedsrådene.

Ordningen adskiller sig fra den almindelige ordning ved, at der gennem Koordinationsudvalget skal foretages en koordinering mellem provstierne, ligesom det er en af provstierne, der har ansvaret for arbejdet i Koordineringsudvalget og herunder også for en samlet indberetning af ligningsbeløb til kommunen.

6.4.1.2 Budgetproces i andre kommuner, hvor der er flere provstier

Bestemmelsen i økonomilovens § 17b er som nævnt i afsnit 6.4.1.1. kun anvendt for de provstier, der ligger i Københavns Kommune.

I betænkning om budgetlægning for kirkekasserne (Betsk. 1327/1996) er det i afsnit 5.2. beskrevet, hvordan provstiudvalgene i større bykommuner (Århus, Odense og Aalborg kommuner) og i to mindre kommuner (Egtved og Hårby kommuner) på daværende tidspunkt arbejdede med budgetlægningen.

Fælles for kommunerne med flere provstier er, at et eventuelt samarbejde mellem provstiudvalgene er etableret på frivillig basis, og at det kun fungerer, hvis provstiudvalgene kan blive enige om rammerne.

Den gældende ordning indebærer, at der som udgangspunkt skal holdes budgetsamråd for samtlige menighedsråd i en kommune. Hvis kommunen dækker flere provstier, kan provstiudvalgene dog aftale, at der afholdes budgetsamråd i det enkelte provsti for sognene i provstiet, jf. cirkulære om kirke- og præstegårdskassernes budget, regnskab og revision m.v. pkt. 2.

Det er fortsat det enkelte provstiudvalg, der træffer beslutning om størrelsen af ligningsbeløbet til de kirkelige kasser m.v. i det enkelte provsti.

Til illustration af dette skal nævnes to eksempler:

Eksempel 1: Aalborg Kommune

I september 2004 henvendte to af de tre provstiudvalg i Aalborg Kommune sig til kirkeministeren og pegede på den særlige problematik, der kan opstå i en stor kommune, som

dækker flere provstier, og hvor provstiudvalgene derfor skal fordele ligningsprovenuet mellem samtlige kirkelige kasser i kommunen.

Provstiudvalgene beskrev den nuværende praksis på følgende måde:

”Som det er nu, fremlægger hvert provstiudvalg sit behov for ligningsmidler. Vi lægger de tre tal sammen, og år efter år må vi konstatere, at det samlede behov sprænger den ramme, der er for beløbets størrelse, hvis kirkeskatteprocenten skal fastholdes.

Da der som regel er et udtalt ønske om, at det skal den, kommer så den proces, hvor der skal skæres i tallene. Og den er tung. For mens vi hver især kender vore egne behov, så er der ingen, der har det fulde overblik over alle tre provstiers behov, og som kan prioritere retfærdigt. Resultatet er et hundeslagsmål, hvor mere eller mindre saglige argumenter flyver over bordet. Og hvis ingen vil give sig, kan det ende med, at kirkeskatten stiger. Det er der nu som regel nogen, der gør, men måske ikke altid dem, der burde.

Kort sagt, stædige fastholden kan her betale sig med ikke alene utilfredshed til følge, men også med den uheldige følge, at ansvarligheden sættes på en voldsom prøve: - fristelsen til at sige, at når ”de andre” sådan tager for sig, så vil vi da heller ikke holde os tilbage. Dette kan så oven i købet forstærkes af, at man måske bidrager med mere end man får i kirkeskat.

Aalborg Kommune har lavet en opgørelse over, hvor meget de enkelte provstier bidrager til kirkeskatten med. Dette set i forhold til, hvad man får af det samlede ligningsbeløb ser sådan ud for 2005 - men skævheden har eksisteret gennem mange år:

	Får:	Bidrager med:
Nordre Provsti	27,7 %	22,6 %
Budolfi Provsti	38,9 %	43,6 %
Søndre Provsti	33,4 %	33,8 %.”

De to provstiudvalg efterlyser nærmere retningslinier for fordelingen af de kirkelige ligningsmidler og understreger i den forbindelse vigtigheden af, at retningslinierne i givet fald skal styrke og fastholde det enkelte provstiudvalgs ansvarlighed for kirkeskatteprocenten.

Kirkeministeren svarede på henvendelsen ved at pege på muligheden for efter ansøgning – fra samtlige tre provstiudvalg – at godkende en samarbejdsaftale i henhold til § 24 i økonomiloven mellem kommunens provstiudvalg om oprettelse af et budgetudvalg. Dette budgetudvalg kunne i givet fald få tillagt de samme kompetencer, som provstiudvalgene nu har med hensyn til fastsættelse af ligningsbeløbene til de kirkelige kasser samt beføjelsen til at fastsætte rammebevillinger for driftsudgifter og anlægsrammeudgifter for de enkelte kirke- og præstegårdskasser. Provstiudvalgene i Aalborg Kommune har ikke efterfølgende ansøgt om godkendelse af en sådan samarbejdsaftale.

Det tredje provstiudvalg i Aalborg Kommune har overfor arbejdsgruppen anført, at man ikke er enig i vurderingen af, at budgetsamarbejdet fungerer dårligt i kommunen. Dette provstiudvalg peger blandt andet på, at det enkelte provstiudvalg er bedst i stand til at vurdere behovet i sognene og træffe beslutning om den kirkelige ligning, der er nødvendig. Samtidig understreger provstiudvalget, at det ikke har været specielt ”bjergsomt” i forhold til de to andre provstiudvalg i kommunen.

Eksempel 2: Århus Kommune

I maj 2005 henvendte provstiudvalgene i Århus Kommune sig til kirkeministeren med en beskrivelse af den budgetmodel, ”Den demokratiske Århus budgetmodel”, som på frivillig basis har fungeret i mange år, og som man har gode erfaringer med. Fællesprovstiudvalgets formand har den 23. juni 2005 ved et møde med arbejdsgruppen haft lejlighed til at fortælle om erfaringerne med samarbejdet mellem provstierne i Århus Kommune.

De fire provstiudvalg består hver af 4 menighedsrådsmedlemmer samt provsten. Disse i alt 20 provstiudvalgsmedlemmer er medlemmer af ”Fællesprovstiudvalget” og deltager i møderne og beslutningerne – der alle træffes af ”Fællesprovstiudvalget”. ”Fællesprovstiudvalget” holder 2 – 3 møder årligt. Alle provstiudvalgsmedlemmerne i de fire provstier deltager i beslutningerne, hvilket giver et betydeligt kendskab til forholdene i provstierne og medvirker til en ligeværdig proces. Der er tale om en konsensusmodel, og samarbejdet fungerer derfor kun, så længe eventuelle uenigheder kan afklares gennem forhandlinger. Hvis der ikke kan skabes enighed, vil provstiudvalgene derfor være nødt til hver især at træffe beslutning om ligningsbeløbene, fordi modellen ikke giver mulighed for, at flertallet af provstiudvalgsmedlemmer bestemmer over mindretallet. Der har med tiden udviklet sig en forståelse af, at samarbejde er nødvendigt, hvilket indebærer, at en konsensusmodel kan fungere.

”Fællesprovstiudvalget” varetager kun de nødvendige opgaver i forhold til budgetarbejdet, hvilket vil sige fastsættelse af ligningsbeløbet samt fordelingen mellem provstierne. Det er herefter det enkelte provstiudvalg, der – inden for de rammer, ”Fællesprovstiudvalget” har fastsat – fastsætter rammerne for de enkelte kirkekassers drifts- og anlægsudgifter. Det er således fortsat det enkelte provstiudvalg, der sammen med menighedsrådene har ansvaret for prioriteringen af aktiviteter og udgifter i provstiet.

”Fællesprovstiudvalget” vælger en formand og en sekretær, ligesom udvalget nedsætter tre stående udvalg: Forhandlingsudvalget, fordelingsudvalget og honorarudvalget.

Forhandlingsudvalget består af et menighedsrådsmedlem fra hvert provsti samt ”Fællesprovstiudvalgets” formand. Forhandlingsudvalget har et årligt møde med byens borgmester, ligesom der laves flerårige økonomiske aftaler med kommunen om kirkeskattens størrelse og dermed det samlede ligningsbeløb til de kirkelige kasser. Forhandlingerne med kommunen er af politisk karakter og er nødvendige for at skabe en fælles ansvarsfølelse hos kommunen og ”Fællesprovstiudvalget” i forhold til udviklingen i folkekirkens udgifter.

Fordelingsudvalget består af et menighedsrådsmedlem fra hvert provsti samt de fire provster. Fordelingsudvalget har ansvaret for – ud fra aftalen med kommunen om rammerne for kirkeskatten – at komme med udspil til ”Fællesprovstiudvalget” om ligningsbeløbets fordeling mellem provstierne.

Denne budgetmodel adskiller sig fra Koordineringsudvalgsmodellen ved, at det fælles provstiudvalg ikke består af repræsentanter for de enkelte provstiudvalg men af samtlige provstiudvalgsmedlemmer, ligesom ”Fællesprovstiudvalget” – under forudsætning af konsensus – har besluttende kompetence.

6.4.2 Forslag til model for forpligtende samarbejde

6.4.2.1 Budgetlægning når der er sammenfald mellem provstiet og ligningsområdet (kommunen)

Det samlede ligningsbeløb til de kirkelige kasser i et provsti og ligningsbeløbets fordeling mellem de kirkelige kasser fastsættes i dag som udgangspunkt af provstiudvalget, jf. afsnit 6.2.

Når der er sammenfald mellem provsti og ligningsområde, kan dette også være udgangspunktet i fremtiden. I kommuner med kun ét provsti vil den nuværende model i økonomilovens kapitel 2a således fortsat kunne anvendes, idet der ikke er behov for koordinering med andre provstier.

Tilsvarende gælder, når provstiet omfatter to eller flere hele kommuner.

Budgetprocessen kan fraviges som beskrevet i afsnit 6.2.2.3. under model 2 – 3, således at provstiudvalgets budgetkompetence helt eller delvist overføres til budgetsamrådet.

6.4.2.2 Budgetlægning når der ikke er sammenfald mellem provstiet og ligningsområdet (kommunen)

I kommuner, hvor der er flere provstier eller dele af flere provstier, er det nødvendigt med en ordning, der sikrer en entydig placering af ansvaret for, hvordan folkekirkens udgifter i ligningsområdet og dermed kirkeskatteprocenten udvikler sig.

Der bør i den forbindelse lægges vægt på at fastholde menighedsrådenes engagement og ansvarlighed, samtidig med, at der tages hensyn til det almindelige demokratiske princip, hvor det i sidste ende er flertallet, der træffer beslutning. Det er således afgørende, at menighedsrådene fortsat sikres indflydelse på prioriteringen af udgifterne, og at fordelingen af indflydelse mellem provstierne opleves som retfærdig.

Af hørings svarene fremgår følgende

Landsforeningen af Menighedsråd mener generelt, at budgetsamarbejdet – med enkelte undtagelser – mellem provstier i en kommune har fungeret tilfredsstillende. Foreningen mener derfor ikke, at der er behov for at ændre de nugældende regler.

Vedrørende budgetudvalg og ligningsprovsti:

- Vor Frue, Østerbro, Nørrebro, Vesterbro, Amagerland, Lolland Søndre, Hjallese, Støvring, Thisted, Ikast og Vejle provstiudvalg støtter forslaget om budgetudvalg med besluttende kompetence. Tilsvarende gælder Vor Frue (København), Skt. Mathæus og Avlum sognes menighedsråd.
- Amagerbro og Aalborg Nordre provstiudvalg kan ikke støtte forslaget om et budgetudvalg med kompetence i forhold til det enkelte provstis budget – og i hvert fald ikke en dynamisk model. Menighedsrådene i Filips (København) og Ikast sogne er imod forslaget om et budgetudvalg med beslutningskompetence.
- Biskoppen over Viborg Stift, Ikast og Brande-Grene provstiudvalg mener, der skal være budgetudvalg i samtlige kommuner med flere provstier eller dele af flere provstier. Tilsvarende betragtninger fremføres af Fredericia provstiudvalg, af 4 sogne i nuværende Børkop Kommune og af Distriktsforeningen for Fredericia Provsti i forbindelse med ønsket om, at Børkop forbliver en del af Fredericia Provsti. De 9 menighedsråd i Ulfborg-Vemb Kommune og fire menighedsråd i Brande Kommune peger på, at budgetmodellen skal være sådan, at sognene har

indflydelse på budgetarbejdet uanset, at sognene ligger i et provsti, som kun udgør en mindre del af kommunen.

Holstebro Provstiudvalg kan ikke støtte forslaget om, at Ulfborg-Vemb skal forblive i Ringkøbing Provsti, da dette vil betyde et øget administrativt arbejde for Holstebro Provstiudvalg. Provstiudvalget peger ikke på konkrete forslag til tilrettelæggelse af budgetarbejdet, hvis dette geografiforslag gennemføres.

Fælles provstiudvalg i kommuner med flere provstier:

Biskoppen over Viborg Stift, samt Frederikshavn, Hjørring og Herning provstiudvalg ønsker kun et provstiudvalg, selv om der er flere provstier i kommunen. Heroverfor står Skt. Knuds Provstiudvalg, der mener, at et fælles provstiudvalg bør forudsætte 2/3 flertal blandt provstiets menighedsråd, og at mindst halvdelen af menighedsrådene i det enkelte provsti støtter det.

Arbejdsgruppen må derfor konkludere, at hovedparten af provstiudvalgene i København finder, at den nuværende ordning med et Koordinationsudvalg giver anledning til en række problemer, som skal løses.

Samtidig kan arbejdsgruppen konkludere, at de provstiudvalg, der har kommenteret forslaget, anbefaler, at også de sogne, der ligger i et provsti, som kun er delvist beliggende i kommunen, får en reel indflydelse, og at dette ikke bør ske gennem det oprindelige forslag om et ligningsprovsti.

Arbejdsgruppen har derfor justeret sit forslag og skal foreslå følgende:

Model A: Budgetudvalg

Der skal nedsættes et budgetudvalg, hvis:

1. ligningsområdet består af to eller flere provstier, der har 50 % eller mere af deres folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, eller
2. hvis ligningsområdet består af to eller flere provstier, hvoraf mindst ét har mere end 20 %, men mindre end 50 % af sine folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde.

Med arbejdsgruppens forslag til ændringer i den kirkelige struktur betyder det, at der skal nedsættes budgetudvalg i følgende kommuner:

Ad 1. Ligningsområdet består af to eller flere provstier, der har 50 % eller mere af deres folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde.

Det foreslås, at budgetudvalget består af lige mange medlemmer fra hvert provstiudvalg. Det konkrete antal medlemmer fra hvert provstiudvalg fastsættes i budgetudvalgets forretningsorden.

Den nuværende Århus-model, hvor alle 5 provstiudvalgsmedlemmer fra de 4 provstiudvalg deltager, vil med denne model kunne fortsætte.

Efter arbejdsgruppens primære forslag til ændring af den kirkelige struktur vil der blive budgetudvalg med ligelig sammensætning i følgende kommuner:

Kommune	Antal provstier
København	8 hele provstier ⁶²
Slagelse	2 hele provstier ⁶³
Lolland	2 hele provstier ⁶⁴
Guldborgsund	2 hele provstier ⁶⁵
Odense	2 hele provstier ⁶⁶
Fåborg-Midtfyn	1 helt provsti og hovedparten af et andet ⁶⁷
Aalborg	4 hele provstier ⁶⁸
Hjørring	1 helt provsti og hovedparten af et andet provsti ⁶⁹
Thisted	2 hele provstier ⁷⁰
Mariagerfjord	2 hele provstier ⁷¹
Viborg	2 hele provstier ⁷²
Herning	2 hele provstier ⁷³
Århus	4 hele provstier ⁷⁴
Randers	2 hele provstier ⁷⁵
Esbjerg	1 helt provsti og hovedparten af et andet provsti ⁷⁶

⁶² Efter arbejdsgruppens forslag til ændring af den kirkelige struktur vil der være 8 provstier – og på sigt 6 provstier - i Københavns Kommune.

⁶³ Slagelse-Korsør og Skælskør provstier.

⁶⁴ Lolland Vestre og Maribo Dom provstier.

⁶⁵ Falster og Lolland Østre provstier.

⁶⁶ Hjallesø og Odense Sankt Knuds provstier.

⁶⁷ Fåborg-Midtfyn Kommune deles i to provstier – nemlig Fåborg Provsti og Midtfyn Provsti. Midtfyn Provsti ligger fuldt ud i Fåborg-Midtfyn Kommune, mens Fåborg Provsti består af en del af Fåborg-Midtfyn Kommune samt af hele Ærø Kommune. Mere end 50 % af folkekirkemedlemmerne i Fåborg Provsti bor i Fåborg-Midtfyn Kommune, og derfor skal der nedsættes et budgetudvalg i Fåborg-Midtfyn Kommune.

⁶⁸ Aalborg Budolfi, Aalborg Nordre, Aalborg Vestre, Aalborg Østre provstier.

⁶⁹ Hjørring Kommune deles i to provstier – nemlig Hjørring Sønder Provsti og Hjørring Nordre Provsti. Hjørring Sønder Provsti ligger fuldt ud i Hjørring kommune, mens Hjørring Nordre Provsti består af en del af Hjørring Kommune samt af hele Læsø Kommune. Mere end 50 % af folkekirkemedlemmerne i Hjørring Nordre Provsti bor i Hjørring Kommune, og derfor skal der nedsættes et budgetudvalg i Hjørring Kommune.

⁷⁰ Sydthy og Thisted provstier.

⁷¹ Hadsund og Mariager provstier.

⁷² Viborg Dom og Viborg Østre provstier.

⁷³ Herning Nordre og Herning Sønder provstier.

⁷⁴ Århus Dom, Århus Nordre, Århus Sønder og Århus Vestre provstier.

⁷⁵ Randers By og Randers Land provstier.

⁷⁶ Esbjerg Kommune deles i to provstier – nemlig Ribe Domprovsti og Skads Provsti. Ribe Domprovsti ligger fuldt ud i Esbjerg Kommune, mens Skads Provsti består af en del af Esbjerg Kommune samt af hele Fanø Kommune. Mere end 50 % af folkekirkemedlemmerne i Skads Provsti bor i Esbjerg Kommu-

Ringkøbing-Skjern	1 helt provsti og hovedparten af et andet provsti ⁷⁷
-------------------	---

Forslaget fra et mindretal (Leif Arffmann, Ole Chr. Ivertsen, Sabine Bech-Hansen) i arbejdsgruppen, hvor Vejle Kommune deles i to provstier, og hvor Billund Kommune bliver et selvstændigt provsti, vil betyde, at der skal være budgetudvalg i:

Kommune	Antal provstier
Vejle Kommune	2 hele provstier ⁷⁸

Ad 2. Ligningsområdet består af to eller flere provstier, hvoraf mindst ét har mere end 20 %, men mindre end 50 % af sine folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde.

I de situationer, hvor der nedsættes et budgetudvalg, selv om et af provstierne kun har mellem 20 – 50 % af sine folkekirkemedlemmer boende i den pågældende kommune, vil der ofte være store forskelle på antallet af folkekirkemedlemmer i de enkelte provstier, som indgår i kommunen. Derfor bør budgetudvalget i disse tilfælde sammensættes forholdsmæssigt.

Følgende forudsætninger foreslås lagt til grund ved den forholdsmæssige sammensætning af budgetudvalget:

- Det mindste provsti – eller del af et provsti – skal have mindst et valgt medlem af budgetudvalget.
- Resten af provstierne skal proportionalt hermed være repræsenteret i budgetudvalget – dog således at det enkelte provstiudvalg ikke kan have flere medlemmer i budgetudvalget end antallet af medlemmer i provstiudvalget i den største provstidel i kommunen. Det betyder, at det maksimale antal valgte medlemmer, som et provsti kan deltage med i budgetudvalget, er seks⁷⁹.
- Budgetudvalgets valgte medlemmer kan øges proportionalt. Fx således at en 1+2 sammensætning øges til 2+4. Dette fastsættes i budgetudvalgets forretningsorden.

Efter arbejdsgruppen primære forslag til ændring af den kirkelige struktur vil det betyde, at der skal være budgetudvalg med forholdsmæssig sammensætning i følgende kommuner:

ne, og derfor skal der nedsættes et budgetudvalg i Esbjerg Kommune.

⁷⁷ Ringkøbing-Skjern Kommune har i alt 54.933 folkekirkemedlemmer. Kommunen ligger i to provstier: Skjern Provsti, der i alt har 33.611 folkekirkemedlemmer, som alle bor i Ringkøbing-Skjern Kommune, og Ringkøbing Provsti med i alt 27.825 folkekirkemedlemmer, hvoraf de 21.322 bor i Ringkøbing-Skjern Kommune (ca. 77 % af provstiets folkekirkemedlemmer). Resten af folkekirkemedlemmerne i Ringkøbing Provsti bor i Holstebro Kommune. Mere end 50 % af folkekirkemedlemmerne i Ringkøbing Provsti (ca. 77 % af provstiets folkekirkemedlemmer) bor i kommunen, og derfor skal der nedsættes et budgetudvalg i Ringkøbing-Skjern Kommune.

⁷⁸ Vejle Vestre og Vejle Østre Provstier.

⁷⁹ Hvis den forholdsmæssige fordeling af medlemmer giver det største provsti flere medlemmer end det mulige maksimum, reduceres det største provstis medlemstal, ligesom medlemstallet for provstierne mellem største og mindste provsti også reduceres proportionalt.

Kommune	Antal provstier
Holstebro	1 helt provsti og 23 % af et andet provsti ⁸⁰
Silkeborg Kommune	1 helt provsti og 24 % af et andet provsti ⁸¹
Vejle	1 helt provsti og 40 % af et andet provsti ⁸²

Forslaget fra et mindretal (Elisabeth Dons Christensen) i arbejdsgruppen, hvor Vejle Kommune består af Vejle Provsti samt en del af den nuværende Brande-Grene Provsti, vil betyde, at der skal budgetudvalg i:

Kommune	Antal provstier
Vejle	1 helt provsti og 34 % af et andet provsti ⁸³

I de tre tilfælde, hvor arbejdsgruppens forslag til ændringer i den kirkelige struktur vil medføre, at der skal nedsættes et budgetudvalg efter disse regler, vil det betyde, at budgetudvalget sammensættes med følgende antal valgte medlemmer fra det enkelte provsti:

Holstebro Kommune:	Folkekirkemedlemmer	Antal valgte medlemmer af budgetudvalget
Holstebro Provsti	43.768	6
Ringkøbing Provsti (Ulfborg-Vemb)	6.503	1
I alt	50.271	7

⁸⁰ Holstebro Kommune har i alt 50.271 folkekirkemedlemmer. Kommunen ligger i to provstier: Holstebro Provsti, der i alt har 43.768, som alle bor i Holstebro kommune, og Ringkøbing Provsti med i alt 27.825 folkekirkemedlemmer, hvoraf de 6.503 bor i Holstebro Kommune. Ca. 87 % af folkekirkemedlemmerne i Holstebro Kommune bor i Holstebro Provsti, mens ca. 13 % af kommunens folkekirkemedlemmer bor i Ringkøbing Provsti. Ca. 23 % af folkekirkemedlemmerne i Ringkøbing Provsti bor i Holstebro Kommune, og derfor skal der nedsættes et budgetudvalg i Holstebro Kommune.

⁸¹ Silkeborg Kommune har i alt 74.392 folkekirkemedlemmer. Kommunen ligger i to provstier: Silkeborg Provsti, der i alt har 61.783 folkekirkemedlemmer, og Ikast-Brande Provsti med i alt 53.113 folkekirkemedlemmer, hvoraf de 12.609 bor i Silkeborg Kommune (nuv. Kjellerup Kommune). Ca. 83 % af folkekirkemedlemmerne i Silkeborg Kommune bor i Silkeborg Provsti, mens ca. 17 % af kommunens folkekirkemedlemmer bor i Ikast-Brande Provsti. Ca. 24 % af Ikast-Brande Provstis folkekirkemedlemmer bor i Silkeborg Kommune, og derfor skal der nedsættes et budgetudvalg i Silkeborg Kommune.

⁸² Vejle Kommune har i alt 89.511 folkekirkemedlemmer. Kommunen ligger i to provstier: Vejle Provsti, der i alt har 73.377 folkekirkemedlemmer, som alle bor i Vejle Kommune, og Grene Provsti med i alt 39.972 folkekirkemedlemmer, hvoraf de 16.134 bor i Vejle kommune. Ca. 82 % af folkekirkemedlemmerne i Vejle Kommune bor i Vejle Provsti, mens ca. 18 % af kommunens folkekirkemedlemmer bor i Brande-Grene Provsti. Ca. 40 % af Grene Provstis folkekirkemedlemmer bor i Vejle Kommune, og derfor skal der nedsættes et budgetudvalg i Vejle Kommune.

⁸³ Vejle Kommune har i alt 89.511 folkekirkemedlemmer. Kommunen ligger i to provstier: Vejle Provsti, der i alt har 73.377 folkekirkemedlemmer, som alle bor i Vejle Kommune, og Brande-Grene Provsti med i alt 47.608 folkekirkemedlemmer, hvoraf de 16.134 bor i Vejle kommune. Ca. 82 % af folkekirkemedlemmerne i Vejle Kommune bor i Vejle Provsti, mens ca. 18 % af kommunens folkekirkemedlemmer bor i Brande-Grene Provsti. Ca. 34 % af Brande-Grene Provstis folkekirkemedlemmer bor i Vejle Kommune, og derfor skal der nedsættes et budgetudvalg i Vejle Kommune.

Silkeborg Kommune:	Folkekirkemedlemmer	Antal valgte medlemmer af budgetudvalget
Silkeborg Provsti	61.783	5
Ikast Provsti (Kjellerup)	12.609	1
I alt	74.392	6

Vejle Kommune:	Folkekirkemedlemmer	Antal valgte medlemmer af budgetudvalget
Vejle Provsti	73.377	5
Grene Provsti (Give og Egtved)	16.134	1
I alt	89.511	6

Generelt om budgetudvalget

Budgetudvalget har kompetencen til at fastsætte det samlede ligningsbeløb og dets fordeling mellem kommunens provstier. Budgetudvalgets kompetence kan ikke overlades til et besluttende budgetsamråd for de deltagende provstier.

Det er fortsat det enkelte provstiudvalg (henholdsvis budgetsamråd), der fastsætter rammerne for drift og bevillingerne til anlæg for de kirkelige kasser i pågældende provsti.

Det er det enkelte provstiudvalg, der beslutter, hvilke provstiudvalgsmedlemmer der skal repræsentere provstiudvalget i budgetudvalget.

Det foreslås, at provsterne skal være fødte medlemmer af budgetudvalget, idet den viden, provsten får gennem deltagelse i budgetudvalgets arbejde, vil være af stor betydning for varetagelse af hvervet som forretningsfører i eget provstiudvalg, samtidig med, at provsternes deltagelse vil sikre kontinuitet i budgetudvalgets arbejde.

En af provsterne udpeges som forretningsfører for budgetudvalget.

Budgetudvalget vælger selv sin formand, der er ansvarlig for forberedelsen af budgetudvalgets møder.

Model B: Ligningsprovsti

Hvis et ligningsområde omfatter *sogne i to provstier*, og et af disse provstier har 20 % eller mindre af sine folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, fastsættes det samlede ligningsbeløb til ligningsområdet kirkelige kasser og fordelingen af ligningsbeløbet mellem de enkelte kirkelige kasser af provstiudvalget for det provsti, hvor flest af ligningsområdet folkekirkemedlemmer bor (eller af budgetsamrådet i dette provsti, hvis det har kompetencen). Dette provsti benævnes i det følgende ligningsprovstiet.

Ingen af arbejdsgruppens primære forslag til ny provstiinddeling vil betyde, at der skal være ligningsprovstier.

Hvis forslaget fra et mindretal i arbejdsgruppen (Elisabeth Dons Christensen) om bevarelse af det nuværende Brande-Grene Provsti gennemføres, vil det betyde, at der skal være ligningsprovsti i en enkelt kommune – nemlig Ikast-Brande:

Kommune	Antal provstier	Ligningsprovsti
Ikast-Brande	Dele af to provstier	Ikast Provstiudvalg ⁸⁴

For at sikre de menighedsråd, der ikke ligger i ligningsprovstiet, indflydelse på budgetarbejdet, foreslås det, at disse menighedsråd har ret til at deltage i budgetsamrådet i ligningsprovstiet. For så vidt angår budgetsamrådets drøftelse og eventuelle beslutninger om ligningsområdet økonomi, har disse menighedsråd samme rettigheder som ligningsprovstiets menighedsråd.

Herved opnås en ligeværdighed mellem menighedsrådene i kommunen, idet de gennem drøftelserne og eventuelle beslutninger på budgetsamrådet sikres indflydelse på og engagement i budgetprocessen i kommunen. Samtidig får provstiudvalget i ligningsprovstiet det nødvendige kendskab til behov og ønsker om nye aktiviteter i de enkelte sogne til at kunne træffe beslutning om ligningsbeløbet og fordelingen af dette.

Kravet om kendskab til behov og ønsker til nye aktiviteter understøttes i øvrigt af de forslag til en mere gennemsigtig budgetproces, som er beskrevet i afsnit 6.3.2.

Menighedsråd i sogne, der ikke ligger i ligningsprovstiet, har ikke stemmeret ved valget af provstiudvalget i ligningsprovstiet.

Ligningsprovstiet må i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper alene varetage saglige formål ved fastsættelsen af ligningsbeløbet og fordelingen af dette mellem de enkelte provstier. Sogne i andre provstier skal således behandles efter samme principper som provstiets egne sogne inden for rammerne af den budgetpolitik, der er fastlagt.

Det enkelte sogn har i øvrigt ret til at fremføre synspunkter over for provstiudvalget. Dette gælder både ved budgetsamrådet, men også under budgetprocessen i øvrigt, jf. lov om menighedsråd § 39, stk. 3.

Fordelen ved denne ordning vil være, at der sker en entydig placering af ansvaret for den samlede ligning og dermed kirkeskattens udvikling, at antallet af nye koordinerende organer reduceres til et minimum, og at den forpligter provstiudvalgene og menighedsrådene til samarbejde om den overordnede prioritering enten gennem deltagelse i budgetudvalget eller gennem forhandling med ligningsprovstiet, samtidig med at provstiudvalget (budgetsamrådet) fastholdes som den myndighed, der lokalt er forpligtet til at foretage en samlet prioritering af opgaver og aktiviteter i lokalområdet.

6.4.3 Alternativ i kommuner med to hele provstier

I kommuner, der rummer to hele provstier (eller kommuner, der dækker et helt provsti, der ud over sogne i denne kommune, omfatter en ø, som er en selvstændig kommune), vil det være relevant at give menighedsrådene mulighed for at vælge at have et fælles provstiudvalg for provstierne i kommunen i stedet for provstiudvalg for det enkelte provsti og et budgetudvalg.

⁸⁴ Ikast-Brande Kommune har i alt 34.999 folkekirkemedlemmer. Kommunen kommer til at ligge i to provstier: Ikast Provsti, der i alt har 39.972 folkekirkemedlemmer, hvoraf de 27.363 bor i Ikast-Brande Kommune (nuv. Ikast og Nr. Snede Kommuner), og Brande-Grene Provsti med i alt 47.608 folkekirkemedlemmer, hvoraf 7.636 bor i Ikast-Brande Kommune (nuv. Brande Kommune). Ca. 78 % af folkekirkemedlemmerne i Ikast-Brande Kommune bor i Ikast Provsti, mens ca. 22 % af kommunens folkekirkemedlemmer bor i Brande-Grene Provsti. Ca. 16 % af Brande-Grene Provstis folkekirkemedlemmer bor i Ikast-Brande Kommune. Mindre end 20 % af Brande-Grene Provstis folkekirkemedlemmer bor således i Ikast-Brande Kommune, og der skal derfor ikke nedsættes et budgetudvalg i Ikast-Brande Kommune. Ikast Provsti bliver ligningsprovsti.

Det bør fastsættes i forbindelse med etableringen af provstierne, om der skal være et eller to provstiudvalg, således at kirkeministeren får kompetence til at fastlægge dette efter høring af stiftet og de pågældende lokale myndigheder. Det fælles provstiudvalg har enten 4 eller 6 valgte medlemmer. Medlemmerne vælges for provstierne under ét.

Foruden de valgte medlemmer er provsterne fødte medlemmer af provstiudvalget. En af provsterne udpeges som forretningsfører.

Det fælles provstiudvalg varetager samtlige opgaver, som ifølge lovgivningen er henlagt til provstiudvalg.

Kapitel 7 Opgaver i stiftet

I dette kapitel beskrives arbejdsgruppens forslag nr. 16 – 20. Forslagene er:

1. Forvaltningen af stiftsmidler flyttes til stiftsudvalget vedrørende økonomi. Den daglige kapitalforvaltning kan efter stiftsudvalgets beslutning udliciteres til en professionel kapitalforvalter efter retningslinjer vedtaget i stiftsudvalget. Stiftsudvalget fastlægger endvidere stiftets politik for udlån af stiftsmidlerne til de lokale kasser.
2. Stiftsøvrigheden sammensættes af biskoppen og direktøren for Statsforvaltningen. Stiftsøvrighedens opgaver omfatter juridisk tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg, administration af fællesfonden, godkendelseskompetence vedrørende menighedsrådets beslutninger om kirken og kirkegården (bygningssarbejder) og herunder udøvelse af statslig myndighed efter planloven, overordnet ledelse af stiftsadministrationen og deltagelse i landemodet.
3. Øvrige nuværende stiftsøvrighedsopgaver flyttes til biskoppen.
4. Stiftsudvalget vedrørende økonomi får mulighed for at udskrive et bindende bidrag fra menighedsrådene til finansiering af aktiviteter, som iværksættes på stiftsniveau af hensyn til det kirkelige liv. Bidraget kan ikke overstige 1 % af den lokale ligning i stiftet og kan alene anvendes til formål, der kan komme alle sogne i stiftet til gode, inden for følgende områder: kommunikation mellem stiftet, menighedsråd og præster, formidling af kristendom, udviklingsprojekter inden for undervisning, diakoni, IT, medier, kirkemusik og lignende, herunder analyser til forberedelse af sådanne projekter.
5. Stiftet skal tilbyde at yde aktiv bistand og rådgivning til menighedsråd og provstiudvalg (særligt personaleforhold og byggesager).

Stiftet

Folkekirken i Danmark er i dag inddelt i 10 stifter. Folkekirken på Færøerne og Kirken i Grønland er også stifter i folkekirken.

Inden for hvert stift i Danmark er biskoppen den øverste myndighed i gejstlige anliggender. Biskoppen er bl.a. ansvarlig for fordelingen af præstestillinger i stiftet og fører tilsyn med præsterne. Biskoppen er også klageinstans i sager om medlemskab af folkekirken og om kirkers brug. Biskoppen fører desuden tilsyn med menighedsrådene.

Biskoppen og stiftamtmanden udgør i fællesskab stiftsøvrigheden, som bistås af en stiftsadministration, hvis daglige leder er stiftskontorchefen. Stiftsadministrationerne finansieres af fællesfonden. Stiftsøvrigheden bestyrer den del af fællesfonden, der vedrører stiftet.

Stiftsøvrigheden fører tilsyn med menighedsrådenes forvaltning af kirker, kirkegårde, præsteboliger og præstegårde. Stiftsøvrigheden skal desuden bl.a. godkende ændringer i kirkebygninger, som er mere end 100 år gamle, samt udvidelse og anlæggelse af kirkegårde.

Stiftsøvrigheden bestyrer kapitaler, som tilhører kirker og præsteembeder i stiftet. For hvert stift er nedsat et stiftsudvalg vedrørende økonomi, der består af et valgt menighedsrådsmedlem fra hvert af stiftets provstier. Udvalget har indseende med kapitalforvaltningen.

Stiftsøvrigheden administrerer Folkekirkens Lønservice, FLØS, som dels er lønservicebureau for menighedsrådene og dels anvendes til administration af løn og tjenstlige godtgørelser til præsterne.

7.1 Forvaltning af stiftsmidlerne

7.1.1 Debatoplæggets spørgsmål 11

Debatoplæggets **spørgsmål 11** lød:

”Skal stiftsøvrighedens nuværende opgaver vedrørende forvaltningen af stiftsmidlerne overgå til stiftsudvalget vedr. økonomi (henholdsvis stiftsrådet i de stifter, hvor der er forsøg hermed)?”

I debatoplægget blev spørgsmålet beskrevet på følgende måde:

”For så vidt angår stiftsøvrighedens opgaver i relation til stiftsmidlerne, det vil sige kirker og præsteembedernes kapitaler, hvoraf forudbetalt gravstedsvedligeholdelse udgør langt hovedparten, kunne det være en mulighed, at stiftsudvalget vedrørende økonomi, som i dag har indsigt i midlernes forvaltning, overtager stiftsøvrighedens nuværende beslutningskompetencer. Dette vil ligge i naturlig forlængelse af forslaget til ændring af økonomiloven, som indebærer, at midlerne fremover alene skal forrentes til fordel for de lokale kasser. Den daglige forvaltning vil, som det er tilfældet i dag, kunne uddelegeres til stiftsadministrationen.”

7.1.2 Høringssvarene

5 biskopper/stiftsøvrigheder/stiftsråd⁸⁵, 2 organisationer⁸⁶, 19 provstiuvalg, 160 menighedsråd og 6 private – i alt 192 – er positive overfor forslaget.

Kirkefondet støtter forslaget, men peger på, at alle stiftsøvrighedens opgaver – bortset fra legalitetstilsynet – bør flyttes til stiftsudvalget/stiftsrådet.

Kirkeligt Samfund peger på, at der bør indføres obligatoriske stiftsråd med et flertal af lægfolk og en læg formand. Stiftsrådet skal vælges indirekte af stiftets menighedsråd, præster og provster og med biskoppen som født medlem. Kirkeligt Samfund foreslår, at stiftsrådet skal have det overordnede ansvar for stiftets økonomi med deraf følgende mulighed for at prioritere opgaverne. Stiftsrådet skal derfor have beslutningskompetence vedrørende forandringer i sogne- og pastoratsstrukturen samt med hensyn til antallet og fordelingen af præstestillinger i stiftet. Stiftsrådet skal endvidere have kompetence og økonomiske ressourcer til at udføre en inspirations- og ledelsesopgave i forhold til de nye udfordringer, folkekirken står overfor.

1 organisation⁸⁷, 3 provstiuvalg, 19 menighedsråd og 3 private – i alt 26 – har forholdt sig negativt til forslaget.

2 biskopper/stiftsøvrigheder⁸⁸ foreslår i stedet, at forvaltningen af stiftsmidlerne overgår til et landsdækkende organ eller til et professionelt økonomisk institut (bank eller lignende). Foreningen af danske Kirkegårdsledere ønsker at ændre administrationen af gravstedskapitaler, sådan at betalingen indgår som indtægt for kirkegården det år, beløbet indbetales. Menighedsrådene peger blandt andet på, at man ønsker stiftsøvrigheden som forvalter af stiftsmidlerne som hidtil, og at man ønsker at afvente resultatet af forsegene med stiftsrådene.

7.1.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Stiftsmiddelforvaltningen – dvs. forvaltningen af de indbetalte kirke- og præsteembedekapitaler, hvoraf forudbetalt gravstedsvedligeholdelse udgør langt hovedparten - foreslås demokratiseret sådan, at samtlige kompetencer i forhold til forvaltningen flyttes til stiftsudvalgene vedrørende økonomi. I de stifter, hvor der er forsøg med stiftsråd, kan det være stiftsrådet, der overtager kompetencen.

Forslaget ligger i naturlig forlængelse af det forslag til ændring af økonomiloven, som er vedtaget ved lov nr. 210 af 20. marts 2006. Lovændringen betyder, at kapitalerne fra 1. januar 2007 forvaltes fuldt ud til fordel for kapitalejerne – kirkekasserne.

Stiftsmiddelforvaltningen består i at bestyre de kirke- og præsteembedekapitaler, der ikke bestyres af menighedsrådene (fast ejendom), jf. økonomilovens § 23. Bestyrelsen består af tre hovedopgaver – nemlig at administrere udlån og indlån og at sørge for placeringen af kapital, der ikke er udlånt.

⁸⁵ Københavns Stiftsøvrighed, Helsingør Stiftsøvrighed, biskoppen over Fyens Stift, biskoppen over Viborg Stift og Stiftsrådet i Haderslev Stift.

⁸⁶ Kirkefondet og Kirkeligt Samfund.

⁸⁷ Foreningen af danske Kirkegårdsledere.

⁸⁸ Biskoppen over Roskilde Stift og Århus Stiftsøvrighed.

- Udlån

I bekendtgørelse om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler⁸⁹ er der fastsat nærmere regler om, hvilke formål kirkernes og præsteembedernes kapitaler kan udlånes til, og hvordan disse udlån forrentes. Indenfor disse rammer skal stiftsudvalget vedrørende økonomi fastlægge en politik for udlån, som administreres af stiftsadministrationen. I udlånspolitikken kan der for eksempel være indsat bestemmelser om, hvor stor en del af stiftsmidlerne, der skal henholdsvis udlånes og investeres, samt om at mindre udlån behandles administrativt, mens udlån over en vis størrelse skal behandles i stiftsudvalget vedrørende økonomi.

- Indlån

Administration af de enkelte aftaler om gravstedsvedligeholdelse. Stiftsudvalget vedrørende økonomi skal ikke være direkte involveret heri, men alene sørge for, at administrationen er så effektiv som mulig.

- Placering af kapital

I bekendtgørelsens § 11 er fastsat regler om, at kapitaler, der ikke er udlånt, skal placeres efter nærmere fastsatte principper. Det vil således være stiftsudvalget vedrørende økonomi, der beslutter, hvordan den ikke-udlånte kapital indenfor disse rammer skal placere. Stiftsudvalget vedrørende økonomi vil herudover kunne beslutte at overlade det til en professionel kapitalforvalter at placere kapitalen, efter retningslinjer fastlagt af udvalget.

Stiftsudvalget vedrørende økonomi skal endvidere fastlægge budgettet for de foreslåede 1 % -midler i stiftet, jf. nedenstående afsnit 7.3.

Stiftsudvalget vedrørende økonomi vil kunne uddelegere alle sine opgaver til stiftsadministrationen, herunder den daglige forvaltning og administration af stiftsmidlerne, sådan som det også er tilfældet i dag. Stiftsadministrationen vil herefter være forpligtet til at udføre opgaverne. Stiftsøvrigheden vil som arbejdsgiver for stiftsadministrationens personale have det overordnede ansvar for, at opgaverne løses.

7.2 Stiftsøvrighedens sammensætning og opgaver

7.2.1 Debatoplæggets spørgsmål 12 og 13

Debatoplæggets **spørgsmål 12 og 13** lød:

Spørgsmål 12: Kan stiftsøvrighedens opgaver indskrænkes til forvaltningen af fællesfonden og det juridiske tilsyn med de lokale kirkelige myndigheder? Kan en ny stiftsøvrighed bestå af biskoppen og en højere statslig embedsmand udpeget af ministeren efter drøftelse med biskoppen?

Spørgsmål 13: Kan stiftsøvrighedens øvrige opgaver i hovedsagen overgå til biskoppen?

I debatoplægget blev spørgsmålet beskrevet på følgende måde:

”Stiftet har i dag også en række administrative funktioner. Disse er henlagt til stiftsøvrigheden, det vil sige biskoppen og stiftamtmanden i forening. I forbindelse med

⁸⁹ Bekendtgørelse nr. 1274 af 12. december 2005 §§ 9 – 10.

kommunalreformen nedlægges statsamterne og erstattes af fem regionale statsforvaltninger, der ledes af en direktør. Dette giver anledning til en fornyet vurdering af placeringen af stiftsøvrighedens nuværende opgaver.”

For så vidt angår forvaltningen af stiftsmidlerne henvises til afsnit 7.1.

Debatoplægget beskriver endvidere spørgsmålene på følgende måde:

”Stiftsøvrighedens opgaver med hensyn til administration af fællesfonden og med hensyn til det juridiske tilsyn med de lokale kirkelige myndigheder er de opgaver, hvor nedlæggelsen af amtmandsstillingen vil blive savnet mest. På disse områder kan der særligt være behov for, at biskoppen har mulighed for at have en ”sparringspartner” med juridisk-administrative kompetencer på højeste niveau. Disse kompetencer vil ikke uden videre kunne erstattes af stiftsadministrationens rådgivning, dels fordi stiftsadministrationen ikke nødvendigvis har juridiske kompetencer på mere end fuldmægtigniveau, dels fordi stiftsadministrationen står i et underordningsforhold til biskoppen.

Selv om stiftsøvrighedens opgaver reduceres, vil det næppe være en god løsning at etablere en ny stiftsøvrighed bestående af biskoppen og direktøren for den regionale statsforvaltning. Med fem regionale statsforvaltninger vil hver af direktørerne i gennemsnit skulle dække to stifter. Stillingen som direktør må endvidere forventes at blive arbejdsmæssigt mere krævende end amtmandsstillingen. Af disse grunde ville der næppe kunne blive tale om den personlige relation, som udgør en særskilt værdi ved institutionen.

En alternativ model kunne være at frigøre den statslige repræsentation fra en bestemt stilling og i stedet stille det generelle krav, at der skal være tale om en statslig embedsmand med juridisk embedseksamen og i en stilling, der mindst svarer til lønramme 38. Der vil i alle stifter kunne findes en række personer, der opfylder disse kriterier. Ud over direktørerne for de regionale statsforvaltninger vil det blandt andet gælde direktører for andre lokale statsforvaltninger. En ny stiftsøvrighed kunne bestå af biskoppen og en sådan embedsmand, der udpeges af kirkeministeren efter drøftelse med biskoppen. Udpegningen vil naturligt kunne ske for en tidsbegrænset periode, for eksempel 6 år, men med mulighed for genbeskikkelse.

Stiftsøvrighedens øvrige opgaver vil som udgangspunkt mest hensigtsmæssigt kunne placeres hos biskoppen. Der henvises til arbejdsgruppens oplæg ”Den fremtidige varetagelse af stiftsøvrighedsopgaverne”⁹⁰ for en nærmere beskrivelse af forslag til placering af stiftsøvrighedens nuværende opgaver.

7.2.2 Høringssvarene

6 biskopper/stiftsøvrigheder/stiftsråd⁹¹ har forholdt sig positivt til forslaget om opgavefordelingen, mens 5 biskopper/stiftsøvrigheder/stiftsråd⁹² er positive overfor forslaget om stiftsøvrighedens sammensætning. Københavns Stiftsøvrighed og Stiftsrådet i Haderslev Stift ønsker, at stiftsøvrighederne kan komme til at bestå af biskoppen og direktøren for Statsforvaltningerne.

⁹⁰ Oplægget blev offentliggjort på www.km.dk den 3. januar 2006.

⁹¹ Københavns Stiftsøvrighed, Helsingør Stiftsøvrighed, biskoppen over Fyens Stift, biskoppen over Viborg Stift, Århus Stiftsøvrighed og Stiftsrådet i Haderslev Stift.

⁹² Københavns Stiftsøvrighed, Helsingør Stiftsøvrighed, biskoppen over Roskilde Stift, biskoppen over Viborg Stift og Stiftsrådet i Haderslev Stift.

3 organisationer⁹³ støtter forslaget. Præsteforeningen peger dog på, at kompetencen vedrørende tjenesteboliger, præsters lønforhold og godtgørelser også bør være en stiftsøvrighedsopgave. Foreningen af Statsforvaltningsdirektører mener, at opgaverne skal omfatte juridisk tilsyn, administration af fællesfonden, godkendelse vedrørende kirke og kirkegård, overordnet ledelse af stiftsadministrationen og deltagelse i landemodet. Hvis de formelle opgaver begrænses til disse fem områder, vil det være muligt for den enkelte direktør at indgå i stiftsøvrigheden i 2 stifter. Kirkefondet støtter forslaget, men mener, at stiftsøvrighedens opgaver skal indskrænkes til legalitetstilsynet.

Kirkeligt Samfund er imod forslaget, jf. bemærkningerne i afsnit 7.1.2. om spørgsmål 11.

17 provstiudvalg, 139 menighedsråd og 5 private har forholdt sig positivt til forslaget.

20 menighedsråd og 6 private har forholdt sig negativt til forslaget. Som begrundelse anfører menighedsrådene blandt andet, at stiftsøvrighedens opgaver skal bevares som hidtil. Enkelte nævner, at stiftsøvrigheden bør nedlægges.

Blandt de høringssvar, der har forholdt sig til spørgsmålet om stiftsøvrighedens sammensætning, er der således meget stor opbakning til, at stiftsøvrigheden videreføres således, at stiftsøvrigheden også for fremtiden består af biskoppen og en statslig embedsmand.

Direktørerne for Statsforvaltningerne har på et møde i Kirkeministeriet den 21. marts 2006 givet udtryk for deres holdning til en fremtidig stiftsøvrigheds struktur. I referatet fra mødet anføres blandt andet:

”Direktørerne for Statsforvaltningerne anførte med udgangspunkt i stiftsøvrighedernes rapport og debatoplægget, at stiftsøvrighedens opgaver bør være:

1. Juridisk tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg.
2. Administrationen af fællesfonden.
3. Godkendelseskompetence vedrørende menighedsrådets beslutninger om kirken og kirkegården (bygningsarbejder).
4. Overordnede ledelse af stiftsadministrationen.
5. Deltagelse i landemodet.

Disse formelle opgaver suppleres endvidere i praksis af en mere uformel rådgivning af biskoppen, som vurderes at udgøre en væsentlig værdi ved stiftsøvrighedskonstruktionen.

Hvis de formelle arbejdsopgaver begrænses til disse fem områder, er det direktørernes vurdering, at det vil være muligt for den enkelte direktør at indgå i stiftsøvrigheden i to stifter. Dette ville efter direktørernes vurdering være en bedre løsning end den i debatoplægget anførte model.

Der var endvidere enighed om, at det er helt afgørende, at stiftsøvrigheden består af direktøren og biskoppen og ikke af Statsforvaltningen/bispeembedet. Det bør derfor heller ikke være muligt for direktøren at delegere hvervet som medlem af stiftsøvrigheden til en ansat i Statsforvaltningen.

I hvilket omfang direktøren herudover vil deltage i øvrige ting – fx jubilæer, møder med provster m.v. – vil bero på lokal aftale mellem biskoppen og direktøren.”

⁹³ Den danske Præsteforening, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører og Kirkefondet.

7.2.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

7.2.3.1 Stiftsøvrighedens sammensætning

Stiftsøvrigheden består i dag af biskoppen og stiftamtmanden i forening. I forbindelse med kommunalreformen nedlægges statsamterne og erstattes af fem regionale statsforvaltninger, der ledes af en direktør⁹⁴. Dette giver anledning til en fornyet sammensætning af stiftsøvrigheden og vurdering af placeringen af stiftsøvrighedens nuværende opgaver.

På baggrund af høringssvarene – herunder ikke mindst svaret fra de 5 statsforvaltningsdirektører – foreslår arbejdsgruppen, at stiftsøvrigheden fremover kommer til at bestå af en biskop og en direktør for Statsforvaltningen.

Arbejdsgruppen foreslår, at de 10 stiftsøvrigheder sammensættes på følgende måde:

- Stiftsøvrigheden over København Stift består af biskoppen over Københavns Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Hovedstaden.
- Stiftsøvrigheden over Helsingør Stift består af biskoppen over Helsingør Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Hovedstaden.
- Stiftsøvrigheden over Roskilde Stift består af biskoppen over Roskilde Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Sjælland.
- Stiftsøvrigheden over Lolland-Falsters Stift består af biskoppen over Lolland-Falsters Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Sjælland.
- Stiftsøvrigheden over Fyens Stift består af biskoppen over Fyens Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Syddanmark.
- Stiftsøvrigheden over Haderslev Stift består af biskoppen over Haderslev Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Syddanmark.
- Stiftsøvrigheden over Ribe Stift består af biskoppen over Ribe Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Midtjylland.
- Stiftsøvrigheden over Århus Stift består af biskoppen over Århus Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Midtjylland.
- Stiftsøvrigheden over Viborg Stift består af biskoppen over Viborg Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Nordjylland.
- Stiftsøvrigheden over Aalborg Stift består af biskoppen over Aalborg Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Nordjylland.

Ved at lade en ny stiftsøvrighed bestå af biskoppen og direktøren for en af de 5 statsforvaltninger sikres der kontinuitet i forhold til den nugældende sammensætning af stiftsøvrigheden, da alle de kommende direktører for Statsforvaltningerne i 2006 varetager hvervet som stiftamtmand i et eller flere stifter.

Denne sammensætning af stiftsøvrigheden vil desuden sikre, at biskoppen har en ”sparingspartner” med økonomiske, juridiske og administrative kompetencer på højeste niveau. Det bemærkes i den forbindelse særligt, at statsforvaltningerne varetager det juri-

⁹⁴ Lov nr. 542 af 24. juni 2005 om regional statsforvaltning.

diske tilsyn med kommunerne, og direktørerne har således særligt gode forudsætninger for at varetage det tilsvarende tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg.

7.2.3.2 Stiftsøvrighedens opgaver

Arbejdsgruppen skal på baggrund af høringssvarene – herunder ikke mindst svaret fra statsforvaltningsdirektørerne - foreslå, at stiftsøvrighedens opgaver fremover begrænses til følgende hovedopgaver:

- Juridisk tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg.
- Administrationen af fællesfonden.
- Godkendelseskompetence vedrørende menighedsrådets beslutninger om kirken og kirkegården (bygningsarbejder) og herunder udøvelse af statslig myndighed efter planloven.
- Overordnede ledelse af stiftsadministrationen.
- Deltagelse i landemodet.

En fuldstændig oversigt over hvilken myndighed, der efter arbejdsgruppens forslag bør varetage stiftsøvrighedens nuværende opgaver, er beskrevet i notatet: ”Oversigt over stiftsøvrighedens opgaver – herunder forslag til fremtidig varetagelse”⁹⁵. Oversigten er optrykt som bilag 3.

Egentlige juridiske tilsynsopgaver skal efter arbejdsgruppens forslag forblive hos stiftsøvrigheden. På disse områder kan der særligt være behov for, at biskoppen har mulighed for at have en ”sparringspartner” med juridisk-administrative kompetencer på højest niveau. Disse kompetencer vil ikke uden videre kunne erstattes af stiftsadministrationens rådgivning, dels fordi stiftsadministrationen ikke nødvendigvis har juridiske kompetencer på mere end fuldmægtigniveau, dels fordi stiftsadministrationen står i et underordningsforhold til biskoppen.

Hertil kommer, at statsforvaltningsdirektørerne varetager det juridiske tilsyn med kommunerne og derfor har erfaringer, der også vil være relevante i forhold til udøvelsen af det juridiske tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg.

Forslaget betyder, at tilsynsopgaver i medfør af menighedsrådslovens §§ 45 – 48 og økonomilovens § 17a, stk. 6, fortsat skal varetages af stiftsøvrigheden. Disse tilsynsopgaver omfatter:

- Tilsynet med om menighedsrådenes beslutninger er i overensstemmelse med gældende lovgivning og, hvis det ikke er tilfældet, adgang til at sætte den ulovlige beslutning ud af kraft, jf. menighedsrådslovens § 46, stk. 1.
- Adgangen til at pålægge menighedsrådsmedlemmer, der er ansvarlige for en beslutning om at undlade at udføre en foranstaltning, som rådet efter lovgivningen er forpligtet til at udføre, tvangsbøder, jf. menighedsrådslovens § 46, stk. 2.
- Kompetencen til efter menighedsrådslovens § 46, stk. 3, at anlægge erstatningssag mod et menighedsrådsmedlem, som er ansvarlig for, at kirkekassen er påført et tab.

⁹⁵ Arbejdsgruppens forslag er udarbejdet med udgangspunkt i ”Beretning fra biskopper og stiftamtmand om stiftsøvrighedens opgaver efter strukturreformens gennemførelse” fra april 2005. I notatet ”Oversigt over stiftsøvrighedens opgaver – herunder forslag til fremtidig varetagelse” er arbejdsgruppens forslag sammenholdt med forslagene i beretningen.

- Adgangen til at frafalde sagsanlægget mod, at medlemmet indbetaler et af stiftsøvrigheden fastsat beløb til kirkekassen, jf. menighedsrådslovens § 46, stk. 4.
- I henhold til økonomilovens § 17a, stk. 6, har stiftsøvrigheden tilsvarende sanktionsmuligheder overfor et provstiudvalgs beslutninger, der strider imod gældende lovgivning, ved provstiudvalgets ulovlige undladelser eller hvor provstiudvalget har påført kirke-, præstegårds- eller provstiudvalgskassen et tab.

Med samme begrundelse som nævnt vedrørende de juridiske tilsynsopgaver foreslår arbejdsgruppen, at *bestyrelsen af fællesfonden* – og dermed af de midler, hvor kirkeministeren har det øverste ansvar for forvaltningen – fortsat varetages af stiftsøvrigheden. Dette omfatter:

Udarbejdelse af forslag til budget over fællesfondens indtægter og udgifter for hvert stift, jf. økonomilovens § 15.

Løbende forvaltning af de bevillinger, som stiftet har på fællesfondens budget – herunder ansvar for at bevillingerne anvendes korrekt, og at stiftets del af fællesfondens budget overholdes.

Aflæggelse af regnskab for fællesfonden, jf. økonomilovens § 17.

Administration af den udbetalte landskirkeskat, jf. økonomilovens § 19.

Arbejdsgruppen foreslår også, at *tilsynet med kirkebygningen og kirkegården* forbliver hos stiftsøvrigheden.

Kirkebygninger er ikke undergivet den almindelige fredningslovgivning. Baggrunden herfor er sikringen af balance mellem kirkebygningen som gudstjenesterum (brugsrum) og kirkebygningen som en del af den nationale kulturarv. Hensyn til kulturbevarelse er således sikret gennem stiftsøvrighedens tilsyns-/godkendelseskompetence.

Tilsvarende varetager stiftsøvrigheden en række opgaver i medfør af planlovgivningen. Stiftsøvrighedens indsigelsesret efter planlovgivningen hænger netop sammen med, at stiftsøvrigheden som decentral statslig myndighed efter delegation fra Kirkeministeriet påser, at fx lokalplanforslag tager tilstrækkeligt hensyn til kirkernes og deres omgivelser, og i den forbindelse har indsigelsesret i medfør af lov om planlægning. Disse opgaver kan derfor ikke flyttes til et folkevalgt organ.

I de situationer, hvor et konkret projekt vedrørende kirkebygningen, dens inventar eller kirkegården skal finansieres af stiftsmiddellån, foreslår arbejdsgruppen, at projektet for så vidt angår finansieringen godkendes af stiftsøvrigheden og stiftsudvalget vedrørende økonomi.

Denne del af arbejdsgruppens forslag betyder, at stiftsøvrigheden skal varetage følgende opgaver:

- Alle stiftsøvrighedens nuværende godkendelseskompetencer i forhold til kirken og dens inventar, jf. lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde samt bestemmelser i bekendtgørelsen om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.
- Alle stiftsøvrighedens godkendelseskompetencer i forhold til kirkegården og bygninger m.v. på kirkegården, jf. lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde med tilhørende bekendtgørelse (fx §§ 13-15).
- Alle stiftsøvrighedens opgaver i medfør af planlovgivningen m.v. Stiftsøvrigheden påser, at lokalplanforslag tager tilstrækkelig hensyn til kirkerne og deres omgivelser, og stiftsøvrigheden er derfor berettiget til at fremsætte indsigelser mod et

forslag til lokalplan⁹⁶. Tilsvarende varetager stiftsøvrigheden en række opgaver i relation til regionplanforslag og kommer med indstilling til kirkeministeren med henblik på miljøministerens fremsættelse af indsigelse mod forslaget⁹⁷. I forbindelse med kommunalreformen afskaffes regionplanerne, og der etableres et system med kommuneplaner, regionale udviklingsplaner og statslige landsplandirektiver i stedet. Lovgivningen er endnu ikke på plads.⁹⁸ Fra 2009 forventes de nye regler på planlægningsområdet at slå fuldt ud igennem. Her vil stiftsøvrighedernes indsigelsesret fortsat være aktuel. Placering af antennesystemer på folkekirkens kirkebygninger forudsætter tillige tilladelse fra stiftsøvrigheden⁹⁹.

Arbejdsgruppen foreslår, at klage over provstiudvalgets afgørelser fx i forbindelse med syn, eller når provstiudvalget har godkendelseskompetencen, jf. lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde med tilhørende bekendtgørelse, fremover skal indgives til biskoppen.

Arbejdsgruppens forslag betyder, at alle øvrige opgaver, som stiftsøvrigheden varetager i dag flyttes til andre kirkelige myndigheder. Arbejdsgruppen skal som hovedregel anbefale, at disse øvrige opgaver flyttes til biskoppen. Enkelte opgaver foreslås dog flyttet til menighedsrådet, provstiudvalg eller Kirkeministeriet. En udtømmende oversigt over opgaver, og hvor de foreslås placeret fremover, fremgår af bilag 3.

De steder, hvor opgaven placeres hos biskoppen, vil der ikke være noget til hinder for, at biskoppen overlader den praktiske opgaveforvaltning til stiftsadministrationen.

Som eksempler på opgaver, der fremover foreslås varetaget af biskoppen, kan nævnes:

- Alle opgaver stiftsøvrighederne varetager på kirkefunktionærområdet.
- Klageinstans ved uenighed om forretningsgangen i menighedsråd og provstiudvalg.
- Alle opgaver stiftsøvrigheden varetager på præsteområdet – fx godtgørelse og lønforhold, godkendelseskompetencer m.v. på tjenesteboligområdet.

For så vidt angår spørgsmålet om kompetencer på præsteområdet bemærkes særligt, at biskoppen allerede i dag har såvel det gejstlige som det mere traditionelle arbejdsgiver-tilsyn med præsterne. Disse opgaver varetages enten efter delegation eller på baggrund af lovbestemmelser herom. Arbejdsgruppen finder det derfor naturligt, at stiftsøvrighedens opgaver på præsteområdet flyttes til biskoppen.

⁹⁶ Lov om planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 883 af 18. august 2004 med senere ændringer, § 29, stk. 4.

⁹⁷ Lov om planlægning § 29, stk. 1.

⁹⁸ Der etableres en overgangsordning. De nuværende amters og HURs "Regionplan 2005" vil blive fastholdt ved, at de tillægges retsvirkning som landsplandirektiv. "Regionplanerne 2005" vil herefter fungere som de samlede overordnede retningslinjer for kommunernes planlægning i en overgangsperiode, indtil kommunerne har opdateret deres kommuneplaner efter de nye regler. De nye kommuneplaner bliver udformet i den første valgperiode frem til 2009 (kilde: Miljøministeriet).

⁹⁹ § 10, stk. 5, 2. pkt., i lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 681 af 23. juni 2004 med senere ændring.

7.3 Bindende bidrag til løsning af opgaver på stiftsniveau

7.3.1 Debatoplæggets spørgsmål 14

Debatoplæggets **spørgsmål 14** lød:

”Skal stiftsudvalget vedrørende økonomi (henholdsvis stiftsrådet) have kompetence til at udskrive et bindende bidrag til stiftsfonden? Skal der i givet fald være en grænse for bidragets størrelse, for eksempel højst 1 % af den lokale ligning i stiftet? Skal midlerne også kunne bruges til at forbedre rådgivningen af menighedsråd og provstiudvalg?”

I debatoplægget blev spørgsmålet beskrevet på følgende måde:

”Udgangspunktet for stiftet er biskoppens embede som et *tilsynsemede*.

Ved indsættelsen af præster i stiftets embeder bevidner biskoppen i et indsættelsesbrev, at den pågældende er "ret kaldet", dvs. valgt af menigheden til at påtage sig præstefunktionerne. Indsættelsesbrevet rummer derfor tillige en formaning til menigheden om at tage imod den pågældende som menighedens præst.

Derved udtrykkes, at biskoppens tilsyn gælder både præster og menigheder. Tilsynet betyder ikke kun "kontrol" med, at præsterne ikke tilsidesætter folkekirkens bekendelsesgrundlag, men indebærer også positivt, at biskoppen tager ansvar for kirkens åndelige vækst og udvikling.

Biskoppen har i tilknytning hertil ansvaret for fordelingen af præstestillinger inden for stiftet og dermed for, at samtlige områder af stiftet får den nødvendige kirkelige betjening.

Biskopperne spiller endvidere en central rolle i den offentlige debat om kirkens forhold og varetager her en væsentlig formidlingsopgave mellem folkekirke og det øvrige samfund.

Stiftets rolle i det kirkelige liv ligger derfor primært på det indholdsmæssige: at give inspiration til menighederne, at etablere fora for diskussion af holdninger om kirkens arbejde, for eksempel gennem stiftsbøger, stiftsblad, præstekonventer og stiftsdage, at medvirke til efter- og videreuddannelse af præster og andre medarbejdere i samvirke med folkekirkens uddannelsesinstitutioner, og at inspirere til samarbejde inden for områder som undervisning, mellemkirkeligt arbejde og mødet med andre religioner.

Disse opgaver forudsætter ikke store økonomiske ressourcer, men i dag er ressourcerne nærmest ikke-eksisterende. Eftersom der er tale om stifts-specifikke opgaver, som må forudsættes håndteret meget forskelligt fra stift til stift, er det næppe hensigtsmæssigt med central finansiering over fællesfondens budget. I stedet kunne der bygges videre på den eksisterende model med stiftsfonde, som er finansieret ved bidrag fra de enkelte menighedsråd, men i en mere forpligtende udgave, hvor stiftsudvalget vedrørende økonomi (eller eventuelt stiftsrådet i de stifter, hvor der er forsøg hermed) får kompetence til at fastlægge et bindende bidrag fra menighedsrådene til stiftsfonden, som dog højst kan udgøre 1 % af den lokale ligning i stiftet. Stiftsfondens budget og regnskab vil i så fald skulle godkendes af et demokratisk valgt organ, for eksempel stiftsudvalget vedrørende økonomi.”

7.3.2 Høringssvarene

De 7 biskopper, stiftsøvrigheder og stiftsråd, der afleverede høringssvar, 1 organisation¹⁰⁰, 19 provstiudvalg, 132 menighedsråd og 8 private - i alt 167 - støtter forslaget. Flere biskopper betoner vigtigheden af klart at få defineret, hvad midlerne skal/kan bruges til, mens 9 provstiudvalg peger på, at der skal være et maksimum for bidraget. Et lille antal menighedsråd peger på, at procentsatsen skal være mindre end 1 %.

1 organisation¹⁰¹, 10 provstiudvalg, 92 menighedsråd og 5 private – i alt 108 – er imod forslaget. Organisationen mener, at udskrivningsretten skal være hos et forvaltnings- og serviceorgan, mens de menighedsråd, der er imod forslaget, blandt andet anfører, at man ikke ønsker en ”ekstra skat” indført, at bidrag til stiftsfonden skal være frivilligt, og at man ønsker, at initiativer skal komme fra sognene.

7.3.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Arbejdsgruppen er enig i, at der er behov for prioritering af midler til at understøtte de aktiviteter, som iværksættes på stiftsniveau af hensyn til det kirkelige liv.

Disse aktiviteter forudsætter ikke store økonomiske ressourcer, men i dag er ressourcerne nærmest ikke-eksisterende. Eftersom der er tale om stifts-specifikke opgaver, som må forudsættes håndteret på forskellig måde og i forskelligt omfang fra stift til stift, er det ikke hensigtsmæssigt med øget central finansiering over fællesfondens budget. Der er tale om opgaver, som kun skal løftes i stiftet, hvis det er klart til gavn for sognene, og som sognene derfor også ønsker at være med til at finansiere.

Arbejdsgruppen foreslår, at finansieringen af de nuværende stiftsfonde ved frivillige bidrag, erstattes af et bindende bidrag fra de lokale kirkekasser med henblik på at stiftet skal kunne løfte disse opgaver. Arbejdsgruppen lægger – ligesom mange høringssvar – afgørende vægt på, at et sådant bindende bidrag ikke bør være en ekstra skat, der øger folkekirkens samlede udgifter.

Bidraget bør derfor alene kunne udskrives af repræsentanter for dem, der i øvrigt har ansvaret for den lokale ligning. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at et sådant bidrag alene kan udskrives ved beslutning i stiftsudvalget vedrørende økonomi, som er sammensat af ét menighedsrådsmedlem fra hvert provsti i stiftet.

I de stifter, hvor der er forsøg med stiftsråd, og hvor der er en læg repræsentation, som er valgt efter samme principper som stiftsudvalget vedrørende økonomi, kan disse repræsentanter udøve denne kompetence i forsøgsperioden. Denne del af forslaget kan gennemføres ved ændrede dispensationer fra Kirkeministeriet.

Et bindende bidrag vil flytte ligningsmidler fra det lokale niveau til stiftsniveauet. Arbejdsgruppen finder derfor, at stiftsudvalget vedrørende økonomi skal fastlægge budgettet for midlerne samt aflægge regnskab for midlernes anvendelse. Bogføringen og regnskabsaflæggelsen for det bindende bidrag skal være omfattet af de samme regnskabsregler, som gælder for stiftsadministrationen.

Flere høringssvar efterlyser en klar afgrænsning af, hvad et bindende bidrag kan anvendes til. Arbejdsgruppen foreslår, at et bindende bidrag kan anvendes til følgende formål:

¹⁰⁰ Kirkefondet.

¹⁰¹ Foreningen af danske Kirkegårdsledere.

- Kommunikation mellem stiftet, menighedsråd og præster, som det fx sker med udgivelse af stiftsbog, stiftsblad og stiftsmøder, hvor alle menighedsråd og præster samles til en kirkeligt oplysende dag.
- Formidling af kristendom. Det kan være ved skole-kirke-samarbejde, stiftscentral for religionspædagogiske hjælpemidler, stiftskurser, kirkeligt arbejde blandt børn og unge samt på universiteter og højere læreanstalter.
- Udviklingsprojekter inden for undervisning, diakoni, IT, medier, kirkemusik og lignende, herunder analyser til forberedelse af sådanne projekter.

Det er relativt få høringsvar, der har forholdt sig direkte til størrelsen af bidraget. Arbejdsgruppen foreslår, at bidraget ikke overstiger 1 % af den lokale ligning i stiftet¹⁰².

Det er i dag uklart, om stiftsfondene hviler på et privatretligt grundlag – og derved følger fondslovgivningen – eller om stiftsfonden falder ind under offentligretlige regler. Denne uklarhed er ikke hensigtsmæssig. Arbejdsgruppens forslag om et bindende bidrag betyder samtidig, at muligheden for at yde bidrag af kirkelige ligningsmidler til stiftsfonden bliver overflødig. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at cirkulære nr. 79 af 1. maj 1980 om stiftsfonde ophæves.

7.4 Stiftsadministrationen som sekretariat

7.4.1 Debatoplæggets spørgsmål 15

Debatoplæggets **spørgsmål 15** lød:

”Skal stiftsadministrationen i højere grad kunne rådgive menighedsråd og provstiudvalg om økonomiforvaltning og juridiske spørgsmål, særligt vedrørende personaleadministration og byggesager?”

I debatoplægget blev spørgsmålet beskrevet på følgende måde:

”I dag har stiftet en hel del løn- og personaleadministration for så vidt angår præsterne, men stiftets opgaver kunne udvides til i højere grad at være en servicefunktion for menighedsråd og provstiudvalg.

Man kan for eksempel forestille sig, at stiftsadministrationen kan fungere som sekretariat og rådgiver for menighedsråd og provstiudvalg inden for følgende sagsområder:

- bistand i sager om personaleforhold i forbindelse med ansættelse, lønfastsættelse, fastsættelse af andre lønvilkår og afskedigelse, jf. Kerteminde-modellen
- bistand ved opmåling af kirkegårde
- bistand til afgørelser i byggesager, hvor kompetencen er tillagt provstiudvalget
- rådgivning af menighedsråd ved igangsætning af byggesager
- rådgivning vedrørende kirkegårdsvedtægter med henblik på at sikre ensartethed.

Stiftsadministrationen varetager allerede i dag sådanne opgaver i flere af stifterne.

Ved at lade stiftet fungere som ”servicecenter” fastholder man ansvar og kompetence på det lokale niveau, samtidig med at menighedsråd og provstiudvalg får den nødvendige

¹⁰² 1 % af den lokale kirkelige ligning udgør ca. 39 mio. kr. eller i gennemsnit knap 4 mio. kr. pr. stift.

administrative understøttelse til løsningen af konkrete sager.

Det vil kun være på stiftsniveau, der vil være tilstrækkelig sagsvolumen til, at der kan opbygges og vedligeholdes specielle faglige kompetencer om personaleadministration og byggesager.

Rådgivningen af menighedsråd og provstiudvalg vil forudsætte, at det sikres, at udøvelse af funktionen ikke vil medføre myndighedsinhabilitet. Det kan ske enten gennem stiftets interne organisation eller ved en ændring af rekursadgangene, det vil sige adgangen til at indbringe afgørelser for en overordnet myndighed. Det ovennævnte princip om opgavefordeling peger i retning af, at rekursadgange generelt bør reduceres.”

7.4.2 Høringssvarene

De 7 biskopper/stiftsøvrigheder/stiftsråd, der afleverede høringssvar, 2 organisationer¹⁰³, 16 provstiudvalg, 192 menighedsråd og 84 private – i alt 301 – støtter forslaget. Nogle høringssvar peger på, at det er vigtigt, at stiftsadministrationerne fortsat skal kunne behandle klagesager uden at blive inhabile. Kirkefondet peger på, at fordelingen af rådgivning mellem provsti, stift og Landforeningen af Menighedsråd bør overvejes nøje.

1 organisation¹⁰⁴, 2 provstiudvalg og 43 menighedsråd er imod forslaget. Foreningen af Danske Kirkegårdsledere mener, at opgaven skal flyttes til et forvaltnings- og serviceorgan. Menighedsrådene peger blandt andet på, at stiftsadministrationer ikke skal påføres yderligere opgaver, at der i stedet er behov for bedre koordinering mellem allerede eksisterende rådgivning (stift, provsti, Landsforeningen af Menighedsråd) samt fare for inhabilitetsproblemer.

7.4.3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

I dag har stiftet en hel del løn- og personaleadministration for så vidt angår præsterne, men stiftets opgaver bør efter arbejdsgruppens opfattelse udvides til i højere grad at være en servicefunktion for menighedsråd og provstiudvalg.

Arbejdsgruppen foreslår, at stiftsadministrationen i alle stifter skal kunne tilbyde aktiv bistand og rådgivning til menighedsråd og provstiudvalg.

Stiftsadministrationen varetager allerede i dag sådanne opgaver i flere af stifterne. Ved at lade stiftet fungere som ”servicecenter” fastholder man ansvar og kompetence på det lokale niveau, samtidig med at menighedsråd og provstiudvalg får den nødvendige administrative understøttelse til løsningen af konkrete sager. Der er blandt høringssvarene meget bred støtte til forslaget fra både menighedsråd, provstiudvalg og stifter.

Det vil kun være på stiftsniveau, der vil være tilstrækkelig sagsvolumen til, at der kan opbygges og vedligeholdes specielle faglige kompetencer om personaleadministration og byggesager. En udbygning af disse funktioner forudsætter, at stiftsadministrationernes ressourcer omprioriteres.

I et samarbejde mellem stiftsøvrighederne og Kirkeministeriet pågår der på nuværende tidspunkt et arbejde med at etablere et administrativt fællesskab for stifterne.

¹⁰³ Kirkeligt Samfund og Kirkefondet.

¹⁰⁴ Foreningen af danske Kirkegårdsledere.

I det administrative fællesskab samles administrationen af fællesfondens fælles indtægter og udgifter, fx landskirkeskatten og tilskud. Herudover vil folkekirkens uddannelsesinstitutioners bogførings- og regnskabsopgaver blive løst af det administrative fællesskab, og på samme måde står det åbent for stifterne at overføre deres bogførings- og regnskabsopgaver til det administrative fællesskab på sigt.

Ved at samle bogførings- og regnskabsopgaverne i fællesfonden forventer man, at kunne løse opgaverne billigere og samlet set i en bedre kvalitet. Hvis stifterne vælger at henlægge opgaver til det administrative fællesskab, vil de kunne få frigjort ressourcer til nye opgaver fx en mere aktiv rådgivning af provstier og menighedsråd.

Rådgivningen af menighedsråd og provstiudvalg vil forudsætte, at det sikres, at udøvelse af funktionen ikke vil medføre myndighedsinhabilitet. Det kan ske enten gennem stiftets interne organisation eller ved en ændring af rekursadgangene, det vil sige adgangen til at indbringe afgørelser for en overordnet myndighed. Det ovenfor i afsnit 7.2. anførte princip om opgavefordeling peger i retning af, at rekursadgange generelt bør reduceres. Provsti, stift og Landsforeningen af Menighedsråd yder i dag, i varieret omfang, menighedsrådene administrativ bistand gennem rådgivning inden for hele det kirkeretlige område, herunder om løn- og personaleforhold samt om regnskabs- og budgetmæssige forhold. Der er tale om, at stifterne og Landsforeningen af Menighedsråd til dels tilbyder samme service.

Arbejdsgruppen opfordrer derfor til et nærmere samarbejde mellem Landsforeningen af Menighedsråd og stifterne om denne rådgivning, herunder en afklaring af, hvem der rådgiver om hvad.

En mulighed kunne være, at Landsforeningen af Menighedsråd primært har fokus på den ”politiske” rådgivning om fx normering af stillinger og forhandlingsspørgsmål i forhold til de faglige organisationer, og gennem udsendelse af vejledninger om personaleforhold, mens stiftets rådgivning mere handler om juridiske spørgsmål og administration af konkrete ansættelses- og afskedigelsessager.

Arbejdsgruppen foreslår, at en fordeling af opgaverne overordnet kan foretages ud fra følgende hovedretningslinier:

I. Lokale løn- og ansættelsesforhold for kirkefunktionærer

Stiftet yder bistand vedrørende generel lønindplacering og FLØS. Endvidere rådgivning vedrørende ansættelse (fx ansættelsesprocedure, herunder stillingsopslag og annoncering, ansættelsesbrev o.l.) og afsked (afskedigelsesprocedure, herunder konsulentbistand til menighedsråd og bistand i forhandlinger med faglige organisationer).

Provstiet yder konkret rådgivning (evt. i samarbejde med *stiftet*) om stillingsindhold og omfang.

Landsforeningen af Menighedsråd yder rådgivning vedrørende løn- og ansættelsesforhold – herunder særligt konsulentbistand til menighedsråd ved normering af stillinger og ved forhandlinger med faglige organisationer – samt udarbejder standardblanketter i form af ansættelsesbreve, vedtægter, regulativer, APV-skemaer m.v.

II. Arbejds miljø

Landsforeningen af Menighedsråd yder generel og konkret rådgivning vedrørende de arbejdsretlige regler, bistår menighedsrådene i forhandlinger med tilsynsmyndighederne og er udbyder af arbejdsmiljøkurser.

Stiftet inddrages, når Arbejdstilsynets anvisninger vedrører de ældre bygninger, som stifterne er pålagt ansvar for.

III. Økonomi, budget og regnskab

Det bør overvejes at ansætte fælles kasserer for flere, evt. alle, provstiets menighedsråd. Denne kassererfunktion kan eventuelt tilknyttes provstikontoret.

Endvidere foreslås etableret standardiserede elektroniske regnskabs-, budget- og bogholderisystemer.

Provstiet yder rådgivning vedrørende folkekirkens økonomi, herunder budget og regnskab.

Landsforeningen af Menighedsråd yder rådgivning vedrørende folkekirkens økonomi, herunder budget, regnskab og bogholderi og udbyder kurser for menighedsrådsmedlemmer heri.

IV. Byggesager

Her er tale om anlægsopgaver. *Provstiet* er på et tidligt tidspunkt inde i disse sager og kan vejlede med hensyn til finansiering og tidsplan.

Byggesagen indgår således i provstiets samlede prioritering af anlægsarbejder.

Rådgivningskontrakt gennemgås af en stiftsjurist.

Byggeregnskab føres af kasserer og/eller i samarbejde med arkitekt.

Specielt vedr. istandsættelsesarbejder på ældre bygninger: Det er vigtigt, at den kgl. bygningsinspektør og Nationalmuseet inddrages af hensyn til folkekirkens faglige troværdighed og evne til at varetage disse opgaver. Stiftets konsulenter kan inddrages på et tidligt tidspunkt med henblik på indledende afgørelser om placering, skitseforslag o.l.

V. Kirkegårde

Hvis ”opmåling” af kirkegårde fortsat skal finde sted, skal dette ske ved direkte medvirken af og bistand fra enten *stift* eller *Landsforeningen af Menighedsråd*.

Se endvidere ovenfor under I.

Der bør tilstræbes en landsdækkende forenklet praksis m.h.t. normering af medarbejdere på kirkegårdene.

VI. Køb og salg af fast ejendom

Menighedsrådet træffer afgørelse herom, og *provstiudvalget* godkender menighedsrådets afgørelse. *Stiftet* yder rådgivning og service til menighedsrådene og påtegner relevante dokumenter efter juridisk sagsbehandling.

VII. Kursusvirksomhed

Landsforeningen af Menighedsråd har en omfattende kursusvirksomhed.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at *Landsforeningen af Menighedsråds* indsats bør styrkes og understøttes på *stifts-* og *provstiplan*, således at der afholdes kurser for menighedsråd efter en aftalt tidsplan.

Kursusvirksomheden vil med fordel kunne styrkes, hvis tilrettelæggelsen lokalt foregår i et samarbejde med *provsti* og *stift*, for eksempel gennem et kursusudvalg med deltagelse af *Landsforeningen af Menighedsråd*, *provstiudvalgene*, *stiftet* og distriktsforeningerne.

Tidsplanen aftales på lokalt plan i samarbejde med *provsti* og *stift*.

I Haderslev Stift findes allerede en sådan ordning, hvorefter der er nedsat et kursusudvalg med repræsentanter for provstiudvalgene, stiftet og menighedsrådsforeningerne.

Kapitel 8 Forslag til lovændringer

I de enkelte lovforslag er gældende tekst anført med kursiv, mens ny tekst er med almindelig skrift.

8.1 Lov om folkekirkens økonomi

Nedenfor er gengivet udkast til de ændringer af lov om folkekirkens økonomi, som er en forudsætning for gennemførelse af følgende af arbejdsgruppens forslag:

Forslag fra betænkningens kapitel 5

Nr. 6

Samarbejde med provstiet som ramme kan besluttes på budgetsamrådet ved kvalificeret flertal på 2/3. Menighedsrådenes stemmer vægtes i forhold til antal valgte menighedsrådsmedlemmer (dvs. på samme måde som ved valg til provstiudvalget). Samarbejdet kan finansieres af provstiudvalgskassen.

Nr. 7

Menighedsrådene kan vælge at flytte personalenormeringen fra menighedsrådet til provstiudvalget, således at normeringen indgår som led i budgetprocessen. Beslutningen træffes på budgetsamrådet med kvalificeret flertal på 2/3 af de vægtede menighedsrådsstemmer.

Forslag fra betænkningens kapitel 6

Nr. 11

Et flertal på budgetsamrådet på mindst 2/3 af menighedsrådene skal kunne beslutte at flytte kompetence fra provstiudvalget til budgetsamrådet. Valget står mellem: den nuværende kompetencefordeling, besluttende budgetsamråd og en mellemform. Beslutningen om kompetencefordelingen træffes på det første budgetsamrådsmøde efter nyvalg til menighedsråd og er bindende for menighedsrådets funktionsperiode.

Nr. 12

Budgetsamrådet består af en eller to personer fra hvert menighedsråd. Det enkelte menighedsråd har ved afstemning en stemmevægt svarende til antallet af valgte medlemmer af rådet (dvs. samme antal stemmer som ved valg til provstiudvalg). Budgetsamrådet dækker som udgangspunkt hele provstiet. Hvis provstiet består af to eller flere ligningsområder, afholdes der budgetsamråd for sognene i det enkelte ligningsområde.

Nr. 13

Budgetmodellen justeres, så der bliver en forpligtelse til at drøfte ønskerne til kirkeskatens og de samlede udgifters udvikling i de kommende år. Der udmeldes en foreløbig driftsramme, således at menighedsrådene kan udarbejde budgetbidrag og fremkomme med ønsker før budgetsamrådet. Der kan ved den foreløbige udmelding tilbageholdes en omprioriteringsreserve, som prioriteres og udmeldes ved den endelige rammeudmelding.

Nr. 14

Antallet af valgte provstiudvalgsmedlemmer skal være 4 eller 6. Valgbare til provstiudvalget er kun valgte menighedsrådsmedlemmer.

Nr. 15

Hvor der er flere provstier eller dele af provstier i et ligningsområde (kommune), skal der være et forpligtende økonomisk samarbejde mellem provstierne:

- Hvis ligningsområdet består af to eller flere provstier, der har 50 % eller mere af deres folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, skal der nedsættes et budgetudvalg, der består af lige mange medlemmer fra hvert provstiudvalg.
- Hvis ligningsområdet består af to eller flere provstier, hvoraf mindst ét har mere end 20 %, men mindre end 50 % af deres folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, skal der nedsættes et budgetudvalg, der sammensættes forholdsmæssigt efter antallet af folkekirkemedlemmer i ligningsområdet.
- Hvis et ligningsområde består af to eller flere provstier, og et eller flere af disse provstier har 20 % eller mindre af sine folkekirkemedlemmer inden for det pågældende ligningsområde, fastsættes det samlede ligningsbeløb til kommunens kirkelige kasser og fordelingen af ligningsbeløbet mellem de enkelte kirkelige kasser af provstiudvalget for det provsti, hvor flest af kommunens folkekirkemedlemmer bor.

I kommuner, der rummer to hele provstier, kan der vælges et fælles provstiudvalg.

Forslag fra betænkningens kapitel 7

Nr. 16

Forvaltningen af stiftsmidler flyttes til stiftsudvalget vedrørende økonomi. Den daglige kapitalforvaltning kan efter stiftsudvalgets beslutning udliciteres til en professionel kapitalforvalter efter retningslinjer vedtaget i stiftsudvalget. Stiftsudvalget fastlægger endvidere stiftets politik for udlån af stiftsmidlerne til de lokale kasser.

Nr. 17

Stiftsøvrigheden sammensættes af biskoppen og direktøren for den regionale statsforvaltning. Stiftsøvrighedens opgaver omfatter juridisk tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg, administration af fællesfonden, godkendelse af menighedsrådets beslutninger om kirken og kirkegården (bygningsarbejder), overordnet ledelse af stiftsadministrationen og deltagelse i landemodet.

Nr. 18

Øvrige nuværende stiftsøvrighedsopgaver flyttes til biskoppen.

Nr. 19

Stiftsudvalget vedrørende økonomi får mulighed for at udskrive et bindende bidrag fra menighedsrådene til finansiering af aktiviteter, som iværksættes på stiftsniveau af hensyn til det kirkelige liv. Bidraget kan ikke overstige 1 % af den lokale ligning i stiftet og kan alene anvendes til formål, der kan komme alle sogne i stiftet til gode, inden for følgende områder: kommunikation mellem stiftet, menighedsråd og præster, styrkelse af formidling af kristendom, udviklingsprojekter inden for undervisning, diakoni, IT, medier, kirkemusik og lignende, og analyser til forberedelse af sådanne projekter.

Forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens økonomi
(Justering af budgetproces, forpligtende samarbejde i kommuner med flere provstier, stiftsøvrighedens sammensætning og opgavefordeling på stiftsniveau m.v.)

§ 1

I lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbekendtgørelse nr. 376 af 28. april 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 1, indsættes efter nr. 12 som nyt nummer:

”13) Bidrag til løsning af fælles opgaver på stiftsniveau, jf. § 23a.”

Nr. 13 – 16 bliver herefter nr. 14 – 17.

2. §§ 4 - 7 affattes således:

”Kapitel 1a

Budgetproces for kirke- og præstegårdskasserne

§ 4. Provstiudvalget fastsætter foreløbige driftsrammer for kirke- og præstegårdskasserne i provstiet og udmelder disse til menighedsrådene. Provstiudvalget kan ved den foreløbige rammeudmelding reservere et beløb til prioritering i forbindelse med fastlæggelse af de endelige driftsrammer og anlægsbevillinger.

Stk. 2. Menighedsrådene udarbejder på baggrund af den i stk. 1 nævnte udmelding budgetbidrag vedrørende driftsrammen samt eventuelle ønsker om yderligere driftsudgifter og bevillinger til anlæg. Budgetbidraget vedrørende driftsrammen skal indeholde angivelse af de stillinger, som budgettet omfatter.

Stk. 3. Hvis der i et sogn eller et pastorat er oprettet en præstegårdskasse, udarbejdes budgetbidraget og eventuelle ønsker om yderligere driftsudgifter og bevilling til anlæg på et fællesmøde mellem menighedsrådene ved almindeligt stemmeflertal efter indhentet udtalelse fra præstegårdsudvalget. Stk. 2, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Budgetbidrag m.v. som nævnt i stk. 2 og 3 indsendes til provstiudvalget inden en af provstiudvalget fastsat frist.

§ 5. *Provstiudvalget indkalder en eller to repræsentanter for hvert menighedsråd i provstiet til budgetsamråd.* Hvis provstiet består af to eller flere kommuner eller dele af flere kommuner, afholdes budgetsamrådet dog særskilt for sognene i den enkelte kommune. *Der kan afholdes flere budgetsamråd.*

Stk. 2. *Budgetsamrådet er offentligt. Bekendtgørelse om afholdelse af budgetsamrådet sker efter provstiudvalgets bestemmelse på en måde, der sikrer, at offentligheden bliver bekendt med afholdelsen. I bekendtgørelsen angives, hvilke emner der skal behandles på budgetsamrådet.*

Stk. 3. Budgetsamrådet har ikke besluttende myndighed, medmindre menighedsrådene på budgetsamrådet beslutter at flytte kompetence fra provstiudvalget til budgetsamrådet. Provstiudvalgets og budgetsamrådets kompetencer fastlægges i en vedtægt. Budgetsamrådet kan overtage provstiudvalgets kompetence til at:

- 1) Fastsætte de overordnede principper for udgifter og ligning set i et flerårigt perspektiv, jf. § 6, stk. 2.*
- 2) Fastsætte de i § 7, stk. 1 og 2, nævnte rammer og bevillinger.*
- 3) Fastsætte det i §7a, stk. 1-2, nævnte ligningsbeløb til kommunens kirke- og præstegårdskasser, medmindre dette fastsættes af et budgetudvalg, jf. § 17 b. Ved det besluttende budgetsamråds fastsættelse af ligningsbeløbet finder § 7, stk. 5, 2. pkt., tilsvarende anvendelse.*

Stk. 4. Beslutning som nævnt i stk. 3 træffes på det første budgetsamrådsmøde efter nyvalg til menighedsråd og er bindende for menighedsrådenes funktionsperiode.

Stk. 5. Budgetsamrådet kan beslutte at iværksætte samarbejde efter reglerne i lov om menighedsråd § 43a, stk. 1. Budgetsamrådet kan beslutte at flytte personalenormeringen fra menighedsrådet til provstiudvalget. Hvis personalenormeringen flyttes til provstiudvalget, kan budgetsamrådet fastlægge retningslinier for personalenormering.

Stk. 6. Når der på budgetsamrådet træffes beslutning om en ændret kompetencefordeling eller om samarbejde, jf. stk. 3 og 5, vægtes det enkelte menighedsråds stemme i forhold til antal af valgte medlemmer i det enkelte råd, og beslutningen træffes ved kvalificeret flertal på 2/3. Øvrige beslutninger træffes ved stemmeflertal.

Stk. 7. Kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om afholdelse af budgetsamråd.

§ 6. *På budgetsamrådet belyses de økonomiske forhold i provstiet, ligesom målsætninger for udgifter og ligning set i et flerårigt perspektiv skal drøftes. Endvidere skal menighedsrådenes ønsker om nye større udgiftskrævende opgaver drøftes.*

Stk. 2. På baggrund af den i stk. 1, 1. pkt., nævnte drøftelse fastsætter provstiudvalget de overordnede målsætninger for udgifter og ligning set i et flerårigt perspektiv.

§ 7. *Efter budgetsamrådet fastsætter provstiudvalget rammebevilling for kirkekassens driftsudgifter og bevilling for kirkekassens anlægsudgifter.*

Stk. 2. Hvis der i et sogn eller et pastorat er oprettet en præstegårdskasse, fastsætter provstiudvalget denne kasses rammebevilling for driftsudgifter og bevilling for anlægsudgifter.

Stk. 3. Menighedsrådet fastsætter inden for den af provstiudvalget fastsatte rammebevilling og bevilling, jf. stk. 1 og 2, budgettet for det kommende regnskabsår.

Stk. 4. Menighedsrådene fastsætter inden for den af provstiudvalget fastsatte rammebevilling og bevilling, jf. stk. 2, budgettet for præstegårdskassen. Budgettet fastsættes på et fællesmøde ved almindeligt stemmeflertal efter indhentet udtalelse fra præstegårdsudvalget.

Stk. 5. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om proceduren for fastsættelse af rammer som nævnt i stk. 1 og 2 og om fastsættelse og indsendelse til provstiudvalget af budgetter for kirke- og præstegårdskasserne. Kirkeministeren kan ikke fastsætte regler om størrelsen af kirke- og præstekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

§ 7a. *Ligningsbeløbet til kommunens kirke- og præstegårdskasser fastsættes af provstiudvalget, jf. dog § 5, stk. 3, og §§ 17a – 17b.*

Stk. 2. Provstiudvalget har ved ligningsbeløbets fastsættelse adgang til at afsætte midler til en opsparing på op til 5 % af ligningsbeløbet. Ved forbrug af opsparingen har provstiudvalget det følgende år mulighed for at forhøje ligningen med henblik på opsparingens retablering. Opsparingen kan bruges til imødegåelse af uforudsete udgifter i ligningsområdet.

§ 7b. *Provstiudvalget påser, at kirke- og præstegårdskassernes budget for det kommende regnskabsår er i overensstemmelse med de af provstiudvalget fastsatte rammer og bevillinger, jf. § 7, stk. 1 og 2, ligesom provstiudvalget foretager legalitetskontrol af budgetterne.”*

3. Efter § 9 indsættes som et nyt kapitel:

”Kapitel 1a.

Stiftsøvrighedens sammensætning

§ 9a. Stiftsøvrigheden består af stiftets biskop og stiftamtmanden.

Stk. 2 Stiftsøvrighederne sammensættes på følgende måde:

- 1) Stiftsøvrigheden over København Stift består af biskoppen over Københavns Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Hovedstaden.
- 2) Stiftsøvrigheden over Helsingør Stift består af biskoppen over Helsingør Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Hovedstaden.
- 3) Stiftsøvrigheden over Roskilde Stift består af biskoppen over Roskilde Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Sjælland.
- 4) Stiftsøvrigheden over Lolland-Falsters Stift består af biskoppen over Lolland-Falsters Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Sjælland.
- 5) Stiftsøvrigheden over Fyens Stift består af biskoppen over Fyens Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Syddanmark.
- 6) Stiftsøvrigheden over Haderslev Stift består af biskoppen over Haderslev Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Syddanmark.
- 7) Stiftsøvrigheden over Ribe Stift består af biskoppen over Ribe Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Midtjylland.
- 8) Stiftsøvrigheden over Århus Stift består af biskoppen over Århus Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Midtjylland.
- 9) Stiftsøvrigheden over Viborg Stift består af biskoppen over Viborg Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Nordjylland.
- 10) Stiftsøvrigheden over Aalborg Stift består af biskoppen over Aalborg Stift og direktøren for Statsforvaltningen i Region Nordjylland.”

4. § 9, stk. 3, udgår.

5. Kapitel 2a affattes således:

”Kapitel 2a

Provstiudvalg og budgetudvalg

§ 17a. *I hvert provsti vælges et provstiudvalg, der består af provsten og 4 eller 6 valgte medlemmer.*

Stk. 2. Provstiudvalget vælger af sin midte en formand og en næstformand. Valget sker ved skriftlig afstemning på udvalgets konstituerende møde, som provsten indkalder til. Valget har virkning for udvalgets funktionsperiode. Medlemmerne af udvalget har pligt til at modtage valg som formand og næstformand.

Stk. 3. Provstiudvalget kan beslutte at tillægge formanden honorar. Honorar kan dog kun tillægges formanden, såfremt denne er valgt medlem af provstiudvalget. Kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om formandshonoraret.

Stk. 4. Provstiudvalgets beslutninger træffes i møder. Provstiudvalget er beslutningsdygtigt, når mindst halvdelen af medlemmerne er til stede. Beslutninger træffes ved stemmeflertal.

Stk. 5. Provsten virker som udvalgets forretningsførende medlem og drager omsorg for udførelsen af udvalgets beslutninger.

Stk. 6. Provstiudvalgets møder er offentlige. Provstiudvalget kan bestemme, at en sag skal behandles for lukkede døre, når dette findes nødvendigt eller ønskeligt på grund af sagens beskaffenhed. Spørgsmålet om, hvorvidt en sag giver grundlag for dørlukning, forhandles for lukkede døre, hvis det bestemmes af provstiudvalget eller formanden. Provstiudvalget kan tillade personer, der er ansat af provstiudvalget, at overvære behandlingen af sager for lukkede døre. Provstiudvalget kan tilkalde andre personer til at overvære en sags behandling for lukkede døre, når det er ønskeligt af hensyn til sagens oplysning.

Stk. 7. Provstiudvalget fastsætter selv sin forretningsorden. Er der uenighed i provstiudvalget om forretningsgangen, kan spørgsmål herom forelægges biskoppen til afgørelse.

Stk. 8. De i lov om menighedsråd § 46, stk. 1, nævnte regler om annullation og suspension af beslutninger finder tilsvarende anvendelse over for et provstiudvalgs beslutninger, der strider mod lovgivningen. Endvidere finder de i lov om menighedsråd § 46, stk. 2-5, og § 48 nævnte regler om pålæggelse af tvangsbøder i forbindelse med ulovlige undladelser, anlæggelse af erstatningssager ved domstolene, frafald af erstatningsanlæg mod betaling af erstatningsretlig bod samt nedsættelse eller helt bortfald af en erstatning tilsvarende anvendelse over for medlemmer af provstiudvalg, der er ansvarlige for en undladelse eller for, at en kirkekasse, en præstegårdskasse eller provstiudvalgskassen er påført et tab.

Stk. 9. Stiftsøvrighedens afgørelser efter stk. 8, 1. pkt., kan af provstiudvalget indbringes for kirkeministeren. Stiftsøvrighedens afgørelser efter stk. 8, 2. pkt., kan af de pågældende medlemmer af provstiudvalget indbringes for kirkeministeren.

§ 17b. Der skal nedsættes budgetudvalg, hvis:

- 1) to eller flere provstier har 50 % eller mere af deres folkekirkemedlemmer inden for en kommune eller
- 2) kommunen består af to eller flere provstier, hvor mindst ét har mere end 20 % men mindre end 50 % af deres folkekirkemedlemmer inden for kommunen.

Stk. 2. Budgetudvalget som nævnt i stk. 1, nr. 1, består af provsterne som fødte medlemmer og lige mange valgte medlemmer fra hvert provstiudvalg.

Stk. 3. Budgetudvalget som nævnt i stk. 1, nr. 2, består af provsterne og mindst et valgt medlem fra hvert provsti eller del af et provsti. Det mindste provsti eller del af et provsti har mindst et valgt medlem, mens øvrige provstier er repræsenteret proportionalt hermed i forhold til antallet af folkekirkemedlemmer i provstiets sogne i kommunen. Det enkelte provstiudvalg kan dog ikke have flere valgte medlemmer end antallet af valgte medlemmer i pågældende provstiudvalg.

Stk. 4. Det konkrete antal medlemmer fra hvert provstiudvalg fastsættes i budgetudvalgets forretningsorden. De valgte medlemmer udpeges af provstiudvalgene i forbindelse med disses konstituering.

Stk. 5. En af provsterne udpeges som forretningsfører og drager omsorg for udførelsen af budgetudvalgets beslutninger.

Stk. 6. Bestemmelserne i § 17a, stk. 2 – 4 og stk. 6 – 9, finder tilsvarende anvendelse for budgetudvalgene.

Stk. 7. Budgetudvalget fastsætter det samlede ligningsbeløb til kommunens kirke- og præstegårdskasser samt til provstiudvalgskasserne samt ligningsbeløbets fordeling mellem provstierne.

§ 17c. I kommuner, der består af flere provstier eller dele af flere provstier, og hvor der ikke skal nedsættes budgetudvalg i medfør af § 17b, fastsættes det samlede ligningsbeløb til kommunens kirke- og præstegårdskasser og fordelingen mellem de enkelte kirkelige kasser af provstiudvalget for det provsti, hvor flest af kommunens folkekirkemedlemmer bor. Dette provsti benævnes ligningsprovstiet. Kompetencen i 1. pkt. kan flyttes til budgetsamrådet i ligningsprovstiet, jf. § 5, stk. 3.

Stk. 2. De menighedsråd i kommunen, som ikke ligger i ligningsprovstiet, har ret til at deltage i budgetsamrådet i ligningsprovstiet. Disse menighedsråd har samme rettigheder og pligter ved budgetsamrådets drøftelser og eventuelle beslutninger, som ligningsprovstiets menighedsråd.

§ 17d. I en kommune, der består af to hele provstier, eller af et helt provsti og et provsti, der ud over sogne i denne kommune, omfatter en ø, som er en selvstændig kommune, kan kirkeministeren ved provstiernes oprettelse godkende, at der i stedet for to provstiudvalg og et budgetudvalg vælges ét fælles provstiudvalg for provstierne i kommunen. Provstiudvalget består af provsterne og 4 eller 6 valgte medlemmer. Medlemmerne vælges for provstiet under ét.

Stk. 2. En af provsterne udpeges som forretningsfører og drager omsorg for udførelsen af udvalgets beslutninger.

Stk. 3. Provstiudvalget for kommunen varetager samtlige opgaver, der er henlagt til provstiudvalg.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 17a, stk. 2 – 4 og 6 - 9, finder tilsvarende anvendelse for provstiudvalget.

§ 17e. *Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om valg til provstiudvalg, budgetudvalgets sammensætning samt om provstiudvalgets og budgetudvalgets virksomhed.*

§ 17f. *Ordinært valg til provstiudvalg skal foretages inden udgangen af marts måned i året efter, at ordinært valg til menighedsråd har fundet sted. Valget gælder fra 1. april, og valgperioden er 4 år.*

Stk. 2. Ved hvert provstiudvalg oprettes en provstiudvalgskasse, der bestyres af provstiudvalget.

Stk. 3. Udgifterne til valg af provstiudvalgene og til disses møder, herunder honorar til formanden, befordringsgodtgørelse og diæter til de valgte medlemmer samt udvalgenes udgifter til medhjælp, kontorartikler m.v., udredes af provstiudvalgskassen efter kirkeministerens nærmere bestemmelse.

Stk. 4. Udgifter til samarbejde, jf. lov om menighedsråd § 43a, stk. 1, udredes af provstiudvalgskassen.

Stk. 5. Udgifter til provstiudvalgsmedlemmers deltagelse i kurser m.v., der må anses af betydning for udøvelsen af hvervet som provstiudvalgsmedlem, afholdes af provstiudvalgskassen. Der vil endvidere efter kirkeministerens bestemmelse af provstiudvalgskassen kunne ydes valgte provstiudvalgsmedlemmer erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med deltagelse i sådanne kurser m.v.

Stk. 6. Udgifter til budgetudvalgets virksomhed afholdes af de deltagende provstiudvalg.

§ 17g. *Provstiudvalgskassens udgifter dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunen. Omfatter provstiet flere kommuner eller dele af flere kommuner, dækkes udgifter til provstiudvalgskassen gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunerne.*

Stk. 2. Provstiudvalget udarbejder årligt budget over provstiudvalgskassens indtægter og udgifter for det kommende regnskabsår.

Stk. 3. Ligningsbeløbet til provstiudvalgskassen fastsættes af provstiudvalget, jf. dog § 17b, stk. 7.

Stk. 4. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om udarbejdelse af budget for provstiudvalgskassen.

Stk. 5. Regnskabsåret for provstiudvalgskassen er kalenderåret.

Stk. 6. Provstiudvalget aflægger årligt regnskab for provstiudvalgskassen. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om regnskaberne aflæggelse, om revision og om stiftsøvrighedens godkendelse af regnskaberne.”

6. § 23 affattes således:

”§ 23. I hvert stift nedsættes et stiftsudvalg vedrørende økonomi til på menighedsrådenes vegne at bestyre kirkernes og præsteembedernes øvrige kapitaler. Gravstedskapitaler (engangsvederlag for gravstedsvedligeholdelse) udbetales til kirkekasserne efter et serieprincip. Kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om kapitalernes bestyrelse.

Stk. 2. Stiftsudvalget vedrørende økonomi aflægger regnskab for de i stk. 1 nævnte kapitaler efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

Stk. 3. Udgifterne til bestyrelse af de i stk. 1 nævnte kapitaler afholdes efter kirkeministerens bestemmelse af de indtægter, der er forbundet med kapitalforvaltningen.

Stk. 4. Stiftsudvalget er beslutningsdygtigt, når mindst halvdelen af medlemmerne er tilstede. Beslutninger træffes ved stemmeflertal.

Stk. 5. Stiftsudvalget vedrørende økonomi kan uddelegere alle sine opgaver til stiftsadministrationen, herunder den daglige forvaltning og administration af de i stk. 1 nævnte kapitaler.

Stk. 6. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om udvalgets sammensætning.”

7. Efter § 23 indsættes:

”§ 23a. Stiftsudvalget vedrørende økonomi kan træffe beslutning om at udskrive et bindende bidrag fra kirkekasserne til løsning af aktiviteter på stiftsniveau af hensyn til det kirkelige liv i stiftet. Bidraget kan ikke overstige 1 % af den lokale ligning i stiftet.

Stk. 2 Bidraget anvendes efter stiftsudvalgets beslutning og kan fx bruges til:

- 10) Kommunikation mellem stiftet, menighedsråd og præster, herunder udgivelser og afholdelse af møder og lignende.
- 11) Formidling af kristendom.
- 12) Udviklingsprojekter inden for undervisning, diakoni, IT, medier, kirkemusik og lignende, herunder analyser til forberedelse af sådanne projekter.

Stk. 3. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om budget, regnskab og revision m.v. af det bindende bidrag.”

8.2 Lov om menighedsråd

Nedenfor er gengivet udkast til de ændringer af lov om menighedsråd, som er en forudsætning for gennemførelse af følgende af arbejdsgruppens forslag:

Forslag fra betænkningens kapitel 4:

Nr. 1

Menighedsrådslovens § 1 præciseres, så det klart fremgår, at menighedsrådet har ansvaret for at lede det kirkelige liv i sognet, såvel for så vidt angår rammerne som indholdet: ”Sognets eller kirkedistriktets kirkelige og administrative anliggender styres af menighedsrådet, medmindre andet er særligt hjemlet i lovgivningen.” Hermed tydeliggøres det, at de valgte medlemmer og præst(er) er forpligtet til at samvirke om det kirkelige liv i sognet. Målet for rådets arbejde fastlægges i et nyt stk. 2: ”Det påhviler menigheds-

rådet at arbejde for gode vilkår for evangeliets forkyndelse.” Samtidig præciseres menighedsrådslovens § 37, så det klart fremgår, at den vedrører præstens forkyndelsesfrihed: ”Præsten er i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse, herunder sin forkyndelse, sin sjælesorg og sin undervisning, uafhængig af menighedsrådet.”

Nr. 2

Menighedsrådet får mulighed for at kunne vælge præsten som daglig leder eller fordele opgaverne som daglig leder mellem præsten og et af de valgte medlemmer. Præsten kan ikke pålægges at varetage den daglige ledelse. Menighedsrådet kan fortsat som i dag vælge et af rådets valgte medlemmer til som kontaktperson at varetage den daglige ledelse.

Nr. 3

Antallet af menighedsrådsmedlemmer fastsættes efter antallet af folkekirkemedlemmer i sognet og antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer nedsættes til 5 i sogne med under 1.000 folkekirkemedlemmer. Reglerne om valgbarhed til menighedsrådet ændres, så kirkefunktionærer ikke kan vælges til menighedsrådet i det sogn, hvor vedkommende har tjenestested.

Nr. 4

Funktionsperioden for samtlige enkeltmandshverv i henhold til menighedsrådsloven – dvs. kirkeværge, kasserer, sekretær og kontaktperson – fastsættes ligesom valget af formand og næstformand til ét år. Der skal altid vælges en kasserer af menighedsrådets midte, men varetagelsen af det praktiske arbejde kan efter beslutning i menighedsrådet uddelegeres til en af kirkens funktionærstillinger eller til en ekstern bogholder, fx en fælles provstikasserer.

Forslag fra betænkningens kapitel 5:

Nr. 6

Alt hvad et menighedsråd i henhold til økonomilovens § 2 kan gøre alene, kan menighedsråd også beslutte at samarbejde om. Beslutningen træffes af pågældende menighedsråd. Samarbejdet skal beskrives i en vedtægt, men skal ikke godkendes af andre myndigheder. Samarbejde med provstiet som ramme kan besluttes på budgetsamrådet ved kvalificeret flertal på 2/3. Menighedsrådenes stemmer vægtes i forhold til antal valgte menighedsrådsmedlemmer (dvs. på samme måde som ved valg til provstiudvalget). Samarbejdet kan finansieres af provstiudvalgskassen.

Forslag fra betænkningens kapitel 7:

Nr. 18

Øvrige nuværende stiftsøvrighedsopgaver flyttes til biskoppen.

Forslag til lov om ændring af lov om menighedsråd

(Menighedsrådets sammensætning, funktionsperiode for enkeltmandshverv, valg af kontaktperson, valg af kasserer og samarbejde m.v.)

§ 1

I lov om menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 164 af 16. marts 2004, foretages følgende ændringer:

1. § 1, stk. 1, ophæves og i stedet indsættes:

...”Sognets eller kirke-distriktets kirkelige og administrative anliggender styres af menighedsrådet, medmindre andet er særligt hjemlet i lovgivningen.

Stk. 2. Det påhviler menighedsrådet at virke for gode vilkår for evangeliets forkyn-delse.”

Stk. 2 – 5 bliver herefter stk. 3 – 6.

2. I § 2, stk. 1, 1. pkt., ændres ”seks” til: ”fem”.

3. § 2, stk. 3, affattes således:

”Stk. 3. Antallet af valgte medlemmer fastsættes af menighedsrådet efter antallet af folkekirkemedlemmer i menighedsråds-kredsen på grundlag af den opgørelse af medlemstallet, der offentliggøres af Danmarks Statistik pr. 1. januar i valgåret. Første gang, der holdes valg til menighedsrådet, fastsættes antallet af valgte medlemmer dog af biskoppen. Antallet udgør fem for det første tusinde og yderligere et medlem for hvert påbegyndt tusinde, dog ikke over femten i alt. Har to eller flere sogne eller kirke-distrikter fælles menighedsråd, fastsættes antallet af medlemmer efter det samlede antal folkekirkemedlemmer og fordels på de enkelte sogne eller distrikter i forhold til medlemstallet i hvert af dem. Et sogn eller distrikt skal dog have mindst et medlem.”

4. § 10, stk. 2, affattes således:

”Stk. 2. Menighedsrådet vælger af sin midte en kasserer. Den praktiske udførelse af opgaverne kan knyttes til en af kirkens kirkefunktionærstillinger eller delegeres til en professionel kasserer. Menighedsrådet kan tegne en kautionforsikring for kassereren.”

5. § 10, stk. 5, affattes således:

”Stk. 5. Menighedsrådet vælger af sin midte en kontaktperson, der bemyndiges til på rådets vegne at give forskrifter og anvisninger til og modtage henvendelser fra kirkefunktionærerne i tjenstlige forhold. Opgaverne som kontaktperson kan efter menighedsrådets beslutning deles mellem en af pastoratets præster og et af de valgte medlemmer.”

6. I § 10, stk. 10, ændres ”menighedsrådets funktionsperiode” til: ”et år ad gangen”.

7. I § 10, stk. 10, indsættes som 2. pkt.:

”Hvert år inden udløbet af de i stk. 1 – 2 og stk. 4 – 5 nævnte enkeltmandshvervs funktionsperiode vælger menighedsrådet personer til disse hverv.”

8. I § 12, stk. 3, 1. pkt., ændres ”provstiudvalget og stiftsøvrigheden” til: ”et af Kirkeministeriet anvist informationssystem”.

9. I § 12, stk. 4, ændres ”sende indberetning herom til provstiudvalget og stiftsøvrigheden” til: ”indberette ændringen til et af Kirkeministeriet anvist informationssystem”.

10. I § 21, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter ”tildele dem”: ”, jf. dog 2. pkt. Præsten er ikke forpligtet til at varetage de i § 10, stk. 6, nævnte opgaver.”

11. § 27, stk. 5, affattes således:

”Stk. 5. Den i § 3 nævnte repræsentant for kirkefunktionærerne kan ikke deltage i forhandling i sager om ansættelse af kirkefunktionærer og i sager, der angår andre funktionærer ved kirken og kirkegården.”

12. § 37 affattes således:

”§ 37. Præsten er i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse, herunder sin forkyndelse, sin sjælesorg og sin undervisning, uafhængig af menighedsrådet.”

13. Efter § 42 indsættes i *kapitel 8*:

”§ 42a. To eller flere menighedsråd kan indgå aftale om samarbejde om løsning af de opgaver, der finansieres af kirkekassen i medfør af § 2 i lov om folkekirkens økonomi.

Stk. 2. De nærmere bestemmelser om samarbejdet optages i en vedtægt, der indsendes til Kirkeministeriet, som offentliggør denne på ministeriets hjemmeside.

Stk. 3. Vedtægten skal indeholde oplysninger om, hvilke menighedsråd der deltager i samarbejdet, hvad samarbejdet vedrører, finansieringen af samarbejdet, tilsyn, vilkår for andre menighedsråds optagelse i samarbejdet, afgørelse om uenighed om vedtægtens fortolkning, vilkår for ophævelse af samarbejdet og om, hvor vedtægten lokalt er fremlagt og kan rekvireres fra.”

14. § 43 affattes således:

”§ 43. Udover de i § 42a nævnte tilfælde kan to eller flere menighedsråd indgå aftale om samarbejde, der kræver dispensation fra reglerne i kapitel 1-7 og kapitel 9 i denne lov samt regler i lov om valg til menighedsråd, lov om folkekirkens økonomi, lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde og lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. Samarbejder skal vedrøre løsning af folkekirkelige anliggender.

Stk. 2. De nærmere bestemmelser om samarbejdet optages i en vedtægt, der skal godkendes af kirkeministeren.

Stk. 3. Vedtægten skal indeholde oplysninger om, hvilke menighedsråd der deltager i samarbejdet, hvad samarbejdet vedrører, hvilke regler i den folkekirkelige lovgivning, der er dispenseret fra, finansieringen af samarbejdet, tilsyn, vilkår for andre menigheds-

råds optagelse i samarbejdet, afgørelse om uenighed om vedtægtens fortolkning, vilkår for ophævelse af samarbejdet og om, hvor vedtægten lokalt er fremlagt og kan rekvireres fra.

Stk. 4. Når en vedtægt er godkendt, bekendtgøres den på Kirkeministeriets hjemmeside sammen med oplysning om, hvor de berørte sognes eller kirke-distrikters beboere lokalt kan gøre sig bekendt med vedtægten.

Stk. 5. Aftaler i medfør af stk. 1 kan ophæves, hvis deltagerne er enige herom. Ophævelse kan endvidere ske efter en deltagers anmodning, når kirkeministeren finder rimelig grund dertil.

Stk. 6. Kirkeministeren godkender vilkårene for ophævelse af en aftale og træffer afgørelse i tilfælde af uenighed mellem deltagerne.

Stk. 7. Kirkeministeren kan efter ansøgning fra et menighedsråd tillade de i stk. 1 nævnte fravigelser, hvis det er ønskeligt af hensyn til løsningen af folkekirkelige opgaver i sognet eller kirke-distriktet.”

15. Efter § 43 indsættes i *kapitel 8*:

”§ 43a. Flere menighedsråd i ét provsti kan beslutte at etablere de i § 42a, stk. 1, og § 43, stk. 1, nævnte former for samarbejde med provstiet som ramme. Beslutning derom skal træffes på budgetsamråd og finansieres af provstiuvalgskassen, jf. § 5, stk. 5 – 6, og § 17f, stk. 4, i lov om folkekirkens økonomi.

Stk. 2. Reglerne i § 42a, stk. 2 - 3, og § 43, stk. 2 - 6, finder tilsvarende anvendelse på de i stk. 1 nævnte former for samarbejde.”

16. I § 40, stk. 2, ændres ”Stiftsøvrigheden” til: ”Biskoppen”.

8.3 Lov om valg til menighedsråd

Nedenfor er gengivet udkast til de ændringer af lov om valg til menighedsråd, som er en forudsætning for gennemførelse af følgende af arbejdsgruppens forslag:

Forslag fra betænkningens kapitel 4:

Nr. 3

Reglerne om valgbarhed til menighedsrådet ændres, så kirkefunktionærer ikke kan vælges til menighedsrådet i det sogn, hvor vedkommende har tjenestested.

Nr. 5

Vælges der ikke et fuldtalligt menighedsråd, beslutter biskoppen, hvilket andet sogns menighedsråd der skal varetage sognets anliggender i funktionsperioden. Hvis det følgende valg til menighedsråd heller ikke fører til dannelse af et fuldtalligt menighedsråd, indstiller biskoppen, hvilket andet sogn, sognet lægges sammen med.

Forslag fra betænkningens kapitel 5:

Nr. 9

Provstens administrative opgaver lettes ved, at provsten ikke længere skal deltage i administrationen af valg til menighedsråd.

Forslag fra kapitel 7:

Nr. 18

Øvrige nuværende stiftsøvrighedsopgaver flyttes til biskoppen.

Forslag til lov om ændring af lov om valg til menighedsråd

(Forenkling af procedure for bestilling af valgkort og valglister, indberetning, konsekvens af manglende fuldtalligt menighedsråd samt klagebehandling)

§ 1

I lov om valg til menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 163 af 16. marts 2004, foretages følgende ændringer:

1. I § 3 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

”Stk. 3. Kirkefunktionærer er ikke valgbare til menighedsrådet i den menighedsrådsreds, hvor de har tjenestested.”

Stk. 3 -11 bliver herefter stk. 4 - 12.

2. I § 22 udgår ”gennem provsten”.

3. § 23, stk. 2 – 3, affattes således:

”Stk. 2. Fører valget ikke til dannelse af et fuldtalligt menighedsråd, beslutter biskoppen, hvilket andet sogns menighedsråd der skal varetage sognets anliggender i funktionsperioden.

Stk. 3. Hvis det følgende ordinære valg til menighedsråd på ny ikke fører til dannelsen af et fuldtalligt menighedsråd, indstiller biskoppen, hvilket andet sogn, sognet lægges sammen med.”

4. I § 24 udgår: ” til provst og stiftsøvrighed”.

5. I § 30, stk. 1, 1. pkt., ændres ”provsten” til: ”biskoppen”.

6. § 30, stk. 1, 2. pkt., udgår.

8.4 Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Nedenfor er gengivet udkast til de ændringer af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, som er en forudsætning for gennemførelse af følgende af arbejdsgruppens forslag:

Forslag fra betænkningens kapitel 5:

Nr. 8

Provstesynet ændres, så provsten ikke deltager i synsforretningen. Synet af kirken og kirkegården udføres af provstiets bygningskyndige (under ansvar over for provsten), menighedsråd (både valgte medlemmer og præster) samt menighedsrådets bygningskyndige. Synet holdes hvert 4. år. Provsten kan deltage i synet på eget initiativ.

Nr. 9

Provstens administrative opgaver lettes ved, at provsten ikke længere skal autorisere diverse protokoller og ved en ændring af reglerne om gravminderegistrering.

Forslag fra betænkningens kapitel 7:

Nr. 17

Stiftsøvrigheden sammensættes af biskoppen og direktøren for den regionale statsforvaltning. Stiftsøvrighedens opgaver omfatter juridisk tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg, administration af fællesfonden, godkendelse af menighedsrådets beslutninger om kirken og kirkegården (bygningsarbejder), overordnet ledelse af stiftsadministrationen og deltagelse i landemodet.

Nr. 18

Øvrige nuværende stiftsøvrighedsopgaver flyttes til biskoppen.

Forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde
(Tilsyn med kirker og kirkegårde, myndighedsændringer samt gravminderegistrering)

§ 1

I lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, jf. lovbekendtgørelse nr. 454 af 11. juni 1992, som ændret senest ved § 4 i lov nr. 562 af 24. juni 2005, foretages følgende ændringer:

1. I § 6, 1. pkt., og § 29 ændres ”stiftsøvrigheden” til: ”biskoppen”.
2. I § 7, 1. pkt., og § 12, stk. 1, ændres ”af provsten autoriseret” til: ”af Kirkeministeriet godkendte standardprotokol eller en anden af Kirkeministeriet godkendt”.
- 3 I § 12, stk. 4, ændres ”stiftsøvrigheden” til: ”stiftsadministrationen”.

4. I § 21, stk. 1, ændres ”af det i § 26 nævnte syn.” til: ”af provstiudvalget efter indstilling fra provstiudvalgets bygningskyndige efter afholdelse af det i § 26 nævnte syn.”

5. I § 21, stk. 2, ændres ”provsten” til ”provstiudvalgets bygningskyndige”.

6. § 26 affattes således:

”§ 26. En bygningskyndig person, der er valgt af provstiudvalget, deltager med ikke over 4 års mellemrum i det syn, der er nævnt i § 24. Dette ledes da af den af provstiudvalget valgte bygningskyndige, der efter samråd med provsten fastsætter datoen for synet og indkalder menighedsrådet til deltagelse i synet. Provsten kan på eget initiativ deltage i synsforretningen. Forretningen indføres i en for hele provstiet fælles synsprotokol og i kirkens protokol. Den bygningskyndige sender en udskrift af synsforretningen til provstiudvalget, der afgør, hvad der videre skal foretages.”

7. § 28 affattes således:

”§ 28. Ved tildeling af anlægsbevillinger fastsætter provstiudvalget samtidig en frist for de pågældende arbejders gennemførelse, jf. § 26, 5. pkt.

Stk. 2. Provstiudvalget foranlediger, at udførelsen af de i stk. 1 nævnte arbejder *kontrolleres ved et ekstraordinært syn, jf. § 31.*”

8. I § 36, stk. 1, ændres ”Provstesynet” til: ”Den af provstiudvalget valgte bygningskyndige person”.

8.5 Lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning

Nedenfor er gengivet udkast til de ændringer af lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning, som er en forudsætning for gennemførelse af følgende af arbejdsgruppens forslag:

Forslag fra betænkningens kapitel 7:

Nr. 17

Stiftsøvrigheden sammensættes af biskoppen og direktøren for den regionale statsforvaltning. Stiftsøvrighedens opgaver omfatter juridisk tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg, administration af fællesfonden, godkendelse af menighedsrådets beslutninger om kirken og kirkegården (bygningsarbejder), overordnet ledelse af stiftsadministrationen og deltagelse i landemodet.

Nr. 18

Øvrige nuværende stiftsøvrighedsopgaver flyttes til biskoppen.

Det i udkastet medtaget forslag til ændring af lovens § 3, stk. 2, er en konsekvens af arbejdsgruppens forslag i betænkningens kapitel 4 om ændring af antallet af menighedsrådsmedlemmer.

Forslag til lov om ændring af lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning
(Ændring af stiftsøvrighedens opgaver)

§ 1

I lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 511 af 16. juni 1994, foretages følgende ændring:

1. I § 3, stk. 2, 2. pkt., ændres ”6” til ”5”

2. I § 4, stk. 1, 1. pkt., ændres ”stiftsøvrighed” til ”stiftsadministration”.

3. § 4, stk. 2, affattes således:

”Stk. 2. Valgbestyrelsen består af 3 medlemmer valgt blandt provstiudvalgsmedlemmerne i vedkommende stift. *Stemmeberettigede ved valg af valgudvalg er kun de valgte medlemmer af provstiudvalget. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler for valg af valgbestyrelse og fastsætter, hvilke opgaver valgbestyrelsen skal varetage.*”

8.6 Lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.

Nedenfor er gengivet udkast til de ændringer af lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning, som er en forudsætning for gennemførelse af følgende af arbejdsgruppens forslag:

Forslag fra betænkningens kapitel 7:

Nr. 17

Stiftsøvrigheden sammensættes af biskoppen og direktøren for den regionale statsforvaltning. Stiftsøvrighedens opgaver omfatter juridisk tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg, administration af fællesfonden, godkendelse af menighedsrådets beslutninger om kirken og kirkegården (bygningsarbejder), overordnet ledelse af stiftsadministrationen og deltagelse i landemodet.

Nr. 18

Øvrige nuværende stiftsøvrighedsopgaver flyttes til biskoppen.

Forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.v.
(Ændring af stiftsøvrighedens opgaver)

§ 1

I lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 217 af 31. marts 1992, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 4, 2. pkt., § 19, stk. 2, 2. pkt., og § 19, stk. 3, ændres ”stiftsøvrigheden” til ”provstiudvalget”.

2. § 2 ophæves.

8.7 Lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v.

Nedenfor er gengivet udkast til de ændringer af lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v., som er en forudsætning for gennemførelse af følgende af arbejdsgruppens forslag:

Forslag fra betænkningens kapitel 5

Nr. 7

Menighedsrådene kan vælge at flytte personalenormeringen fra menighedsrådet til provstiudvalget, således at normeringen indgår som led i budgetprocessen. Beslutningen træffes på budgetsamrådet med kvalificeret flertal på 2/3 af de vægtede menighedsrådsstemmer.

Forslag til lov om ændring af lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v.

(Personalenormering)

§ 1

I lov nr. 310 af 16. maj 1990 om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v., som ændret senest ved § 4 i lov nr. 437 af 10. juni 2003, foretages følgende ændringer:

1. I § 22, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

”Spørgsmålet om personalenormering kan dog flyttes til provstiudvalget, jf. lov om folkekirkens økonomi § 5, stk. 5, 2. og 3. pkt.”

Bilag

Bilag 1: Deltagerliste. Arbejdsgruppens seminar den 9. marts 2006

Bilag 2: Program for seminar den 9. marts 2006

Bilag 3: Oversigt over stiftsøvrighedens opgaver

Bilag 1

Deltagerliste

Arbejdsgruppens seminar den 9. marts 2006 Blixen-salen på Det Kgl. Bibliotek, København

- Stiftskontorchef Bodil Abildgaard, Viborg Stift
- Pastor Søren Agersnap, Den danske Præsteforening
- Sognepræst Erling Andersen, Nr. Bjert, Kolding Provsti
- Sekretariatschef Hans Chr. Andersen, Den danske Præsteforening
- Stiftskontorchef Helle Saxil Andersen, Roskilde Stift
- Sognepræst Per Bucholdt Andreasen, Den danske Præsteforening og Landsforeningen af Menighedsråd
- Biskop Niels Henrik Arendt, Haderslev Stift, medl. af Arbejdsgruppen
- Provst Leif Arffmann, fmd. for Danmarks Provsteforening, medl. af Arbejdsgruppen
- Student Sibel Atay, Kirkeministeriet
- Sognepræst Sabine Bech-Hansen, Den danske Præsteforening, medl. af Arbejdsgruppen
- Generalsekretær Kaj Bollmann, Kirkefondet
- Afdelingschef Steffen Brunés, Kirkeministeriet
- Redaktør Jakob Brønnum, Præsteforeningens Blad
- Provst Grete Bøje, Danmarks Provsteforening
- Biskop Elisabeth Dons Christensen, Ribe Stift, medl. af Arbejdsgruppen
- Professor Jørgen Grønnegård Christensen, Institut for Statskundskab, Århus Universitet
- Lektor Helle Christiansen, fmd. for Den danske Præsteforening, medl. af Arbejdsgruppen
- Docent, forskningskoordinator Lisbet Christoffersen, Teologisk Fakultet, Københavns Universitet
- Biskop Kresten Drejergaard, Fyens Stift
- Informationskonsulent Jørgen Engmark, Kirkeministeriet
- Chefkonsulent Pernille Esdahl, Kirkeministeriet, medl. af Arbejdsgruppen
- Journalist Carl Emil Falbe-Hansen, Ritzau
- Redaktør Sven Ove Gade
- Stiftskontorchef Asger Gewecke, Fyens Stift, Foreningen af Stiftsjurister

- Sekretariatschef Jens Gram, Landsforeningen af Menighedsråd
- Professor Niels Henrik Gregersen, Teologisk Fakultet, Københavns Universitet
- Gårdejer Frede Hansen, Landsforeningen af Menighedsråd
- Rektor Eberhard Harbsmeier, Teologisk Pædagogisk Center
- Departementschef Jacob Heinsen, Kirkeministeriet, fmd. for Arbejdsgruppen
- Provst Hanne Hjørnlund, Danmarks Provsteforening
- Biskop Kjeld Holm, Århus Stift
- Chefkonsulent Lise-Lotte Højgaard, Den danske Præsteforening
- Lektor Hans Raun Iversen, Teologisk Fakultet, Københavns Universitet
- Provst Ole Chr. Ivertsen, Danmarks Provsteforening, medl. af Arbejdsgruppen
- Sognepræst Jørgen Anker Jørgensen, Landsforeningen af Menighedsråd
- Kontorchef Klaus Kern-Jespersen, Kirkeministeriet
- Sognepræst Liselotte Kirkegaard, Landsforeningen af Menighedsråd
- Dekan Steffen Kjeldgaard-Pedersen, Teologisk Fakultet, Københavns Universitet
- Direktør Henning Kornbo, Landsforeningen af Menighedsråd
- Formand for Kirkefondet Finn Erik Larsen
- Ministersekretær Karsten Kirk Larsen, Kirkeministeriet, sekretær for Arbejdsgruppen
- Redaktør Niels Erik Kjær Larsen, Menighedsrådenes Blad
- Direktør Simon Kangas Larsen, Folkekirken.dk
- Rektor Mogens Lindhardt, Pastorseminaret i København
- Bibliotekar Kirsten Luunbjerg, Landsforeningen af Menighedsråd
- Sognepræst Bjarne Markussen, Den danske Præsteforening
- Domprovst Arne Mumgaard, Aalborg Stift
- Sognepræst Helge Baden Nielsen, Kirkeligt Samfund
- Provst Jakob Fløe Nielsen, Danmarks Provsteforening
- Bygningskonstruktør Keld Nielsen, Landsforeningen af Menighedsråd
- Generalsekretær Jens Olesen, Indre Mission
- Universitetslektor Inge Lise Pedersen, Landsforeningen af Menighedsråd og medl. af Arbejdsgruppen
- Adm.chef Gorm Skat Petersen, KFUM og KFUK i Danmark
- Biskop Sofie Petersen, Grønlands Stift
- Generalsekretær Ulrich Piltoft, FDF
- Cand.scient.soc. Steen Marqvard Rasmussen, Landsforeningen af Menighedsråd

- Biskop Lise Lotte Rebel, Helsingør Stift
- Bedemand Michael Riis, Landsforeningen af Menighedsråd
- Stiftskontorchef Helle Samson, Lolland-Falsters Stift, Foreningen af Stiftsjurister
- Mag. art. Karen Schousboe, Centerleder for Folkekirkens Infocenter
- Biskop Steen Skovsgaard, Lolland-Falsters Stift
- Studielektor Paul Verner Skærved, fmd. for Det Mellemkirkelige Råd
- Fhv. lektor Jørgen Stenbæk
- Skoleinspektør Ole Stevns, Landsforeningen af Menighedsråd
- IT-chef Torben Stærgaard, Kirkeministeriet, konsulent for Arbejdsgruppen
- Biskop Erik Norman Svendsen, Københavns Stift, observatør i Arbejdsgruppen
- Undervisningsinspektør Ejvind Sørensen, fmd. for Landsforeningen af Menighedsråd, medl. af Arbejdsgruppen
- Sygehjælper Ketty Sørensen, Landsforeningen af Menighedsråd
- Journalist Leif Kiil Sørensen, Kristeligt Dagblad
- Rektor Henning Kjær Thomsen, Pastorseminaret i Århus
- Sognepræst Leif Vestergaard, fmd. for Folkekirken og Religionsmøde
- Redaktør Henrik Wigh-Poulsen, Dansk Kirketidende
- Sognepræst Jesper Yde, Den danske Præsteforening

Bilag 2

Program for seminar den 9. marts 2006, kl. 9.30 – 17.00

9.30 – 10.00	Ankomst og registrering. Kaffe, te og morgenbrød i Blixensalen.
10.00	Velkomst ved arbejdsgruppens formand, departementschef Jacob Heinsen.
10.15 – 11.00	”Udfordring for folkekirken her og nu” v/ redaktør Sven Ove Gade. Efterfølgende debat.
11.00 – 13.00	”Konkrete erfaringer med nye samarbejdsformer set fra Kolding Provsti” v/ sognepræst Erling Andersen, Nr. Bjert. ”Ledelse i folkekirken” v/ rektor Mogens Lindhardt. Efterfølgende debat.
13.00 – 14.00	Frokostbuffet i Atrium.
14.00 – 16.00	”Nyordning af folkekirken opgaver og struktur med særligt henblik på forholdet mellem præst og menighedsråd” v/ docent, forskningskoordinator Lisbet Christoffersen. ”Fordeling af opgaver mellem sogn, provsti og stift” v/ generalsekretær Kaj Bollmann, Kirkefondet. ”Fordeling af opgaver mellem sogn, provsti og stift set i et teologisk perspektiv” v/ professor Niels Henrik Gregersen. Efterfølgende debat.
16.00 – 16.45	”Et politologisk blik på folkekirken” v/ professor Jørgen Grønnegård Christensen. Efterfølgende debat.
16.45	Afslutning ved arbejdsgruppens formand, departementschef Jacob Heinsen.

	Beskrivelse af kompetencen	Stiftsøvrighedernes forslag til hvem der fremover skal have kompetencen	Arbejdsgruppens forslag til hvem der fremover skal have kompetencen
Afsnit	Økonomi		
2.1.1	Lov om folkekirkens økonomi (LKB 707 af 29. juni 2004)		
	Bestyrelse af fællesfonden (§§ 10, 15, 17, 19)	Biskoppen og direktøren	Stiftsøvrigheden
	Stiftsmiddelforvaltning (§ 23)	Biskoppen og direktøren	Stiftsudvalget vedrørende økonomi. Suppleres med bestemmelse om forholdet mellem stiftsudvalget og stiftsadministrationen - herunder i hvilket omfang stiftsudvalget kan overlade den daglige forvaltning til stiftsadministrationen.
	Forsøgsprojekter (§ 24)	Biskoppen og direktøren	Bestemmelsen skal omformuleres, så det fremgår, hvilke opgaver der kan indgå i forsøg.
	Godkendelse (§ 17d, stk. 6 - puk regnskab)	Biskoppen og direktøren	Provstiudvalget. Suppleres af bestemmelse om, at tilsynet (biskoppen og direktøren i forening) har adgang til at indhente regnskab m.v.
	Klageinstans (§ 9, stk. 3; § 17a, stk. 5 - pr.udv. behandling af kirkekassernes regnskab, uenighed om forretningsgang i pr.udv.)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen
	Tilsyn med provstiudvalg (§ 17a, stk. 6)	Biskoppen og direktøren	Stiftsøvrigheden
	Bygninger		
2.2.1.	Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde (LBK 454 af 11. juni 1992 med senere ændringer)		
	Godkendelse (§ 2, stk. 3 og § 4 (kirkebygningen), § 36, stk. 3 (særligt kirkesyn))	Biskoppen	Stiftsøvrigheden. Stiftsudvalget vedr. økonomi vedr. finansieringen, såfremt projektet skal finansieres af stiftsmidde-lån
	Godkendelse - § 6 (kister i kirkerummet)	Biskoppen	Biskoppen
	1. instans (§ 31 - ekstraordinært syn)	Biskoppen	Biskoppen

	Klageinstans (§ 29 over pr.udv. beslutninger om synet)	Biskoppen	Biskoppen
	Får bistand (§ 8 - af Nat.mus., kgl. bygningsinspektører m.fl.)	Biskoppen	Stiftsøvrigheden/biskoppen
	Orienteres (§ 12, stk. 4, om kirkegårdsvedtægten)	Biskoppen	Stiftsadministrationen
2.2.2.	Bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde (BKG 527 af 19. juni 1992 med senere ændringer)		
	Godkendelse (§§ 2, 3, 4, 6, 11, stk. 2 - 3 (kirken og den inventar)	Biskoppen	Stiftsøvrigheden. Stiftsudvalget vedr. økonomi vedr. finansieringen, såfremt projektet skal finansieres af stiftsmidde-lån
	Godkendelse (§§ 13 - 17 (kirkegården)	Biskoppen	Stiftsøvrigheden
	Godekendelse (§ 19, stk. 3, - dræn om kirken)	Biskoppen	Provstiudvalget
	Klageinstans (§ 46, stk. 2, over pr.udv. afgørelser)	Biskoppen	Biskoppen
2.2.5.	Cirkulære om opførelse af kirker (CIR 232 af 18. november 1966		
	Sagsforberedelse før KMs godkendelse	Bør moderniseres - og kompetencen til biskoppen	Moderniseres - biskoppen
	Klage over afleveringssynet (iflg. cirkulæret til KM)	Ingen forslag	Biskoppen
2.2.6.	Cirkulæreskrivelse ang. de af Kirkeministeriet ansatte konsulenter afgang paa Grund af Alder fra de dem betroede Hver m.m.		
	Sagsforberedelse (fremsendelse gennem st.øv)	Moderniseres - kompetence til ansættelse og afsked bør flyttes fra KM til biskoppen	Bør moderniseres. Ansættelseskompetence i forhold til konsulenter, der fungerer stiftsvis, bør flyttes fra KM til biskopperne (kræver lovgivning)

2.3.	Tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg		
2.3.1	Bekendtgørelse af lov om menighedsråd (LBK 164 af 16. marts 2004)		
8.	Indberetning om valg til enkeltmandsposter (§ 12, stk. 4)	Stiftsadministrationen	Mr skal selv indtaste oplysningerne i KIS. Biskoppens (stiftsadministrationen) ansvar for så vidt mr. ikke bruger IT
	Tilladelse til at overdrage hverv til medlemmer uden udbud (§ 40, stk. 2)	Ikke nævnt i beretningen	Biskoppen [evt. i forening med stiftsudvalget vedrørende økonomi]
	Tilsyn med menighedsråd (§§ 45 - 47)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen og direktøren i forening
2.3.2 og 2.3.3.	Cirkulære om kirke- og præstegårdskassernes budget, regnskab og revision m.v. (CIR 133 af 27. juli 1992 med senere ændringer) inkl. revisionsinstruks		
	Godkendelse og administration af gravstedsaftaler (pkt. 16 - 17)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
	Klageinstans (pkt. 13 - over pr.udv.. afgørelser om regnskabet - jf. økl § 9, stk. 3)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen
	Ansættelse og afskedigelse af provstirevisor (instruksen § 1 med bemærkninger)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen
	Redegørelse fra pr.udv. om manglende godkendelse og forslag til afsked af revisor (Ad instruksens § 2 i slutningen)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen
2.3.4	Bekendtgørelse om budget- og regnskabsvæsen for fællesfonden m.v. (BKG 432 af 24. maj 1996)		
	Bestyrelse af fællesfonden (§§ 1, 2, stk. 1; 3, 4)	Biskoppen og direktøren (evt. stiftsadministrationen)	Stiftsøvrigheden
	Bestyrelse af stiftsmidler (§ 2, stk. 2; § 4 (regnskab))	Biskoppen og direktøren (evt. stiftsadministrationen)	Stiftsudvalget vedr. økonomi
	Administration af budget- og regnskabsystem, udarbejdelse af regnskabsinstruks	Biskoppen og direktøren (evt. stiftsadministrationen)	Stiftsøvrigheden

2.3.5., 2.3.11. og 2.3.13.	Bekendtgørelse om folkekirkens deltagelse i mellemkirkeligt arbejde (BKG 891 af 23. november 1993 med senere ændringer) samt cirkulæreskrivelse om ændring af lov om folkekirkens økonomi (CIS 2 af 6. juli 1989)		
	Sekretariat (§ 3 samt CIS)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
	Klageinstans (§ 5 (valgbarhed) § 6, stk. 2 -3 (udtræden)	Biskoppen og direktøren	Kirkeministeriet (Biskoppen er født medlem)
	Godkendelse (§ 6, stk. 1 (manglende beslutningsdygtighed vedr. udtræden),	Biskoppen og direktøren	Kirkeministeriet (Biskoppen er født medlem)
	1. instans (udfyldningsvalg § 1, stk. 5, § 7 - 8)	Biskoppen og direktøren	Kirkeministeriet (Biskoppen er født medlem)
2.3.12.	Cirkulære om valg af medlemmer af stiftsudvalg vedrørende mellemkirkeligt arbejde (CIR 71 af 29. august 2005)		
	Valgbestyrelse (§ 6)	Afgående stiftsudvalg	Biskoppen (stiftsadministrationen)
2.3.6	Bekendtgørelse om valg af medlemmer til provstiudvalg og til stiftsudvalg vedrørende økonomi (BKG 1038 af 25. oktober 2004)		
	Valgklager (§§ 19 - 20)	Kun valgklager til stiftsøvrigheden (biskoppen og direktøren)	Biskoppen
	Orientering om hvem valgt (§§ 11 - 12)	Administration bør forenkles - bestemmelserne foreslås i øvrigt opretholdt uændret	Ok til forenkling af administration - til biskoppen (stiftsadministrationen) (indtastning i KIS)
2.3.7.	Bekendtgørelse om provstiudvalgenes virksomhed (BKG 972 af 2. december 2003)		
	1. instans (udpege synsprovst til syn af provstens bolig § 6, stk. 2)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen
	Godkendelse (bygn.kyndig udføre lønnet arbejde og udpegning af ny bygn.kyndig - § 6, stk. 3 - 4)	Biskoppen og direktøren	Muligheden bør fjernes
	Indhente udtale fra pr.udv. (§ 7)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen. (Stiftsudvalget vedr. økonomi for så vidt angår stiftsmiddellån).

	Klageinstans (§ 10)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen
2.3.8.	Bekendtgørelse om provstiudvalgskassernes budget, regnskab og revision m.v. (BKG 211 af 4. juni 1998)		
	Godkendelsekompetence af puk-regnskab (§§ 5 - 6), jf. økl. § 17d, stk. 6	Biskoppen og direktøren	Provstiudvalget. Suppleres af bestemmelse om, at tilsynet (stiftsøvrigheden) har adgang til at indhente regnskab m.v.
2.3.9.	Bekendtgørelse om diæter m.v. til medlemmer af menighedsråd, provstiudvalg og stiftsudvalg samt til bygningskyndige deltagere i synsforretninger over kirker og præsteboliger (BKG 964 af 16. december 1998)		
	Godkendelse (Diæter til mr.medlemmer til særlige møder (§ 2)	Biskoppen	Biskoppen
	1. instans (Kørselsbemyndigelse til pr.ud.mememr (§ 14)	Biskoppen	Biskoppen
2.3.10.	Bekendtgørelse om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler (BKG 971 af 2. december 2003) (OBS ny nr. den 23. december 2005)		
	Bestyrelse af stiftsmidlerne (§ 1 - 4 (indbetaling) § 5 (frigivelse) § 8 (forvaltning), § 9 - 10 (udlån);	Biskoppen og direktøren	Stiftsudvalget vedrørende økonomi
	Godkendelse (frigivelse og lån i særbestyrede kapitaler - § 14)	Biskoppen og direktøren	Stiftsudvalget vedrørende økonomi
	Klageinstans (§ 15 - over pr.udvalgs afgørelse om indbetaling og frigivelse)	Biskoppen og direktøren	Stiftsudvalget vedrørende økonomi
	Investeringsgruppen (§§ 12 - 13)		
2.3.14.	Cirkulære om finansiering af honorar m.v. til præstegårdskonsulenter og bygningskonsulent for præstegårde (CIR 150340 af 16. september 2003)		
	Godkendelse (§§ 3 og 6 - af bilag når st.øv. har rekvireret)	Biskoppen	Biskoppen

2.3.15	Lov om ændring af lov om folkekirkenes lønningsvæsen m.m.		
	Klageinstans (§ 29 - forretningsgang i pr.udv.)	Bør ophæves	Er ophævet ved lov nr. 645 af 19. december 1984 (økonomiloven)
2.3.16	Aftale med Statens Indkøb (AFT 1 af 28. april 1991)		
	Sekretariat	Biskoppen	Biskoppen
2.3.17.	Cirkulæreskrivelse om afvikling af administration og revision m.m. af private fondes og legaters midler blandt stiftsmidlerne		
	Administration og revision	Burde være afsluttet - bør ophæves	Bør moderniseres
3.	Ansættelse		
3.1.	Lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. (LOV 310 af 16. maj 1990 med senere ændringer)		
	Oprettelse og nedlæggelse af stillinger samt ansættelse og afsked (§ 17)	Biskoppen og direktøren	KM opretter og nedlægger stillinger. KM ansætter/afskediger, men kan overlade kompetencen til biskoppen og direktøren i forening.
4.	Biskopper		
4.1.	Lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning (LBK 511 af 16. juni 1004)		
	Medlem af valgbestyrelsen (§ 4, stk. 2)	Biskoppen og direktøren	Valgbestyrelsen bør kun bestå af valgte medlemmer. Stiftsadministrationen skal være sekretariat.
4.2.	Bekendtgørelse om bispevalg (BKG 745 af 16. august 1994)		
	Sekretariat (§ 1,- 2 (valgmøde, § 5 (indlevering af lister), §§ 11 og 18 (ændring af valgberettigede), § 17, stk. 2 (opbevaring af stemmesedler)	Biskoppen og direktøren	Valgbestyrelsen bør kun bestå af valgte medlemmer (provstiudvalgsmedlemmer). Stiftsadministrationen skal være sekretariat for valgbestyrelsen.

	Valgbestyrelsens sammensætning (§ 4)	Biskoppen og direktøren med direktøren som født medlem af valgbestyrelsen	Valgbestyrelsen bør kun bestå af valgte medlemmer (provstiudvalgsmedlemmer). Stiftsadministrationen skal være sekretariat for valgbestyrelsen.
4.3.	Lov om adgang for biskopper til fritagelse i visse tilfælde for at føre tilsyn med en menighed og dennes præster (LOV 79 af 3. marts 1948)		
	Ingen ændring i biskoppens opgaver som medlem af stiftsøvrigheden	Ikke nødvendigt med ændring	Skal sprogligt ajourføres (og præciseres hvilke opgaver biskoppen bevarer)
4.4.	Kgl. resolution om bemyndigelse for stiftsøvrighederne til hver for sit stift at fastsætte tidspunktet for afholdelse af det årlige landemøde (KGL. RES. 4. december 1991)		
	1. instans (fastsætte dagen for landemødet)	Kompetencen ændres ikke - dvs. biskoppen og direktøren	Biskoppen
5.	Uddannelse		
	Bekendtgørelse om folkekirkens kirkemusikskoler (BKG 1132 af 13. december 1996)		
	Repræsentant i bestyrelsen (§ 2)	Biskoppen	En stiftskontorchef
6.	Kirkers brug		
	Lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. (LBK 217 af 31. marts 1992)		
	Godkendelse (§ 1 - kirkegårdsvedtægt; § 19 - betaling for brug)	Biskoppen og direktøren	Provstiudvalget
	Tilsyn (§ 2 - overtilsyn med kirkerne)	Biskoppen og direktøren	Bestemmelsen indeholder ikke i sig selv kompetencer for kirkelige myndigheder, idet de konkrete kompetencerne er reguleret i andre regler.
6.2.	Anordning angående bestyrelse m.v. af de af Det Københavnske Kirkefond ejede kirker (Kgl. Ano. 594 af 13. november 1940)		

	Godkendelse (§ 5 - af aftale om brug af kirken, § 6 - om leje af bolig til præsten)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen
7.	Begravelse		
7.1.	Ligflytning (bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde (LBK 527 af 19. juli 1992 med senere ændringer))		
	Ligflytning (§ 25)	Biskoppen	Biskoppen
7.1.1	Vejledning om flytning af lig (VEJ 84 af 7. juni 1995)		
	Vejledning om st.øv. sagsbehandling	Biskoppen	Ny vejledning - kompetence til biskoppen
8.1.	Bekendtgørelse om menighedsråd for døve menighederne i folkekirken (BKG 886 af 20. september 2005)		
	Godkendelse (§ 25 - overslag - § 26 - del af st.øv. regnskab for fællesfonden)	Indsendes gennem tilsynsførende biskop, der påtegner. Godkendelsesprocedure bør være, der hvor budgettet godkendes.	KM for så vidt angår bevillingen. Biskoppen for så vidt angår regnskabet.
8.2.	Lov om valg til menighedsråd (LBK 163 af 16. marts 204)		
	Indberetning om opstillede kandidater og om valgets resultat (§ 24)	Stiftsadministrationen	Menighedsrådet skal selv indtaste oplysningerne. Biskoppens (stiftsadministrationen) opgave for så vidt mr. ikke bruger IT
8.2.1.	Bekendtgørelse om udarbejdelse af fortegnelse over menighedsrådsmedlemmer (BKG 210 af 29. marts 2004)		
8.2.2.	Cirkulære om valg til menighedsråd den 9. november 2004 (CIR 31 af 16. april 2004)		
	Indberetning og indtastning af kandidatlistor (bekg. § 1, cirk. pkt. 3.11), hvem blev valgt (bekg. § 2, cirk. pkt. 21.3 - 21.4), valg til enkeltmandsposter (§§ 3 - 6)	Stiftsadministrationen	Menighedsrådene skal selv indtaste oplysningerne. Biskoppens (stiftsadministrationens) opgave for så vidt mr. ikke bruger IT
9.1.	Præsters godtgørelser		

9.1.1.	Meddelelse om bortfald af telefon- og befordringsgodtgørelser ved barselsorlov og anden længerevarende tjenestefrihed med løn (MED 5 af 13. juli 1990)		
	1. instans (sørge for standsning af telefon- og befordringsgodtgørelse)	Biskoppen	Biskoppen - eller alternativt forblive hos stiftsøvrigheden
9.1.2.	Cirkulære om befordringsgodtgørelse til sognepræster (CIR 12002 af 1. maj 1985)		
	1. instans (administration af befordringsgodtgørelse)	Biskoppen	Biskoppen - eller alternativt forblive hos stiftsøvrigheden
9.1.3.	Skrivelse om befordringsgodtgørelse til præster for deltagelse i kurser på Præstehøjskolen (SKR 12000 af 30. januar 1985)		
	1. instans (udbetaling af befordringsgodtgørelse)	Biskoppen	Biskoppen - eller alternativt forblive hos stiftsøvrigheden
9.1.4.	Cirkulæreskrivelse om aflønning af værnpræster af reserven, der ikke er ansat/aflønnet i folkekirken		
	Varsel om tidspunkt for udbetalingsordre	Bør ophæves - er ikke brug	Biskoppen - eller alternativt forblive hos stiftsøvrigheden
9.1.5.	Cirkulære om tjenestebolig for folkekirken præster (CIR 172992 af 17. december 2003)		
	Godkendelse (§ 2 (køb m.v.), § 3 (salg - offentligt udbud), § 12 (brug af boligen), §§ 15 - 18 (boligbidrag),	Biskoppen	Biskoppen - eller alternativt forblive hos stiftsøvrigheden
	Indhentelse af sagkyndig udtalelse og udtalelse fra præsten (§ 4 - 5)	Biskoppen	Biskoppen - eller alternativt forblive hos stiftsøvrigheden
	Klageinstans (§ 28)	Biskoppen	Biskoppen - eller alternativt forblive hos stiftsøvrigheden
	Administration (§ 17, stk. 2 og § 22, stk. 2 (afregning af bolig- og varmebidrag)	Biskoppen	Biskoppen - eller alternativt forblive hos stiftsøvrigheden
9.1.6.	Cirkulæreskrivelse angående ydelse af rådighedstillæg til præster (CIS 12005 af 14. oktober 1971)		

	Udbetaling af rådighedstillæg m.v.	Bør ophæves	Biskoppen - eller alternativt forblive hos stiftsøvrigheden
9.1.7.	Cirkulære om tjenestedragter for folkekirkens præster (CIR 12055 af 25. juni 1996)		
	Godkendelsekompetence (rekv af tjenestedragt, betaling)	Biskoppen	Biskoppen - eller alternativt forblive hos stiftsøvrigheden
9.1.8.	Cirkulære om ændring af cirkulære af 25. juni 1996 om tjenestedragt for folkekirkens præster (CIR 11493 af 12. juli 2000)		
	Administration (rekv. af tjenestedragt)	Biskoppen	Biskoppen - eller alternativt forblive hos stiftsøvrigheden
9.1.9.	Cirkulærskrivelse om særlige feriefridage til præster i folkekirken		
	Godkendelsekompetence (opgørelse over optjente dage)	Biskoppen	Kan ophæves
	Kirkefunktionærer		
10.1.	Cirkulære om fremgangsmåden ved ansættelse i stillinger som kirke- og kirkegårdsfunktionær med tjenestemandsvilkår eller tjenestemandslignende vilkår (CIR 12007 af 30. juni 1983)		
	1. instans (§ 3 - stillingsvurdering, § 10 - helbredsbedømmelse, § 12 - ansættelsesbetingelser, tidspunkt, prøvetid m.v)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.2.	Vejledning om ansættelse på prøve i tjenestemandstillinger m.v. som kirke- og kirkegårdsfunktionær (VEJ 12013 af 24. november 1983)		
	1. instans (prøvetidens længde)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
	Administration (underretning af mr. om udløb af prøvetid, underrette KM om afsked)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)

10.3.	Cirkulære om fastsættelse af løkvoter for organiststillinger, der klassificeres i tjenestemændenes lønrammesystem (CIR 12008 af 30. juni 1983), som ændret ved cirkulære af 1. juli 2005 (Dokid. 243369)		
	Administration (§ 3 - udlevering af blanket - beskrivelse af stillingen)	Biskoppen og direktøren	Intranet og hjemmeside
	1. instans (§ 8 - nyberegning)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.4.	Vejledning vedrørende tillægelse af understøttelse til ikke-pensionssikret personale i folkekirkens tjeneste samt ægtefælleunderstøttelse m.v. (VEJ 12014 af 10. november 1981)		
	1. instans (afgørelse om supplementsunderstøttelse)	Bør ajourføres. Kompetence hos biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.5.	Cirkulærskrivelse vedrørende tjenestemænds pensionsforhold i forbindelse med afskeds-/fratrædelsessager m.v. (CIS 1 af 22. august 1991)		
	Administration vedr. pension	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.6.	Cirkulære om løn- og ansættelsesvilkår for kirke- og kirkegårdsfunktionærer (CIR 12090 af 20. december 1997)		
	1. instans (løn, kvote, tillæg, understøttelse)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.7.	Cirkulære om opsigelsesvarsler m.m. for kirke- og kirkegårdsfunktionærer, der er ansat på tjenestemandslignende vilkår (CIR 12010 af 28. december 1979)		
	Administration (§ 7 - nedsættelse af nævn til behandling af godtgørelse i forbindelse med opsigelse)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.8.	Vejledning om de forhandlingsregler, der gælder for tjenestemænd m.fl. ved folkekirkens kirker og kirkegårde (VEJ 10345 af 21. maj 1999)		
	Omfanget af forhandlingspligten	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.9.	Cirkulære om ændring af graveraftalens § 3, stk. 3, og ændring af cirkulære om beregning af beskæftigelsesgraden for gravere m.v. (CIR 5 af 1. marts 2000)		

	1. instans (Oprykning og justering af klassificering)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.9.1.	Cirkulære om beregning af beskæftigelsesgrad for gravere m.v. (CIR 12005 af 18. marts 1981)		
	1. instans (nyfastsættelse af lønkvoter, omklassificering, regulering af tillæg, indplacering i lønramme, lønberegning og lønregulering)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.10.	Cirkulære om ukvoteret rådighedstillæg til visse kvoterede PO-organiststillinger (CIR 42774 af 6. november 2000)		
	Godkendelse (efterberegning)	Er gennemført - bør ophæves	Bør ophæves
10.11.1.	Cirkulærskrivelse om helbredsbedømmelse ved tjenstemandsansættelse som kirke- eller kirkegårdsfunktionær i folkekirken (CIS 21 af 7. december 1992)		
	Administration (Indhente vurdering fra helbredsnevnet, beregning af længden af pensionsforbehold)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.11.2.	Orientering om helbredsbedømmelse ved tjenstemandsansættelse som kirke- eller kirkegårdsfunktionær (ORI 1 af 28. februar 1992)		
	Administration (Indhentelse af vurdering fra helbredsnevnet, beregning af længden af pensionsforbehold)	Burde være ophævet ved cis nr. 21 af 7. december 1992	Ophæves
10.12.	Skrivelse om klassificering af stillinger som kirketjener, overgang til den ny ordning og om friweekends efter overgang til den ny ordning (SKR 172347 af 11. december 2003)		
	Forhøjelse af rådighedstillæg	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.13.	Cirkulære om oprettelse af stillinger som kordegn og om oprettelse af stillinger som kordegneassistent (CIR 120007 af 12. januar 1998)		

	Administration (§ 7 - Indberetning til KM m.fl. om ændring af beskæftigelsesgrad)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.14	Cirkulære om oprettelse af stillinger som kirketjener ved bykirker (CIR 143299 af 15. maj 2003)		
	Administration (§ 6 - Indberetning til KM m.fl. om ændring af beskæftigelsesgrad)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.15.	Cirkulære om en tillidsmandsordning for sognemedhjælpere i folkekirken (CIR 27. september 2002)		
	Indsigelse mod valg af tillidsmand (§ 2)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.16.	Cirkulærskrivelse om ukvoteret rådighedstillæg til PO-organiststillinger med kvote 40-75 (Dato?)		
	Godkendelse (efterberegning)	Biskoppen og direktøren	Bør ophæves
10.17	Skrivelse om regulering pr. 1. oktober 2004 om understøttelse til tidligere kirkefunktionærer eller deres ægtefæller		
	1. instans (efterregulering af supplementsunderstøttelser)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)
10.18.	Cirkulærskrivelse om aftale om ændring af visse rådighedstillæg på kirketjenerområdet (dato?)		
	1. instans (nyberegning)	Biskoppen og direktøren	Biskoppen (stiftsadministrationen)